

Praktická Rukoväť
k vysvetlovaníu
Rímsko-katolíckeho
Malého Katechismu.

Spísal a vydal

Fr. Richard Osvald,

kňaz arcibiskupstva ostrihomského, redaktor „Kazateľne.“

S odobrením najdôst. ordinariátu.

Druhé, prepracované vydanie.

Nákladom vydavateľovým.

Čiastka tretia. O prostriedkoch milosti.

V RUŽOMBERKU.

Tlačou knihtlačiarne Karla Salvu.
1909.

Nihil obstat.

Dr. *Josephus Janda*
Censor.

Nr. 7179.

Imprimatur.

Strigonii, die 14. Novembris 1908.

Ludovicus Rajner
Eppus, Vicarius gener.

III.

Tretia časťka.

O prostriedkoch milosti.

Tretia čiastka.

O prostriedkoch milosti.

Aby sme mohli byť spasení, po tretie musíme užívať to, skrze čo milosť Božiu obsiahneme.

A) O milosti božej.

244. Už sme sa učili, že keď chceme byť spasení, musíme Boha poznať, jeho milovať a jemu slúžiť, t. j. musíme: 1. všetko veriť, čo Boh zjavil; 2. zachovávať, čo Boh prikazuje. Ale či toto môže človek sám zo svojej sily? Nemôže. Prečo? Následkom dedičného hriechu náš rozum sa zatemnel, takže zo svojej sily Boha a jeho svätú vôľu dobre poznať nevládžeme, a vôľa naša stala sa náchylnou k zlému, odpornou vôli božej. Keby nám P. Boh nebol pomohol, nemohli by sme ani Boha poznať, ani jeho milovať, ani dobre veriť, čo Boh zjavil, ani zachovávať, čo Boh prikazuje, a tak nemohli by sme byť spasení. Sám P. Boh, Ježiš Kristus povedal: „Bezomňa nič nemôžete urobiť.“ (Ján. 15, 5.)

Človek teda i k tomu, aby P. Boha náležite poznal, i k tomu, aby prikázania božie zachovával, potrebuje zvláštnu pomoc božiu. Túto pomoc božiu nazývame milosťou.

244. Čo nám je najviac potrebné, aby sme mohli byť spasení?

Aby sme mohli byť spasení, potrebná je nám najviac milosť Božia.

Milosť b. je dobrá vec, ktorú nám P. Boh dáva len zo svojej nevyslovnej dobroty bez toho, že by nám ju bol povinný dať, alebo že by sme to sami boli zaslúžili. Takú dobrú vec, ktorú nám niekto dáva, keď nám ju dať nie je povinný, keď sme si ju nezaslúžili, ktorú teda darmo dostávame, nazývame darom. I milosť b. je dar, ktorý Boh ľuďom dáva mimo ich zásluh. Boh nám dáva milosť pre (za) zásluhu Ježiša Krista, ktorý skrze svoju smrť na kríži nielen od hriechov a zatratenia večného nás vysvobodil, ale i milosti božie zaslúžil. Keď P. Ježiš nebol za nás umrel, Boh nebol by nám udeľoval milosti. (Otec mnohé veci dáva deťom svojim darmo, ale otec musel tie ve i kúpiť alebo zaslúžiť.) Preto i sv. Pavel hovorí: „Všetci budú ospravedlnení bez ich zásluh skrze jeho milosť, skrze vykúpenie, ktoré je v Ježišu Kristu“ (Rim. 3, 23. 24.) O jak drahá, dobrá vec je tá milosť božia! Žiaden človek, žiaden anjel nevládal nám ju zaslúžiť; ale len sám Ježiš Kristus; a ten musel dať za ňu svoju najsvätejšiu krv na kríži! — A Boh nám udeľuje milosť s tým úmyslom, aby sme jej pomocou svoju dušu spasili, do neba prišli; Boh dáva milosť k nášmu dušnému spaseniu.

P. Boh nám dáva i časné dobré veci, ako život, zdravie, úrodu, múdrosť atď.; takéto dobré veci menujeme dobrotami, darmi božími. Keď v katechismuse alebo v kázňach býva reč o milosti, vždy rozumej pomoc božiu k dušnému spaseniu.

245. Koľkonásobná je milosť božia?

Milosť božia je dvojnásobná: milosť božia pomáha júca, čili pomocná, a milosť posväcujúca.

Milosť b. je dvojaká podľa toho, čo Boh ňou činí v duši našej na našom spasení. Boh nám vnuknutie dáva, aby sme dobré poznali, a pomáha nám ho vykonať; a to je milosť božia pomáha júca čili pomocná; alebo činí nás z hriešnikov svätými, to je milosť b. posväcujúca.

1. O milosti božej pomáhajúcej čili pomocnej.

246. *Čo činí Boh v duši našej skrze milosť pomocnú?*

Skrze milosť pomocnú Boh dušu našu osvecuje a posilňuje, aby sme to, čo je k spaseniu potrebné, poznať a vykonať, hriechu ale chrániť sa mohli.

Milosť b. pomocná je pomoc b., aby sme boli v stave zlého sa chrániť a dobré činiť. Zlého sa chrániť, znamená nerobiť to, čo sa Bohu neľúbi; dobré poznať a konať, znamená poznať a robiť to, čo sa Bohu ľúbi. Aby sme lebo zlého sa chránili alebo dobré konali, k tomu sú dve veci potrebné: 1. musíme to vedieť, čoho sa máme chrániť; čo máme vykonať. Keď to nevieme, nebude z toho nič. 2. Musíme to i vykonať.

K tomuto nám P. Boh pomáha, t. j. P. Boh v nás činí, že to, čo máme urobiť, vieme, a pomáha nám to i vykonať.

Ale ako to P. Boh činí?

Boh milosťou dušu našu osvecuje, t. j. Boh činí, aby sme, ako veci pri jasnom svetle poznávame, tak dobre poznali, jak veľmi sa to bude ľúbiť Bohu, keď vykonáme dobré, a chrániť sa budeme zlého. My si pomyslíme: to mám vykonať. Ale na tom nebolo by dosť; keby nám P. Boh ďalej nepomáhal. Boh nás i posilňuje, t. j. Boh činí, že chceme sa zlého varovať a dobré konať. My si pomyslíme: to chcem vykonať. — A k tomu nám Boh milosťou svojou i chuť i odvahu i silu dáva, t. j. Boh činí, že to, čo sme mali vykonať, i odvážime sa vykonať. My potom konáme, čo je k spaseniu potrebné.

Preto, že P. Boh svojou milosťou pomáha nám k tomu, čo nám je k spaseniu, nazývame túto milosť pomocnou.

Aby ste tú vec dobre porozumeli, predložim vám ju v príkladoch. Myslite si dieťa, ktoré má ísť v nedeľu do kostola. Aby sa to stalo, čo deje sa v jeho duši? Dieťa myslí na to a uznáva, že to má urobiť. Alebo ako katechismus hovorí: Boh dušu jeho osvecuje, t. j. činí, že to to dieťa uznáva. Keď sa to stalo, potom sa ešte niečo stane. P. Boh pohýbe mu vôľu, t. j. učiní, že dieťa dostane chuť k tomu, teraz ísť do kostola, a P. Boh dá mu i vnútornú silu, že ono i ide do kostola.

Alebo: dieťa je samé pod stromom, vidí krásne jablká a chcelo by sa mu z nich ukrasť. Ale P. Boh dá mu milosť pomocnú: osvieti jeho rozum; dieťa uznáva, že by to bol hriech, jablká kradnúť. A P. Boh i pohne jeho vôľu: dieťa nechce krasť; a k tomu ho P. Boh ešte povzbudí ďalej: dá mu i silu vnútornú, že to ono ani neurobí, ale odporuje zlej myšlienke.

Bez pomoci božej človek nič nemôže vykonať takého, čím by si nebo zaslúžil. Milosť božia pomocná je nám docela potrebná. Bez milosti b. ani myslieť by sme nevedeli na dobré; bez milosti b. nemôžeme dobré začať; keď milosť b. nepomáha, nemôžeme dobré konať a dokonať. Aby sme mohli dobré začať, konať a dokonať, k tomu nám je potrebná milosť b. pomocná. Preto hovorí sv. Pavel: „Boh je, ktorý pôsobí v nás i chcenie i vykonanie“ (Fil. 2, 13.). Preto dobrí kresťania hovoria: „Z pomoci božej“, „ak P. Boh dá“, „Pán Boh pomáhaj!“ Hriešnici potrebujú milosť b., aby sa mohli polepšiť. Spravodliví potrebujú milosť b., aby mohli zlého sa varovať a dobré činiť. Bez milosti božej nemôžeme ničohúčko nič z toho, čo je potrebné, aby sme boli spasení. Jako ryba bez vody nemôže plávať a vták bez krídel nemôže lietať, tak človek bez milosti božej nič nemôže urobiť k svojmu spaseniu. Teda keď nám je milosť b. tak potrebná, či nám ju aj P. Boh udeľuje nadostač?

* Pán Boh chce, aby ho všetci ľudia poznali, milovali, poslúchali a tak do neba prišli. Ale to človek sám od seba nemôže, k tomu potrebuje milosť. Keď to teda P. Boh chce, musí udeliť každému človekovi k tomu toľko milosti, koľko potrebuje. A to P. Boh aj robí. P. Boh udeľuje všetkým

ľuďom dostatočnú milosť. Kto príde do pekla, mohol prísť do neba; sám si je príčina. P. Boh urobil svoje, ale človek nie.

* Nemyslite si, deti moje, že keď P. Boh udeľuje všetkým ľuďom dostatočnú milosť k spaseniu, už preto všetci ľudia budú spasení. Už vtedy, keď sme sa učili o tom, že Ježiš za hriechy celého sveta zadost' učinil, sme povedali, že preto ešte nebudú všetci ľudia spasení. Prečo? Preto, že všetci nečinia so svojej stránky to, čo je k spaseniu potrebné. A tak je to i s dostatočnou milosťou, ktorú P. Boh každému k spaseniu udeľuje. Keď ľudia nechcú zo svojej stránky urobiť to, čo sa pri tom od nich žiada, nebudú spasení. Myslite si, že milosť božia je slnce. Čo tomu osoží svetlo slnečné, kto ho nepripustí k svojim očiam, kto si náročky zavre oči, keď slnce krásne svieti. Či ten môže čítať? Nie. A ten bude poznať a chcieť dobré, kto nepripustí k sebe milosť božiu, kto jej odporuje? Nebude. Preto ponosuje sa Spasiteľ: „Keby si (mesto Jeruzalem) bolo uznalo, čo ti je k spaseniu; ale teraz je to skryté pred očami tvojimi“, t. j. svetla s hľa bolo dost', ale Židia odporovali tomu svetlu, nechceli pri tom svetle vidieť. Spasiteľ plakal, keď to povedal, lebo milosti božej odporovať je veľký ríech. — Myslite si, že milosť božia je jako hlas otcov. Otec volá: Janko, to nerob, toho sa chráň! Či ten otec nevolá darmo, keď si dieťa náročky uši zapchá, aby otca nepočulo, alebo keď jeho volaniu a napomínaniu odporuje? Veru darmo. Či ten zavaruje sa od zlého a bude činiť dobré, kto milosti božej odporuje? Nie. „Dnes keď počujete jeho hlas, nezatvrdzujte srdcia svoje“, hovorí sv. Písmo (Žalm. 94, 8.), t. j. dnes a vždycky, keď vás P. Boh milosťou svojou k dobrému povzbudzuje, ukážte mu srdce povolné, poslušné, nie tvrdé, odporné. (Sv. Matúš, sv. Pavel apoštol.) Aby nám milosť b. k spaseniu slúžila, nesmieme jej odporovať.

Ale i preto neposlúži milosť b. všetkým ľuďom k spaseniu, lebo mnohým lení sa so svojej stránky urobiť to, čo treba; iní zas odkladajú na iný čas alebo nečinia, jako by mali činiť. Kto pri slnku chce niečo vidieť, musí oči otvoriť a k nej veci obrátiť, ktorú chce vidieť, kým slnko svieti. A ktoré dieťa chce otca poslúchnuť, musí to robiť, čo mu otec káže, a hneď, ako mu

otec káže. — Peter mal sodvihnúť brvno, naložiť na voz. Jeden človek to nevládze. Sused Pavel prišiel k pomoci. Chytí brvno za j den koniec a chce sodvihnúť. Peter, ten sa mu len díva a ani nehne rukou. Či to brvno naložia na voz? Nie. Prečo? Aj Peter musí zachytiť a dvíhať s Pavlom. Musí s Pavlom spolupracovať, spolupracovať na dvíhaní brvna. Na každom dobrom skutku musia dvaja spolupracovať: Boh a človek. Boh pôsobí, pracuje najviac svojou milosťou, ale človek musí tiež niečo pracovať pôsobiť: človek musí milosť použiť, s ňou spolupracovať. Tak napomína nás i sv. Pavel: „Napomíname vás, aby ste milosť božiu nadarmo neprijali“ (II. Kor. 6, 1.), ale aby ste ju použili k spaseniu.

P. Boh je, deti moje, veľmi dobrý a štedrý; on udeľuje nám milosti, ale n' s nenúti: my jeho milosť môžeme prijať a použiť alebo nie: my môžeme milosť božej odporovať alebo s ňou spolupôsobiť, v tom ponecháva nám P. Boh úplnú svobodu, ako chceme. Koľko milosti udeľoval P. Ježiš Jeruzalemským, a predsa sa ponosoval: „Jeruzalem, Jeruzalem, koľkokrát som chcel shromaždiť synov tvojich, ako shromažďuje slepica kuriatka svoje pod krýdla svoje, ale ty si nechcel“ (Mat. 23, 37.). Milosť b. vôľu ľudskú nenúti. Ach ale, jaká je to ľahkomyselnosť milosť božiu neprijať alebo si ju premárniť! P. Boh takých ľudí opúšťa a nechá ich zahynúť.

Milé dietky! Vzácná a drahá je milosť pomocná, ktorú nám P. Boh udeľuje. Bez nej nič dobrého urobiť nemôžeme. Preto, modlite sa pred učením, o milosť, aby Boh osvietil váš rozum a dal vám dobre pochopiť, čomu sa v škole učíte, zvlášte sv. náboženstvo. Pamätajte si ale, d. m., že bez milosti božej nemohly by ste byť ani dobré dietky, nikdy nemohly by ste sa P. Bohu ľubiť, nikdy do neba prísť. Preto modlite sa každý deň doma i v kostole, aby vám P. Boh bol na pomoci svojou milosťou, aby ste mohli zlého sa varovať a dobré činiť. Pán Boh dáva milosť tomu, kto ho o ňu ponížené, nábožne a ustavične prosí. „Proste a bude vám dané“ (Luk. 11, 9.).

Bože, daj, nech milosť Tvoja
k dobrému ma roznečuje
a nech vnuknutiam jej duch môj
v pokore sa podrobuje.

2. O milosti posväcujúcej.

247. Už som povedal, že Boh milosťou posväcujúcou činí nás z hriešnikov svätými.

Milosť táto nazýva sa p o s v ä c u j ú c a, lebo človeka čini svätým. Skrže milosť b. posväcujúcu stáva sa človek z hriešnika takým, akým ho P. Boh mať chce; predtým bol hriešny, teda odporný Bohu; a keď dostal milosť b. posväcujúcu, už je milý Bohu. Milosť b. posväcujúca je teda tá krása duše, ktorú nám P. Boh dáva, aby sme boli svä i a hodní večného blahoslavenstva. Adam a Eva v raji mali tú krásu duše a preto boli dobrí, svätí, a blažení (ot. I. 75.). Že mali tú krásu, milosť posväcujúcu, Boh prijal ich za dietky svoje a ustanovil ich k nebeskému blahoslavenstvu (Srov. ot. 49.)

247. *Čo činí Boh v duši našej skrze milosť posväcujúcu ?*

Skrže milosť posväcujúcu Boh dušu našu od smrteľných hriechov očisťuje a posväcuje, prijíma nás za dietky svoje a činí nás dedičami kráľovstva nebeského.

Skrže milosť b. posväcujúcu očisťuje Boh dušu našu od smrteľných hriechov. Jako svetlo odháňa tmu, tak Boh skrze milosť posväcujúcu odháňa z hriešnika všetko, čo bolo v ňom nesvätého, t. j. všetky ťažké hriechy. Skrže milosť b. posväcujúcu stane sa hriešnik priateľom božím, teda nemôže zároveň byť i nepriateľom božím, čím by musel byť, keby ťažký hriech ostal v ňom.

Ale Boh skrze milosť posväcujúcu nielen že pôsobí očistenie duše od každej špiny ťažkého hriechu, on dušu i posväcuje, t. j. činí svätou. Duša, keď ju milosť od špiny ťažkých hriechov očistí, ozdobí sa svätosťou. A jaká krásna je duša skrze milosť posväcujúcu ! Videli ste už rosu, na ktorú slnce svieti ? Jako to svieti, lišce a a bliští z každej kvapky !

Ale keď človek má milosť posväcujúcu, „vtedy jako by na jeho dušu papršlek slnca bytnosti božej svietil, jeho duša nesie v sebe odlesk nekonečnej krásy a veleby božej. Jej krásu je tak veľká, že nielen sv. anjeli, ale že i Boh sám s úprimným zaľúbením, v tej najnežnejšej láske, hľadá na ňu“ (Schmitt III.). (Svätých maľujú so žiarou okolo hlavy. To toľko znamená, že ich duše ligotaly sa, žiarily posväcujúcou milosťou.)

Ako otec ztrateného syna objíma, bozkáva a za svojho plnoplatného syna uznáva, tak i hriešnik, ktorý od Boha posväcujúcu milosť obsiahol, stáva sa synom mil. čkom Božím. Skrže milosť posväcujúcu sme nielen dieťkami ľudskými, ale sme dieťkami Božími. Tak píše sv. Pavel: „Boh poslal Ducha Syna svojeho do srdc našich, v ktorom voláme: Otče, Otče“. „Hľa, jakú lásku preukázal nám Otec, že synami Božími nazývame sa i skutočne sme“ (1. Ján 3, 1.). Skrže milosť posväcujúcu Boh prijíma nás za dieťky svoje. — Sme-li „synovia, (sme) i dedičia, dedičia totižto Boží a spolúdeditčia Kristovi“ (Rim. 8, 17.). Kto je dieťaťom Božím, je bratom Kristovým a s ním bude dedič kráľovstva nebeské, t. j. dostane niekdy nebo a už teraz má právo naň. Skrže milosť posväcujúcu činí nás Boh dedičami kráľovstva nebeského. Najkrajšie dedičstvo dá Boh tomu, koho prijal za svoje dieťa.

* Posväcujúca milosť sama otvára nemluvným deťom dvere do neba. O dospelých činí, že môžu konať dobré skutky, ktoré sú záslužné pre nebo. Kým človek nemá posväcujúcej milosti, sú jeho skutky, aj tie, ktoré by ináč dobré boli, — mrtvé skutky. Keď ju má, a keď s ňou činí dobré skutky, tie sú mu záslužné, t. j. zaslúži si nimi večnú odplatu v nebesách. Preto bez posväcujúcej milosti nemôže byť spasení. P. Kristus v podobenstve o kráľovskej svatbe nazýva posväcujúcu milosť rúchom (odevom) svatobným,

ktoré musíme mať, ak chceme mať účasť na svatobnej hostine v nebesách.

* Posväcujúca milosť dáva duši našej nadprirodzený život a činí ju svätou. Duša, v ktorej niet dedičného alebo iného smrteľného hriechu, žije pre Boha, má život nebeský. „Naše obcovanie je v nebesách“, hovorí sv. Pavel (Efez. 3, 20.). Ako môže človek v nebi obcovať, keď je ešte na zemi? Veľmi dobre. Keď má v duši svojej nadprirodzenú milosť.

A či sme my už obdržali nadprirodzenú milosť? Ano.

248. *Kedy sme obdržali najsamprv milosť posväcujúcu?*

Milosť posväcujúcu najsamprv obdržali sme vtedy, keď nás pokrstili.

Na svet prichádzame s hriechom dedičným, teda nemáme vtedy v duši milosť Božiu posväcujúcu, nie sme svätí, sme hriešni ľudia, Bohu nemilí. Skrze krst odpúšťa sa nám hriech dedičný; milosť posväcujúca vstúpi do duše človeka a činí ju svätou, Bohu príjemnou. Vy, d. m. boli ste ako nemluvniatka pokrstené, t. j. vtedy obdržali ste najsamprv milosť posväcujúcu.

249. M. d.! posväcujúca milosť božia je viac hodná ako všetko dobré na svete. Cena všetkých pokladov na zemi nič nenie proti cene posväcujúcej milosti božej. Všetko radšej ztratiť, ako milosť b. ztratiť, radšej ztratiť majetok, zdravie, život, všetko, všetko radšej ztratiť, ako posväcujúcu milosť božiu!

249. *Dokiaľ ostane milosť posväcujúca v duši našej?*

Milosť posväcujúca v duši našej ostane, dokiaľ sa smrteľného hriechu nedopustíme.

Deti, radšej všetko ztratiť a trpieť ako jeden smrteľný hriech spáchať, lebo skrze hriech smrteľný ztratíme milosť

b. posväcujúcu. Ach, čo sa to vtedy stáva v človeku, keď spáchal hriech! Predtým bol svätý, teraz je hriešnik; predtým dieťa božie, teraz nepriateľ boží, dieťa diabla; predtým dedič kráľovstva nebeského, teraz dedič pekla; keď tak umre, príde do pekla; — predtým mal život nebeský, teraz je mŕtvy pre nebo, pre Boha. Ach, kde je jeho vnútorná krása? Teraz je špatný a ošklivý. Keby ste mali vidieť špatu a ošklivosť takej duše, zomreli by ste od ľaku. — Hriech smrteľný je najväčšie nešťastie pre človeka.

Posväcujúca milosť je najdrahším darom Božím!

Nezabudnite, d. m., že milosť posväcujúca je veľký poklad, ktorý všetky dobré veci a poklady zemské nekonečne prevyšuje. Znáte z bibliky boháča a Lazára. Boháč bol pred svetom štastlivý, vážený, ale u Boha bol nešťastlivý, biedny, lebo nemal posväcujúcej milosti božej. Odieval sa síce v nádherné a drahé šaty, ale jeho duša nemala odevu posväcujúcej milosti. Mal síce mnoho priateľov, ale Boha nemal za priateľa. A chudobný Lazár, ten bol pred svetom opovrhnutý, ale mal posväcujúcu milosť a preto bol veľkým pred Bohom; jeho odev bol roztrhaný, starý, jeho telo ranavé, ale v jeho duši bol poklad, posväcujúca milosť. Memal na zemi priateľov, ale na nebi boli anjeli jeho priatelia, v ich spoločnosti požíval po smrti radosť večnú. Tak Boh vysoko váži milosť posväcujúcu v človekovi; vážte, ctíte si ju i vy. „Človek vidí to, čo do očí padá (tvár, odev, bohatstvo . . .), ale Pán hľadá na srdce“ (či má posväcujúcu milosť). (Möhler, Kommentar II.).

B) O prostriedkoch milosti.

250. *Hlavne čím môžeme obsiahnuť milosť Božiu?*

Milosť Božiu dosiahnuť môžeme hlavne sviatosťami, sväteninami a modlitbou.

Katechismus sa pýta, čím môžeme dosiahnuť obzvlášť milosť Božiu? Tým sa spytuje: čo máme obzvlášť činiť, aby sme milosť božiu obsiahli a v sebe zachovali, — čo nám milosť božia prinesie, — čo nám k milosti božej dopomôže? Čo musíme činiť, aby sme niečo dosiahli, čo nám to prinesie, čo nám k tomu dopomôže, to je prostriedok k tomu. I k obsiahnutiu a zachovaniu milosti božej máme obzvlášť prostriedky a síce tri: sviatosť, sväteniny a modlitbu. Sviatosťami, sväteninami a modlitbou môžeme dosiahnuť milosti Božie. Sviatosti, sväteniny a modlitba sú prostriedky milosti.

I. O sviatosťach.

251. *Čo sú sviatosti?*

Sviatosti sú od Krista Pána ustanovené viditeľné znaky, ktorými Boh udeľuje alebo rozmnožuje nám milosť posväcujúcu a spolu aj iné pomocné milosti nám poskytuje.

Milosť, ktorú nám Boh udeľuje, je práve tak neviditeľná jako duša a ponevác by sme preto nevedeli, kedy nám Boh milosť udeľuje, ustanovil Ježiš Kristus niektoré viditeľné znaky, s ktorými je neviditeľná milosť spojená, a tieto znaky menujeme sviatosti. Sviatosti sa tie znaky, spojené s milosťou božou, preto menujú, lebo ony činia dušu našu svätou.

Pri každej sviatosti musia byť tri veci:

1. **Viditeľný znak.** Viditeľný znak je taká vec, ktorú vidíme a ktorá nám niečo neviditeľného ukazuje, po ktorej niečo iné môžeme poznať. Dym je znak ohňa, ľad znak zimy. Ohnivé jazyky viditeľné ukazovali príchod Ducha sv., nevi-

viditeľný. Pri každej sviatosti je viditeľný znak, t. j. stáva sa niečo v duši, čo môžeme vidieť, spozorovať a čo ukazuje (a účinkuje) milosť, na pr. pri sv. krste oblieťie vodou a povedanie slov.

2. Neviditeľná milosť. Pri každej sviatosti je neviditeľná milosť, t. j. pri každej sviatosti stáva sa niečo v duši, čo nemôžeme vidieť; a to je milosť božia, ktorú Boh s tým znakom spojil, tak že v tom okamžení, keď sa ten viditeľný znak koná, neviditeľne stáva sa v duši posvätenosť, t. j. duša stáva sa čistá a svätá; do duše prišla milosť božia.

Viditeľný znak teda znamená neviditeľnú milosť a ju i udeľuje; a tiež ukazuje (dáva na vedomie), že a kedy milosť božiu prijímame.

3. Ustanovenie od Krista Pána. Sviatosti pochádzajú od Krista Pána, Kristus Pán ich ustanovil; Kristus Pán kázal apoštolom krstiť, birmovať . . . a ukázal im, čo majú robiť, keď chcú krstiť, keď chcú birmovať . . . Kristus Pán oddal sviatosti cirkvi katolíckej. Sviatosti nepochádzajú od apoštolov, ani od biskupov, ani od žiadneho človeka, ale od samého Boha.

Skrze niektoré sviatosti udeľuje nám Boh milosť posväcujúcu, t. j. skrze tie, sviatosti dostávame znovu milosť posväcujúcu, jestli jej v nás ešte niečo. — Skrze iné milosť posväcujúca býva v človekovi rozmnožená, keď jej v človekovi už jesto, t. j. tie sviatosti činia, že ešte viacej posväcujúcej milosti máme, že sme ešte svätejší, Bohu príjemnejší, milší, a tak tým väčšiu odplatu smieme úfať od Boha. — Okrem toho každou sviatosťou udeľuje sa tá zvláštna milosť božia, pre ktorú je (sviatosť) ustanovená. Aby sme dosiahli spasenia, musíme plniť rozličné povinnosti, konať rozličné čnosti; preto aj potrebujeme rozličné milosti od Pána Boha. To je tak ako s našim telom. Telo musíme krmiť, preto požívame rozličné pokrmy, tie všetky krmia, chovajú telo naše; ale predsa hovoríme: to je dobré na prse, to zas čistí krv, a iné zas že posilňuje

žalúdok . . . každý pokrm má svoj iný dobrý účinok. Aj milosti sú rozličné a každú udeľuje tá sviatosť, ktorá je pre ňu ustanovená. Každá sviatosť má svoju zvláštnu moc; ved' by ináč Ježiš Kristus nebol ustanovil sedem sviatostí.

252. Koľko sviatostí ustanovil Kristus Pán?

Kristus Pán ustanovil sedem sviatostí, tieto sú: 1. krst, 2. birmovanie, 3. sviatosť oltárna, 4. pokánie, 5. posledné pomazanie, 6. posvätenie kňazstva, 7. stav manželský.

Len sedem sviatostí ustanovil Kristus Pán; preto ich nie je ani viac ani menej ako sedem. Tak to vidíme zo sv. Písma, tak nás to učí cirkev svätá. Sedem sviatostí oddal Kristus Pán cirkvi svätej, ale jej nechal moc nové sviatosti ustanovovať alebo od neho ustanovené zastavovať, vyzdvihovať; lebo to nebolo potrebné k nášmu spaseniu.

253. Ktorými sviatosťami dáva Boh posväcujúcu milosť tým, čo smrteľné hriechy majú?

Tým, čo smrteľné hriechy majú, posväcujúcu milosť dáva Boh sviatosťami krstu a pokánia.

* Krst a pokánie nazývame sviatosťami mŕtvých, lebo tieto dovolené je prijať aj tým, čo smrteľné hriechy majú a ktorých duša je teda ako mŕtvá; keď je reč o sviatosťach mŕtvých alebo živých, rozumieme smrť alebo život dľa duše. Dľa duše mŕtvý je ten, ktorý život milosti, posväcujúcu milosť nemal, ako človek ešte nepokrstený, alebo ktorý ho po krste skrze smrteľný hriech ztratil; taký je mŕtvý pre nebo. Povedal som, že posväcujúca milosť dáva duši nadprirodzený život, život milosti Božej. Dľa duše živý je ten človek, ktorý má život milosti, ktorý žije v stave posväcujúcej milosti. Kto má rozum vyvinutý, ten posväcujúcej milosti, ak jej nemá, hodným učiniť sa tak, jestli za svoje hriechy ľutuje a v srdci svojom vzbudí žiadosť, vôľu, sviatosť prijať. Ku pr. človek, ktorý už dávno v hriechoch žil, prijde

na kázeň. Kazateľ práve hovorí o P. Kristovi, ako nás na kríži vykúpil. To hriešnikovi ide do srdca; on obráti srdce svoje k Bohu, ľutuje že P. Boha obrazil, chce sa polepšiť; ide ku kňazovi a vyspovedá sa, prijme sviatosť pokánia a tak prijme milosť posväcujúcu. (Šavel-Pavel.)

254. Ktoré sviatosti nesmie priať, kto vie, že smrteľný hriech má na duši?

Kto vie, že smrteľný hriech má na duši, ten nesmie priať: birmovanie, sviatosť oltárnu, poslednie pomazanie, posvätenie kňazstva a stav manželský.

* Birmovanie, sviatosť oltárna, posledné pomazanie, posvätenie kňazstva a stav manželský nazývame sviatosťami živých, lebo tieto priať smieme len vtedy, keď duša naša žije, to jest, keď sme v stave milosti posväcujúcej. Sviatosti tie sú zvláštne k tomu ustanovené, aby milosť rozmnožovali. Duša toho, kto ich prijímať má, musí už byť milosťou ozdobená, t. j. musí mať nadprirodzený život. Potom sa v nej tento život rozmnoží. Vždy krajšou a krajšou, bohatšou a bohatšou môže sa tak stávať duša naša.

* Kto vie, že má smrteľný hriech na duši a v takomto nehodnom stave predsa prijíma sviatosti živých, ten pácha svätokrádež; lebo privlastňuje si presvätú vec, ktorá jemu dľa ustanovenia Božieho nepatrí.

255. Ktoré sviatosti môžu sa priať len jedenkrát v živote?

Len jedenkrát v živote môžu sa priať krst, birmovanie a posvätenie kňazstva; ostatné štyri sviatosti môžu sa i viackrát priať.

Niektoré sviatosti môžu sa priať viackrát, niektoré len jeden raz.

* Krst, birmovanie a posvätenie kňazstva môžu sa len jeden raz platne priať, pretože tieto tri sviatosti vytlačujú v duši nezmazateľný znak. Znak, čím sa ten človek, čo tú sviatosť prijal, od iných rozoznáva. Tento znak na veky rozoznáva pokrsteného od nepokrsteného, birmovaného od

nebirmovaného, kňaza od nekňaza. Kto už raz má ten znak, čili kto už raz tú sviatosť platne prijal, nemôže ju už nikdy viac prijať. Tento znak je nezmazateľný, t. j. ostáva na veky, nedá sa zmazať, neodíde preč. Ľudia pravda nevidia ten znak, lebo je na duši, ale vidia ho P. Boh a anjeli, i zlí duchovia ho vidia. Dobrým bude ten nezmazateľný znak v nebi na veľikú slávu a radosť; a hriešnikom, ktorí do pekla prídu, na veľikú potupu a muku. Teda ten znak sa ani v nebi, ani v pekle nezmaže.

Jak dobrý je k nám Boh náš, Ježiš Kristus, že ustanovil sviatosti! Od kolísky až po hrob nás neopúšťa. Vždy je pri nás už s jednou už s druhou sviatosťou, ktorá nás posväcuje a ponáha nám, keď nám je toho treba.

Sväté sviatosti sú zdroje,
z ktorých milosti čerpáme,
nimiž sa z biednych hriešnikov
Bohu milými stávame.

O ďakujte Pánu Bohu, že ustanovil sviatosti! Vždycky len h dne a po náležitej príprave pristupujte k nim; lebo ináč neprinesú vám milosti, lež tým viac ku škode vám budú slúžiť. Chráňte sa, aby ste sviatosť nikdy v kľatbe nevyslovovali. Sviatosť je veľmi svätá vec; to slovo znamená najväčšie požehnanie, ktoré nám P. Ježiš na zemi zanechal, nesmie sa teda upotrebovať ku kľatbe, k hriechu!

B) O sviatosti krstu.

Jako hriech dedičný všetkým ľuďom uškodil, je vám známo. Duša dieťaťa, ako príjde na svet s dedičným hriechom, je špatná, Bohu ošklivá; človek v dedičnom hriechu nemôže prísť do neba. Aby sa stal Bohu milým a mohol prísť do neba, musí byť od dedičného hriechu očistený, musí dostať nový život, život posväcujúcej milosti, musí sa stať svätým. Aby každý človek mohol byť očistený od hriechu dedičného a stať sa svätým, prikázal P. Ježiš apoštolom: „Idte, učte všetky národy, krstiac ich vo

meno Otca i Syna i Ducha svätého“ (Mat. 28, 18.), t. j. P. Ježiš, prikázal ľudí krstiť, udeľovať im krst.

256. Čo je krst?

Krst je prvá a najpotrebnejšia sviatosť, ktorá od dedičného hriechu a od všetkých iných pred krstom spáchaných hriechov očisťuje a posväcuje človeka a údom cirkve ho činí.

Krst očisťuje človeka od všetkých hriechov. Jako voda zmýva škvry na tele, tak krst zmýva škvry na duši, a to síce všetky škvry. Alebo inými slovami: pri krste odpúšťajú sa všetky hriechy. Sv. Peter povedal shromaždeným židom, keď sa ho úzkostlivo spýtali, čo majú robiť: „Činite pokánie a pokrstiť sa daj každý v mene Ježiša Krista na odpustenie hriechov“ (Sk. ap. 2, 38.). Sv. Peter neviní žiaden hriech. Teda pri krste odpúšťajú sa všetky hriechy, ktoré človek pred krstom má. Najprv odpúšťa sa hriech dedičný. To sa stalo u vás, lebo vás ako nemluvniatka priniesli ku krstu. Dospelým, ktorí sa len v rokoch dajú pokrstiť, na pr. keď sa žid alebo pohan obráti, tým odpúšťajú sa i ostatné hriechy, ktorých sa pred krstom dopustili. A čo by taký žid alebo pohan pred krstom tie najhroznejšie hriechy bol spáchal, z tých nemusí sa vyspovedať pred krstom (Ani sa nemôže. Prečo? Či môže prijať sviatosť pokánia? . . .). ani po krste nikdy. Prečo? Lebo pri krste odpustené sú mu všetky hriechy.

Hriechom prirodzeným sme prestali byť svätými. Ale kto sv. krst prijal, očistený je od všetkých hriechov, je Bohu milý, svätý. Urobila to v ňom milosť posväcujúca, a tak krst posväcuje človeka. Apoštol hovorí: „Ale obmytí ste, ale posvätení ste“ (1. Kor. 6, 11.). Slová tie znamenajú: na krste sv. ste posvätení. Človek stáva sa skrze krst na duši celkom iným než prv bol, stáva sa novým

človekom, ako by sa znovu narodil. Keď sme sa narodili, mali sme prirodzený život, život pre tento svet; skrze sv. krst máme život nadprirodzený, duchovný, život svätý, život pre nebo. Ponevác sme tento nadprirodzený život od P. Boha dostali, P. Boh prijíma nás za dieťa svoje. A ponevác sme deti božie, môžeme úfať, že po smrti dostaneme sa do kráľovstva nášho Otca, že budeme dediť kráľovstvo nebeské.

Sv. Ludvik, kráľ francúzsky, hovorieval v káplne, v ktorej bol pokrstný: „Toto miesto je mi vzácnejšie, nad môj kráľovský palác, lebo v mojom kráľovskom paláci som sa narodil pre zemské kráľovstvo; ale v tejto káplne som sa preporodil pre nebeské kráľovstvo.“

Pri pochovávaní malého nevinného dieťaťa má kňaz bielu stólu na sebe a spieva sa chválospev. Biela barva znamená radosť. Takému dieťaťu sa dobre stalo. Keď ti bolo bratrickom alebo sestričkou, teš sa; máš brata alebo sestru medzi svätými; môžeš ho vzývať ako svätých!

Krst činí človeka údom cirkve „Vy všetci, ktorí ste v Kristu pokrstení . . ste jedno v Kristu Ježiši“, píše sv. Pavel (Gal. 3, 27.). Kto je pokrstný, patrí Pánu Kristovi a keď neztratí posväcujúcu milosť, bude po smrti viditeľne spojený s ním. Kým sme na zemi, nemôžeme byť s Pánom Kristom viditeľne v nebi. Viditeľne môžeme byť spojení s ním len s jeho cirkvou. Skrze krst prijíma sa človek do jeho cirkve. Preto teda skrze krst sme viditeľne spojení s cirkvou Kristovou, patríme cirkvi katolíckej s telom, s dušou, sme jej údy, spojení s jej neviditeľnou hlavou, ktorou je Ježiš Kristus, i s jej viditeľnou hlavou, ktorou je pápež.

* Krst činí človeka údom cirkve ktoríkolvek sú platne pokrstení, všetci patria ku katolíckej matke-cirkvi; lebo Ježiš Kristus len jeden krst ustanovil. Len tí pokrstenci nepatria ku matke-cirkvi, ktorí z nej sú vytvorení, alebo ktorí sami dobrovoľne do nejakého odpadlého vieroveryznania (sekty) vstúpili.

Krst je prvá sviatosť.

257. Prečo je krst prvá sviatosť ?

Krst je prvá sviatosť, lebo kto ešte nie je pokrstený, inú sviatosť platne prijať nemôže.

Pán Ježiš chcel vykúpiť všetkých ľudí, preto založil pre všetkých ľudí všeobecnú cirkev; tejto cirkvi odovzdal svoje učenie, a prostriedky, ktorými by milosť božiu obsiahnuť mohli. Aby sme týchto milosrdí účastnými sa stali a k spaseniu prišli, musíme teda najprv do cirkve vôjsť. Do cirkve vchádzame sv. krstom. Pokrstený a kresťan to je jedno. Sviatosť krstu je jako dvere, ktorými človek do cirkve vchádza. Len pokrstený, kresťan, môže a smie tie ostatné sviatosti prijať. Ale bez krstu nikto nenie kresťanom. Keby niekto, kto nenie pokrstený, dal sa birmovať, alebo sa spovedal, to by nič neplatilo.

Krst je najpotrebnejšia sviatosť.

258. Prečo je krst najpotrebnejšia sviatosť ?

Krst je najpotrebnejšia sviatosť, lebo bez krstu nikto nemôže by spasený.

Bez krstu nikto nemôže byť spasený. 'Pán Ježiš povedal Nikodemovi: „Kto sa z vody a Ducha svätého znovu nenarodí, nemôže vôjsť do kráľovstva božieho“ (Ján 3, 5). Kráľovstvo božie, kráľovstvo Ježiša Krista, je tu na zemi svätá cirkev a po smrti nebe. Teda „kto sa z vody a z Ducha svätého znovu nenarodí“, t. j. kto sa nepokrstí, nemôže nikto vôjsť ani do svätej cirkve, ani do neba. V nebi je mnoho svätých, ktorí krom krstu neprijali žiadnej inej sviatosti, ale bez krstu nedostane sa tam nikto.

A deti, čo neprijdu ku krstu a zomrú bez krstu, či tie neprijdu do neba? Veru ani tie nie. Nemôžu prijsť do neba; lebo majú dedičný hriech na sebe, nemajú posväcujúcu

milosť, preto sú vytvorené z neba. Môžeme síce veriť, že príjdu na dobré miesto. Dozaista neprijdu do ohňa večného. Ale čo by to miesto bolo také ako raj, aj vtedy by mnoho ztratili, keď ztratili nebe. Ach, aké ste vy šťastliví, d. m., keď môžete po lúkach, po hore chodiť, keď vidíte to krásne nebo, stromy, kvety! Ale pomyslite si, jedno dieťa, čo sa slepé narodilo, nič z tých pekných vecí nevidí, čo vás tak tešia. Aký je to rozdiel medzi vami a tým dieťaťom! Ale o mnoho väčší rozdiel je medzi dieťaťom, ktoré hneď po krste zomrelo, a takým, ktoré bez krstu zomrelo! To príjde do neba, bude vidieť Pána Boha, toto ho nikdy neuvidí.

Jedna matka ukradla dieťa kráľovnej (princa) a do koľisky jej položila svoje. Z princa stal sa sedliak. Vodilo sa mu dobre, ale predsa trafilo ho veľké nešťastie. Mohol byť kráľom, ztratil kráľovstvo. Ešte dobre, že o tom nevie, to je jeho šťastie. Hľa, deti, ktoré zomrú bez krstu, ztratia kráľovstvo nebeské. Trafilo ich to najväčšie nešťastie, jaké človeka môže trafiť. Mávajú sa snáď dobre, ale mohli sa mať celkom ináč, keby ich rodičia boli dali pokrstiť. (Dreher).

„Detinstvo Ježišovo“ pre pohanské deti. Zásluha detí, ktoré modlitbou a almužnou pomáhajú missionárom, mnoho biednych detí pohanských môže priviesť ku krstu.

O, d. m. jak veľiká milosť od Boha je sv. krst! Aká bieda bola by to pre vás, keby nebolo krstu! Vidíte, jako vás miluje Pán Boh! Ešte ste neboly na svete, už postarať sa o to, aby ste mohli byť na veky šťastlivé . . . Vy ste pokrstené; mohli ste sa narodiť z pohanských rodičov a ostať bez krstu; ale nie, P. Boh vyvolil vás — bez zásluhy. O ďakujteže Pánu Bohu za tú jeho veľikú lásku!

Bol jeden boháč. Tomu bol jeden človek velikú summu peňazí dlžen a tento zomrel a po sebe nechal malého synka. Túto sirotu prijal ten boháč k sebe. Keď chlapec mal dvanásť rokov, zavolať ho raz boháč k sebe do izby. Tam na stole ležaly dva listy, jeden s čiernou pečatou a ten druhý so zlatou. Boháč podal najprv chlapcovi ten s tou čiernou pečatou, aby ho prečítal. V tom liste čítal chlapec, že jak mnoho peňazí bol jeho otec boháčovi dlžen a že ani krajciara nemal splateného, keď zomrel; a bolo v tom liste aj to, čo stálo už boháča vychovávanie toho chlapca. Chlapec zbfadol, keď

to prečítal a so strachom čakal, čo bude ďalej. „Vidiš, synak“, riekol boháč, „koľko mi ostal dlžen tvoj otec a koľko si mi dlžen už ty. Ale na prosbu môjho jediného syna, odpúšťam i otcovu dlžobu i tvoju, a na znak toho, hľa, trhám dlžný úpis na kúsky“! Potešilo to chlapca. „Ale — hovoril ďalej ten dobrý pán — ačkoľvek som ti dlh odpustil, ty si chudobný a nemáš nič. A preto, aby sa zadosť stalo prosbe môjho jediného syna, dávam ti tento list so zlatou pečatou, v ktorom ťa za svoje dieťa, za svojho dediča, a tak za spoludediča s mojím synom činím; skrze tento list budeš nielen čistý od dlhu, ale i bohatý a vznešený, lebo tento list činí ťa bratom môjho synovým, spojuje ťa s ním a tak stal si sa účastným každého jeho práva“! Ach, či sa radoval ten chlapec! — Z tohoto príkladu vidíte, d. m., ako skrze krst sa človekovi nielen dedičný ale i osobný dlh — hriech odpúšťa, a spolu aby neostal chudobným, býva človek za syna božieho, za dediča kráľovstva nebeského, za spoludediča Ježiša Krista povýšený! A to všetko pre Syna Božieho, Ježiša Krista, s ktorým sa skrze krst spojuje! Kto je šťastnejší od človeka pokrsteného?

* Ktorí nemôžu prijať krst vody, t. j. ktorí nemôžu byť pokrstení, ako sa predpisuje od Krista Pána, vodou, mimoriadnym spôsobom môžu byť spasení skrze krst žiadosti alebo skrze krst krvi.

• Krst žiadosti pozostáva v tom, keď človek, ktorý ešte nenie pokrstený, túži a chce všetkým činom z lásky k Bohu všetko urobiť, čo mu je k spaseniu potrebné, žiada, túži, všetkým činom chce urobiť, čo je najsamprv potrebné k spaseniu, t. j. krst svätý prijať, a ho prijať nemôže. Keď nenie nikoho, kto by ho pokrstil — sám seba nemôže krstiť — alebo nieto vody k pokrsteniu, a on hriechy svoje dokonále oľutuje a s tou pevnou vrúcnou žiadosťou umiera, býva touto žiadosťou pokrstený. Krst ten spôsobí toľko, čo krst vodou.

Mladý cisár Valentinian mal veľikú túžobnosť, žiadosť po krste svätom a už chcel cestu k svätému Ambrozovi nastúpiť, aby od neho bol pokrstený, ale náhle zomrel. Sv. Ambroz praví: „Je pokrstený, lebo chcel sa dať pokrstiť.“

Dvaja židia šli spolu vrchom strmým, a ten jeden padol do priepasti a umieral; ale žiadal si, aby ten druhý ho pokrstil. Ale tam na blízku nebolo vody. Kým tento s vodou prišiel, už ten bol mŕtvý. Bude spasený krstom zo žiadosti.

Krst krvi pozostáva v tom, že ten, ktorý ešte pokrstený nenie, keď pre vieru v Krista Pána smrť podstúpi, je krvou svojou pokrstený, ako by skutočne krst vodou bol dosiahol. Betlehemske nemluvniatka.

Sv. Emerenciana, rímske dievča, chystala sa ku krstu. Keď raz pred pohanmi brojila proti tomu, že sa klaňajú modlám, títo dali sa do nej kameňami a ranili ju smrteľne. Krvácajúc modlila sa ešte pred hrobom sv. Agnešky a zomrela. Dostala sa do neba skrze krst krvi. Svojou krvou bola pokrstená.

259. Kedy ustanovil Kristus Pán sviatosť krstu?

Kristus Pán sviatosť krstu ustanovil vtedy, keď ku apoštolom takto hovoril: „Učte všetky národy, krstiac ich v mene Otca, i Syna, i Ducha Svätého.“

260. Kto môže platne krstiť?

V čas potreby každý človek môže platne krstiť; ale mimo potreby krstiť má len kňaz.

Pán Ježiš len apoštolom a ich nástupníkom, biskupom, kňazom a jahnóm prikázal, aby krstili. (Jahnovia sú tí duchovní, ktorí až na posvätenie kňazstva už všetky posväcánia prijali.) Preto len títo môžu krstiť. Hovoríme, že „mimo potreby má krstiť len kňaz“, t. j. mimo potreby, keď nenie treba ináč urobiť, keď sa to môže stať, má krstiť len ten kňaz, ktorý je v tej farnosti, ku ktorej to dieťa (alebo dospelý), čo sa má pokrstiť, patrí, od biskupa ustanovený, teda farár alebo kaplán. Preto nosia deti ku krstu do ich farského kostola. — Ale niekedy dieťa nemôže prijsť ku kňazovi a potreba krstu predsa len nastáva; lebo bez krstu žiaden človek ani dieťa nemôže prijsť k spaseniu, a novonarodené dieťa mohlo by bez krstu umrieť skôr, než by ho kňaz pokrstiť mohol. Čo vtedy? Pán Ježiš to tak usporiadal a cirkev svätá vždy tak učí, že „v čas potreby každý človek môže platne krstiť“, t. j. môže tak krstiť, aby

ten krst pred Bohom platil, mal svoju cenu. Krstiť môže kresťan, žid, pohan, muž, žena, chlapec, dievča, aj vy môžete krstiť.

Poviem vám niekoľko príkladov. Nesú dieťa na krst. Ale kostol je ďaleko. Na ceste zbadá kmotra, že dieťa ostáva veľmi zle. Baba chytro zabehne k potoku a pokrstí ho. To dieťa je platne pokrstené, ak sa len pri krstení nestala chyba. A baba vykonala svoju povinnosť.

Dvaja židia idú spolu jedným vrchom. Zrazu padne ten jeden do priepasti. Ten druhý spustil sa za ním, ale ten už ledva hovorí. Len to mu povie: „Ja zomrem, ale žiadam si byť kresťanom, prosím ťa, naber do voľačoho vody a pokrst' mňa.“ Žid nabere vody do klobúka a pokrstí priateľa. Či platne?

Ešte jeden príklad. Viete, d. m., že časom mnoho ľudí odtrhlo sa od katolíckej cirkve a mnohí utvorili si o sebe spoločnosti, ktoré tiež cirkvami pomenovali. Tak ako syn, ktorý zo vzdoru alebo z neposlušnosti opustil otcovský dom, vzal so sebou drahý prsteň alebo inú drahú vzácnu vec, tak títo vzali sebou pri svojom odtrhnutí krst, t. j. neprestali deti krstiť. Katechismus učí: každý človek môže platne krstiť. Tak je i krst inovercov, luteránov, kalvínov platný, kým to robia, čo je k platnému krstu potrebné. Krst je len jeden a to je krst katolícky, či ho udelí kňaz cirkve katolíckej a či iný človek. Deti, ktoré sú krstené mimo katolíckej cirkve, patria za to predsa cirkvi katolíckej, kým sa svojou vlastnou vôľou nepripoja k bludným vieram, ktoré cirkev katolícka zatracuje. — Aj luteráni krstia platne. Že vám niekto nenie v izbe alebo neide tadnu, za to ti on môže celkom dobre otvoriť dvere do izby. Krst sú dvere do katolíckej cirkve. Luterán ich dieťaťu otvára v krste. — Keď luterán stane sa katolíkom, hovoríme, že sa navrátil do cirkve, t. j. prišiel ťa nazpak, kam predtým patril.

Ponevác každý človek môže krstiť, nuž má i každý vedieť, ako to má krstiť. I vy sa to musíte naučiť. Teda pozor!

261. Ako sa má krst udeľovať?

Voda sa musí liať na hlavu krstenca a medzi tým majú sa hovoriť tieto slová: „... ja teba krstím v mene Otca i Syna i Ducha Svätého.“

* Aby krst platným bol, k tomu požaduje sa úmysel krstiaceho, že tak chce krstiť, ako to Kristus Pán ustanovil, alebo ako Cirkev sv. zvykla. Kto chce krstiť, musí najprv si pomysleť: teraz chcem krstiť, ako P. Ježiš prikázal.

Potom musí liať — ako len možno — na hlavu toho, koho krstí, vodu prirodzenú = studničnú, potočnú, dažďovú, sňahovú, pramennú, morskú, jaká sa v prírode nachádza. A musí tak liať, aby sa koža omočila, mokrou stala. Kto má pri ruke krstnú, svätenú vodu, nech krstí tou. — A keď leje vodu, musí spolu hovoriť, t. j. naraz i liať vodu i hovoriť: „Ja teba krstím vo meno Otca i Syna i Ducha svätého.“

Niektó by krstil v čas potreby takto: lial by vodu na hlavu dieťaťa a pritom by hovoril: „Vo meno Otca i Syna i Ducha Svätého.“ Či by bol platný taký krst? Čo mu chýbi?

Druhý by prežehnal dieťa, spravil by rukou naň kríž a riekol by pritom: Ja ťa krstím vo meno Otca i Syna i Ducha svätého. Vodu by nelial. Či by to bol krst?

Keď dieťa po takom krste v čas potreby nezomre hneď, má sa zaniest' k patričnému duchovnému pastierovi, ktorý potom krstné obrady vykoná. A každý krst z potreby vôbec musí sa duchovnému pastierovi oznámiť.

* Pri krste obdrží človek meno nejakého svätého, aby tohože príklad nasledoval. Ten svätý je ochrancom (patronom) pokrsteného. Meno pri krste obdržané nazývame krstným menom. Každé dieťa má vedieť, kedy je deň jeho mena, a má aj vedieť, kto bol jeho patron a jako žil, lebo aj ono má žiť dľa jeho príkladu.

* Pred krstom odriekať má krstenec vyznanie viery a krstný sľub. Miesto malých detí odriekajú to krstní rodičia (kmotrovia).

262. Čo sme sľúbili pri krste Pánu Bohu?

Pri krste sľúbili sme Pánu Bohu, že veriť a nasledovať chceme učenie katolíckeho náboženstva a že odporovať budeme pokušeniam zlého ducha.

~ Doista ste to už zbadali, že kňaz pri krste dáva dieťaťu otázky a ono musí niečo sľubovať. Kňaz sa ho spytuje: Veríš-li v Boha Otca, atď.? Odriekaš-li sa satanáša, atď.? (Odriekať sa voľačoho znamená: nechceť nič mať s ním: odriekať sa satanáša: odriekať sa hriechu, nechceť nič mať s hriechom). Za nemluvniatko odpovedajú kmotrovia, že bude učenia katolíckeho náboženstva veriť a nasledovať a pokušeniam zlého ducha odporovať.

To je tak, d. m.; pri sv. krste bere P. Boh človeka do svojej zvláštnej ochrany a sľubuje mu nebo; za to ten, ktorý sa dá krstiť, musí sľúbiť, že bude pravdu učenia katolíckeho . . .

Tento sľub nazývame krstným sľubom a my povinní sme krstný sľub častej obnovovať: zvláštne máme obnoviť krstný sľub na výročitý deň svojho narodenia, na deň svojho mena a keď sväté sviatosti prijímame.

263. Čo je povinnosťou krstných rodičov?

Povinnosťou krstných rodičov je starať sa, aby ich krstné dieťa dobrým katolíkom zostalo.

Tento krstný sľub je veľmi dôležitý. K dôležitým sľubom berú sa poručníci, ktorí za to dobre stoja = ručia, to na seba berú, že sa to aj stane, čo sa sľúbilo. To berú na seba kmotrovia, ktorí v mene nemluvniatka na otázky kňazove odpovedajú = skladajú vyznanie viery a sľub. Kmotrovia pri krste kladú ruku na dieťa; to znamená toľko: ja to berem na seba, že bude dobre vychované. Tým činom kmotrovia stávajú sa jakoby duchovnými rodičmi pokrsteného. My ich aj tak voláme: krstný otec, krstná matka. Jich povinnosťou je starať sa, aby ich krstné dieťa dobrým katolíkom zostalo, keby to ich rodičia zanedbali alebo keby odomreli. Aby kmotrovia to vykonali, čo na seba vzali, že dieťa bude dobre vychovávané vo viere katolíckej a k životu bohumilému: preto majú byť dobrí katolíci.

Či sa môže niekto zaručiť za dlžobu iného, keď sám nemá peňazi? . . . Kmotrovia zaručili sa za vieru a bohumilý život pokrsteného: teda musia dobre znáť vieru katolícku a viesť bohumilý život, musia byť dobrí katolíci.

Keď vás krstní rodičia napomínajú, nesmiete si myslieť lebo hovoriť: Čo vás do toho, jaký som. Krstným rodičom je mnoho do vás: oni vás na seba vzali, za vás pred Bohom ručili, oni vás majú na svedomí pred Bohom. Ctíte si veľmi krstných rodičov!

Keby vás v rokoch niekto volal za kmotrov, to neodprite bez vážnej príčiny. Kmotrom stať sa je dobrý skutok. Ale potom svojim krstným deťom, keď budú väčšie, vždy dobrý príklad dávajte, k dobrému ich povzbudzujte, za ne sa modlite.

* Medzi kmotrmi a ich krstnými i ich rodičmi povstáva duchovné príbuzenstvo. Takí, ktorí sú si duchovne príbuzní, nemôžu sa sobrať za manželov (bez dišpensácie). Ani kmotor so svojim krstným dieťaťom a s jeho rodičmi nemôže vstúpiť do manželstva bez biskupského dovolenia.

Teraz vám porozprávam, ako kňaz krstí.

Kmotrovia ostanú s dieťaťom stáť vo dverách kostolných na znamenie, že len krst svätý dvere do cirkvi a bránu do neba otvára.

1. Kňaz u dveri kostolných pýta sa kmotrov, aké sa má to dieťa menovať a dáva mu meno, aby dieťa zvláštneho orodovníka a ochrancu malo a dľa príkladu toho svätého žila.

2. Kňaz pýta sa dieťaťa: „Odriekaš-li sa satanáš: i všetkých skutkov jeho, i všetkej pýchy jeho?“ Kmotrovia povedajú: „Odriekam.“ To preto, aby kresťan vedel, že ne môže byť pravým kresťanom, kto neodrečie sa diabla a skutkov jeho, a nebojuje proti hriechu.

3. Kňaz ešte ďalej sa pýta: „Veríš-li v Boha Otca . . . v Boha Syna . . . v Boha Ducha svätého . . .“, preto že len ten môže byť pripustený do spoločenstva kresťanov kto má kresťanskú vieru.

4. Kňaz trikrát dýchnie na dieťa; to znamená, že Spasiteľ dýchol na apoštolov, aby im Ducha svätého udelil tak dieťaťu na krste udeľuje sa Duch svätý s milosťami jeho.

5. Kňaz značí dieťa znamením sv. kríža na čele a na prsiach na znamenie, že dieťa má vieru v Krista.

Ukrižovaného nielen v pamäti, ale i v srdci ustavične zachovávať a nielen slovami ale i skutkami smele vyznávať.

6. Kňaz klade do úst dieťaťa svätenú soľ na znamenie, že jako soľ pokrmom chuti dodáva a ich od porušenia chráni, tak aby človek v duchovných veciach vždy dobrú chuť nachádzal, a od hniloby hriechu seba chránil.

7. Kňaz rieka nad dieťaťom niektoré zaklínania zlého ducha na znamenie, že človek pred krstom pre hriech dedičný pod moc diaboliskú patrila, ale skrze krst svätý že z mocí diabolскеj oslobodený je.

8. Kňaz vzkladá pravicu na hlavu dieťaťa na znamenie, že teraz je to dieťa pod ochranu božiu postaveno.

9. Kňaz smieša prach so slinou na blato a dotýka sa ním uší a chrípov (nosa) dieťaťa, praviac: „Effeta“, to jest: Otvor sa. To čini podľa príkladu Krista Pána, ktorý dotkol sa tak uší a jazyka hluchonemého, aby otvoril uši i jazyk jeho, a upamätáva tým dieťa, že má rado otvárať uši k slyšaniu a ústa k vyznávaniu učenia božieho.

10. Kňaz klade štólu na dieťa a uvádza ho do kostola ku krsteľnici na znamenie, že to dieťa vstupuje do cirkve svätej, aby jednúc s Kristom malo podiel v sláve nebeskej.

Pri krsteľnici 1. kňaz pýta sa dieťaťa ako predtým vo dverách chrámových: „Odríekaš-li sa satanáša atď... a veríš-li v Boha Otca... atď. (113, 2. 3.), preto že cirkev len toho prijíma za syna svojho, kto odríeka sa zlého a vyznáva pravé učenie Kristovo.

2. Kňaz maže dieťa na prsiach a medzi lopatkami olejom posväteným. Mazania na prsiach znamená, že duša je milosťou božou posilnená, aby proti nepriateľom vnútorným, to jest proti zlým žiadostiam bojovala; mazanie medzi lopatkami znamená, že duša je milosťou Božou posilnená, aby proti nepriateľom zovnnútorným, proti svetu a diablu bojovala.

3. Kňaz pýta sa dieťaťa: „Chceš-li sa dať krstíť?“ preto že cirkev nikoho nenúti prijať krst svätý. Potom

4. krstí dieťa spôsobom od Krista ustanoveným: leje na hlavu dieťaťa vodu, riekajúc: „M. (Adam alebo Eva) ja teba krstím vo mene Otca i Syna i Ducha svätého. Amen“; na znamenie, že duša skrze krst v mene najsv. Trojice od dedičného hriechu obmytá býva.

Po krste 1. kňaz maže dieťa na hlave križmor na znamenie, že od tej chvíle dieťa kresťanom (pomazaným) nazývať sa bude a že Kristovi prináleží.

2. Kňaz podáva pokrstenému biele rúcho na upamätovanie, že duša jeho je už od všetkej poškrvny hriechu čistá, a že dieťa čistotu duše ustavične má zachovávať.

3. Kňaz podáva pokrstenému horiacu sviecu na upamätovanie, že má pravá viera rozum jeho osvecovať, a svätá láska srdce jeho rozohrievať, a ono že vždy má dobrým príkladom svietiť pred ľuďmi.

4. Kňaz prepúšťa pokrsteného slovami: „Id' v pokoj a Pán buď s tebou!“ aby ho pokoj a milosť Božia na všetkých cestách života sprevádzaly.

Výročný deň svätého krstu máme vždy pobožne sláviť: máme Bohu ďakovať, že na krste svätom hriechy nám odpustil a nás za synov svojich prijať ráčil; a máme obnoviť v sebe sľuby, ktoré kmotrovia miesto nás na krste svätom činili.

Nikdy nezabudajte, čo ste pri krste svätom prisľúbili, a zachovajte nepoškvrnené krásne rúcho nevinnosti, ktoré ste pri krste prijali.

Bože, pri krste si mi čisté
nevinnosti rúcho dal, —
kiež by si ho bez poškrvny
až do hrobu zachoval!

2. O sviatosti birmovania.

Druhá sviatosť je sviatosť birmovania. M. d., keď dieťa príjde na svet, už je človekom, ale len malým, slabým človekom. Pomálu rastie, býva väčším a silnejším. Tak je to aj s nadprirodzeným životom. Človek, keď prijal krst, už je kresťanom, ale len malým, slabým kresťanom; on musí v duchovnom, nadprirodzenom živote rásť, sily doberať, so silniť sa. Pre toto sosislenie ustanovil P. Ježiš sviatosť birmovania.

264. *Čo je birmovanie ?*

Birmovanie je sviatosť, v ktorej Duch Svätý posilňuje pokrsteného človeka, aby vieru svoju stále vyznával a podľa nej žil.

Birmovanie pochádza od latinského slova (firmare, confirmatio) a znamená toľko, ako posilnenie. V birmovaní Duch svätý posilňuje človeka, dáva mu silu. K čomu mu je táto sila? Proti všelijakým pokušeniam. Pokušenie je jako víchor. Keď je strom slabý, keď nenie pevne zakorenený, víchor ho ľahko zlomí alebo vyvalí. Ale keď je strom silný a pevný v koreňoch, tomu ani ten najprudkejší víchor nič neurobí; strom pevne stojí. Tak sviatosťou birmovania býva pokrstený človek od Ducha Svätého posilnený, aby pevne stál proti pokušeniam, ktoré jeho vieru chcú oslabiť, zlomiť a vyvrátiť. Kresťan musí byť silný vo viere. Viera je pre dušu to, čo je pre strom koreň.

Kresťan musí byť silný vo svojej viere, musí byť silný v zachovávaní prikázaní božích a cirkevných; lebo často veľkú silu musí kresťan mať, aby svoju vieru zastával, keď zlomyseľní ľudia o nej ľahostajne, posmešne, opovržlivo hovoria; musí veľkú silu mať, aby vždy v každom pokušení túto vieru i sám zachovával, tak žil, ako viera od neho žiada. Aby mu to snadnejšie prišlo, aby nepodľahol pokušeniu, k tomu ustanovil Pán Ježiš sviatosť birmovania, k tomu býva kresťan skrze sviatosť birmovania posilnený. Alebo ako katechismus hovorí: Duch svätý posilňuje pokrsteného človeka, aby vieru svoju stále vyznával a podľa nej žil. Teda vo sviatosti birmovania býva kresťan posilnený, aby vieru svoju stále vyznával. Vieru vyznávať znamená: úprimne a smelo povedať a svojím celým životom dávať na javo, že sme kresťania katolíci a veríme všetko, čo cirkev k vereniu predkladá, učí. Kto svoju vieru vyznáva, myslí si: „Nech každý vidí, že som katolík; to ja

nezatajím. Za katolíka musia ma uznávať ľudia.“ — Ale my tú svoju katolícku vieru musíme stále vyznávať, t. j. my musíme tú svoju vieru vyznávať vždy a všade, v jakýchkolvek okolnostiach, tak že ani prosbám, ani hrozbám, ani časným škodám, ani prenasledovaniam, ba ani mukám, ani tej najhroznejšej smrti nedávame sa odviesť od nej. (Mučedníci, vyznavači.) — My musíme podľa viery žiť, t. j. tak žiť, tak sa zachovať, ako sv. viera predpisuje, a učí, vždy na vlas činiť, čo nám prikazuje a nečiniť, čo nám zakazuje.

K tomu, aby sme vieru svoju stále vyznávali a podľa nej žili, posilňuje nás Duch svätý vo sviatosti birmovania.

A toto posilnenie pôsobí v nás Duch svätý. Duch svätý dáva nám túto silu vo sviatosti birmovania. Vo sviatosti birmovania pokrsteného človeka Duch svätý posilňuje. Teda vo sviatosti birmovania prijíma kresťan Ducha svätého. Ach, tento náš dobrý Duch svätý! Vo sv. krstu prišiel k nám ako posvätiť, aby nám dal duchovný život, život milosti a tak nás posvätil. Vo sviatosti birmovania prichádza ako posilňovateľ, aby ten život milosti posilnil a zdokonálil. Vo sv. krste vliat do nás čnosť viery (nádeje a lásky), vo sv. birmovaní dáva nám potrebnú silu, aby sme tú vieru stále vyznávali a podľa nej žiť mohli!

Aj apoštoli prv než rozišli sa zvestovať vieru Kristovu, prijali Ducha svätého. A jaká to premena sa vtedy stala s nimi! Verili oni i pred prijatím Ducha svätého, ale ich viera bola slabá a oni nerozumeli náležité učenie Ježišovo. Ale keď prijali Ducha svätého, hneď sa ich rozum tak rozsvietil, že učenie Ježišovo náležite rozumeli. Pred tým nemali tej smelosti o Ježišovi a jeho učení verejne pred ľuďmi hovoriť (útek zo zahrady getsemanskej. Peter zaprel Ježiša, shromaždenie pri zamknutých dverách); ale po príchode Ducha svätého naplnili sa takou horlivosťou, že učenie Ježišovo napriek všetkým prenasledovaniam smelo i v svete vyznávali, zvestovali a podľa neho žili. Hneď v ten deň začali

s radosťou o Ježišovi kázať, a keď od vysokej rady trestaní a uväznení boli, vyznali bez strachu: „My nemôžeme mlčať, my musíme kázať, lebo sluší viac Boha než ľudí poslúchať.“ A tak hovorili a konali po celú svoje živobytie až konečne mučedníckou smrťou zomreli (vyjmúc sv. Jána). Apoštolia teda od svätého Ducha boli posilnení, aby vieru svoju stále vyznávali a podľa nej žili. A tak bývame i my od Ducha svätého posilnení. I na kresťania v deň svätého birmovania zostúpi Duch svätý, ako na Turíce na apoštolov. Rozdiel je len ten, že na apoštolov zostúpil v podobe ohnivých jazykov a na vás, ako katechizmus učí, skrze vzkladanie rúk, pomazanie a modlitbu biskupa, ako vám to hneď vyrozprávam.

Ale už z týchto slov viete:

265. Kto udeľuje sviatosť birmovania?

Sviatosť birmovania udeľujú biskupi.

Birmovať môže len biskup. Tak to bolo už za časov apoštolských. Čítame vo sv. Pisme, že jahen Filip kázal v Samarii a mnohých pokrstil. Keď to počuli apoštolia v Jeruzaleme, že v Samarii mnoho ľudí sa dalo pokrstiť, poslali ta Petra a Jána. Tito prišli, nad pokrstenými sa modlili, vzkladali na nich ruky svoje a oni prijali Ducha svätého, boli obirmovaní. Prečo ich nebirmoval Filip, ktorý ich pokrstil? Lebo on ich nemohol birmovať. Prečo museli ta ísť apoštolia? Lebo len biskupi mohli birmovať. Preto prišli ta dvaja biskupi Peter a Ján. Tak je to i dnes. Keď farári mnohých pokrstili a ich vyučili, príde biskup a birmuje ich.

Ako birmuje biskup?

266. Ako udeľuje biskup sviatosť birmovania?

Biskup vzloží ruku na hlavu birmovanca a na čele číni mu križ svätým križom, riekajúc: „Značím

fa znakom kríža a posilňujem fa križmom spasenia v mene Otca i Syna i Ducha svätého.

Keď biskup sviatosť birmovania udeľuje, obráti sa od oltára k birmovancom, ktorí kľacia majú ruky složené k modlitbe, a modlí sa: Duch svätý, sostúp na vás a moc Najvyššieho chráň vás od hriechov. Potom vystre ruky najprv nad všetkých a prosí Boha, aby poslal Ducha svätého na birmovancov, t. j. vzýva Ducha svätého, aby na nich sostúpil. Po vzývaní Ducha svätého vloží, kladie pravú ruku na každého birmovanca osvé — na znamenia, že teraz sostúpi Duch svätý na birmovanca, a že obirmovaný potom pod zvláštnou ochranou Ducha svätého postavený bude. — Potom čini mu na čelo križ sv. križmom, pri čom rieka: „Značím fa znakom kríža a posilňujem fa križmom spasenia vo meno Otca i Syna i Ducha svätého.“ — Potom slabo uderí lice birmovanca. Na konci modlí sa za všetkých a udelí spolu všetkým sväté požehnanie. Nie je dovoleno pred týmto po ledným požehnaním biskupským odísť domov.

Teda biskup čini na čele birmovanca znak sv. kríža a čo čini, to i hovorí: Značím fa znakom . . . Biskup birmovanca značí sv. križom na čele. Čelo je na predku, každý ho vidí; birmovaný má teda križ Kristov, znak Kristov, na sebe nosiť, aby každý videl, komu patrí, t. j. každý má vidieť, že sme kresťania — katolíci a že sa nikdy nestydíme za katolícku vieru Krista Ježiša, ale že ju slobodne a verejne všade vyznávame. „Som kresťan, katolík“, to mám lovmi i skutkami svojimi vždy vyznávať.

Biskup čini na čele birmovanca znak sv. kríža svätý n križmom.

267. Čo je sväté križmo ?

Sväté križmo je: s balsamom smiešaný olej, o biskupa v Zelený štvrtok posvätený.

Sv. križmo je olivový olej a balsam smiešaný Biskup ho svätí v Zelený štvrtok. Ale prečo sa sv. križmo robí z oleja a z balsamu? Olej znamená hojnosť a silu milosti od Ducha sv. udelenej (za starých časov zápasníci olejom natierali ramená svoje, aby ľahšie bojovali; pri birmovke i my sme pomazaní olejom do boja proti nepriateľom duše.) Olej činí údy silnými, Duch svätý birmovanca posilňuje, aby vieru svoju stále vyznával. Balsam je dobrý proti porušeniu, proti hnilobe tela; birmovanie je proti hriechu, ktorý činí porušenie, hnilobu v duši, keď sa ním nakazila. Duch avätý birmovanca posilňuje, aby sa nedal nakaziť hriechom, aby dušu svoju od hniloby hriechu zachránil, aby stále podľa viery svojej žil. Balsam má lúbežnú vôňu. Lúbežnej vône balsam znamená, že obirmovaný človek vydávať má vždy vôňu dobrých skutkov pred Bohom. Hľa olej a balsam, z čoho sv. križmo pozostáva, znamenajú milosti a účinky sviatosti birmovania.

Vzkládanie rúk. pomazanie a modlitba biskupa je jadro sviatosti birmovania, to je i jej viditeľný znak. Tento znak činí, že Duch svätý stupuje na birmovanca, rozmnožuje v ňom p sväcujúcu milosť a udeľuje mu zvláštnu milosť sily. — Okrem tohoto jadra, sú ešte iné sv. obyčaje a modlitby pri birmovke. To je všetko krásne, poučné a potešiteľné! Po mazaní sv. križmom biskup udre birmovaného ľahútko v líce, na znamenie, že od terajška hotový byť má pre meno a vieru Ježiša Krista s milosťou Ducha svätého všeliké protivenstvá trpezlivo znášať, áno i smrť podstúpiť. — Biskup udrúc birmovaného, riekne: „*Pax tecum*“, t. j. pokoj s tebou; to znamená, že milosť Ducha svätého bude birmovanému vždy útechou a vnútorným pokojom vo všetkých protivenstvách, ktoré za vieru a spasenie svoje znášať musí. — Na konci udelí biskup všetkým dohromady sväté požehnanie, t. j. biskup prosí od P. B. nebeské dobré veci a život večný pre tých, ktorých birmoval.

Pri birmovke budú mnohí prvý raz vidieť biskupa. Na prsiach má kríž, to znamená lásku k ukrižovanému Spasiteľovi; na hlave infulu, tá znamená smelosť a silu, ktorou biskup proti zlému nepriateľovi bojovať má; na prste prsteň, znamenie úzkeho spojenia biskupa so svojou diecezesou a s Kristom; v ruke palicu, znamenie moci pastierskej.

Tak som vám už vyložil všetko, čo je v otázke: Čo je birmovanie? Birmovanie je sviatosť, v ktorej . . . Túto sviatosť ustanovil P. Ježiš Kristus. Sv. Písmo vypráva, že Ježiš všetkým veriacim prisľúbil Ducha svätého (Ján 7, 37, 39.) A čo P. Ježiš prisľúbil, to i vykonať musel, lebo je nekonečne verný. Apoštolom tento svoj sľub vyplnil na Turíce, a ostatným kresťanom vo sviatosti birmovania. Vieme už, že apoštoli udeľovali sviatosť birmovania; Peter a Ján birmovali v Samarii, Pavel v Efezu. To apoštoli nemohli po svojej moci; lebo ľudia nemôžu s viditeľným znakom spojiť milosť Ducha svätého; to mohol len Ježiš Kristus, Syn Boží, učiniť; preto len Ježiš Kristus musel ustanoviť sviatosť birmovania. Že ju Ježiš Kristus ustanovil, to vždy učila cirkev svätá.

268. Ako sa máme chystať ku birmovaniu?

Ku birmovaniu chystať sa máme tak, že pred birmovkou 1. ku spovedi a prijímaniu pristúpif máme, 2. sľubif máme Bohu, že ako opravdiví katolíci žif a zomreť chceme.

Kto chce sviatosť birmovania prijať, musí byť v stave milosti, t. j. musí už mať posväcujúcu milosť. Sviatosť birmovania je sviatosť živých . . . Kto ide k birmovke, nesmie mať ťažký hriech na svedomí. Preto musí ísť najprv k spovedi a prijímaniu. Keby sa kto dal birmovať v ťažkom hriechu, prijal by tú sviatosť nehodne a spáchal by hrozný hriech — svätokrádež; veľmi by obrazil a zarmútil Ducha sv.

2. Musí Bohu sľubif, že chce ako opravdivý katolík žif i umreť; veď chce k tomu byť posilnený od Ducha svätého, aby mohol podľa viery žif a umreť!

* Birmovanie nie je tak nevyhnutne k spaseniu potrebné jako krst. Mnoho je svätých v nebi bez birmovky. Ktorí? .. Ale ktože by nechcel prijať sviatosť birmovania, keď biskup príde ju udeľovať? Keby ti kráľ ponúkal nejakú milosť, to by bola opovázlivosť, neprijať ju. Keď sa kresťanovi Duch svätý ponúka, ktorý by na to povedal: „Nechcem ťa“? To by bol veľký hriech. Kresťan, ktorý je prinedbanlivý, že sa mu nechce na učenie chodiť, ďalej voľakam za biskupom ísť, birmovných kmotrov si hľadať . . ; alebo mu na tom nezáleží, či prijme Ducha svätého alebo nie, a preto by by neprijal sviatosť birmovania, spáchal by ťažký hriech. Preto hovorí i katechismus, že keď kresťan má príležitosť k tomu a predsa by nedal sa birmovať, vtedy veľký hriech by bol, neprijať birmovanie z nedbanlivosti. Bol by to veľký hriech preto, lebo takým činom by dal na javo nevšímavosť a neúctu proti sviatosti, proti vôli Ježiša Krista, a jeho sv. cirkve a ponevác bez milosti birmovnej sotva by mohol žiť podľa viery a zvíťaziť nad pokušeniami.

* Sviatosť birmovania môže prijať každý pokrstený človek. Preto aj deti malé môžu ju prijať. Ale ponevác také deti milosť birmovnú ešte nepotrebuju a je nádej, že človek, keď už vie svoj rozum náležite užívať, bude si tú sviatosť lepšie vážiť, k nej sa náležite pripravovať a tak aj viac milosti obsiahne: preto cirkev svätá naložila len dospeljším udeľovať túto sviatosť birmovania.

Ponevác pri birmovke birmovaný veľké povinnosti na seba bere, preto i k sviatosti birmovania berú sa kmotrovia, birmovní rodičia musia mať otca birmovného a dievčence birmovnú matku.

Birmovní rodičia vedú birmovanca k birmovaniu. Pri birmovaní kladú pravú ruku na plece birmovancovo, na znamenie, že sväté povinnosti birmovných kmotrov na seba berú a plniť chcú.

269. Čo je povinnosťou birmovných rodičov?

Birmovných rodičov povinnosťou je, birmovné dieťky svoje v duchovnom boji slovom a príkladom svojím napomáhať.

Birmovní rodičia berú na seba tú povinnosť, že birmovancom v duchovnom boji, ku ktorému touto sviatosťou zasvätení bývajú, slovom — radou, poučením, karhaním — i príkladom — skutkom — na pomoci budú. Birmovaný vzal na seba povinnosť proti nepriateľom spasenia bojovať, on sa stal bojovníkom, vojakom Kristovým. Preto i sv. križom dostal znak Kristov, križ, na čelo. A jako je to už pri vojsku, že keď niekoho kráľ vezme za vojaka, toho nielen poznačí (do rovnošaty ho oblečie . . .), a zbrojou zaopatrí, ale i od zbehlého vojaka dá vyučiť vo vojenčine (v bojo-
vaní); tak i cirkev svätá k duchovným bojovníkom, k birmovaným, postavila kmotrov, aby ich v bojo-
vaní cvičili a im i v duchovnom boji slovom i príkladom na pomoci boli.

* Birmovní rodičia musia byť už obirmovaní a horliví katolíci. Medzi nimi a birmovým dieťaťom i tohoto rodičmi povstáva duchovné príbuzenstvo (kmotorstvo.)

Krom tohto viditeľného ochrancu a vodcu, kmotra, dostáva birmovaný i neviditeľného v tom svätom, ktorého meno pri birmovaní k svojmu krstnému menu prijal. Jeho príklad má obirmovaný nasledovať.

Vojak jeden, odvolaný do vojny, prišiel sa odobrať od pána farára. Medzi iným sa ho spýtal, či nieto takej veci čo by ho pred guľkou zachránila. Hľa, birmovanie je taká vec; ono chráni proti strelám zlého nepriateľa; a tie sú horšie ako guľky, lebo odoberajú život večný.

Svätý František Salésky bol od dieťaťa nábožný; ale po birmovaní bol v kresťanskom živote „jako starý.“ O mnoho pevnejšie pridržal sa svojich predsavzatí, stál pevnejšie proti hriechu. Jeho dobrá vôľa bola tak silná, že ho zli nemohli k tomu svať, aby niečo zlého učinil. To v ňom účinkovala sviatosť birmovania.

Birmovanie posilňuje kresťana malého,
aby sa tak smelý Kristov vyznavač stal z neho.

Sv. Felicitas umrela mučedníckou smrťou pre vieru. Svoju silu pripisovala svätosti birmovania: „Mám Ducha svätého, ktorý nedopustí, aby ma diabol premohol.“

Missionár Ján Hay rozpráva, že Japonci mnoho dávali na birmovanie. Ale oni toho aj veľmi potrebovali. Roku 1570 v Japonsku vyše 20.000 kresťanov zľali, ukrižovali, za živa spálili pohania. A zriedka niektorý odpadol od Krista.

Ktori ešte nie ste birmovaní, žiadajte si vrúcne prijať sviatosť birmovania, aby ste boli silní vo viere a v živobyti dľa viery. Ktori ste už birmovaní, plňte stále bez strachu a ostýchania všetky povinnosti katolíckeho kresťana. — „Nasleduj spravodnosť, pobožnosť, vieru, lásku, trpezlivosť, tichosť. Bojuj dobrý boj viery, dosiahni život večný, ku ktorému si povolaný.“ (I. Tim. 6, 11, 12.) — „Ty teda, synu môj, buď silný v milosti, ktorá je v Kristu Ježiši. Pracuj ako dobrý bojovník Krista Ježiša.“ (II. Tim. 2, 1, 3.) Zachovajte čiste a nepoškvrnene v sebe, čo ste v birmovaní obdržali, dobrými skutkami, a bohumilým životom.

3. O Sviatosti oltárnej.

Vo svätom krste obdržal človek nadprirodzený život, vo sv. birmovaní býva posilnený. Ale jako k udržaniu svojho telesného života, človek vždy potrebuje pokrm a nápoj, tak mu je i k udržovaniu svojho duchovného (nadprirodzeného) života potrebný duchovný pokrm. Pán Ježiš Kristus postaral sa i o tento duchovný pokrm, keď ustanovil sviatosť oltárnu na pokrm našej duše.

270. Čo je sviatosť oltárna?

Sviatosť oltárna je opravdivé telo a krv Pána Ježiša Krista pod spôsobom chleba a vína.

Sviatosť oltárna je opravdivé telo a krv Ježiša Krista t. j. v oltárnej sviatosti je celkom to isté živé telo Ježiša Krista, ktoré v jaslách ležalo, na kríži viselo a teraz na pravici Otca v nebi sedí; v sviatosti oltárnej je tá istá živá krv Ježiša Krista, ktorá v tele Ježiša Krista v jaslách bola, na kríži vyliata bola a teraz na nebi v jeho oslávenom tele je. — Doma máte Krista Pána, kríž alebo obraz. Matka vám ho ukázala a riekla: to je Pán Kristus. Ale to je len obraz Pána Krista, jeho tela. Vo sviatosti oltárnej je nie obraz, ale opravdivé telo a krv Krista Pána, ktorý je teraz v nebi.

Telo a krv P. Ježiša Krista je vo sviatosti pod spôsobom chleba a vína. My ich nemôžeme vidieť; sviatosť oltárna vyzerá ako chlieb a víno. Preto hovoríme: Telo a krv P. Ježiša Krista je pod spôsobom chleba a vína. Dobré si zapamätajte; povedal som: „pod spôsobom“ chleba a vína, nie pod chlebom a vínom, lebo chleba a vína tu už nieto, len spôsoby. Spôsoby chleba a vína sú zovnúťorné znaky z chleba a vína, jako podoba, barva, chuť, vôňu atď. . .

Teraz už rozumiete, čo je sviatosť oltárna. Sviatosť
 ● Oltárna je opravdivé . . .

Ty s telom, s krvou v sviatosti
 opravdu bytuješ,
 v božskej i ľudskej bytosti
 v nej sa nám sdeľuješ :
 Ó Jezu, bár Ťa nevidím,
 však predsa verím, prijíam, ctím
 v oltárnej sviatosti
 Teba v skutočnosti.

* Sviatosť oltárnu menujeme prevelebnou, je najsvätejšou sviatosťou. Prečo? To sa dá ľahko rozumieť. Všetky ostatné sviatosti sú už sväté, velebné, lebo sú prostriedky milosti, prostriedky posvätenia, sviatosti; ale sviatosť oltárna je najsvätejšia, a najvelebnejšia, lebo v sebe obsahuje

toho, t. j. Ježiša Krista, od ktorého všetky sviatosti pochádzajú, t. j. ktorý je pôvodcom všetkých sviatosti, ktorý je Boh najsvätejší, žriedlo sviatostí, obsahuje toho, ktorý je všetkej veleby a slávy najhodnejší.

Sviatosť táto nazýva sa oltárnou, lebo sa na oltári pripravuje, uschováva a s oltára rozdáva.

Dosiaľ sme poznali viditeľný znak oltárnej sviatosti, tým je spôsob chleba a vína. Poznali sme i neviditeľnú milosť; tu je nielen milosť Kristova, ale sám Kristus je tu, žriedlo všetkých milostí. Teraz budem vám hovoriť o jej ustanovení skrze Ježiša Krista.

271. Kedy ustanovil Kristus Pán sviatosť oltárnu?

Kristus Pán ustanovil sviatosť oltárnu pri poslednej večeri, v podvečer pred svojim horkým umučením.

Skôr než Pán Ježiš sviatosť oltárnu ustanovil, upozornil na to, čo chce urobiť, svojich apoštolov. P. Ježiš najprv prisľúbil, že chce dať svoje telo a svoju krv na pokrm. A Pán Ježiš tento svoj sľub aj vyplnil. Najprv vám vyrozprávam, čo P. Ježiš v najsvätejšej sviatosti prisľúbil, ako to stojí v evanjéliume sv. Jána kap. 6.

Raz P. Ježiš 5000 mužov, bez žien a detí, nakrmil niekoľko chlebkami. Títo zas prišli za ním, aby zas boli nakrmení takým zázračným spôsobom. Túto príležitosť použil Pán Ježiš k tomu, aby ich na vznešenejši, nadprirodzený pokrm upozornil. Hovoril k nim takto: „Ja som chlieb života. Kto prichádza ku mne, nebude lačneť, a kto verí vo mňa, nebude žižniť nikdy.“ „Ja som zostúpil z neba.“ Na to šomrali židia a hovorili: „Či tento nenie Ježiš, syn Jozefov, ktorého my známe otca i matku? Jako on teda hovorí: S neba som zostúpil?“ Pán Ježiš im odpovedal. Čo

predtým tvrdil, to tvrdí znovu: „Zaiste, zaiste hovorím vám: kto verí vo mňa, má život večný. Ja som chlieb života. Otcovia vaši jedli na púšti mannu a zomreli. Ale tento (t. j. ja) je chlieb, ktorý s neba sostúpil, aby, bude-li kto z neho jesť, neumrel. Ja som chlieb živý, ktorý som s neba sostúpil. Bude-li kto jesť z chleba tohoto, živý bude na veky.“ — Teraz dávajte dobrý pozor, čo k tomu P. Ježiš ešte priložil! „A chlieb, ktorý ja dám, telo moje je za život sveta“.

Velikú vec sľubuje P. Ježiš. Počuli ste: „A chlieb, ktorý ja dám, telo moje je za život sveta.“

Teraz hádali sa židia medzi sebou: „Ako nám môže tento telo svoje dať k jedeniu?“ P. Ježiš im zas odpovedal a riekol: „Zaiste, zaiste hovorím vám: nebudete-li jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať života v sebe. Kto jie telo moje a pije moju krv, má život večný, a ja ho vzkriesim v najposlednejší deň. Lebo telo moje opravdive je pokrm a krv moja opravdive je nápoj; kto jie telo moje a pije moju krv, vo mne prebýva a ja v ňom.“

Keď to Pán Ježiš dopovedal, mysleli mnohí židia, že by museli jesť surové telo Pána Ježiša. Riekli: „To je tvrdá reč“, a odišli preč.

Ale apoštoli ostali pri P. Ježišovi a P. Ježiš sa ich spýtal: „Či i vy chcete odisť?“ Na to odpovedal Peter za všetkých: „Pane, ku komu pôjdeme? slová života ty máš.“ Apoštoli síce nerozumeli všetko dobre z reči Kristovej, ale verili, že P. Ježiš všetko sväte vykoná, čo prisľúbil.

A Pán Ježiš to i vykonal. Prišiel čas, keď mal Pán Ježiš umrieť. Je večer v zelený štvrtok. Apoštoli sú shromaždení okolo P. Ježiša vo večeradle v Jeruzaleme. Jedli bäránka veľkonočného. Pán Ježiš vstane, opáše sa plátom = uterákom a umýva apoštolom nohy. Zase idú k stolu. Teraz nadišlo to okamženie, v ktorom P. Ježiš to splní, čo prisľúbil, že totižto jeho telo je pokrm a jeho krv je nápoj, že dá svoje telo jesť a svoju krv piť.

272. Jako ustanovil Kristus Pán sviatosť oltárnu?

Kristus Pán vzal do ruky chlieb, požehnal, lámal a dával ho učenníkom svojim rieknuť: „Vezmite a jedzte; toto je telo moje“. Potom vzal kalich s vínom, požehnal a podal ho učenníkom svojim, rieknuť: „Pite z neho všetci; toto je krv moja.“ Toto čiňte na moju pamiatku.“

Keď Pán Ježiš toto povedal, stal sa veľký zázrak s tým chlebom a s tým vínom.

273. Čo učinil Ježiš Kristus týmito slovami: „Toto je telo moje“, „Toto je krv moja?“

Ježiš Kristus týmito slovami: „Toto je telo moje“, „toto je krv moja“ premenil chlieb a víno na svoje sväté telo a na svätú krv svoju.

Teda stalo sa, čo P. Ježiš prisľúbil. P. Ježiš vzal chlieb do ruky, požehnal ho a riekol: „Vezmite a jedzte; toto je telo moje!“ Čo vzal do ruky, bol chlieb vtedy, keď ho do ruky bral . . . Ale ako vyriekol nad ním tie slová, už chlieb premenil sa v opravdové telo Krista Pána. Potom vzal kalich s vínom; ako vyriekol nad vínom tie slová: „Toto je krv moja“, už v kalichu nebolo víno, ale bola tam krv Krista Pána. „Čo teda jedli apoštoli, a čo pili? Telo Krista Pána jedli, jeho krv pili. Lebo Ježiš povedal: Toto (čo vám podávam) je moje telo; a toto (čo vám v kalichu podávam) je moja krv. Čo Ježiš Kristus povedal, je pravda, a my to pevne veríme. Veru je tak, ako Ježiš povedal; apoštoli jedli jeho telo a pili jeho krv.“ (Mey, vollständige Katechese II., 17, 2.).

P. Ježiš na svadbe v Káne premenil vodu na víno, a tu premenil chlieb a víno na svoje telo a svoju krv. „Šťastliví boli tí hostia v Káne; oni pili zázračné víno. Ale o mnoho

šťastlivejší boli apoštoli pri poslednej večeri. Oni jedli božský pokrm, oni pili božský nápoj = najsvätejšie telo Ježišovo, a najsvätejšiu krv Ježišovu. O jakó že im bolo pri tom sladko a blažene v srdci! Len Judáš nezacítil radosti, ten hneď na to vyšiel von.“ (Mey.)

274. Čo rozkázal Pán Ježiš apoštolom týmito slovami: „Toto čiňte na moju pamiatku?“

Týmito slovami: „Toto čiňte na moju pamiatku“ Pán Ježiš dal rozkaz a právo apoštolom, aby chlieb a víno na sväté telo a na svätú krv jeho premieňali.

Najsvätejšia sviatosť oltárna je pre všetkých ľudí a pre všetky časy. Spasiteľ chcel svoje telo a svoju krv nielen apoštolom, ale všetkým ľuďom dať požívať, aj tým, ktorí len pred koncom sveta prídu na svet; lebo všetci ľudia budú potrebovať pokrm pre dušu. Aby sa chlieb premieňal na telo Kristovo a víno na jeho krv, musí byť niekto i po odchode Pána Krista s tejto zeme, kto by to mohol urobiť.

Kristus Pán rozkázal apoštolom: „Toto čiňte na moju pamiatku!“ t. j. Ja som teraz premenil chlieb v moje telo a víno v moju krv, a chcem, aby ste i vy chlieb a víno premieňali na moje telo a krv moju. Kristus Pán dal im k tomu právo. A či to mohli apoštoli činiť ten zázrak? Sami od seba to apoštoli nemohli činiť. Keď by som niekomu niečo činiť naložil, ten musí k tomu mať moc a silu. Teda i Kristus, keď prikázal a naložil, dal a dával apoštolom i moc, t. j. že to môžu vykochať, čo im prikázal. On im hovoril: Tak čiňte, jako som ja teraz činil a bude to isté, chlieb a víno premení sa na moje telo a krv moju.

Ale apoštoli umreli. A P. Ježiš ustanovil sviatosť oltárnu pre všetkých ľudí. Teda i po smrti apoštolov museli byť takí ľudia, ktorí by chlieb a víno mohli premieňať na telo a krv Krista Pána.

275. Na koho prešlo od apoštolov to právo a tá moc premieňať chlieb a víno na sväté telo a krv Pána Ježiša?

Moc a právo toto prešlo od apoštolov na biskupov a na kňazov.

Ponevác apoštoli nemohli žiť až do konca sveta, na rozkaz Ježiša Krista preniesli túto moc na tých mužov, ktorých za biskupov a kňazov vysvätili. Teda tá moc, premieňať chlieb a víno na opravdivé telo a krv Krista Pána, prešla s apoštolov na biskupov a kňazov. Biskupi zas nových biskupov a kňazov svätia a svätia až podnes, a tak tá moc, chlieb a víno premieňať na telo a krv Pána Krista v katoľickej cirkvi, nikdy neprestane.

Čo tam Kristus sám dokázal,
na pamiatku svoju kázal
vykonávať to samé:
dľa božieho nariadenia
chlieb a víno v daň spasenia,
kňazov svätiť vidáme.

179. Kedy premieňajú biskupi a kňazi chlieb a víno na sväté telo a krv Pána Ježiša?

Biskupi a kňazi pri svätej omši premieňajú chlieb a víno na sväté telo a na krv Krista Pána, keď vyslovujú tieto slová Kristove: „Toto je telo moje“, „Toto je krv moja.“

* Pán Ježiš dal apoštolom a v ich osobe biskupom a kňazom moc to činiť, čo on činil pri poslednej večeri, t. j. chlieb a víno premieňať na jeho telo a krv. Pritom im i rozkázal, naložil, aby to činili: „Toto činite.“ A biskupi a kňazia to činia, keď popri mnohých modlitbách a obradoch, nad chlebom a vínom vyriekajú tie slová: „Toto je telo moje“ a „toto je krv moja“ To sa stáva vo sv. omši. Tú

čiasťku svätej omše, keď kňaz chlieb a víno premeňuje, menujeme premenením (prepodstatnením). Po premenení kňaz pozdvihuje sväté telo a svätú krv Pána, aby sa veriaci klaňali; to je pozdvihovanie. Biskup alebo kňaz najprv nad chlebom (oblátokou — čo je oblátka?) rieka: „Toto je telo moje“ a to hneď pozdvihuje; potom rieka nad vínom v kalichu: „Toto je krv moja“, a na to kalich pozdvihuje. — Ten tenký, nekvasený, biely chlieb, ktorý na slovo kňaza premeňuje sa, nazývame hostiou (oblátokou).

Keď teda biskup alebo kňaz slúži sv. omšu, činí to isté, čo Ježiš Kristus učinil pri poslednej večeri, premieňa chlieb a víno na telo a krv Krista Pána. Toto premenenie je veľký zázrak, o mnoho väčší ako premenenie vody na víno v Káne galilejskej. Len všemohúcnosť božia môže ten zázrak urobiť. To len sám Boh činí. Ježiš Kristus upotrebuje k tomu úst biskupových alebo kňazových; t. j. biskup alebo kňaz je pri oltári za Krista Pána, miesto Krista Pána. Pán Ježiš vyslovuje tie slová: „Toto je telo moje; toto je krv moja“, ústami biskupa alebo kňaza a v tom okamžení premieňa neviditeľne chlieb a víno na svoje telo a krv svoju.

Teda v tom okamžení, jako biskup alebo kňaz vyslovuje tie slová, stáva sa to isté, čo sa stalo, keď ich Pán Ježiš sám vyslovil; chlieb a víno, ktoré sú na oltári, premeňuje sa na telo a krv Krista Pána. Kňaz pozdvihuje oboje, ministrant cengá zvončekom, aby sa ľudia klaňali telu a krvi Ježiša Krista, oltárnej sviatosti, Ježišu Kristu ktorý je s telom a krvou, s telom i dušou, s božstvom i človečenstvom v oltárnej sviatosti prítomný.

Zvonenie na veži pod pozdvihovaním zvestuje: V tomto okamžení sostúpil Ježiš Kristus na oltár. Stalo sa to najsvätejšie. Ľudia po domoch alebo na poli, keď počujú zvoniť, prestanu na chvíľku robiť, ľahnú a modlia sa.

* Pred pozdvihovaním boli chlieb a víno na oltári; po pozdvihovaní nieto tu ani chleba ani vína, ale len opravdivé telo a opravdivá krv Ježiša Krista. Vám pravda sa tak zda

ako by sa na oltári nič nebolo premenilo; my nevidíme ani telo ani krv; čo je na oltári, vyzerá ako prv, — ako keby to bol len chlieb a víno. To preto, d. m., lebo z chleba a vína ostaly spôsoby, ale pod spôsobami chleba a vína je opravdivé telo a opravdivá krv Ježiša Krista.

Telo a krv Pána Ježiša sú pod spôsobami chleba a vína prítomné, znamená: telo a krv Ježiša Krista v oltárnej sviatosti má vonkajšiu podobu, barvu, vôňu, chuť chleba a vína; vyzerá ako chlieb a víno, vonia ako chlieb a víno, chutí ako chlieb a víno; ale to není chlieb a víno, ale telo a krv Ježiša Krista. Opravdivú podobu Krista Pána nemôžeme tu vidieť, nemôžeme tu Krista Pána vidieť tak, ako keď ležal v jaslách alebo keď visel na kríži; lebo telo a krv Krista Pána je tu pod spôsobami chleba a vína.

Takým čínom stala sa sviatosť oltárna pre nás vecou viery.

Dáva sa nám nauka istá,
že chlieb v telo Jezu Krista,
víno v krv sa zmeňuje;
trebárs okom to nezreme,
ani umom nechápeme,
viera nám to svedčuje.

277. *K čomu ustanovil Kristus Pán sviatosť oltárnu?*

Kristus Pán sviatosť oltárnu ustanovil k tomu:
1. aby so svojím svätým telom a sv. krvou svojou medzi nami prebýval; 2. aby sa nám vo svätom prijímaní za pokrm duší našich dával a 3. aby sa v omši svätej za nás obetoval.

Tieto ciele, ku ktorým Kristus Pán ustanovil sviatosť oltárnu, vám obšírnejšie budem vykladať. Nekonečná bola láska Pána Ježiša k nám, z ktorej sám seba dáva nám tajomným spôsobom! Myslite si často s povďačným srdcom na túto prevelebnú sviatosť a s celou pozornosťou počú-

vajte, čo vám ešte budem hovoriť o nej. Najprv o tom, že P. Ježiš Kristus v oltárnej sviatosti prebýva medzi nami.

a) Ježiš vo sviatosti oltárnej prebýva.

278. Kto je prítomný vo sviatosti oltárnej?

Vo sviatosti oltárnej prítomný je Pán Ježiš Kristus.

Vieme, že sviatosť oltárna je opravdivé telo a krv Pána Ježiša Krista. Kde je tvoje telo, tu je i tvoja duša, tam si ty sám celý prítomný. Ponevác vo sviatosti oltárnej je i telo i krv Ježiša Krista živé, teda i jeho duša v tele, preto vo sviatosti oltárnej je Ježiš Kristus prítomný, ako bol v jaslách, ako je na nebi. Ježiš je tu prítomný so všetkým, čo je, čo k nemu patrí. Ježiš Kristus je Boh a človek, teda vo sviatosti oltárnej je so svojím božstvom i so svojím človečenstvom. Ježiš Kristus pozostáva s tela i z duše, teda v oltárnej sviatosti je prítomný s telom i s dušou. Jeho telo pozostáva z tela i z krve, teda vo sviatosti oltárnej prítomný je s telom i s krvou.

* A tak celý a nerozdielny so svojím božstvom a so svojím človečenstvom prítomný je Ježiš Kristus vo sviatosti oltárnej tak pod jedným, ako pod obidvoma spôsobami.

* Pri premieňaní hovorí kňaz nad chlebom: „Toto je telo moje“, a nad vínom hovorí: „Toto je krv moja.“ Keď to človek počuje, mohol by si myslieť, že pod spôsobom chleba je len telo Krista Pána prítomné — toto je telo moje — a že pod spôsobom vína je len krv Krista Pána prítomná — toto je krv moja. Ale to sa tak nesmie rozumeť. Pán Ježiš Kristus je pod každým spôsobom prítomný celý a nerozdeľený, so svojím božstvom a človečenstvom, tak ako je v nebesiach celý a nerozdeľený.

Pán Ježiš Kristus je v nebesiach živý a oslávený. Chlieb premieňa sa pod sv. omšou v telo Krista Pána. Telo Krista Pána, ktoré je v nebesiach, je i tu pod spôsobom chleba, a síce telo živé. K živému telu ale patrí

krv i duša. A so živým telom P. Ježiša, s jeho človečenstvom, je jeho božstvo nerozdielne spojené. Preto je v oltárnej sviatosti pod spôsobom chleba prítomný Ježiš Kristus ako Boh a človek, s telom i s dušou, s telom i s krvou, teda celý ako je v nebesiach.

Víno premieňa sa v krv Ježiša Krista, nie na mrtvú, od tela oddelenú, vytečenú, ale na živú krv, ktorá je spojená s telom. K živej krvi ale Ježiša Krista patrí nielen telo, ale i duša i jeho božstvo, ktoré nemôže byť oddelené od jeho človečenstva. Teda i pod spôsobom vína je Kristus Pán celý prítomný, so svojim božstvom a človečenstvom, tak ako je v nebesiach.

Mrtvého tela Krista Pána nieto ani nemôže byť, ako sv. Pavel tvrdí: „Kristus, ktorý vstal z mrtvých, už neumiera.“ (Rim 6, 9.) My vieme, že Kristus Pán vstal z mrtvých s telom živým a osláveným a s takým i na nebesá vstúpil. Len živé telo Krista Pána jesto, také je v nebesiach. A pretože Kristus Pán viac neumiera, telo a krv, telo a duša jeho, nemôžu byť od seba oddelené. Keď teda počujeme: „Toto je telo moje“, nuž je to ozaj telo Krista Pána; ale s telom je i krv. Keď počujeme: „Toto je krv moja“, nuž je to ozaj krv Krista Pána; ale s krvou je i telo. A kde je telo Krista Pána s jeho krvou a jeho krv s telom, tam je i jeho ľudská duša a s ľudskou dušou jeho božská prirodzenosť a božská osoba, Kristus Pán. Teda i pod spôsobom chleba i pod spôsobom vína, pod každým spôsobom je prítomný Kristus P. celý a nerozdielny, ako Boh a človek; tak živý a oslávený ako je v nebesiach. A to ani ináč byť nemôže. Oddeliť telo a krv, telo a dušu, znamenalo by umrieť. Kristus Pán ale už nemôže viac umrieť.

Teda kto len sv. hostiu prijíma, prijíma v nej i krv Krista Pána, teda celého Krista Pána. A kto by len zo svätého kalicha pil, ten prijal by aj telo Krista Pána, celého Krista Pána. Katolíci prijímajú vo svätej hostii pod spôsobom chleba práve tak celého Krista Pána ako kňaz, ktorý pri svätej omši i kalich pije; lebo krv Kristova je i v tele Kristovom.

Telo sa jie, krv sa pije,
obojí však spôsob kryje
v sebe Krista celého.

* Pán Ježiš dotiaľ je prítomný vo sviatosti oltárnej, dokiaľ spôsoby chleba a vína trvajú. Kým by chlieb ostal chlebom a víno ostalo vínom, tak dlho ostáva Ježiš Kristus pod spôsobami chleba a vína. Pri sv. omši ostane telo a krv P. Ježiša, kým ho kňaz neprijme; potom podoby chleba a vína vezmú v žalúdku svoje porušenie, strovia sa: Ježiš Kristus prestal byť prítomný. Tiež tak, keby svätá hostia padla do ohňa; jaknáhle by spôsoby zhorely na popol, už by viac nebolo spôsobu chleba, vtedy by ani Kristus Pán už nebol prítomný.

* Keď P. Ježiš pri poslednej večeri chlieb vo svoje najsvätejšie telo premenil, lámal ho a dával. A predsa každý z apoštolov prijal celé telo Krista Pána. Tak je to i dnes. Kňaz pri svätej omši láme sv. hostiu. Lenže on neláme, nedelí telo Krista Pána, ale len spôsoby. V každom kúsku je toľko ako v celej sv. hostii; každý kúsok je telo Kristovo, v každej čiastočke je Kristus Pán celý. Tak je aj celý prítomný v každej kvapke spôsobu vína. Niekedy mnoho ľudí príjde k sv. prijímaniu, kňaz musí sv. hostie lámať, lebo ich nemá dosť pre všetkých. Tí, čo len kúsky dostali, prijímali tak celého Krista Pána, celé Božie telo, jako tí, ktorým sa po celej sv. hostii dostalo.

Prijímajúc ho nerozmelíš
nerozlomiš, nerozdelíš,
v celosti sa požíva:
bárs tisícom sa podáva,
každý v celku ho dostáva,
aniž ho tým ubýva.

Žiadnej zmeny to nerobí,
jestli sa tá sviatosť drobí,
v čiastke celok presvätý;
spôsobu len sa tu láme,
sviatosť ale celú máme
v úplnosti podstaty.

T. j. keby tisíci prijímali, každý prijme toho istého Krista Pána, to isté Božie telo, teda nie Božie telá, ale jedno

Božie telo — celé. Keď kňaz sviatosť oltárnu láme, drobí a ti len čiastku dá prijímať, dostal si celého Krista. Lebo len viditeľný znak sviatosti, spôsob chleba, láme, drobí, nie ale podstatu sviatosti, pod spôsobom chleba prítomného Krista Pána. On je celý prítomný v celej sv. hostii a celý prítomný v každej jej čiastke.

Ako je to, že v každej čiastke je celý Kristus? Keď obyčajný chlieb polámeš, rozdrobíš, každý kúsok z neho je tak chlieb ako bol celý. Aj na celý povieš: to je chlieb; aj na kúsok: to je chlieb. Tak je aj kúsok sv. hostie práve tak Kristus, ako celá sv. hostia je Kristus.

V zrkadle je tvoja tvár. Keď zrkadlo na kúsky rozbiješ, či si rozbil aj svoju tvár? Nerozbil si. V každom kúsku zrkadla bude zas tvoja celá tvár

Jeden žid kedysi vylámal svätý stánok a sv. hostiu popichal ihlami, aby to vraj Pána Krista bolelo. Prehrozný hriech ale i hlúposť, lebo 1. Kristus je v oltárnej sviatosti ako na nebesiach s telom osláveným, to nemôže nič boleť, 2. pichanie dotklo sa len spôsobu chleba.

Tie podobenstvá, ktoré som vám predniesol, slúžia len k tomu, aby len ako tak pochopiteľnou učinili túto pravdu. My bárs nepochopujeme, ako je to možné, predsa silne veríme, lebo P. Kristus tak povedal a cirkev svätá tak učí, ktorú Duch svätý osvecuje, že nemôže sa myliť; v tom, čo cirkev svätá učí, niet pochybnosti.

Trebárs okom to nezreme,
ani umom nechápeme,
viera nám to stvrduje.

279. Čo máme činiť pred sviatosťou oltárnou?

Pred sviatosťou oltárnou máme na kolená padnúť a Pánu Ježišovi sa klaňať.

Vy už viete (Prvé prikázanie božie), že len P. Bohu patrí tá najväčšia úcta, ktorá nazýva sa poklona, lebo ju zvlášťne ukazujeme, keď v modlitbách na kolená padáme. Len jednemu Pánu Bohu sa klaníme. Katechismus hovorí,

že i pred sviatosťou oltárnou máme na kolená padať. Prečo? Lebo vo sviatosti oltárnej je Boh prítomný. P. Ježiš je Boh. Preto pred ním v jaslách pastieri a traja králi na kolená padli, klaňali sa mu. Preto pred ním v oltárnej sviatosti hneď po premenení kňaz padá na kolená, a kedykoľvek sviatosť oltárnu do ruky vezme alebo z ruky klade, padá pred ňou na kolená, klania sa jej. Sviatosť oltárna je P. Ježiš, musíme sa jej klaňať, t. j. musíme jej dávať úctu ako Bohu, musíme sa pred ňou tak držať, ako pred Bohom. Pred sviatosťou oltárnou musíme mať najhlbšiu pokoru, t. j. musíme cítiť, kto a čo sme my, ktorí tu klačime pred nekonečne veľkým Bohom. Ó, akí by sme pokorní boli pred pánom kráľom, keby zrazu sem do školy prišiel, a čo je náš p. kráľ proti Pánu Bohu? — Pred sviatosťou oltárnou musíme mať najvrúcnejšiu pobožnosť, t. j. celé naše chovanie pred sviatosťou oltárnou musí dávať na javo, že pred prítomným v nej Kristom Pánom tú najväčšiu úctu v srdci máme a že všetky naše myšlienky sú u neho. Jako sa triasol Mojžiš pred horiacim krom, z ktorého Boh hovoril! Takú pokoru a úctu máme mať pred sviatosťou oltárnou. Pomyslíte si len: Keby tu v tejto škole boli shromaždení všetci svätí z neba i anjeli všetci i Panna Maria, ich kráľovna, a keby sem kňaz priniesol sviatosť oltárnu: všetci svätí, i anjeli i Panna Maria, padli by pred ňou na kolená a klaňali by sa jej s tou najvrúcnejšou pokorou a najvrúcnejšou pobožnosťou. A keď by ste vy pri tom boli aj vy by ste museli tak urobiť.

S telom, s božstvom je Pán Ježiš
vo sviatosti oltárnej, —
v láskyplnej úctivosti,
v pokore sa klaniam jej.

A vy často bývate pri tom, pred sviatosťou oltárnou.
Poviem vám kedy.

Keď prichádzaš do kostola. V kostole na oltári v svätom stánku (bohostánku), prebýva Kristus Pán pod spôsobom veľkej hostie v monštrancii, t. j. v sklenej, zlatou žiarou ozdobenej nádobe, v ktorej sa velebná sviatosť pod spôsobom chleba v žlatom polmesičku jakoby na tróne veriacim k poklone ukazuje. Tam prebýva Kristus Pán i pod spôsobom malých hostií (partikul) v kalichu, v ktorom sa Božie telo k prijímaniu zachováva, a ktorému riekame ciborium.

Z toho, že Ježiš Kristus je v kostole v bohostánku prítomný, povstáva pre kresťana dvojpo povinnosť. Pred oltárom visí lampa s večným svetlom, to večné svetlo je tá živá hviezda, ktorá nám ako tým trom kráľom ukazuje, kde je Ježiš Kristus. Traja králi išli za hviezdou k Ježiškovi a klaňali sa mu. Aj my máme prísť k P. Ježišovi v oltárnej sviatosti a klaňať sa mu. Ježiš Kristus je v bohostánku na oltári ako kráľ na tróne, ako otec medzi svojimi deťmi, ako priateľ medzi svojimi priateľmi. My sme povinní chodiť k nemu, navštíviť ho, kedykoľvek vedľa kostola ideme. Mnohí to robia každý deň a vyrozprávajú Pánu Ježišu, čo im na srdci leží. Sv. Aloz pri takejto návšteve sotva sa vedel odtrhnúť od sviatosti oltárnej. Jednej mnišky, ktorá rada navštivovala sviatosť oltárnu, sa spýtali, že čo človek robí pred sviatosťou oltárnu? Odpovedala: „Čo robí? Miluje, chváli, ďakuje, prosí. Čo robí žobrák v prítomnosti boháčovej, nemocný u lekára, smädný pri čistom prameni, lačný pri hojne jedlami opatrenom stole?“ — Potom sme povinní Pánu Ježišovi klaňať sa v najhlbšej poníženosti a s najvrúcnejšou láskou. Toto klaňanie preukážeme najprv, keď sme do kostola prišli, pekným, nábožným pokľaknutím pred Pánom Ježišom v bohostánku. Pri tom pomyslíme si: Ježiš, môj Boh je tu; anjeli sa mu v pokore klaňajú, aj ja sa mu klaňať musím — a pomodlíme sa: „Včul i na veky buď pozdravená a zvelebená Najsvätejšia sviatosť oltárna!“

Keď kňaz pri svätej omši svätú hostiu a svätú krv Krista Pána pozdvihuje, pokľaknite a hovorte: „Ježišu, tebe žijem; Ježišu, tebe nmieram; Ježišu, tvoj som živý i mŕtvý.“ Amen

Niekedy ukiaže kňaz sviatosť oltárnu v monštrancii alebo v ciboriums a dáva ňou požehnanie, potom ju vyloží na oltár, aby ju ľudia videli a sa jej klaňali.

Cirkev svätá koná slavnosť Božieho tela na pamiatku ustanovenia prevelebnej sviatosti oltárnej. Vtedy vedie sv. cirkev prôvod (processiu) s velebnou sviatosťou, von z kostola po kvetami posiatych uliciach, aby sa P. Ježišu každý klaňal. To je krásna slavnosť, pri tej každý katolík má byť prítomný. Vtedy spievame tú utešenú pieseň:

Chváľ, Sione, Spasiteľa,
 chváľ pastiera, Živiteľa,
 chváľ ho slavopiesňami;
 zvelebuj ho dľa možnosti,
 bo žiadnymi dľa hodnosti
 neuctíš ho chválami.

Keď stretneš kňaza, ktorý k nemocnému nese Pána Boha, pokľakni pekne a klaňaj sa Kristu Pánu, a potom len id' ďalej, ak by si nemohol najsvätejšiu sviatosť správať až k domu nemocného.

Zvonček znie, hľa kňaz pospiecha
 s telom Pána k nemocnému; —
 id' mu v ústret, by ti žehnal
 v prachu pred ním klačiacemu.

Ferdinand II. bol raz na poľovačke. Tu počul cengať. Kňaz niesol tade Pána Boha k nemocnému. Ferdinand kráľ odprevadil kňaza až k nemocnému a tohoto potom štedre obdaroval. A kňaz povedal nemocnému: „Dnes boli dvaja králi u teba, kráľ Ferdinand a Kráľ kráľov!“

V každom kostole odbavuje sa raz v roku poklona sviatosti oltárnej. Biskup podelí všetky hodiny a dni medzi obce svojho biskupstva. V tých hodinách modlia sa ľudia pred vyloženou sviatosťou oltárnou. Nieto hodiny vo dne v celom biskupstve, v ktorej by sa v niektorom kostole katolíci sviatosti oltárnej neklaňali. V noci klaňajú sa jej v kláštoroch.

Keď idete vedľa kostola, v ktorom je velebná sviatosť, pekne snímte širák a pokloňte sa Pánu Kristu: „Pochválen buď Pán Ježiš Kristus v prevelebnej sviatosti oltárnej!“

Keď ctihodný P. Mikuláš Lauzizius ráno vstal, jeho prvou myšlienkou bola prevelebná sviatosť oltárna. Hneď poklonil sa v tú stranu, kde sa v kostole nachádzala. A veľmi ho to bolelo, že mnoho ľudí na P. Ježiša v oltárnej sviatosti prítomného zabúda a ho zneuctieva.

Ó Pastieru, Chlebe živý,
živ nás, Jezu milostivý,
kým nám je tu putovať;
veď a priveď nás do neba,
by sme mohli tam u teba
so svätými hodovať.

Ach, akí sme my šťastliví! Ten istý Ježiš Kristus, ktorý je ako Boh a človek spolu v nebi, je i na každom mieste, kde sa prevelebná sviatosť oltárna zdržuje. Kedy len chceme, môžeme ísť k nemu a vyložiť pred ním naše potreby. On nás vďačne vidí u seba, chce nás potešiť, chce nám pomôcť, chce nás vyslyšať. Ó, jakí vďační my musíme byť Pánu Kristovi, že ustanovil sviatosť oltárnu, v ktorej podľa božstva i človečenstva s nami prebýva! Budte pokorní a pobožní v kostole, kde Ježiš Kristus prebývať ráči; chodievajte ta radi, klaňajte sa jemu vo sviatosti oltárnej; proste od neho milosť jeho, a chráňte sa každej neuctivosti!

b) Ježiš je pokrmom duše našej pri svätom prijímaní.

280. *Čo berieme k sebe pri svätom prijímaní?*

Pri svätom prijímaní k sebe berieme sväté telo a svätú krv Ježiša Krista, ku pokrmu duše našej.

Pán Ježiš Kristus povedal: „Telo moje opravdive je pokrm, a krv moja opravdive je nápoj.“ (Ján 6, 56.) A sväté prijímanie je požívanie tela a krve Je-

žiša Krista, t. j. vo sv. prijímaní opravdive do seba prijímame, požívame, jieme telo a pijeme krv Ježiša Krista, a spolu i dušu i božstvo Ježiša Krista, teda skutočne požívame samého Ježiša Krista. Chlieb, váru, stravu a všelijaké jedlo berieme ku sebe, požívame jako pokrm pre naše telo; kto si chce telo na živote (prirodzenom) udržať, musí ho kŕmiť jedlom, musí jesť, t. j. musí požívať pokrm. I duša naša potrebuje pokrmu, i dušu musíme kŕmiť, aby sme ju na živote (nadprirodzenom) zachovali. Jedlo duše našej je telo a krv Ježiša Krista; a vo svätom prijímaní v skutku jieme telo a pijeme krv Krista Pána, t. j. ako jedlo požívame za pokrm našej duše. Preto mohli by sme povedať i takto: Sv. prijímanie je požívanie pokrmu duše. Ale k lepšiemu porozumeniu hovoríme s katechismom: Pri sv. prijímaní k sebe berieme sväté telo a svätú krv P. Ježiša, ku pokrmu duše našej.

Sväté prijímanie, je to najväčšie šťastie, čo človek na tomto svete mať môže. Alebo či môžeš voľačo vyššieho dostať, ako Boha samého. Sv. prijímanie je o mnoho viac, ako keby Adam a Eva boli smeli jesť so stromu života v raji. „Keby svätí anjelia v stave boli niečo záviďeť, závideli by ľuďom sväté prijímanie.“ Sv. Ignác, biskup v Antiochii, bol vraj jedno z tých detí, ktor. Ježiš vzal na lono svoje a poželnal. Kresťania mali mu to vždy za veľa. Ale pri sv. prijímaní dostáva sa ti väčšieho šťastia: Kristus vchádza ústami tvojimi do srdca tvojho a požehnáva ňa celkom inakšie, (Dr. Th. Dreher.)

* Ponevác P. Ježiš Kristus pod spôsobom chleba i vína ustanovil sviatosť oltárnu, je otázka, či je potrebné, aby sme pod obojím spôsobom prijímali? My to už vieme, že to nie je potrebné, lebo Ježiš Kristus je celý so svojim telom i so svojou dušou, s telom i s krvou tak pod jedným ako pod druhým spôsobom prítomný. Teda pod ktorýmkoľvek z tých dvoch spôsobov prijíma človek telo i krv P. Ježiša.

Telo sa jie, krv sa pije
 oboji však spôsob kryje
 v sebe Krista celého.

Cirkev len pod spôsobom chleba udeľuje veriacim sviatosť oltárnu; lebo pod spôsobom chleba prítomná je i krv Pána Ježiša. Len kňazia prijímajú, keď sami sv. omšu konajú, pod oboma spôsobami, lebo obe potrebné je ku sv. omši. Ale keď kňaz sám nekoná sv. omšu a prijíma, vtedy i on len pod jedným spôsobom prijíma; i biskup, ba i svätý otec, keď je ku pr. nemocný, tiež tak prijíma — pod jedným spôsobom. P. Ježiš sám hovorí tak o prijímaní pod jedným spôsobom ako pod dvoma spôsobami, a pripisuje im ten istý účinok: „Kto z tohto chleba jie, žiť bude na veky“ (Ján 6, 52. a 59.) Taktiež sv. Pavel: „Kto jesť bude chlieb tento, alebo pije kalich Pána nehodne, vinen bude telom i krvou Pána“ (1. Kor. 11, 27.). Preto za najstarších časov cirkve, ačkoľvek prijímali pod oboma spôsoby, predsa nemocným a vážnom dávali pridať len pod jedným spôsobom, pod spôsobom chleba. Neskôr povstal všeobecný obyčaj prijímať len pod spôsobom chleba. A cirkev mala k tomu vážne príčiny, a síce: víno nedá sa snadno udržať, dlhšie zachovať; ľahko sa rozleje; potom jesto mnoho takých ľudí, ktorí vôňu alebo chuť vína sniesť nemôžu. A cirkev chcela i tým proti učeniu rozličných bludárov a kacírov vyznávať svoju vieru, že Ježiš je pod každým spôsobom celý prítomný.

281. Ktorými slovami ustanovil Pán Ježiš sväté prijímanie?

Pán Ježiš sväté prijímanie ustanovil týmito slovami: „Amen, amen, pravím vám: nebudete-li jesť telo Syna človeka, a pije jeho krv, nebudete mať života v sebe.“

Keď som vám prikázania cirkevné vykladal, počuli ste, že cirkev svätá prikázala; aby sme sviatosť oltárnu aspoň raz v roku, a síce okolo Veľkej noci prijíali. Ale prikáz ten, že musíme sviatosť oltárnu prijímať, nenie pri-

kazom cirkve, to ustanovil P. Ježiš Kristus sám: „A me amen, pravím vám; nebudete-li jest telo člověka a pít jeho krv, nebudete mať živo v sebe.“ (Ján 6, 54.)

282. Jaké milosti boží udeľuje nám sväté prijímanie?

Sväté prijímanie spojuje nás s Kristom Pánom a preto 1. rozmnoľuje v nás milosť posväcujúcu; oslabuje našu náchylnosť ku zlému a dáva nám s k dobrému; 3. očisťuje nás od hriechov všedný a zachraňuje od hriechov smrteľných.

Milé dietky! Ja nie som v stave dokonale vám vyčítať, aké milosti udeľuje nám sv. prijímanie. Lebo v najsviatosti oltárnej je toľko milostí a úžitkov, že sa to ľadný ľudským jazykom vysloviť nedá. To ani anjel s neba i vládze vysvetliť; lebo je to boľské tajomstvo. Ale aspoň milosti vám dľa možnosti vysvetlím, ktoré katechismus udá

Sväté prijímanie, spojuje nás s Kristom Pánom, t. j. sv. prijímanie činí v nás to, že sa s Kristom Pánom celkom spájame a stávame sa jako by jedno te a jedna duša s ním. Telesný pokrm, ktorý každý c užívame, spojuje sa docela s naším telom, prechádza nášho t la a našej krve. To je to najuľšie spojen jaké si len predstaviť môľžeme. Tak prechádza Kristus F do našej duše. Keď dva kúsky vosku do jednej nádoby dá a pod ňu oheň poloľíme, tie dva kúsky vosku stopia dovedna. Toto spojenie je tak úplné, že sa viac nedá zoznať, čo je z prvého a čo z druhého kúska. Tak spoj sa Kristus Pán vo sv. prijímaní s našou dušou a prebý zostáva v nej. Jako do vody namočená hmba celkom vod nasiakne, tak je vo sv. prijímaní Kristus Pán v nás; r miestočka v nás, ktoré by s Ježišom v potyku nebolo; Je je v našej duši, v každej jej sile a schopnosti. Preto hov

Ježiš: „Kto jie telo moje a pije krv moju, ostáva vo a ja v ňom.“ (Ján 6, 57.)

O dietyky moje, jaké je to šťastie! Jak šťastlivý bol sta-ý Simeon, že mohol vziať na ruky Ježiška; miláčok Pána, ý Ján, že smel na prsiach Ježiša Krista spočívať; — nik Zachej, že smel Pána Ježiša vo svojom dome vítať! čo je to naproti tomuto šťastiu, keď sa Ježiš Kristus mi najužšie spojuje? Nie na našich rukách, nie pri j hlave, nie v našom dome je Pán Ježiš, ale v nás, išom tele, v našej duši. Veď my vtedy stávame sa krvnou nou Pánu Ježišovi jako Panna Maria! — Teraz už ľahko zumiete, prečo Napoleon I., cisár, hovoril, že v deň ho prvého sv. prijímania bol najšťastlivejší. Napoleon I., ý z mešťanského synka stal sa cisárom, spýtal sa raz ich plukovníkov, čo myslia, ktorý deň bol mu najšťaejším? Jeden povedal to, druhý iné, najviac, že deň jeho novania za kráľa. Ale Napoleon riekol: Nie! deň môjho ho sv. prijímania, vtedy som bol ja najšťastlivejším. al pravdu. Lebo Boha prijať je viac, ako stať sa cisárom, Bohom sa spojiť, to je tá najväčšia česť.

Toto spojenie sa s Kristom Pánom musí našej duši íešť nevyslovné požehnanie.

1. Sv. prijímanie rozmnožuje v nás milosť vácujúcu. To sa už z toho rozumie, že vo sv. prijíaní P. Ježiš Kristus spojuje sa s nami jako pokrm našej : Jako telesný pokrm rozmnožuje sily telesné; tak pokrm našej rozmnožuje sily, život duše našej, život nadprieny, čo je mil sť posväcujúca. Alebo ináč: Ježiš Kristus m božstvom posväcuje našu dušu a čini ju čistejšou, ejšou, krásnejšou, Bohu milšou. Duša s každým takým m prijímaním vstupuje o jeden stupeň vyššie na re- i do neba.

Sv. Rózy z Limy pýtali sa, jako jej je pri sv. prijímaní? dala: „Tak, ako keby slnce vojšlo do mojej duše“. je i skutočne tak Kristus je slnce, ktoré ohrieva a uje dušu skrz naskrz. O posväcujúcej milosti môžeme dať, že je papršlekom z Ducha svätého. A keď i slnce tý čas k tomu príjde, vtedy ten papršlek musí stať sa

silnejším, skvelejším, teplejším, t. j., posväcujúca milosť rozmnoží. (Dr. Th. Dreher.)

2. Sv. prijímanie oslabuje našu náchylnosť k zlému a dáva nám silu k dobrému. Spojil-li P. Ježiš s nami, nesmie v srdci našom byť ani zlá myšlienka ani zlá žiadosť; ale človek je od hriechu dedičného chýlný k zlému a nemá mnoho chuti k dobrému. To je slabosť, nemoc duše. Proti tejto nemoci je liekom sv. prijímanie. Sv. prijímanie rozmnožuje zdravie duše, nadprirodzený život, posväcujúcu milosť; teda oslabuje nemoc, náchylnosť. Ako sa to má s naším telom? Čím silnejšie je telo, čím pevnejšie je zdravie, tým menej nemoci v ňom; tým viac má sily k práci. Ale nielen toho pokrmu, ktorým by tak silným činil telo, ako silnou, mocnou činí dušu je sv. prijímanie. A čím je duša silnejšia, tým menej je v nej nemocí, náchylností k zlému, tým viac je v nej sily k práci, k chuti k dobrému, k poslušnosti, k modlitbe, k dobrotám, k skutkom atď. Teda sv. prijímanie dáva nám sily, že náchylnosť k zlému v sebe utlačiť môžeme a dáva nám silu k dobrému, tak že dobré i chceme i činíme, vládžeme, že robíme, čo Pán Boh chce, a tak robíme, ako to Pán Boh chce.

Prečo sú svätí svätými? Nazdali by ste sa, že sa už narodili svätými. Ani oni neboli po krste svätejšími od tých, ktorí im ostali slabosti na duši, náchylnosť k zlému; a ktorí z nich mali veľké chyby. Sv. František Salésky bol veľmi náchylný k hnevu, ale stal sa krotkým ako barančiatko; a tú premenu v ňom sv. prijímanie vykonalo. Ak by si chcel složiť so seba niektoré chyby; rád by si pochcel, pobožne sa modlievať atď., ale to ti nijak neide; slabý, vždy upadáš do svojich chýb. Sv. prijímanie ťa silní. Kto často hodne prijíma, máva radosť na dobrotách, pre Boha nič nenie mu fažkého.

3. Sv. prijímanie očisťuje od hriechov všetkých a zachraňuje od hriechov smrteľných keď sme sa dobre vyspovedali, ostávajú nám všedné hriechy.

duši. My sa ani nevieme rozpamätať na všetky tie malé hriechy, ale Pán Boh aj tie vidí. Od týchto všedných hriechov očisťuje našu dušu sv. prijímanie; keď je s Pánom Ježišom spojený, on rozmnožuje v nás posväcujúcu milosť, roznecuje v duši našej plameň lásky a táto zvíťazí nad tými všednými hriechmi. — Ale sv. prijímanie zachraňuje i od hriechov smrteľných. To je prirodzené; keď sv. prijímanie oslabuje náchylnosť k zlému, nemoc duše, vedie k hriechu, ku smrti duše vede. Kto telo činí silným a zdravým, ten odháňa smrť od tela. Tak je to i s dušou. Sv. prijímanie rozmnožuje v duši posväcujúcu milosť, dodáva silu a sily k dobrému, očisťuje ju od všedných hriechov, robí ju silnou, tak že to tak ľahko neprijde k smrteľnému hriechu; my môžeme sa zachrániť od hriechov smrteľných. Ale pozor! Človek sa nikdy nezachráni od všelikého pokúšania k hriechu; aby neupadol do hriechu, nech často prijíma sviatosť oltárnu.

Keď Saraceni dobýjali kláštor Assisi, sv. Klára, predstavená kláštora, vyšla v ústrety vojsku so sviatosťou v monícii. Jakonáhle diví títo vojaci zazreli sv. mníšku so sviatosťou na múroch kláštora, hneď putovali. Aj do nás bijú duchovia, pokušenia. Ale my musíme ísť v ústrety s najteplejším v srdci. Pred tým dostávajú strach; utekajú od nás nemôžu nám uškodiť.

* Sv. prijímanie je nám zálohom nášho budúceho slavného vzkriesenia. Keď sme s P. Kristom spojení, k dobrému posilneniu, ufáme život večný, ba máme to záloh. Záloh, čo je to? Podhorský potreboval 50 zl. a k susedovi požičať si ich a nechal u neho svoje zlaté hodinky a povedal mu: tieto hodinky dávam ti do zálohu, a ti požičané peniaze nevrátim; t. j. ako je isté, že ti dávam tieto zlaté hodinky, tak isté je, že ti tie peniaze vrátim — Pán Ježiš Kristus sľúbil nám zmŕtvychvstanie a život večný; a že iste vyplní svoj sľub, na to dal nám sviatosť oltárnu ako záloh, t. j. ako je isté, že Pán Ježiš Kristus vo sv. prijímaní seba nám dáva, tak isté je i to, že naše telo z mŕtvych vzkriesi a dá nám večné spasenie.

A to on sám takto povedal: „Kto jie telo moje a pije krv moju, má život večný, a ja ho vzkriesim v deň posledný“. (Ján 6, 52.) Ó, jaké to šťastie, jaké nevysloviteľné šťastie je to: hodne prijímať! Prijde ti na rozum: Len či i ja príjdem do neba? Áno, príjdeš; Pán Ježiš Kristus ti to prisľúbil, a aby si bol istý, že príjdeš do neba, dal ti seba vo sv. prijímaní; sám ťa posilňuje na cestu a sám ťa vedie do neba. Len ho musíš často a hodne prijímať.

Ó, Pastieru, Chlebe živý,
živ nás, Je-u milostivý,
kým nám je tu putovať:
veď a prived' nás do neba,
by sme mohli tam u Teba
so svätými hodovať.

283. Kedy sme účastní milostí svätého prijímania?

Milostí svätého prijímania účastní sme len vtedy, estli' hodne, to jest v stave posväcujúcej milosti prijímame.

Deti moje, ak ste kedy počuly niečo smutného, to je všetko nič proti tomu, čo vám pri tejto otázke poviem. To je to najsmutnejšie, že ne býva každý, ktorý prijíma, tých milostí božích účastný. Tých milostí býva len en účastný, ktorý hodne prijíma. V čom pozostáva to hodné prijímanie, to vám neskôr vyložím. Teraz vás len na to chcem upozorniť, že všetci kresťania, ktorí pristupujú k sv. prijímaniu, prijímajú toho istého Ježiša Krista: tí, ktorí ho hodne prijímajú, k svojmu spaseniu, a tí, ktorí ho nehodne prijímajú, k svojmu zatrateniu. Nehodne prijíma ten, ktorý sa cповáží priať Božie telo, keď má na svojom svedomí ťažký hriech. Kto má na svedomí ťažký hriech, nesmie v takom stave ísť k sv. prijímaniu. Keby predsa šiel, beda mu, uvaľuje na seba zatratenie. Sv. Pavel hovorí: „Ktokoľvek bude jesť chlieb tento alebo z ka-

liča Pána piť nehodne, ... odsúdenie seba je a pije, nerozsudzujúc telo Pánovo.“ (I. Kor. 11, 29.). To jest, ten najdrahší pokrm, ktorý mu mal priniesť život večný, pr náša mu večnú smrť; jakonáhle nehodne prijíma, už je súd nad ním vyrieknutý, je zatratený, lebo tak zachádzal s telom Pánovým ako s obyčajným chlebom.

Nehodné prijímanie je veľmi veľiký hriech.

284. Jaký hriech pácha ten, kto opováži sa nehodne, to jest schválne v smrteľnom hriechu prijímať?

Kto opováži sa nehodne to jest schválne v smrteľnom hriechu prijímať, ten pácha najhroznejšiu svätokrádež.

Kto opováži sa nehodne to jest schválne v smrteľnom hriechu, čili keď vie, že má smrteľný hriech na duši, — prijímať, pácha najhroznejšiu svätokrádež. Svätokrádež pácha ten, kto niečo svätého znèuctí; ale tú najhroznejšiu svätokrádež pácha ten, ktorý sv. vec, čo patrí k službe božej, ku pr. kalich, monštranciu, ukradne. Ale tú najhroznejšiu svätokrádež pácha ten, kto nehodne prijíma; lebo kradne to najsvätejšie, čo len môže byť, telo a krv Ježiša Krista, samého Ježiša Krista.

Kto nehodne prijíma, robí P. Ježišovi veľikú hanbu a potupu, núti ho, aby vošiel do jeho srdca, ktoré je špinavé od hriechu smrteľného. — Kradnúť znamená toľko, jako vziať niekomu to, čo on dať nechce. Ježiš Kristus, náš Boh, nechce dať seba do srdca hriešneho. Kto nehodne prijíma, bere silou Ježiša Krista, núti ho vojsť do jeho hriechom ošklivého srdca, ktoré sa Pánu Kristovi hnusí. Ani tá najošklivejšia mrtvola sa tebe tak nehnuší, jako Bohu srdce hriešne. A do takého srdca núti Boha vstúpiť, kto nehodne prijíma.

* Kto nehodne prijíma, robí to tak, ako zradný Judáš. Lebo jako Judáš, ačkoľvek zaumienil si už zradiť Pána Je-

žiša, predsa pri poslednej večeri sedel pri stole s ostatnými apoštolmi, jako keby bol tým najnábožnejším učedníkom Ježišovým; tak pristupuje hriešnik s pobožnými a veriacimi k prijímaniu, ako keby bol tým najvernejším veriacim Kristovým. A jako Judáš pretvaroval sa za priateľa Ježiša, božkal Pána Krista a tak oddal ho jeho nepriateľom, tak ten, ktorý nehodne prijíma, ústami svojimi dotýka sa Ježiša Krista (keď Telo jeho na jazyk bere) a tým činom oddáva ho hriechom v srdci, týmto najväčším nepriateľom Boha, Krista Ježiša.

Jak hrozne prehrešuje sa proti telu a krvi Pána ten, kto nehodne prijíma! Jak hrozne zneučtuje ho v tej sviatosti, v ktorej mu on tú najväčšiu lásku preukázal, tak že už nič nebolo na svete, čím by mu bol mohol väčšmi dokázať, ako ho on miluje!

Ale také nehodné prijímanie máva hrozné následky. Hrozné tresty božie nevystávajú. Pán Boh posíla na takých všeliké nešťastia, aby ich, ako dobrý otec, ktorý prúta upotrebuje, priviedol k polepšeniu. Alebo na takého, najmä ak častej prijíma nehodne, pošle náhlu a nenadálu smrť, ktorá môže mu otvoriť bránu do nešťastnej večnosti. Iných takých necháva Pán Boh žiť, ale dopúšťa, aby v srdci zatvrdli, hriechy na hriechy páchali a napokon bez ľútosti zomreli. Po nehodnom prijímaní Judáš zradil Spasiteľa, potom zúfal a napokon sa obesil. Pán Boh vás chráň, deti moje, od nehodného prijímania!

A prečo ľudia prijímajú nehodne? Najviac preto, že niektorý smrteľný hriech pri spovedi zamlčali. Hanbili sa, hovoria. Sprostosť. Len vy povedzte všetko, čo vás tlačí. Duchovný otec počul už mnoho ťažkých hriechov a čo si pri tom myslel? „Chvála Bohu, že tak úprimne sa spovedá; poznať, že mu to ide od srdca, že mu na tom záleží; ten chce hodne prijímať“ (Dr. Th. Dreher.).

Dobří i zlí přijímají,
nerovný však poznávají
účinek tej sviatosti;
dobrým slúži ku spaseniu,
zlým k večnému zatrateniu,
ten istý zdroj milosti.

Všedné hriechy nerobia síce človeka nehodným sv. prijímania. Preto niekedy dovoľuje sa nábožným kresťanom pri-

jímať i bez spovedi. A sv. prijímanie samé očisťuje od hriechov všedných. Ale to i sami nahliadnete, že kto chce prijímať, musí sa vynasnažovať očistiť dušu svoju i od všedných hriechov. Chce do svojej duše prijať božského Spasiteľa, kráľa kráľov, musí sa vynasnažovať pripraviť mu príbytok od každej škvrny očistený, celkom čistý. Ježiš Kristus je nekonečne svätý; každý, i ten najmenší hriech sa mu protiví. Musíme sa teda vynasnažovať, aby sa Pánu Ježišovi v našej duši všetko zaľúbilo, keď do nej príjde. A žiada to i náš vlastný úžitok. Kto vo všedných hriechoch pristupuje k svätému prijímaniu, neprijíma síce nehodne; ale býva v menšej miere účastný milostí, ktoré sväté prijímanie udeľuje.

Vezmite pohár jeden celkom čistý a prázdny, a druhý, v ktorom je niečo drobného piesku nasypáno. Do ktorého sa vmestí viac vody? — Jakú nádobu si kto k sv. prijímaniu prinesie, za takú dostáva milostí. Kto si zo všedných hriechov nič nerobí a v nich prijíma Ježiša Krista, nemáva mnoho požehnania zo sv. prijímania.

Pán Boh vám daj tú milosť, dietky moje, aby ste vždy hodne prijímaly. To od vás závisí; Pán Boh dá vám tú milosť, keď so svojej strany všetko urobíte, čo je potrebné k tomu, aby ste hodne prijímaly. Dávajte len dobrý pozor; teraz vás naučím, čo je s vašej stránky k tomu treba.

K hodnému svätému prijímaniu je potrebná príprava.

285. Koľkonásobná príprava je potrebná ku svätému prijímaniu?

Ku svätému prijímaniu potrebná je dvojnásobná príprava: duševná a telesná príprava.

Keby nejaký kráľ chcel náš príbytok navštíviť, my by sme ten náš príbytok všemožne k tomu pripravili, vyčistili, okrášlili. Vo sviatosti oltárnej pri svätom prijímaní prichádza k nám kráľ všetkých kráľov, Ježiš Kristus, Boh a Pán náš. O jako sa tu máme usilovať, aby sme i jemu čistý a krásny príbytok pripravili. A ponevác tohoto Pána nášeho i so svojou

dušou i so svojim telom prijímame, musíme i dušu i telo k sv. prijímaniu pripraviť.

286. V čom záleží duševná príprava ku svätému prijímaniu?

Duševná príprava ku svätému prijímaniu záleží v tom: že 1. pri spovedi dušu našu očistíme od smrteľných hriechov a všedné hriechy aspoň oľutujeme; 2. pornodlíme sa modlitby prípravné.

K hodnému sv. prijímaniu je prvé potrebné, aby sme nemali ťažkých hriechov na svedomí; lebo kto vie, že spáchal ťažký hriech a v tom stave ide k sv. prijímaniu, ten prijíma nehodne, svätokrádežne. Sviatosť oltárna je sviatosť živých.

Sviatosť oltárna je pokrm našej duše; kto užíva pokrm, ten musí byť živý. Keď chceme duši dať pokrm užiť, musí byť živá, musí byť v stave posväcujúcej milosti; lebo posväcujúca milosť je život duše. Najprv teda musíme byť v stave posväcujúcej milosti, keď chceme prijať sviatosť oltárnu. A kedy bývame v stave posväcujúcej milosti? Keď nemáme smrteľného hriechu.

Sv. Pavel hovorí: „Nech teda zkusuje sám seba človek“ (I. Kor. 11, 28.); t. j. skôr než ide k sv. prijímaniu, nech sa zkusuje, zpytuje, či je v stave posväcujúcej milosti, či nemá ťažký hriech na svedomí?

Kto pred sv. prijímaním najde vo svojom svedomí smrteľný hriech, musí najprv dušu očistiť od smrteľných hriechov t. j. musí sa platne, skrušene, úprimne vyspovedať. V platnej spovedi obdrží odpustenie ťažkého hriechu a posväcujúcu milosť a v tom stave môže potom prijímať k úžitku svojej duše.

Keby človek pri spovedi pred sv. prijímaním niektoŕý ťažký hriech zabudol a pred sv. prijímaním naň sa rozpaŕäťal, čo má vtedy urobiť? Jestli je to ešťe možné, nech sa z toho

hriechu vyspovedá ešte pred sv. prijímaním. Ale keby to bolo len ľazko možné, alebo docela nemožné, nech vzbudí v sebe čo najdokonalejšie ľútosť, a nech len ide k sv. prijímaniu: nebude prijímať nehodne. A nech si vezme pred seba, že sa z toho zabudnutého hriechu v najbližšej spovedi vyspovedá.

Čo sa týka duše, tu najsamprv musíme ju očistiť od ťažkých hriechov. Človek, ktorý vzácneho hosťa má prijať, očistí svoj príbytok najsamprv od väčších špatností. Ale s tým ešte nenie spokojný. On vynasnažuje sa, aby príbytok i od nepatrných škvŕn očistil a všelijak okrášlil. Tak i ten, ktorý Ježiša Krista chce prijať, nielen že dušu svoju očistí od ťažkých hriechov, ale pousiluje sa od každej škvŕny ju očistiť. Ako?

On pousiluje sa očistiť dušu svoju i od všedných hriechov tak, že ich úprimne oľutuje.

Príbytok, do ktorého vzácny hosť má prísť, nebýva len celkom očistený, ale i vzácnymi vecmi okrášlený. Tak i naša duša musí byť okrášlená k prijatiu Ježiša Krista. Dušu okrášluje pobožnosť. Preto učí katechismus, že pred sv. prijímaním pomodlíme sa modlitby prípravné. Tie najdete každej dobrej modlitebnej knižke. Aj v katechismuse ich nájdete (str. 14.).

* Ku prípravným modlitbám pred svätým prijímaním prislúcha, aby sme v sebe vzbudili 1. vieru, nádej a lásku, 2. ľútosť a silné predsevzatie, 3. poníženosť a túžbu po sviatosti oltárnej.

Naučím vás, ako máte tieto čnosti v sebe vzbudiť a v nich sa cvičiť.

1. Máme v sebe vzbudiť vieru.

Rozmyslite si: kto prichádza ku mne? Ježiš, Boh a Spasiteľ môj. To hovorí mi viera. To povedal mi sám Ježiš Kristus: „Toto je telo moje“. Jeho slovo je pravda. Čo Ježiš povedal, to verím pevne. Verím pevne, o Ježišu môj, že pod spôsobami chleba i vína si opravdive prítomný s Tvojím božstvom i človečenstvom.

Máme v sebe vzbudiť nádej a lásku.

Rozmyslite si: Prečo prichádza k vám Ježiš? Lebo ma miluje a chce ma spasit'. Ježiš vie, že som biedne a hriešne dieťa. Nehľadí na moju biedu a nehodnosť. Ježiš je dobrý: chce mi udeliť mnoho milosti, chce mi byť na pomoci, aby som sa mohol chrániť hriechu. To s istotou očakávam, lebo to on sám, nekonečne dobrý, verný a milosrdný, tak prisľúbil. — Ani vysloviť ani pochopiť nevládzem, ako ma P. Ježiš miloval, keď seba za mňa obetoval na kríži a keď vo sviatosti oltárnej seba prichystal za pokrm duše mojej. Ach, aké to šťastie pre mňa, jaká to radosť: prijať teraz do srdca môjho toho, ktorý ma tak miloval skôr, než ma na svete bolo. Som síce nevládne dieťa, ale čo zo mňa vystačí, budem sa usilovať Pána Ježiša milovať a jemu na radosť byť; veď on je najvyšší dobrý a milovania najhodnejší.

2. Musíme v sebe vzbudiť ľútosť a silné predsevzatie. Ku komu prichádza Ježiš? Ku mne. Veru nie som toho hoden, lebo ja som dieťa hriešne, ktoré som svojho Ježiša, Boha a Pána, ktorý ku mne prichádza, mnohokrát obrazilo. Ach, ľutujem to veľmi. Prosím Ťa, môj Ježišu, odpusť hriechy moje. Nikdy, nikdy viac nechcem Ťa, o Pane môj, úmyselne a dobrovoľne obraziť.

3. Musíme v sebe vzbudiť poníženosť a túžbu po sviatosti oltárnej. Ku komu prichádza Ježiš? Ku mne, biednemu dieťaťu. Ach, ja biedne dieťa. Ježiš je Boh, ja som stvorenie, prach, červík. Preto hovorím so stotníkom: O Pane, nie som hoden, abys vstúpil pod strechu moju; ale riekni len slovo, a bude uzdravená duša moja. — Ešte raz rozmyslite si: Kto prichádza k vám a kedy? Ježiš Kristus, môj najláskavejší otec, môj najlepší priateľ, dobrý pastier duše mojej prichádza; už o krátky čas, o malú chvíľu bude u mňa! O jako sa radujem! O keby len skoro prišiel! O Ježišu, príď skoro, príď do môjho srdca, Ty budeš mojim a ja budem tvojím. „Jako jeleň túži po prameni vody“, tak žiada sa duši mojej po Tebe, ó Bože. O Ježišu, príď a nemeškaj!

Sv. Rehor vypráva o nasledujúcom obyčaji starej cirkve kresťanskej, ktorý by za našich časov veľmi spasiteľne pôsobiť mohol. Pred sv. prijímaním vstúpil jeden pred tých, čo chceli prijímať a riekol hlasom srozumiteľným: „Kto nenie pripravený, aby toho tak veľkého a vznešeného tajomstva sa účastniť mohol, nech odstúpi a učiní miesto iným!“ Potom

riekol k tým, ktorí k prijímaniu boli pripravení: „Pristúpte s vierou, s úctivosťou a láskou!“ A tak chcel i nám dať na vedomie, že veľmi užitočno je, vzbudzovaním tých čností k prijímaniu velebnej sviatosti sa pripraviť.

Tie čnosti máte mať v srdci zvláštne ráno pred sv. prijímaním — najdete ich cvičenie i vo vašej modlitebnej knižke, v modlitbách pred sv. prijímaním. Ale už teraz vzbudzujte tieto čnosti v sebe prečasto. Zvláštne vám radím, oddajte svoje srdce Matke Božej, aby ho náležite pripravila za príchod pre svojho božského Syna. Ona tomu najlepšie rozumie; proste ju úprimne, aby srdce vaše k príchodu svojho božského Syna pripravila a urobte všetko, čo vám vnukne. Šťastlivé to dieťa, ktoré prípravu k sv. prijímaniu koná pod zvláštnou ochranou Matky Božej! (K. Möhler.)

Hlavná vec je, dušu prichystať k sv. prijímaniu; ale to ešte nedostačí; aj telo musíme pripraviť.

287. V čom záleží telesná príprava k svätému prijímaniu?

Telesná príprava ku svätému prijímaniu záleží v tom, že prijímať musíme na lačný žalúdok, t. j. od polnoci až do prijímania nič jesť a piť nesmieme.

Prijímať musíme na lačný žalúdok, t. j. nesmieme od polnoci = od dvanástej hodiny v noci pred sv. prijímaním nič, ani to najmenšie, ani mak jesť, a nič — ani kvapky piť. To je prikázanie cirkevné ešte z časov apoštolských a žiada to tak úcta k najsvätejšej sviatosti; nesluší sa, aby sme dávali prednosť zemskému telesnému pokrmu pred Ježišom Kristom; lebo sviatosť oltárna je nie taký pokrm ako iné pokrmy. A ktorý pokrm má väčšiu cenu, pokrm duše a či pokrm tela? Preto je to v poriadku, aby sme najprv duchovný a potom len telesný pokrm prijali.

Kto by po polnoci vodu pil, alebo niečo jedol, trebárs nevedomky alebo jako liek v mdlobe, a bárs jako málo len,

nemôže a nesmie prijímať'. Keby niekto, kto vie, že niečo, bárs len máľučko, trebárs zo zábudlivosti, jedol alebo pil, predsa šiel prijímať', taký dopustil by sa ťažkého hriechu. Keď si sa zabudol, nemáš hriechu, ale k sv. prijímaniu nesmieš pristúpiť'. Ale ktože sa to môže zabudnúť', že dnes chceme prijímať'. Či by si to zabudol, keby t'a kráľ na ôsmu ráno k sebe povolal?

* Ťažko nemocní, t. j. takí nemocní, o ktorých sa možno obávať, že už zomrú; keď dajú sa zaopatriť sviatosťami a prijímajú Božie Telo, nemusia byť lační. Tým to cirkev svätá dovoľuje, lebo takí ani by nemohli byť lační: musia často užívať lieky, s času na čas pre slabosť jesť niečo . . . Vtedy sa hovorí, že prijímajú telo Pána na cestu večnosti — jako pokrm posilňujúci. Ale nemocní, ktorí nedajú sa zaopatriť sviatosťami nemocných, ale len sa vyspovedať a prijímať chcú — na pr. vo veľkonočný čas — musia byť lační.

* K svätému prijímaniu máme naokoľko možno slušne odení pristúpiť. To sa i tak rozumie. Čo človek v srdci cíti, to i zovnútorne ukazuje. Má-li človek v srdci najvyššiu úctu k najsv. sviatosti oltárnej, — nuž i v slušnom odeve k sv. prijímaniu pristúpi. Tu je slušný odev ten, ktorý je najlepši a najčistejší — bez pýchy a parády. Kto nemá sviatočného odevu, nech ide v takom, aký má; Pán Boh hľadí viac na srdce jako na odev. Stav a ozdoba duše, to je hlavná vec.

Kristina, dcéra chudobných ale nábožných rodičov, mala prvý raz pristúpiť k sv. prijímaniu. O jak túžila po tomto dni! V deň sv. prijímania boli všetky žiačky krásne a bohaté vystrojené, len Kristina mala chatrné ale čisté šiatky. Dve dievčence sa jej preto posmievaly. Kristina nepovedala ani slova; jej srdce sa len tešilo z nebeského hosťa, ktorý dnes k nej prijsť mal. Ale učiteľ to spozoroval. I vstúpil pred tie dve dievčence a povedal im vážne: „Neviete vy, že božský Spasiteľ vždy chudobu miloval a pýchu a vnútornú špinu vždy nenávidel? Vaše šaty sú plné márnivosti a vaše srdcia

plné špiny, lebo v nich nie láska ale pýcha prebýva. Id'te a očistite svoju dušu, než Ježiša budete prijímať!" Týmito slovami nepripustil učiteľ pyšné a neláskavé dievčence k sv. prijímaniu, kým svoju chybu poriadnym a mravným chovaním sa neupravili a pokánim ju neodčinili.

288. Teraz vám poviem, ako máme pristúpiť ku sv. prijímaniu čili ku stolu Pána.

Ku stolu Pána čili k svätému prijímaniu máme pristúpiť s najväčšou úctivosťou. Sv. prijímanie nazýva sa aj stôl Pána, lebo Ježiš Kristus náš Pán, pripravil nám vo sv. prijímaní pokrm duše a v ňom nám svoje telo a svoju krv dáva za pokrm a nápoj.

Najväčšia úctivosť, s ktorou máme pristúpiť ku stolu Pána, musí sa na nás i ukazovať, aby bolo na nás vidno, že máme veľmi svätú vec pred sebou. Táto najväčšia úcta, jestli ju skutočne v srdci máme, žiada, aby sme ruky nábožne složili a k Bohu pozdvihovali, a s očima k zemi uprenýma, sklopenýma, ticho a pokojne k stolu Pána pristúpili, sem-tam sa neobzerali, že by sme na iné myšlienky neprišli. Prv, nežli by sme k stolu Pána naše miesto prišli, na kolená padneme pred sviatosťou oltárnou.

Prv než kňaz prijímať dáva, rieka miništrant Konfiteor. verejné vyznanie hriechov, v ktorom vyznáva hriechy Bohu, preblahoslavenej Panne a všetkým svätým a skrúsené prosí o odpustenie. Miništrant modlí sa v mene a na miesto tých, ktorí majú pristúpiť k stolu Pána; títo majú pod verejným vyznaním hriechov ešte raz v sebe vzbudiť ľútosť nad svojimi hriechami.

Medzitým kňaz otvorí tabernaculum a vyloží z neho ciborium s Najsvätejším; odokryje ciborium, pokloní sa Najsvätejšiemu, a obráti sa k ľudu a modlí sa nad prijímajúcimi, aby Boh nad nimi smiloval sa a im odpustenie hriechov daroval; preto že len ľútostivé vyznanie hriechov a ich odpustenie činí človeka hodným, by s úžitkom najsvätejšiu sviatosť prijal. Pri tom kňaz žehná prijímajúcich a oni sa tiež prežehnajú.

Potom kňaz vezme z ciboria jednu sv. hostiu, ukazuje ju veriacim, držiak ju nad ciboriumom a hovorí: „Ejha Ba-

ránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta;“ aby povzbudil prijímajúcich k živej viere a k pravej dôvere v Ježiša Krista, ktorý za ich hriechy jako nevinný baránok sa obetoval. Zatým hovorí trikrát: „Pane, nie som hoden, abys vošiel pod strechu moju; ale len riečni slovom, a bude uzdravená duša moja“, na vyznamenanie, že Baránka Božieho len ten je hoden prijať, koho Boh toho hodným učiní.

288. Čo máme činiť, keď kňaz ukazuje sviatosť oltárnu pred svätým prijímaním?

Keď kňaz ukazuje sviatosť oltárnu pred svätým prijímaním, máme na kolená padnúť, ľútostive sa v prsia biť a trikrát povedať: „O Pane, nie som hoden, abys vošiel do príbytku môjho, ale riečni len slovom, a bude uzdravená duša moja.“

Pred sv. hostiou musíme na kolená padnúť, lebo pod spôsobami je Ježiš Kristus ako Boh a človek prítomný. Kňaz ide ku každému z prijímajúcich, ktorí pred oltárom kľačia, robí sv. hostiou križ nad ním, na znamenie, že ten, ktorý svojou smrťou na križi zaslúžil nám všetky milosti, prichádza k nemu a pritom hovorí: „Telo Pána nášeho Ježiša Krista zachovaj dušu tvoju k životu večnému!“ Potom podáva prijímajúcim Telo Božie.

289. Čo máme činiť, keď nám kňaz podáva sviatosť oltárnu?

Keď nám kňaz sviatosť oltárnu podáva, máme (modlitebnú) knižku alebo bielu šatku pred sebou držať, hlavu zdvihnuť, jazyk na spodnú peru položiť a svätú hostiu s najväčšou úctivosťou prijať.

Keď kňaz sv. hostiu podáva, máme bielu šatku alebo modlitebnú knižku pred sebou držať. Pred oltárom sú v mnohých kostoloch šramky, ktoré svätyňu od lode chrámu oddeľujú; k tým šramkám kľakajú tí, čo prijímať majú. Na šramkách

je biele prestieradlo, biela šatka, ktorú prijímajúci, keď im kňaz sv. hostiu podáva, pred sebou pod ústami držia, aby, keďby sv. hostia alebo čo len jej čiastočka vypadla z ruky kňazovej, Božie Telo nepadlo na zem, ale na tú šatku bielu, zkadiaľ by ju kňaz snadno zdvihol. Kde nieto takej šatky, tam nech si prijímajúci držia otvorenú modliacu knižku pred sebou. — Potom hlavu trošku pozdvihnute, ústa slušne otvoríte a jazyk slušne položíte na spodnú peru (gambu), aby kňaz bez prekážky, snadno, mohol naň položiť sv. hostiu. — Keď kňaz sv. hostiu položil na váš jazyk, pomalúčky ho vtiahnete do úst a užijete s najväčšou úctivosťou sv. hostiu bez hryzenia, bez toho, žeby ste spôsoby sv. hostie hrýzli, žuli. Ale ani dlho v ústach nesmiete držať sv. hostiu, aby sa nerozpustila. Keď sa sv. hostia na ďasná prilepila, vtedy nesmiete ju odlúštiť rukou, ale len jazykom.

Keď vám kňaz sv. hostiu na jazyk položil, nesmiete hneď hlavu nadhodiť alebo vstať, ale budete pekne kľačať a ticho v sebe sa modliť: „Telo Ježiša Krista nech zachová dušu moju k životu večnému. Amen“. Potom čakajte, kým celý rad neodprijímal; vtedy vstanete, urobíte úctivú poklonu, a v tom istom poriadku, ako ste prišli, navráťte sa každý na svoje miesto.

291. *Čo máme činiť po svätom prijímaní?*

Po svätom prijímaní máme sa Pánu Ježišovi klaňať, jemu ďakovať a o jeho milosti prosiť.

Keď je slušné, aby sme pred sv. prijímaním srdce svoje k pravej pobožnosti bohabojným vykonávaním čností pohli, tak sluší sa to isté vykonať i po sv. prijímaní. O jak šťastná je tá duša, ktorá sv. prijímaním spojila sa s Ježišom Kristom! Ježiš Kristus je lásky najhodnejší, on je najbohatší a najmocnejší, Pán nebies i zeme. Či nemáme mu všetko robiť, čo robíme vznešenému hosťovi, keď k nám zavítal? Keď do

nášho domu zavítal vznešený, milý hosť, nenechávame ho samého, strvávame pri ňom, usilujeme sa použiť jeho prítomnosť k jeho radosti a k svojmu prospechu. Vo sv. prijímaní je Ježiš Kristus, Syn Boží, Spasiteľ, Všemohúci, naším hosťom. Teda sa sluší, vynaložiť všetky svoje sily, aby sme ho čo najslušnejšie uctili, jemu sa klaňali, jemu za jeho dobrodenia ďakovali, aby sme sa jemu celkom oddali, venovali, aby sme mu našu lásku dokazovali, aby sme mu — jako to sám chce od nás — naše prosby a žiadosti prednášali, za seba a za tých, za ktorých sme povinní modliť sa, za našich rodičov, učiteľov, dobrodincov atď. Keď vždycky platí to slovo Pána Ježiša: „Všetko, čokoľvek budete prosiť Otca v mene mojom, dá vám“, platí to najviac i teraz, keď po prijímaní sa modlite, lebo vtedy nemodlite sa len v mene Pána Ježiša, ale Pán Ježiš modlí sa s vami. Jaká by to bola pre vás nevyslovná škoda, keby ste po sv. prijímaní tieto modlitby zanedbali! Ježiš môže všetko dať. Teda dôverne mu porozprávajte, čoho najviac potrebujete. Proste ho zvláštne pobožne o to, aby ste do smrteľného hriechu neupadli.

Máte síce i v modlitebných knižkách modlitby po sv. prijímaní; ale hneď po sv. prijímaní, jaknáhle prijdete na svoje miesto, neotvárajte modlitebné knižky. Najprv rozprávajte sa s božským Spasiteľom sami, jako vám vaše srdce povie a káže. Veď vy aj sami budete vedieť povedať svojmu drahému Spasiteľovi, jako ste radi, že do vášho srdca prišiel, jako mu za to ďakujete, jako by ste sa mu chceli odplatiť za to svojím srdcom, jako ho za to milujete a vždy milovať chcete, čo si od neho žiadate atď. — Potom môžete sa modliť z modlitebných knižiek.

Sv. Filip nerejský videl raz jedného človeka, ktorý hneď, jako prijal, bez poďakovania vyšiel z kostola. Sv. Filip poslal dvoch miništrantov za ním s horiacimi sviecami. Celkom prekvapený pýtal sa tento človek, čo chcú? Chlapci povedali, že ich Filip poslal. On teda išiel k sv. Filipovi a spýtal sa ho, čo to má znamenať. „Synu môj“, povedal mu sv. Filip,

„keď telo Pána k nemocnému sa nešie, úcta požaduje, aby sa po predku svieca niesla. Ty si z kostola utiekol, keď ešte Telo Pána v tvojom srdci spočívalo, preto slušná vec to to bola, aby sa pred Telom Božím svieca niesla.“ Svätý ten muž chcel s tým ukázať, jak veľmi prehreší sa proti úcte Ježišovi podlžnej taký človek, ktorý po sv. prijímaní v kostole nejaký čas v pobožnej modlitbe nestráva.

* Keď po sv. prijímaní prijdete domov, ten deň čo máte činiť? Predovšetkým máte strávať v tých svätých myšlienkach a predsavzatiach, ktoré ste v sebe vzbudili v kostole po sv. prijímaní; častej cez deň máte v sebe vzbudiť tú radosť, ktorú ste ráno pri sv. prijímaní mali, myseľ na to veľiké šťastie, ktorého stali ste sa účastnými, opakovať poďakovanie a odovzdanie sa Pánu Ježišovi; popoludní navštívite Pána Ježiša, ktorý vás ráno tak blahosklonne navštívil. Iné bohumilé skutky v deň sv. prijímania sú: chudobných navštíviť, im almužnu dať, nemocných navštíviť, pri nich a za nich sa modliť, nábožné knihy čítať.

Potom z čoho sa máte zdržovať, od čoho sa máte chrániť? Od svetských rozkoší a kratochvíľ, aby ste do hriechu neupadli a lásku Ježišovu neztratilí. Svetské rozkoše a kratochvile rušia pokoj ducha, a keď je duch roztržitý, vtedy vdiera sa nepriateľ, pokušenie, do srdca a pozbavuje ho radosti v Ježišovi. Svetské rozkoše, zábavy, hry, kratochvile sú pre dušu vždy nebezpečné, ale najnebezpečnejšie sú jej ony v deň sv. prijímania . . .

Sv. Alojs, ktorý žil ako anjel v ľudskej postave, každú nedeľu pristupoval k stolu Pána; tri posledné dni v týždni k sv. prijímaniu sa pripravoval a tri prvé dni budúceho týždňa za milosti, ktoré vo sv. prijímaní dosiahol, Pánu Ježišovi čo najvrúcnejšie ďakoval. Jeho celý život bol teda zasvätený P. Ježišovi. Tak i my máme slúžiť P. Ježišovi.

Zaumieňte si, že pristúpite ku stolu Pána, koľkokrát len budete môcť, a že budete chlieb ten anjelský s tak čistým srdcom a tak pobožne prijímať, jako to len z vás vystane.

C) Ježiš obetuje sa za nás vo svätej omši.

Ježiš Kristus ustanovil sviatosť oltárnu i preto, aby za nás pri svätej omši sa obetoval.

291. Ježiš Kristus sa pri sv. omši za nás svojmu nebeskému Otcovi obetuje; preto sv. mšu menujeme i obetou sv. omše. Aj v starom zákone, dávno pred Kristom, boli obety. Ľudia vždycky uznávali to za svoju povinnosť, Pánu Bohu prinášať obety čili nejaké im milé veci. Už Kain a Abel, synovia prvých ľudí, obetovali. Čo? Oni to robili preto, aby tým Boha, akožto najvyššieho Pána uznali a ctili.

* Vieme z bibliky, že Kain a Abel, Noe, Abrahám, Melchisedech a všetci nábožní mužovia starého zákona obetovali. Skrze Mojžiša rozkázal Boh Izraelitom, aby mu obety prinášali a naložil im, jaké obety a jako majú ich konať.

291. Čo znamená obetu konať?

Obetu konať znamená, Bohu dať nejakú nám milú vec, aby sme ho za najvyššieho Pána nášho uznali.

* Obetu konať môžeme zo štvornásobného úmyslu: 1. aby sme Boha chválili, 2. jemu vďaky vzdávali, 3. od neho niečo prosili, 4. jemu za hriechy obetu smerenia priniesli.

* Odovzdávanie nejakej nám milej veci Bohu stáva sa obyčajne tak, že tá vec zničená alebo premenená býva tak, aby nemohla viac slúžiť ľudským cieľom; ľudia zabijú zvieratá, spália plody úrody, pália kadidlo, vylejú víno. — Hlavná vec pri obete je úmysel; pri obetovaní vyznávame: Ty, o Bože, si najvyšší Pán náš; Ty si nás stvoril, od Teba všetko pochádza, čo je dobrého; Tebe ďakujem všetko, čo mám a čo som. Preto prijmi tento dar k Tvojej chvále a na vďak i za prosbu o Tvoje dobrodenie; pre hriechy moje zaslúžil som

smrt'; ale že nežiadaš smrť moju, dávam Ti za seba smrť tohoto zvieraťa, znivočenie tejto mne milej veci.

Kto v starom zákone obetoval baránka, ten chcel, aby to zvieraťko za neho samého platilo, jako keby seba obetoval. Tým chcel povedať Pánu Bohu: Skrze tohoto bäránka darúvam ti seba, svoj život, a vďačne by som dal život svoj za teba, a bäránok, ktorý bude k tvojej cti zabitý, nech zomre za mňa.

Obety starého zákona byly krvavé i nekrvavé.

292. Ale také obety neboly dokonále obety, lebo nemohly Boha dokonále uctiť, Pánu Bohu patria vyššie dary; keby sme Bohu dali všetky poklady sveta, to všetko by bolo, jako keby sme kráľovi dali jeden halier. A potom tie obety prinášali ľudia hriešni. Preto nemohol mať Pán Boh na obetách starého zákona zaľúbenie. A to Boh i povedal Židom skrze Malachiáša: „Nemám zaľúbenie vo vás (v tých, čo mu tie obety prinášali), praví Pán zástupov, a dar neprijmem z rúk vašich. Lebo od východu slnka až na západ... a na každom mieste, budú mi obetovať obetu čistú.“ (1, 10, 11.)

Ale Boh prijímal tie obety, lebo vyobrazovaly tú dokonálu, čistú obetu, ktorá sa bude Bohu v novom zákone obetovať. Ony byly predobrazmi nového zákona, tejto pravej, dokonalej obety, a to sa ľúbilo v nich Pánu Bohu. Veď aj dieťaťu ľúbi sa obraz jeho otca, lebo mu je otec milý. Tak ľúbily sa Bohu obrazy pravej obety, lebo sa mu tá pravá obeta tak veľmi ľúbi. Boh mal na týchto obetách starého zákona len preto zaľúbenie, že vzťahovaly sa na Ježiša Krista. Krvavé obety vyobrazovaly krvavú obeť Ježiša Krista na križi a nekrvavé obety chleba a vína byly obrazom svätej omše. Ježiš Kristus sám je tá pravá a skutočná, dokonála najsvätejšia obeta, na ktorej Boh zaľúbenie mal.

292. Kto konal najsvätejšiu obetu?

Najsvätejšiu obeť Ježiš Kristus konal, keď sám seba na kríži za nás obetoval.

Že Ježiš Kristus vo svojej smrti na kríži konal obeť, to ľahko nahliadnete. Čo patrí k obete? Človekovi milá vec, ktorú Bohu odovzdáva. Či to jesto v smrti Kristovej? Jesto; Ježiš Kristus, keď trpel a umrel na kríži, odovzdal svojmu Otcovi nebeskému to najvyššie a najlepšie, čo mal, dal mu svoje sväté telo a svoju svätú krv. A jakým úmyslom to obetoval? Aby Otca svojho nebeského ctil. Ľudia, ktorí mali Boha jakožto najvyššieho Pána ctíť a poslúchať, spáchali hriech, odopreli Bohu poslušnosť, a miesto úcty, dopustili sa prevelikej neúcty naproti Bohu, nevyslovne ho urazili. Za to žiadal Boh zadosťučinenie tak veľké, jak veľká bola jeho urážka. Ľudia teda, aby si Pána Boha smierili, mali mu preukázať nekonečnú úctu, nekonečne veľkú radosť, ako mu svojou neposlušnosťou nekonečne veľkú neúctu dokázali. Ale ľudia hriešni takú úctu nevládali preukázať, a tak boli by sme na veky ztratení bývali, keby sa Syn Boží nebol smiľoval nad nami. On sa stal človekom a učinil zadosť za hriech Adamov a za hriechy všetkých ľudí, keď na kríži pri-niesol obeť nekonečnej ceny. Na kríži jako by bol Ježiš riekol svojmu nebeskému Otcovi: „Ľudia t'a nectili, stali sa ti neposlušnými, obrazili t'a a za to zaslúžili trest. Ale hľa ja t'a ctím za nich; ja som ti poslušný, ja dám život svoj za nich dľa tvojej vôle. Prijmi moju poslušnosť a úctu, jak náhradu za ich neposlušnosť a neúctu; prijmi môj život za ich život, moje muky za ich trest, ktorý zaslúžili, a odpusť im; prijmi ich zase za dietky svoje.“ — Touto obeťou bo Boh dokonale ctený.

293. Od toho času, jako sa Pán Kristus na kríži obetoval, nemôžeme viac Pánu Bohu úctu a radosť preukázať len touto obeťou. Obraz nejakej osoby, ktorú milujeme, je nám milý a s radosťou naň hľadáme. Ale keď môžeme tu

osobu samu vidieť, opúšťame obraz a hľadáme radšej na osobu, ktorú nám obraz predstavoval. Tak keď P. Ježiš prišiel na svet, zanechaly sa a prestaly obety starého zákona, ktoré ho len predobrazovali. Na ich miesto vstúpila pravá a skutočná obeta, ktorú Ježiš na kríži za nás vykonal. Na kríži sa Ježiš len raz obetoval; aby ale Otec nebeský touto prevzácnou obetou bol ustavične ctený, P. Ježiš, tú obetu iným — nekrvavým — spôsobom po všetky časy opakuje, obnovuje. To sa stáva vo sv. omši čili v obete omše svätej.

293. V ktorej obete obnovuje Pán Ježiš obetu kríža ?

Pán Ježiš obetu kríža obnovuje v obete omše svätej.

* Slovo omša, mša, vzaté je z latinskej reči missa = omša.

294. Čo je omša svätá ?

Omša svätá je obeta nového zákona, v ktorej Ježiš Kristus pod spôsobami chleba a vína obetuje sa svojemu Otcovi nebeskému.

Sv. omša je obeta; lebo v nej obe je sa Bohu telo a krv Ježiša Krista na oltári. — Sv. mša je obeta nového zákona lebo ako v starom zákone byly rozličné obety, tak v novom zákone niečo len jednej obety, ktorá je sv. omša. — A kto obetuje vo sv. mši? Sám Ježiš Kristus obetuje, on je tu opravdivý kňaz. Ale pri tom upotrebuje služby zemského kňaza; on sa skrze ruky kňaza obetuje. Kňaz je len zástupcom jeho pri sv. omši. A čo obetuje Ježiš Kristus vo sv. omši? Ježiš Kristus obetuje sa, t. j. seba. Komu sa obetuje? Svojmu nebeskému Otcovi. Z toho vidno, že sv. omša je podstatne tá istá obeta, ako obeta na kríži. Lebo na kríži i vo sv. omši je Kristus ten istý, ktorý obetuje, a na kríži i vo sv. mši je Kristus ten istý ktorý sa obetuje; len v ničom je rozdiel.

295. V čom je rozdielna omša svätá od obete kríža?

Omša svätá rozdielna je od obete kríža v tom, že Kristus Pán na kríži obetoval sa krvavým spôsobom, vo svätej omši ale obetuje sa nekrvavým spôsobom.

Jako sa obetuje Ježiš Kristus vo sv. omši? Pod spôsobami chleba a vína: chlieb a víno premieňajú sa na opravdivé telo a krv Ježiša Krista, ktorý sa pri sv. omši obetuje nekrvavým spôsobom, t. j. na kríži Ježiš Kristus vylieval svoju krv, trpel a umrel, čili obetoval sa krvavým spôsobom; ale vo sv. omši nevylieva svoju krv, netrpí boľstí a neumiera.

296. Kedy ustanovil Kristus Pán obetu omše svätej?

Kristus Pán obetu omše svätej ustanovil pri poslednej večeri.

Ustanovenie obety omše svätej je úzko spojené s ustanovením najsv. sviatosti oltárnej. Ježiš Kristus pri poslednej večeri premenil chlieb a víno na svoje telo a svoju krv a dal to svoje telo a svoju krv apoštolom k požívaniu. Ale pri tom učinil Pán Ježiš ešte niečo, čo je veľmi dôležité. Ježiš Kristus dľa učenia našej katolíckej cirkve, svoje sväté telo a svoju svätú krv pod spôsobom chleba a vína Otcovi nebeskému obetoval. On riekol: „Toto je moje telo, ktoré za vás vydané bude“, t. j. ktoré zajtra na smrť vydám, ale už teraz Otcu môjmu nebeskému oddávam, nekrvavým spôsobom obetujem; a potom riekol: „Toto je krv moja, ktorá za vás vylia tá bude, k odpusteniu hriechov“, t. j. krv moja, ktorú zajtra vylejem, a ktorú už teraz tajomným spôsobom, popredku za vás vylievam, obetujem k odpusteniu hriechov (Schmitt.) — Čo Ježiš Kristus teraz vo sv. omši každý deň činí, to učinil už pri poslednej večeri; obetoval seba pod spôsobom

chleba a vína, nekrvavým spôsobom Otcovi svojmu nebeskému; a tak slúžil prvý raz svätú omšu.

Túto nekrvavú obeť konať i apoštolom prikázal. „Toto čiňte na moju pamiatku;“ povedal apoštolom. To jest: robte to a tak, čo a ako som to ja teraz urobil; aj vy premieňajte chlieb a víno na moje telo a moju krv a obetujte ich Otcu nebeskému. Tými slovami: „Toto čiňte na moju pamiatku“, dal Ježiš Kristus apoštolom moc, konať obeť sv. omše, t. j. chlieb a víno na telo a krv Krista Pána premieňať a ich Pánu Bohu obetovať.

A túto moc apoštoli i vykonávali vo sv. omši. Už sv. Pavel píše, že kresťania za jeho časov mali svoj vlastný oltár: „Máme oltár, s ktorého nemajú moc jesť tí, ktorí stánku slúžia“ (Židia.) (Žid. 13, 10.). Keď kresťania mali oltár, musela sa i obeť konať. Táto obeť bola krmná obeť, ináč nemohol by sv. Pavel povedať, že Židia nesmú jesť z nej. Z čoho pozostávala táto krmná obeť, i to povedal sv. Pavel, že totižto z tela a krve Pána pod spôsobom chleba a vína (I. Kor. 11, 16—21.).

Ale sv. omša nesmela prestať po smrti apoštolov. Čo sa na pamiatku má konať, nemôže nikdy prestať, ale to má vždy trvať. Preto musela moc, ktorú Ježiš Kristus dal apoštolom, prejsť na ich nástupcov. Apoštoli dľa rozkazu Kristovho vysvätili nábožných mužov za biskupov a kňazov a oddali im tú svätú moc. A od apoštolov vysvätení biskupi zas iných vysvätili za biskupov a kňazov a takým činom sa táto moc udržala až po naše časy.

* Na kríži vykonal Pán Ježiš Kristus najsvätejšiu, dokonálu obeť; obetoval seba Otcovi nebeskému za spasenie sveta. Tým preukázal nám tú najväčšiu lásku. Ale Ježiš chcel, aby sme vždy mali tú dokonálu obeť, aby ľudia nikdy nezabudli túto jeho lásku a vždy na ňu pamätali s vďačnosťou. Preto ustanovil svätú omšu, v ktorej sa tá obeť na kríži obnovuje, t. j. znovu koná. Ježiš Kristus ustanovil obeť omše svätej I. k tomu, aby sme mali dokonálu (najlepšiu) obeť.

Ježiš Kristus ustanovil obeť omše svätej 2. k tomu, a by sme ustavične zásluh jeho obeť na kríži účastnými byť mohli. Pod zásluhami obeť Ježiša Krista na kríži rozumieme tie úžitky a požehnania, ktoré nám smrť Ježišova na kríži priniesla: odpustenie hriechov, milosť a život večný. To nám Ježiš Kristus svojou obeťou na kríži zaslúžil, ale nám to tým činom ešte nedal. Týchto zásluh stávame sa účastnými obzvlášť skrze obeť sv. omše. Ó deti! Jak nevyslovne veľký poklad máme my v obeť sv. omše! Mocou tejto presvätej obeť pritekajú nám všetky milosti; obeť na kríži je prameň všetkých milostí, (t. j. všetky milosti pochádzajú zo zásluh smrti Kristovej na kríži, ako voda zo zásluh smrti Kristovej na kríži, ako voda zo svojho prameňa), a sv. omša je žľab, ktorým sa nám tých milostí dostáva. Preto hovoríme: skrze svätú omšu byvame účastní zásluh obeť Kristovej na kríži!

„O nesmerné bohatstvá sv. omše! Len dobre ponímajte túto pravdu! Kto jednu sv. omšu slyší alebo slúži, keď ju jaká je v sebe a dľa jej vnútornej ceny považíme, môže viac získať, ako keby všetek svoj majetok rozdal chudobným alebo celý svet poputoval. Základ tohoto tvrdenia môžeme vziať zo sv. Tomáša, ktorý hovorí, že vo sv. omši nachádzajú sa všetky tie úžitky, všetky tie milosti, všetky tie nesmierne poklady, ktoré Syn Boží tak štedre na cirkev svoju v krvavej obeť kríža vylial.“ (Sv. Leonhard z Porto Mauricio).

Vo sv. omši stáva sa to isté, čo sa stalo na Kalvarii; preto je na každom oltári kríž s Umučeným. „To isté telo, ktoré plné rán na kríži viselo, tá istá krv, čo s kríža dolu tiekla, obetuje sa znovu vo sv. omši, a ten istý Syn Boží, ktorý sa vtedy na ramenách kríža obetoval, obetuje vo sv. omši seba skrze ruky kňazove“ (Walter, die heil. Messe 81.). Kňaz pri sv. omši je len viditeľným námestníkom Kristovým; Ježiš sám je vlastne ten kňaz, ktorý chlieb vo svoje sv. telo a víno vo svoju svätú krv premieňa a Otcu nebeskému obetuje; ale my to nevidíme, on je neviditeľný; preto obetuje sa skrze ruky viditeľného kňaza. Preto kňaz pri sv. omši nehovorí: „Toto je telo Kristovo“ atď. ale celkom tak, ako keby Kristus sám hovoril tie slová: „Toto je telo moje atď.“

* Deti moje! Sv. omša je tá jediná obeť, ktorá sa Pánu Bohu ľúbi; ona je tá najdokonalejšia obeť, a nič na svete

nenie pre neho takou úctou, ako sv. omša, lebo sv. omša je tá istá obeta na kríži. Všetky naše povinnosti naproti Bohu môžeme vykonávať obetou sv. omše. My máme Pána Boha chváliť, jemu sa klaňať ako najvyššiemu Pánovi nášmu. Najlepšie chválime Pána Boha a najlepšie sa mu klaníme vo svätej omši. Jedna svätá omša Pána Boha viac uctí, ako všetky modlitby, ktoré svätí na nebi sa modlili a ktoré sa na veky modlia v nebesiach. (Obeta chvály.) My máme Bohu ďakovať za všetky jeho dobrodenia, za naše stvorenie, za naše vykúpenie a za naše posvätenie a za všetko. Ako sa mu za to odplatíme? Najlepšie jeho jednorodzeným Synom, keď mu ho vo sv. omši obetujeme. (Obeta vďaky.) My máme od Boha odpustenie hriechov prosiť a vynáhradu mu dať za hriechy, ktorých sme sa dopustili. To najlepšie urobíme sv. omšou; vo sv. omši obetuje sa Pán Kristus za naše hriechy, ako sa na kríži obetoval za ne na vynáhradu a zadosťučinenie Bohu. (Obeta smierenia.) Ale to nesmieme tak myslieť, že skrze sv. omšu odpúšťajú sa nám hriechy; to nie, ale sv. omša pomáha nám k ľútosti a úprimnej spovedi, aby sme odpustenie hriechov obsiahli. My máme od Pána Boha prosiť všetko, čo je telu i duši potrebné. Sv. omšou najlepšie prosíme o to, lebo za nás prosí Ježiš Kristus. Nado-všetko dáva nám Boh skrze sv. omšu pomoc k bohumilému životu. (Obeta prosby.)

Všetky tieto povinnosti môžeme vykonať, keď Bohu sv. omšu obetujeme; lebo Ježiš Kristus, náš Spasiteľ, v tých štyroch úmysloch obetoval sa Otcovi nebeskému na kríži, a teraz zostupuje na naše oltáre, a čaká na poklony, poďakovania a prosby naše, aby ich Otcovi nebeskému prednášal a obetovať mohol. O jak nekonečná je láska Ježiša Krista k nám! Zaiste Otec nebeský vyslyší prosby, ktoré pri obete sv. omše, jemu najmilejšej, sme mu s Ježišom obetovali.

„Katolík, ktorý je na sv. omši, má pred sebou celkom to isté, a skoro tak blízko, ako Panna Maria, sv. Ján, sv. Maria Magdalena, ktorí na kríži Spasiteľa pred sebou mali. A každý kresťan, ktorý prišiel k poznaniu, že je veľkým hriešnikom, môže tak dôverne a tak zblízka k Spasiteľovi riecť: Spomni na mňa, Pane, keď vojdeš do kráľovstva svojho — a môže byť tiež tak vyslyšaný.“ (Al. Stolz.)

V prvých časoch pohanskí cisári zakazovali sv. omšu slúžiť a síce pod pokutou smrti. Ale prví kresťania radšej sa

dali umučíť, ako by boli zanedbali sv. omšu v nedeľu. Sv. Felixa, mučedníka, spýtal sa sudca: „Prečo si bol prítomný pri nedeľnej obete?“ On odpovedal: „Lebo som kresťan.“ Na to bol usmrtený. Aj dnes je ťažký hriech, keď niekto v nedeľu nejde na sv. omšu. Nábožní ľudia chodia na sv. omšu i v stredtýždni, keď len môžu.

* Svätú omšu jedine Bohu obetujeme, avšak i na Svätých môžeme sa rozpomenúť v nej. Je obyčaj cirkve, pri sv. omši rozpomenúť sa na Matku Božiu a Svätých a síce v dvojnásobnom ohľade: aby sme Bohu ďakovali za tie milosti, ktoré Svätým preukázal, a potom aby sme ich v rozpomienke na pre nich i pre nás dokonané vykúpenie prosili o prímluvu u Boha. Keď tak na Svätých Božích pamätáme, máme pri tom ten úmysel, aby sa Svätí pri tomto najsvätejšom úkone svätej omše s nami spojili, by takým spôsobom naša Pánu Bohu prinesená úcta a poklona tým príjemnejšou bola nášmu spoločnému Otcovi nebeskému.

297. Kto je účastný milosti svätej omše?

Milosti svätej omše účastní sú údovia cirkve, a síce živí i mrtví.

* Milosti svätej omše najviac účastní sú okrem kňaza tí, za ktorých omša svätá obetuje sa a ktorí omšu svätú pobožne slyšia.

Ježiš Kristus obetoval sa na dreve križa na spasenie všetkých ľudí živých i mrtvých; teda jeho krvavá obeta na križi bola užitočná živým i mrtvým; tak i sv. omša, ktorá je tá istá obeta nekrvave obnovená, musí byť užitočná nielen živým ale i mrtvým. Duše v očistci sú živé údy Ježiša Krista, teda je prirodzená vec, že i ony účasť berú zo zásluh smrti Ježiša Krista, ktorých nás sv. omša účastnými činí. Preto sv. cirkev vždy verila, že dušiam v očistci môžeme pomáhať sv. omšou, môžeme im zaopatriť uľavenie múk a ukrátenie ich pokút. Áno medzi tými prostriedkami, ktorými dušiam v očistci pomáhať môžeme, je sv. omša ten najlepší a najužitejší. — Svätý Augustín vypráva, že jeho matka, keď

mala umrieť, len to si žiadala od neho, aby pamätal na ňu pri oltári Pánovom. Tak prosila sv. Monika pred skoro 1600 rokmi, tak prosia i dnes nábožní kresťania, ktorí sa lúčia s týmto svetom: „Dajte za mňa slúžiť sv. omšu“, alebo: „Modlite sa za mňa pri sv. omši.“

Deti moje, prosím vás, pamätajte pri sv. omši na dušičky v očisťci, modlite sa pobožne za ne. Za mŕtvých sa modlíť je skutok milosrdenstva; kto to koná, robí radosť Pánu Bohu.

Nábožní katolíci dávajú kňazovi almužnu, peniaze alebo inú vec, s tou žiadosťou, aby za nich alebo za iných, živých alebo mŕtvých, alebo na ich úmysel obetoval sv. omšu. Cirkev sv. to dovoľuje, lebo katolíci tými peniazmi alebo tou vecou neplatia sv. omšu, nekupujú ju; sv. omša sa ani nepredáva ani nekupuje. Ale tie peniaze alebo tá iná daná vec je len almužnou pre kňaza k jeho výžive, lebo, ako hovorí sv. Pavel, „ktorí oltáru slúžia, s oltárom diel majú“, t. j. z oltára nech i žijú. (I. Kor. 9, 11.). Katolíci takto smýšľajú: Keď kňazovi dávam tieto peniaze, tým chcem ho napomôcť, aby si mohol zaopatriť, čo potrebuje, alebo keď nič pre seba nepotrebuje, aby mohol vykonať nejaký dobrý skutok. Kňaz dáva im potom zo svojej strany nevýslovne viac, ako mu oni dať môžu. A tak mali by katolíci smýšľať, kedykoľvek kňazovi niečo platia za jeho cirkevnú službu. Sväté veci nedajú sa peniazmi kúpiť alebo zaplatiť, tie sú nekonečne viac hodné než všetko zlato a striebro.

Deti moje! Veliká milosť je to od Boha, že môžeme slyšať omšu svätú. Preto hľadte, aby ste každý deň s najvrúcnejšou pobožnosťou boli na sv. omši; lebo nenie iného úkonu tak svätého a božského, takú hojnosť nebeských darov a požehnania majúceho! Požehnanie božie spočíva na tom, ktorý pred svojou dennou prácou, keď mu je to možné, prítomný býva na sv. omši.

Maria Theresia, kráľovná, každý deň aspoň dve sv. omše slyšovala; bl. Ján Berchmans už ako sedemročný chlapec, skôr než šiel ráno do školy, slyšieval viac sv. omši; sv. Čita, slúžka, vstávala každý deň veľmi zavčasu, aby len svätú omšu slyšať mohla.

Hrdinský Šimon Monfort mal obyčaj, každý deň nábožne slyšať sv. omšu, aby mohol so sv. Šimonom každý deň hovoriť: „Nyni, o Pane, prepust' sluhu svojho v pokoji dľa slova svojho; lebo oči moje videly Spasiteľa!“ Šimon Monfort dvanásť rokov bojoval proti Albigenom, kacierom; títo nepriatelia našej viery raz vediac, že knieža každý deň býva na sv. omši, priam vtedy znenazdania napadli tábor katolíkov a narobili v ňom mnoho zmätku a strachu. Pod svätou omšou pribehli dôstojníci ku kniežaťu v kaplnke a povedali mu, čo sa stalo, a že aby, pre Boha, hneď opustil kaplnku a ponáhlal sa ľudu svojmu k pomoci. Knieža plný dôvery v prozreteľnosť božiu, riekol: „Dovoľte mi dať prednosť veciam božským pred vecami ľudskými, a najprv svojmu veľkému Bohu v tejto sv. omši preukázať službu podľnú!“ Na to prišli iní, ktorí už o utrpení škodu zvestovali. Ale knieža riekol: „Neodídem skôr odtiaľto, kým neuvidím svojho Boha a Spasiteľa Ježiša Krista, a kým mu neučiním svoju poklonu.“ Medzitým obetoval Bohu prítomné nebezpečenstvo a prosil skrze veľkú moc omše sv. o božskú pomoc pre svoj ľud. Keď kňaz Božie Telo pozdvihoval, knieža vylial srdce svoje pred ním a obetoval Bohu nebeskému telo i krv Krista Pána a s týmto spolu i svoje telo i svoju krv, i svoj život k jeho cti. Po pozdvíhaní kalicha hlasne zvolal: „Nyni, o Pane, prepust' sluhu svojho v pokoji dľa slova svojho; lebo oči moje videly Spasiteľa! Vstal a horlive preriekol k dôstojníkom: „Podme teda, a jestli sa tak Bohu ľúbi, zomrime za toho, ktorý za nás zomreť ráčil.“ Vzal svoju zbroj, vysadol na koňa, rozdelil svojich 800 jazdcov a vojačov pechoty v tri šíky. A tak bojovali v mene najsvätejšej Trojice proti 100,000 mužom, kacierom a pobili z nich 20,000 na mieste, medzi ktorými bol i Peter, kráľ aragónsky. Ostatní dali sa na útek. — Tak Boh zjavil veľkú moc svätej omše.

298. *Ktoré sú hlavné časti omše svätej?*

Hlavné časti omše svätej sú: 1. obetovanie, 2. premenenie a 3. prijímanie.

Sv. mša pozostáva z rozličných úkonov a modlitieb, ktoré všetky sú čiasťkami, sv. mše a z ktorých žiadnu ne-

slobodno vynechať. Ale tri čiasťky sú zvláštne dôležité a tieto nazývame hlavnými čiasťkami mše svätej.

Pán Ježiš 1. obetoval chlieb a víno Otcu nebeskému; 2. premenil to na sväté telo svoje a svätú krv svoju; 3. prijímať dal učeníkom svojim. A tak je i vo sv. omši! 1. obetovanie, 2. premenenie a 3. prijímanie. Toto sú tri hlavné čiasťky svätej omše.

* Pred hlavnými čiasťkami omše svätej konajú sa čiasťky prípravné; z týchto najvážnejšou čiasťkou je evanjelium.

Poviem vám do poriadku, čo všetko deje sa pri sv. mši.

Kňaz najprv pred stupňami oltárnymi modlí sa 42. žalm, vyznanie hriechov (konfiteor) a prosbu za odpustenie hriechov. Tieto modlitby nazývajú sa stupňové, preto že sa ich kňaz u stupňov oltára modlí. — Potom kňaz pobozká oltár, na znak úcty a lásky ku Kristu Pánu a svätým. — Potom ide na pravú stranu oltára a číta vchod sv. mše; to sú obyčajne niektoré výpovede zo sv. Písma, ktoré sa vzťahujú na ten deň alebo sviatok. — Po vchode ide kňaz zas do prostriedku oltára a rieka tam kyrie elejson (Pane, smiluj sa nad nami) a Gloria, anjelský chválospev. — Po Gloria modlí sa kňaz kolekty, alebo cirkevné modlitby, v ktorých záležitosti a prosby prítomných sossbierané Bohu prednáša. — Potom číta epištolu (list), ktorá je obyčajne čiasťka z niektorého listu apoštolského. — Nasleduje graduale (stupňová pieseň), krátka modlitba. Teraz ide kňaz na ľavú stranu oltára čítať evanjelium, t. j. čiasťku z jedného zo štyroch evanjelií, ktorá sa na ten deň alebo sviatok vzťahuje.

Sľuha na zavolanie svojho pána hneď vstane a hotový je prijať rozkaz a všetko urobiť, čo pán rozkáže. Tak i my, keď evanjelium sa číta, máme vstať; lebo v evanjeliume hovorí k nám Pán Kristus, čo urobiť máme. Máme vstať na znamenie, že hotoví sme s pomocou Božou podľa učenia sv. evanjelia žiť, t. j. všetko to konať, čo nám Pán Kristus prikazuje, toho sa chrániť, čo nám zakazuje; celý svoj život, všetky svoje činenia tak usporadovať, ako to viera naša, učenie sv. evanjelia žiada, aby sme spasení boli. Máme vstať na znamenie, že hotoví sme nielen podľa učenia sv.

evanjeliuma žiť, ale i za vieru svoju i smrť podstupiť, t. j. že hotoví sme česť učenia Ježišovho pred ľuďmi úprimne vyznávať, zastávať a brániť, kedykoľvek by ho nepriatelia pravdy napadli, zapierali alebo zneuctili; ba že — keby na to prišlo — i život svoj hotoví sme položiť za pravdy sv. evanjelia, jako to sv. mučeníci učinili.

Kňaz značí sv. evanjelium, ktoré číta, znamením kríža, robí naň kríž, na znamenie, že ono obsahuje slovo Krista Pána, ukrižovaného. Aj my máme sa prežehnať a síce kríž urobiť na čele, na ústa a na prsia. Na čele robíme kríž na znamenie, že sme hotoví učenie ukrižovaného pevne a stále veriť; na ústa robíme kríž, na znamenie, že sme hotoví učenie ukrižovaného smelo vyznávať, zastávať a brániť; na prsia robíme kríž na znamenie, že sme hotoví, učenie ukrižovaného zo srdca milovať a verne nasledovať.

Po evanjeliume nasleduje *Kredo*, vyznanie viery. Gloria a *Kredo* nemodlí sa kňaz pri každej sv. mši. — Potom nasleduje obetovanie (offertorium). Kňaz pozdvihne na zlatej mištičke hostiu (oblátku) a v kalichu víno, ktoré najprv s vodou pomiešal. Vodu mieša kňaz do vína preto, lebo to i Kristus Pán pri poslednej večeri tak urobil; aj preto, lebo to predstavuje spojenie prirodzenosti ľudskej s prirodzenosťou božskou v Kristu Ježišu. Toto obetovanie nenie ešte obeta mše svätej; lebo to ešte nenie telo a krv Krista Pána, tým stane sa chlieb a víno len neskôr pri pozdvíhovaní. Kňaz obetuje tu chlieb a víno, aby ich Boh požehnal, že by neskôr premenené boli na telo a krv Krista Pána.

Obetovanie je hlavná čiastka mše svätej. Pri tej máme byť zvláštne pozorní a pobožní.

Keď kňaz chlieb a víno obetuje Bohu, vtedy obetuje Bohu seba i veriacich; modlí sa, aby nám tieto dary (chlieb a víno, neskôr premenené v telo a krv Krista Pána) boli k spaseniu. A keď to kňaz činí, miništrant dáva zvončekom znak, aby sme sa i my s kňazom spojili a to isté urobili, t. j. aby sme aj my obetovali Bohu sv. omšu na nejaký úmysel. Poviem vám, ako to máte urobiť. Najprv obetujte za seba. Pri obetovaní sľúbite Pánu Bohu, že budete poslušné, jako bol Ježiš poslušný; potom vezmete si pred seba, všetko,

čo máte, údy a sily svojho tela, svoj rozum a svoje srdce, na česť a slávu božiu upotrebovať a vynaložiť a nikdy k hriechu nepoužiť; že chcete všetky svoje myšlienky, žiadosti, reči a skutky na Boha vzťahovať a radšej všetko trpieť, áno i život ztratiť, len aby ste jediným hriechom Boha neobrazili. Len Bohu chcete prináležať s telom, s dušou, v čase i vo večnosti. Proste Boha, aby Vám k tomu pomáhala obeta sv. omše. Potom obetujte ju za rodičov, bratov, sestry, učiteľov atď.

Po obetovaní umýva si kňaz na strane epištoľnej ruky (Lavabo), na znamenie, že len s čistým srdcom smieme byť pri oltári. Potom obracia sa k veriacim a vyzýva ich, aby sa modlili (orate fratres), modlí sa tiché modlitby, a nasleduje prefácia (slavnostná chválna a poďakovacia modlitba). Po prefácii rieka kňaz tri razy „Svätý“ (Sanctus). Pri tom miništrant cengá, aby prítomných veriacich upozornil, že teraz nasleduje najdôležitejšia časť sv. mše, totižto **p r e m e n e n i e**.

Premenenie je hlavná, áno najhlavnejšia časť mše svätej: Pri tej máme byť najzvláštnejšie pozorní a pobožní.

Túto tretiu hlavnú časť menujú i Kánon t. j. pravidlo, lebo obsahuje modlitby a úkony, ktoré cirkev od počiatku ustanovila, a ktoré sa nikdy nesmú premeniť. Tie modlitby modlí sa kňaz ticho a sám. Pred pozdvihovaním modlí sa kňaz tri modlitby a síce modlí sa, aby Boh obetu prijať ráčil: 1. za celú cirkev; 2. za tých živých, za ktorých zvláštne modlí sa umienil si (Memento vivorum); a 3. za všetkých, ktorí účasť berú na obete. Potom nasleduje pozdvihovanie.

Pod premenením činí kňaz to isté, čo učinil Ježiš pri poslednej večeri. Kňaz bere do ruky chlieb, požehná ho a rieka: „Toto je telo moje“. Potom vezme kalich, požehná ho a hovorí: „Toto je kalich krve mojej“. Keď tie slová povedal, už na oltári nie je chlieb a víno, ale chlieb premenil sa v opravdivé telo a víno premenilo sa v opravdivú krv Krista Pána. Preto kňaz ako povedal nad chlebom tie slová, takne a pozdvihuje svätú hostiu; a keď povedal nad

kalichom tie slová, zas kľakne a pozdvihuje kalich so svätou krvou. Tým pozdvihovaním vyzýva prítomných veriacich, aby sa Ježišovi, v prevelebnej sviatosti oltárnej opravdive prítomnému, klaňali; preto i miništrant pri tom cengá, aby upozornil na to prítomných. Teda

Čo máme činiť pod pozdvihovaním? Pod pozdvihovaním máme padnúť na kolená, skrúšene sa biť v prsia, klaňať sa Ježišovi v prevelebnej sviatosti oltárnej prítomnému a hovoriť: „Ježišu, tebe žijem; Ježišu, tebe umieram; Ježišu, tvojsom živý i mrtvý (tvoja som živá i mrtvá).“ Amen.

Po pozdvihovaní nasleduje viac modliteb, v ktorých kňaz prosí Boha, aby na túto obeť milostive vzhliadnuť ráčil, že by 1. milosti, ktoré zo sv. mše vychádzajú, prítomným udeliť ráčil; 2. že by z úžitkov sv. mše dušiam zomrelých, zvláštne tým, na ktoré kňaz spomína (Memento mortuorum), popriať ráčil, a 3. že by všetkých veriacich úžitkov sv. mše účastnými učinil, by niekdy do neba medzi svätých prišli. — Potom nasleduje Otčenáš (Pater noster).

S Otčenášom začína sa štvrtá hlavná čiastka mše svätej: prijímanie. — Po Otčenáši kňaz po krátkej modlitbe rozlomí svätú hostiu na tri čiastky a tú najmenšiu pustí do kalicha. Láme hostiu, lebo tak robil i Pán Kristus pri poslednej večeri, a to upamätáva na smrť Krista Pána. — Malú čiastku púšťa do kalicha na znamenie, že pod každým spôsobom je prítomný Kristus Pán celý a nerozdelený. — Potom nasleduje Bäránok Boží (Agnus Dei); kňaz bije sa v prsia a rieka; „Bäránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta“, k čomu pridáva dva razy: „smiluj sa nad nami“, a raz: „daruj nám pokoja“. Po troch krátkych prípravných modlitbách nasleduje prijímanie. Kňaz bere sv. hostiu do ľavej ruky, pravou bije sa tri razy v prsia a rieka: „O Pane, nie som hoden“ atď., pri čom miništrant cengá. Na to kňaz prijíma, požíva telo a krv Ježiša Krista pod spôsobami chleba (oblátky) a vína.

Prijímanie je hlavná čiastka mše svätej. Pri tej máme byť zvláštne pozorní a pobožní.

Čo máme činiť pod prijímaním kňazovým? Pod prijímaním kňazovým máme vzbudiť v sebe vrúcnu žiadosť, Ježiša do svojho srdca prijať.

Keď miništrant pred prijímaním kňazovým zacengá, máme si kľaknúť, biť sa v prsa a hovoriť ako kňaz: „O Pane, nie som hoden . . .“ Pri tom máme vzbudiť v sebe vrúcnu žiadosť, t. j. máme si veľmi žiadať Ježiša do svojho srdca prijať. Máme si z čistého srdca vzdychnúť: „O môj Ježišu! Verím, že si prítomný v najsvätejšej sviatosti oltárnej; milujem Ťa nadto všetko; po Tebe sa žiada mojej duši. O priď ku mne a zostaň u mňa“; a všetko si tak predstaviť, ako keby Spasiteľ skutočne do nášho srdca vošiel. Kto tak robí pod prijímaním kňazovým, ten prijíma duchovne. Toto duchovné prijímanie pri sv. mši nikdy nezanedbajte. To sa veľmi ľúbi Bohu a vám je veľmi užitočné. Len z čistého srdca môžeme žiadať Ježiša do seba prijať; časté duchovné prijímanie bude vás povzbudzovať, aby ste čisté srdce si zachovali a tak môžete snadno viac a viac nábožnejšími sa stávať. A to robí veľkú radosť Pánu Kristovi, keď vidí, že si tak žiadate prijať ho do svojho srdca; ešte viac bude vás milovať a keď ho skutočne budete prijímať, prinesie vám tým hojnejšie milosti.

Ježiš zjavil sv. Johanne z Kríža, že kedykoľvek duchovne prijímala, dostávala také milosti, ako tie, ktoré jej udelené bývaly v skutočnom prijímaní. „Toto cvičenie je o mnoho užitočnejšie, než niektorí myslia, a je spolu i tak snadné.“ (Svätý Alfons z Lig.)

Po prijímaní kňaz modlí sa viac modlitieb, v ktorých prosí o hojné požehnanie prijímania a ďakuje za jeho milosť. Potom obráti sa k ľudu a povie: „Ite missa est“ (Idte, mša je dokončená). — Miesto toho vo dňoch kajúcnych hovorí: „Benedicamus Domino (Dobrorečme Pánu), čo je vyzvanie k vytrvaniu v modlitbe, lebo v takých dňoch kresťania starodávnych časov i po mši sv. ešte v kostole ostávali sa modliť. — Vo sv. mšiach za mrtvých rieka: „Requiescant in pace“ (nech odpočívajú v pokoji.) — Potom kňaz vo všetkých sv. mšiach — krom sv. mše za mrtvých — dáva ľudu požehnanie; „Požehnaj vás všemohúci Boh Otec, Syn i Duch svätý.“ Veriaci kľakačky prijímajú požehnanie a značia sa znakom svätého kríža, čo zna-

mená ich pokoru a vieru v Ježiša Krista, pre jehož zásluhy úfajú a očakávajú požehnanie a spasenie. — Napokon kňaz číta evanjelium sv. Jána, v ktorom obsahuje sa neko-nečná láska, ktorú nám Syn Boží preukázal, že s neba so-stúpil, človekom sa stal, aby nás učinil synami božími. — Po prečítaní sv. evanjelia povedá miništrant: „Deo gratias“ (Vďaka Bohu), čím zaviera sa sv. mša.

Veliká úcta, ktorú apoštoli k tejto najsvätejšej obete mali, priviedla ich k tomu, aby pripojili k nej rozličné modlitby a sväté čítania. Tak povstal časom ten spôsob, ako sa dnes sv. mša koná. Všetko, čo sa pri sv. mši koná, má vznešený a tajnostný význam a naplňuje srdce úctivosťou a pobožnosťou.

Sv. mša je krátky obsah celého života a utrpenia Ježiša Krista; všetko, čo sa pri sv. mši deje, upomína na život a smrť Pána nášeho Ježiša Krista:

Kňaz pred stupňami oltárnymi modlí sa striedavo s miništrantmi 42. Žalm, hovorí „Konfiteor“ čili všeobecné vyznanie hriechov a prosí odpustenie hriechov na znamenie, že pokolenie ľudské po páde Adamovom ľriech a trest jeho cítilo a po oslobodení z hriechov ťúžilo.

Kňaz po modlitbách stupňových vystupuje k oltáru na znamenie, že pokolenie ľudské po páde Adamovom neostalo zavrhnuté, lebo Boh prisľúbil mu Vykupiteľa, ktorý by ho od hriechov oslobodil. Potom ide na pravú stranu oltára, a číta tam vchod sv. mše; to znamená prisľúbenie Messiáša čili Vykupiteľa sveta.

Po vchode svätej mše kňaz rieka striedavo s miništrantmi, ktorí tu ľud zastupujú, deväťkrát „Kyrie elejson“ (Pane, smiluj sa nad nami!); to znamená hojné volanie svätých otcov, ktorí po príchode Messiášovom vzdychali a jeho od Boha k vykúpeniu z hriechov vyprosili.

Po „Kyrie elejson“ rieka kňaz „Gloria“; tým vyjavuje vďačnosť a radosť nad tým, že Boh vyslyšal volanie svätých otcov a že sa narodil prisľúbený Vykupiteľ.

Po „Gloria“ modlí sa kňaz modlitby (kollekty); tým sa pripomína zjavenie Krista Pána pastierom i mudrcom od východu a obetovanie Ježiša v chráme, tiež že sa Ježiš rád modlieval k Otcovi nebeskému.

Po kollektách číta kňaz epištolu, čiastky z Písma svätého na znamenie, že Kristus Pán najprv poslal prorokov a potom sv. Jána Krstiteľa, ktorí ľudí poučovali, napomínali a k jeho príchodu pripravovali.

Po epištole kňaz číta evanjelium na znamenie, že Kristus Pán v tridsiatom roku veku svojho začal sám učiť a hlásať evanjelium.

Po evanjelium modlí sa kňaz „Kredo“, vyznanie viery, na znamenie, že mnohí v Krista uverili, jeho učenie prijali a že kresťania katolíci to isté učenie vyznávajú.

Po „Kredo“ nasleduje „Offertorium“, obetovanie; to vyznamenáva dobrovoľnú obeť Kristovu a jeho prípravu k nastávajúcemu horkému umučeniu.

Po obetovaní nasleduje prefácia, modlitba, v ktorej kňaz so všetkými nebeskými anjelmi velebí a ďakuje za milosť vykúpenia; po nej rieka trikrát „Sanktus“ (Svätý) a „Hosanna na výsostach“; to vyznamenáva slavný príchod Krista Pána do Jeruzalema, kde ľud ratolesti na cestu jemu lámal a plesajúc „Hosanna Synu Dávidovmu“ volal.

Po prefácii nasleduje Kánon, t. j. tiché modlitby, ktoré pripomínajú nám umučenie Kristovo. V modlitbách Kánonu modlí sa kňaz, aby Boh tú svätú obeť prijal, a pápežovi, biskupovi a kráľovi i celému katolíckemu ľudu požehnať ráčil. Potom modlí sa za tých živých, ktorí sa jeho modlitbe odporúčali, na znamenie, že Kristus Pán s učedníkmi svojimi, s ktorými posledniu večeru konal, na horu olivetskú vyšiel a tam padnúc na zem, za všetkých ľudí, zvlášť za učedníkov svojich sa modlil.

Po modlitbe za živých drží kňaz ruky svoje nad hostiou a vínom. V starom zákone kládol kňaz ruky na bäránka, pripraveného k obete, na znamenie, že klade naň hriechy ľudu, ktorý by mal za ne zomrieť, ako ten bäránok, ktorý za tie hriechy obetovaný bude. I kňaz nového zákona klade ruky na dary obetné, ktoré predstavujú Pána Ježiša, Bäránka Božieho, ktorý vzal na seba hriechy sveta a obetoval sa za ne na kríži, aby na miesto nás zadosť učinil spravdnosti božej a tak nás vykúpil a spasil.

Po vzkladaní rúk na obetné dary činí kňaz to isté, čo Kristus Pán pri poslednej večeri činil. Kňaz bere do ruky chlieb (hostiu), požehná ho a praví: „Toto je telo moje.“ Potom vezme kalich, požehná ho a praví: „Toto je kalich

krve mojej.“ A keď vyriekol tieto slová, premenil sa chlieb v opravdivé telo, — a víno v opravdivú krv Krista Pána. Potom kňaz pokloniac sa pozdvihuje jedno i druhé — na znamenie, že Pán Ježiš bol na kríži povýšený.

Po pozdvíhovaní spomína kňaz na mrtvých, modlí sa, aby boli z múk očisťcových vyslobodení, — na pripomenutie, že duša Ježiša Krista po jeho smrti vstúpila do toho miesta, kde duše zomrelých spravodlivých sa zdržovali, aby ich potešil.

Po vzpomienke na mrtvých modlí sa kňaz „Pater noster“ — Otčenáš; preto, že keď nás Ježiš skrze smrť svoju na kríži s Bohom smieril, môžeme už Otca nebeského menovať „Otcom našim“ a prosiť od neho všetko, za čo nás Pán Ježiš v modlitbe Pána prosiť naučil.

Po „Pater noster“ kňaz rozlomí svätú hostiu a čiastočku z nej pustí do kalicha na znamenie, že Pánu Ježišovi po smrti bok kopiou prebodli a že z jeho srdca krv a voda potiekla.

Po lámaní svätej hostie kňaz tri razy bije sa v prsa, riekajúc: „Agnus Dei“. t. j. „Bäránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, smiluj sa nad nami“, na znamenie, že pri smrti Krista Pána zem sa triasla, skaly sa pukaly, a mnohí bili sa v prsia, riekajúc: „Zaiste človek tento bol Syn Boží, Bäránok nevinný.“

Po Agnus nasleduje Kommunio, čili prijímanie. Kňaz bijúc sa tri razy v prsa rieka. „Pane, nie som hoden, abys stúpil pod strechu moju (do srdca mojeho)“; a prijíma pravé telo i pravú krv Krista Pána; to vyznamenáva, že Ježiša Krista s kríža sňali a do hrobu pochovali.

Po prijímaní obráti sa kňaz k ľudu a hovorí: „Dominus vobiscum“ (Pán s vami), na znamenie, že Pán Ježiš z mrtvých vstal a učedníkom svojim sa zjavil, a potom, keď sa bol ešte pomodlil za ľud, kňaz obráti sa zas k ľudu a praví: „Ite, missa est“, to jest: „Idte, mša svätá je dokončená!“ To znamená, že Ježiš štyridsiateho dňa po svojom zmŕtvýchvstaní na hore olivetskej pred nanebevstúpením svojim rozoslal apoštolov slovami: „Idte, učte všetky národy!“

Po „Ite, missa est“ obráti sa kňaz zpiatky k oltáru a prosiac ešte raz Boha, aby tú presvätú obetu prijať ráčil, zas obráti sa k ľudu a dáva mu požehnanie — na pripo-

menutie, že Ježiš, keď bol dal požehnanie učedníkom svojim, vstúpil na nebesá a poslal im Ducha svätého.

Kňaz zaviera svätú mšu s evanjelium svätého Jána, ktoré tajomstvá vtelenia Krista Pána a vykúpenia nášeho v sebe obsahuje — na znamenie, že apoštoli po prijatí Ducha svätého rozišli sa do sveta, hlásať evanjelium Kristovo a rozširovať cirkev svätú.

Apoštoli a ich nástupci považovali to za neslušnú vec, keby najsvätejšiu obeť konali v obleku obyčajnom; z toho povstali predpisy ohľadom na oblek kňazský pri sv. mši.

Čiastky šiat menších sú: humerál, alba, cingulum, manipulus, štóla, ornát alebo kasula, kvadrát. Poviem vám, čo tie čiastky odevu mešného znamenajú.

1. Biela plátenná šatka, ktorú kňaz okolo krku si uviazuje, nazýva sa humerál (nárameník) a vyznamenáva tú šatku, ktorou katovia v dome kniežata kňazského Ježišovi oči zakryli, keď ho bili.

2. Odev z bieleho plátna až na päty sahajúci, nazýva sa alba a vyznamenáva ten biely odev, do ktorého Herodes Ježiša na posmech obliecť dal.

3. Pás, ktorým kňaz albu priväzuje, menuje sa cingulum, a vyznamenáva ten povraz, ktorým Ježiš Kristus v záhrade getsemani tej sviazaný bol.

4. Náručník, ktorý kňazovi s ľavej ruky visí, manipulus, predstavuje tú Veronikinu šatku, ktorou Pán Ježiš pot svoj utieral.

5. To úzke rúcho, ktoré sebe kňaz okolo hrdla a na prse križom kladie, je štóla, ktorá pri sv. mši vyznamenáva povraz, ktorý katovia Pánu Kristu okolo krku uviazali, keď ťažký križ na horu Kalvárie niesť musel.

Pri kázni, udeľovaní sv. sviatostí a úkonoch znamená štóla moc a dôstojnosť kňazskú.

6. Vrchné skvostné rúcho nazýva sa ornát alebo kasula a znamená jarmo Kristovo a sladké bremä križa jeho.

7. Klobúčik, ktorým si kňaz idúci k oltáru hlavu prikrýva, nazýva sa kvadrát (biret) a predstavuje trňovú korunu Kristovu.

Všetky šaty kňazove pri svätej mši označujú umučenie a smrť Ježiša Krista; preto, že kňaz u oltára je náместníkom

Ježiša Krista a pri sv. mši pamiatku umučenia a smrti Krista Pána koná.

Tieto mešné šaty mávajú dľa cirkevných predpisov v isté dni a cirkevné časy rozličné barvy: bielu, červenú, zelenú, fialkovú alebo čiernu. I tá barva mešných šiat má svoj krásny význam:

Biela barva znamená radosť a nevinnosť; preto užíva sa na slávnosti Pána, blahoslavenej Panny Marie, anjelov a všetkých svätých, ktorí mučennickou smrťou nezomreli.

Červená barva znamená lásku a oheň; preto užíva sa na slávnosť svätodušnú, keď Duch svätý v podobe ohnivých jazykov na apoštolov sostúpil, — a na sviatky apoštolov a mučennikov, ktorí krv svoju za Krista vyliali.

Zelená barva znamená nádej v Bohu; užíva sa na niektoré nedele od slávnosti svätodušnej až po advent, ktorý čas predstavuje putovanie naše do vlasti nebeskej, do ktorej sa skrze zásluhy Ježiša Krista dostať úfame.

Fialková (modrá) barva znamená skrúšenosť a pokánie; preto užíva sa v advente a na dni kajúcne a pôstne.

Čierna barva znamená smútok a ztratu; preto užíva sa na Veliký piatok a pri svätých mšách za zomrelých.

I miništranti u oltára majú zvláštny oblek: kamžíky a biele košieľky.

Kamžíky by mali byť vždycky čierne, preto, že miništranti miesto duchovných služobníkov zastupujú, ktorí dlhé čierne rúcho nosievali.

Košieľky miništrantov sú biele; preto, že nekdy duchovní služobníci, ktorí kňazovi u oltára posluhovali, v albách oblečení bývali.

Miništranti majú pri službách Božích rúcho biele i preto, lebo dietky u oltára sú obrazom anjelov Božích, ktorí sa Pánu Ježišovi na oltári v najhlbšej pokore klaňajú. Anjeli ale objavovali sa v bielych rúchach jako ku príkladu nábožným ženám pri hrobe Kristovom.

Posluhovať kňazovi je doista velíká česť a utešené šťastie; preto majú byť miništranti čnostní a nevinní, aby tej svätej službe hodní boli; oni majú povinnosť svoju pobožne a vážne konať, aby anjelov božích na tom svätom mieste dôstojne zastupovali.

Cirkev svätá nariadila i nádoby a iné ku mši svätej potrebné veci. Ku mši svätej potrebné sú — krom ne-
kvaseného chleba (oblátky) a čistého vína —: kalich, pa-
tena, purifikatorium, palla, velum, korporale,
bursa, missál.

Kalich je nádoba, v ktorej sa pri mši svätej víno na
krev Pána premeňuje; z najvyššej úcty k Bohu je kalich zo
zlata alebo aspoň pozlátený; preto i naše srdcia musia byť
čisté jako zlato, keď chceme hodne prijímať telo i krv Ježiša.

Patena je kališná mištička, na ktorú sa svätá hostia
kladieva, je zo zlata alebo aspoň pozlátená jako kalich.

Purifikatorium je ten úzky ručníček, ktorým kňaz
kalich vytiera.

Palla je štvorhranná, plátnom podšitá pokrývka, ktorá
sa klade na kalich, aby tam nič nečistého nespadlo; palla
prípomína kameň, ktorý na hrobe Kristovom ležal.

Velum je zastieradlo kalicha z takej tkaniny, z jakej
je ornát a vyznamenáva tajomstvo, ktoré sa na oltári pri
svätej mši diať má.

Korporale je tuhé plátené prestieradlo, na ktoré sa
na oltári kalich a hostia klade; ono predstavuje to plátno,
do ktorého bol zavinutý Kristus Pán, keď ho do hrobu po-
ložili.

Bursa je štvorhranná taška z takej tkaniny, z jakej je
ornát, do ktorej sa klade korporale.

Missál je kniha, ktorá obsahuje modlitby svätej mše
na každý deň.

Sv. mša koná sa na oltári. Oltár je povýšené miesto,
na ktorom kňaz sv. mšu koná, predstavuje ten stôl, na ktorom
Kristus Pán so svojimi apoštolmi posledne večeral. Oltár
musí mať kameň (s ostatkami svätých), tri biele pre-
stieradlá, kríž a aspoň dve sviece.

Oltár v kostole obyčajne podobá sa rakvi (umrlčej
truhle); preto že prví kresťania na hrobch sv. mučeníkov
mšu svätú konali. Preto i dnes sú na každom oltári ostatky
(relikvie) svätých v kameni, ktorý je zvrchu v prostred
oltára umiestnený.

Biele prestieradlo, ktorým je oltár pokrytý, znamená plátno, do ktorého zavinuté telo Pána nášeho Ježiša Krista v hrobe ležalo.

V prostred oltára stojí svätý stánok, čili tabernakulum, kde Kristus pod spôsobom chleba prebýva.

Okolo svätého stánku predstavujú sa v hlbokkej pobožnosti s oboch strán dvaja cherubíni, ktorí nás upamätávajú, že Ježišovi v tabernakulum prítomnému jako anjeli nebeskí slúžiť máme. Oni predstavujú nám tiež tých dvoch anjelov, ktorých Boh po oboch stranách archy úmluvy postavil prikázal.

Na svätom stánku býva obyčajne pripevnený kríž na upamätovanie, že sa na oltári tá samá obeta obnovuje, ktorú bol Pán Ježiš z nekonečnej lásky k nám na kríži dokonil.

Sviece na oltári po stranách svätého stánku predstavujú Ježiša, ktorý je svetlo sveta, ktorý nás zo tmy hriechu vyslobodil. Ony nás napomínajú, aby sme tak živí boli, by svetlo viery v srdciach našich nikdy nezhaslo, oheň lásky nás vždy ohrieval a plameň vrúcnej pobožnosti našej vždy čisto k nebu sa vznášal.

Nad oltárom vystavený je obraz božských osôb alebo Panny Marie alebo niektorého svätého, ku ktoréhožto cti je kostol zasvätený, na znamenie, že obec toho chrámu vyvolila si toho svätého, aby bol jej ochrancom (patrónom) alebo orodovníkom u Boha.

Svätá omša je najsvätejším výkonom náboženstva katolíckeho a najbohatším prameňom milosti Božej. „Poklady a ceny sveta prevyšuje omša svätá.“ Raduj sa, kedykoľvek slyšať môžeš omšu svätú. Ale nie hocako, ale pozorne, úctive a pobožne slyš ju vždy celú. Jak pofutovania hodné je to dieťa, ktoré sv. omšu neslyší pozorne, úctive a pobožne! Ono mohlo by pri sv. omši toľko milosti a požehnania dostať, a miesto toho odnáša si kliatbu božiu!

Brat blahoslaveného Mikuláša z Flue mal raz pri jednej sv. omši videnie. Videl, ako pod tou sv. omšou znáhla strom vyrástol z dlážky kostolnej, ktorý svoje haluze, plné krásneho kvetu, okolo seba rozprestieral. Potom videl, ako tie

kvety na prítomných padaly a na niektorých hneď uvädly, na druhých celkom svieže ostaly. Toto videnie mu jeho brat Mikuláš takto vysvetlil: „Ľudia, na ktorých padnuté kvety svieže ostaly, sú tí, ktorí pobožne a skrušeným srdcom omšu svätú slyšali, a títo si takým činom veľkú zásluhu u Boha získali; tí druhí, na ktorých tie kvety uvädly, prišli na svätú omšu s myslou nepobožnou, a tí nech neočakávajú mnoho milostí“. O, dietky milé, keby ste len vždy tak slyšali sv. omšu, aby tie kvety na vás neuvädly, ale vždy svieže ostaly! Potrebujete mnoho milostí od Pána Boha pre seba. Ale máte i dobrých rodičov, ktorí sa musia veľmi trápiť, aby vás dobre vychovať . . . mohli. Koľko potešenia a požehnaní mohli by ste svojim rodičom zaopatriť, keby ste sa pozorne, úctive a pobožne držali pri sv. mši! — I dušičky v očisťci prosia vás: Keď ty nechceš úžitok sv. mše, daruj ho aspoň nám! Ale niektoré dieťa na to nič neda. O nemilosrdné dieťa! (K Möhler.)

Sv. Margarita, kráľovná škótska, krom iných krásnych naučení pilne vštepovala deťom svojim i to naučenie, ako by mšu sv. nábožne slyšať mali. Riekavala: „Nikde sa nemáme tak slušne a úctive držať, ako v kostole, zvlášť, keď sa obeta mše sv. koná. Tu musíme nielen na duši, ale i na tele nábožnosť ukazovať“. Slová a príklad nábožnej matky naučily skoro i deti v kostole pobožne sa držať. Preto povedal kedysi jeden mešťan svojmu susedovi: „Chceš-li vedeť, ako anjelia v nebi sa modlia, pohliadni v chráme Pána na kráľovnu našu a jej deti.“

Ešte niečo vám musím vysvetliť o sv. mši. Často počujete takéto mená: spievaná sv. mša, veľká sv. mša, tichá sv. mša, malá sv. mša a Rekviem. Či je snáď rozdiel medzi sv. mšou a sv. mšou, že dávame jej také mená?

Mša svätá je len jedna, len spôsob jej konania jej rozličný: Keď kňaz pri sv. mši niektoré modlitby spieva, vtedy hovoríme, že koná spievanú alebo veľkú sv. mšu; keď kňaz sv. mšu ticho bez spievania koná, tej sv. mši riekame

tichá alebo malá sv. mša; a keď ju kňaz v čiernom odeve koná, takú sv. mšu menujeme Rekvie m.

Ešte počuť: sv. omša pod vyloženým. To je sv. mša, pod ktorou vyložená je na oltári nad svätým stánkom v monštrancii velebná sviatosť oltárna. Vtedy sa užíva kadidlo, ktorým okuruje sa velebná sviatosť a oltár, ono vtedy znamená najvyššiu úctu božskú, ktorou sa Bohu vo sviatosti oltárnej klaníme. Kadidlo vôbec vyobrazuje modlitbu a pobožnosť našu, ktorá sa jako dym kadidla k nebu vznáša a skrze ktorú sa Kristu Pánu lúbeznou vôňou stať chceme.

Sv. mša koná sa v jazyku latinskom. Cirkev svätá podržala pri sv. mši tie staré reči, v ktorých apoštoli a ich učedníci sv. mšu slúžili, tak na západe reč latinskú. A to je tak dobre. Tým činom predstavuje sa nám vždy vysoký vek, cirkve našej. Cirkev naša je apoštolská; preto zachovala reč apoštolov. Cirkev naša je rímska; preto zachováva ten jazyk, v ktorom učenníci apoštolskí vieru katolícku z Ríma hlásali. Jazyk latinský už viac nemení sa jako reč živých národov. Sv. mša koná sa v jazyku latinskom i preto, pretože sa tým jednota cirkve svätej vo viere predstavuje a jednakosť v službe božej zachováva. Jedna viera, jedna obeta, jeden jazyk.

Aj to hovorieme, keď ideme na sv. mšu, že ideme na služby božie. Pod službami božími rozumieme tie úkony, ktorými Bohu najvyššiu úctu vzdávame, keď sa jemu klaníme, jeho o pomoc prosíme a jemu za obsiahnuté dobrodenia ďakujeme.

Najsvätejšia, najhodnejšia a najužitočnejšia služba božia je sv. mša; pretože vo sv. mši najsvätejší kňaz, Ježiš Kristus, seba samého Otcu nebeskému obetuje a týmto spôsobom božskej velebnosti najhodnejšia úcta sa preukazuje, — a pretože sa nám v nej nevyslovné zásluhy krvavej obety kríža privlastňujú.

Pre sv. mšu majú všetky iné služby božie svoju platnosť a užitočnosť; preto hovorí sv. František Saleský, že sv. mša je slnco duchovných cvičení, hlbokosť božského smilovania, prameň nábožnosti a najvzácnejší prostriedok k dosiahnutiu milostí.

K službám božím schádzame sa riadne do domu, ktorému riekame kostol, chrám Pána, dom boží preto, že sa v ňom Pánu Bohu slúži.

Na kostole a v ňom sú všelijaké veci, ktoré majú krásny význam k nášmu poučeniu.

Vysoká veža na kostole je prst, ktorý ukazuje k nebesám, do tej opravdivej vlasti našej, aby sme sa do nej dostať usilovali.

Na samom vrchu veže je kríž na znamenie, že ukrižovaný Ježiš je to najvyššie dobré. Kríž stojí na guli, ktorá predstavuje svet, na znamenie, že Kristus na kríži svet vykúpil a nad ním zvíťazil, a že sa do toho kostola schádzajú tí, ktorí na svete vieru ukrižovaného Pána Ježiša vyznávajú.

Vo vežiach visia zvony, ktoré veriacich k službám božím do kostola svolávajú a k modleniu povzbudzujú.

Keď do kostola vchádzame, najdeme hneď pri dverách sväteničku (kropeničku) čili nádobu so svätenou vodou. My kropíme sa tu svätenou vodou na upamätovanie, že len s čistým a nepoškvrneným srdcom do chrámu vstupovať máme.

Nad vchodom chrámovým obyčajne je chór (kruchta), vyvýšené miesto pre spev a hudbu, kde organ (varhany) najväčšie miesto zaujíma. Organ je hudobný nástroj k zbožnému spevu a k oslavovaniu služieb božích.

Priestoru, kde ľud sa shromažďuje a svoje stolice má, riekame l o d' c h r á m o v á; preto že sa chrám s tou lodičkou porovnáva, z ktorej Ježiš ľud na brehu stojací vynaučoval (Luk. 5, 3); tiež preto, že tam shromažďujú sa údovia cirkve božej, ktorá sa nezriedka lodičkou sv. Petra menuje.

V lodi chrámovej hlavne vyniká 1. k a z a t e ľ ň a, z ktorej kňazi kázne mavajú. Obyčajne býva svrchu holubicou, znamením Ducha svätého, označená; preto že čo sa odtiaľ ohlasuje, nie je múdrosť ľudská, ale slovo božie. — 2. K r s t e ľ - n i c a, v ktorej sa voda ku krstu zachováva, skrze ktorú sme i my za synov božích a spoluredičov Kristových prijatí boli, upamätáva nás na tie sľuby, ktoré sme niekedy pri krste činili, že totižto v Boha veríť, jeho svätú vôľu plniť a nevinnosť svoju až do smrti zachovávať budeme. — 3. S p o - v e d n i c a alebo súdna stolica milosrdenstva božieho, kde na seba samých žalujeme, hriechy svoje vyznávame, a odpustenia dostávame; napomína nás, aby sme, kedykoľvek sme do ťažkého hriechu upadli, hneď pomoc proti nemu v nej hľadali, by nezapadalo slnce nad nami, prv

nežby sme od námestníka božieho, od kňaza, odpustenie hriechu obsiahli. — 4. Zástavy, ktoré sú znameniam boja, ktorý cirkev jako válečné vojsko Kristovo, za česť a chválu božiu a za spasenie duší bojuje. — 5. Obrazy, ktoré sú tu k okrase chrámu, k poučeniu veriacich, k povzbudzeniu pravej nábožnosti a pre uctenie Krista Pána a jeho svätých.

Priestoru tomu, ktorý je od lodi chrámovej mrežkami oddelený, riekame *prýšter* (presbyterium, miesto pre kňazov vydelené) alebo *svätyňa*; lebo sem chodia kňazi (presbyteri) obetovať najsvätejšiu obeť nového zákona.

Vo svätyni visí lampa s večným svetlom, na česť a chválu Pána Ježiša, ktorý je z nekonečnej lásky k nám vo svätyni prítomný; a na upamätovanie, že láska naša k Ježišovi nikdy zhasnúť nemá.

Najznamenitejšou časťou svätyně je oltár, na ktorom sa obeta nového zákona, svätá mša koná, na ktorom i Kristus Pán v najsvätejšej sviatosti oltárnej prebýva.

Vedľa svätyně je sakristia. Sakristia je ten priestor, kde zachovávajú sa v škrynách k službe božej potrebné veci, jako mešné šaty, nádoby a iné náčinie. ku mši svätej a k iným sv. jednaniam potrebné a kde sa kňazia k službám božím pripravujú a obliekajú.

I sakristia patrí ku kostolu, a preto je ono miesto sväté. Nesluší sa tam hlasne hovoriť, harušiť, a pod službami božími záhalčivo postávať, čoho sa kostolníci a ministranti často dopúšťajú. V sakristii majú činenie len kňazia, kostolníci a ministranti. Iné osoby sa tam schádzať nemajú.

4. O sviatosti pokánia.

Vo sv. krste odpúšťajú sa hriech dedičný a všetky pred krstom spáchané hriechy; teda duša býva očistená, posvätená, dostáva milosť posväcujúcu. Čo ale, keď človek po krste do ťažkého hriechu upadol a milosť posväcujúcu ztratil? Či snáď môže zas prijať sv. krst? Nie. Prečo? . . . A či teda taký človek už nemôže prijsť do neba? Či nemôže už obsiahnuť odpustenie svojich hriechov? Pán Ježiš Kristus vo, svojej velikej láske k človekovi ustanovil taký prostriedok,

ktorým človek hriešny môže obsiahnuť odpustenie hriechov, po krste spáchaných, zase môže obsiahnuť ztratenú posväcujúcu milosť. Ustanovil sviatosť pokánia.

299. Čo je sviatosť pokánia?

Sviatosť pokánia je sviatosť, v ktorej kňaz na miesto Boha odpúšťa hriechy po krste spáchané.

Sviatosť pokánia je sviatosť, lebo tu nachádzajú sa tie tri veci, ktoré patria ku sviatosti. Viditeľný znak je ľútostivé vyznanie hriechov pred kňazom a sväté slová rozhršenia. To všetko vidieť a počuť a to znamená osvobodenie od hriechov. A tento viditeľný znak nielen znamená ale i účinkuje neviditeľnú milosť, ktorá záleží v odpustení hriechov a v udelení rozličných milostí. — Aj túto sviatosť ustanovil Pán Kristus sám; to vieme zo sv. Písma, a ako sa to stalo, to vám hneď poviem.

Vo sviatosti pokánia kňaz na miesto Boha odpúšťa hriechy. Hriechy odpúšťať môže len Boh; ale Boh odpúšťa hriechy skrze kňaza; keď kňaz odpúšťa hriechy, robí to namiesto P. Ježiša Krista. To je tak, ako keby P. Kristus povedal: „Odpúšťajú sa hriechy tvoje.

Vo sviatosti pokánia kňaz odpúšťa hriechy, t. j. tie hriechy, ktoré človek po krste spáchal.

300. Kedy ustanovil Kristus Pán sviatosť pokánia?

Kristus Pán ustanovil sviatosť pokánia po svojom vzkriesení, keď dýchol na apoštolov a pravil: „Prijmite Ducha Svätého; ktorým odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im, a ktorým zadržíte, zadržané sú.“

Kristus Pán dýchol na apoštolov a čo to znamená, hneď im i riekol: „Prijmite Ducha Svätého“; tým to povedal apoštolom: prijmite úrad, moc a úlohu, ktorú môžete vykonať iba mocou Ducha Svätého. Úrad ten môžete konať

len na miesto Boha, z plnomocenstva Ducha Svätého, ktorého vám udeľujem. — „Ktorým odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im“, t. j. ktorým hriešnikom vy odpustíte hriechy, tým budú i odo mňa odpustené, tým som ja odpustil, a ktorým zadržíte, zadržané sú“, t. j. ktorým vy zadržíte odpustenie hriechov, ktorým neodpustíte hriechy, tým zadržané sú i odo mňa, ani ja im neodpustím.

Týmito slovami P. Ježiš Kristus udelil apoštolom moc, hriechy odpúšťať alebo zadržať. Ale apoštoli pomreli a hriešnych ľudí bude, kým svet svetom bude, a „P. Boh chce, aby všetci ľudia spasení boli“ (I. Tim. 2, 4.). Pán Ježiš Kristus musel sa teda o to postarať, aby tá moc, hriechy odpúšťať, vždy trvala. On postaral sa o to tak, že dal apoštolom i tú moc, aby moc, hriechy odpúšťať, preniesli na svojich nástupcov, biskupov a kňazov. Moc, hriechy odpúšťať, prijali apoštoli od P. Krista. Apoštoli udelili ju biskupom a kňazom, a tak moc, hriechy odpúšťať, majú nástupci apoštolov, t. j. s pápežom spojení biskupi a od biskupov posvätení a k tomu splnomocnení kňazia. A títo užívajú právo odpúšťania hriechov už vtedy, keď hriešnikovi vo sviatosti pokánia rozhrešenie udeľujú. Keď ale rozhrešenie odopru alebo odložia, vtedy hriechy zadržujú.

Teda tá moc, ktorú P. Kristus vykonával, keď hriešnikom hriechy odpúšťal, prešla na apoštolov, biskupov a kňazov cirkve katolíckej. Pomyslite si, že by P. Ježiš sostúpil s neba a sadol si v kostole do jednej spovednice a obyčajný kňaz sadol by si do druhej: to by bolo jedno, od koho by si rozhrešenie obsiahol, či od Pána Krista a či od toho kňaza. Lebo kňaz rozhrešuje v mene a na miesto Pána Krista, čo on tu robí, to robí za Krista.

* Vo sviatosti pokánia môžeme obdržať odpustenie všetkých hriechov. P. Kristus neurobil žiadnu výnimku; On povedal: „Ktorým odpustíte hriechy, odpustené sú“, teda či veľiké, ťažké hriechy a či malé, či ich je mnoho, a či málo.

Ale pápež môže biskupom a biskupi kňazom vziať moc, hriechy odpúšťať, a tiež môže pápež a môžu i biskupi túto

moc zmenšiť, alebo jako sa hovorí, môžu odpustenie niektorých hriechov sebe podržať. Sú tak veľké hriechy, ktoré len pápež odpúšťa, na pr. hriech kacírstva; iné zas, ktoré len pápež a biskupi odpúšťajú, na pr. podpalačstvo a iné. Keby ale hriešnik prišiel do takého nebezpečenstva, že musí umrieť, vtedy každý kňaz i bez plnomocenstva môže mu dať rozhrešenie.

Kto ešte nenie pokrstený a chce byť spasený, musí prijať sviatosť krstu, musí sa dať pokrstiť. Ale kto po krste spáchal ťažký hriech a chce obsiahnuť odpustenie hriechu, musí — ak je to len možno — prijať sviatosť pokánia. Iného žiadneho spôsobu odpustenia hriechov nieťo.

Sv. otcovia pomenovali sviatosť pokánia ochrannou doskou po ztroskotaní lode. Veľké lode, ktoré s ľuďmi plavia morom, napáda búra a nejednu hodí o skaly tak silne, že sa na kusy roztrieska. Ľudia popadajú do mora a šťastliví tí, čo zachytia kus dreva, dosky, a na tom dostanú sa na suchú zem: taká doska zachránila im život. Plávanie morom je obraz nášho života. Veľká loď je krst, búra. to sú pokušenia, a ztroskotanie, to je hriech smrteľný. S posväcujúcou milosťou sv. krstu má kresťan prijsť do neba; ale keď tú roztrieska, na kusy rozláme, amen, padne do pekla, ak sa len nezachytí ochrannej dosky, sviatosti pokánia, s ktorej pomocou zase môže prijsť do neba.

301. Jaké milosti udeľuje nám sviatosť pokánia.

Sviatosť pokánia: 1. očisťuje nás od hriechov; 2. osloboďuje nás od večného trestu a aspoň od čiastky trestu časného; 3. navracuje nám milosť posväcujúcu, alebo ju v nás rozmnožuje; 4. dáva nám ešte aj milosť pomocnú, aby sme mohli pobožne žiť.

Boh skrze sviatosť pokánia nás niečoho zbavuje a niečo nám dáva; zbavuje nás hriechov, večného trestu a čiastky časného trestu: Boh 1. očisťuje nás od hriechov, ktoré sme po krste spáchali, a s hriechami 2. osloboďuje nás od večného trestu za hriechy, t. j. pekla. Smrteľný hriech a večný trest,

tie sú, jako by boly spolu srastené, keď odpadne smrteľný hriech, odpadne i večný trest. Skrže ťažký hriech stal sa človek nepriateľom božím, synom diablovým. Skrže odpustenie hriechu stal sa zas synom božím; prestalo nepriateľstvo, diabol nemá právo na neho. — Časné tresty tie môžu obstať pri priateľstve božom; tieto Boh neodpúšťa vždy všetky. Áno, P. Boh často, keď odpúšťa večný trest, naloží trest časný. Ale predsa Boh skrže sviatosť pokánia odpúšťa časného trestu aspoň čiastku dľa toho, jakú má hriešnik skrušenosť.

Ale Boh skrže sviatosť pokánia nám i niečo dáva. Boh 3. dáva nám zase, navracuje nám milosť svoju posväcujúcu, prijíma nás zase za svoje milé deti, alebo, jestli milosť posväcujúca nebola ztratená, ju rozmnožuje, dušu našu činí svätejšou, lásku našu k Bohu roznieť v silnejší plameň.

Boh skrže sviatosť pokánia 4. dáva nám ešte aj milosť pomocnú, aby sme mohli nábožne žiť. Teda krom odpustenia hriechov, večného trestu a čiastky časného trestu, krom milosti posväcujúcej alebo jej rozmnoženia, dáva nám Boh ešte aj zvláštnu milosť svoju, aby sme mohli nábožne žiť; my dostávame od P. Boha zvláštnu pomoc (milosť pomocnú), aby sme sa hriechov chrániť a prikázania božie lepšie plniť mohli. „Vo sviatosti pokánia dostávame novú silu k nábožnému životu. Hľa, kúpeľ občerstvuje, obsviežuje človeka; hovorí: taký som, ako by som sa bol znovu narodil. Tak je sviatosť pokánia jako kúpeľ. Človek zo spovednice vychádza jako nový, s novými milosťami.“ (Dr. Th. Dreher).

Sv. Karol boromejský spovedával sa každý večer. Mal síce len malé hriechy, a keď ani tých nemal, spovedal sa z hriechov, ktoré už oľutoval a vo spovedi vyznal. Jemu išlo o tú sviežu silu a o milosti sviatosti pokánia. (Dr. Th. Dreher.).

Vo sviatosti pokánia odpúšťajú sa nám hriechy. Či ste už rozmýšľali o tom, jak veľké dobrodenie je to? Povážte

len, jak smutno je to s takým človekom, ktorý spáchal ťažký hriech. Stal sa nepriateľom božím. A keď ako taký zomre, kamže sa dostane? . . . Jak dlho musí tam ostať? . . . To je hrúza! Ale keď taký prijme sviatosť pokánia, hneď pozbaví sa hriechu, stane sa synom božím, a keby teraz zomrel, nemusí sa strachovať. Veď príjde do neba. O jak dobrý je Pán Boh, že ustanovil túto potechuplnú sviatosť! Koľko ľudí bolo by bez nej prišlo do pekla! Tu vidno jasne: Boh je milosrdný, nechce smrť hriešnika, ale aby hriešnik obrátil sa a žil. (K. Möhler.)

Vo sviatosti pokánia
odpustenie dáva
Pán Boh tomu, kto hriechy
skrúšene vyznáva.

302. *Čo máme činiť, aby sme sviatosť pokánia hodne prijali?*

Aby sme sviatosť pokánia hodne prijali: 1. musíme si zpytovať svedomie; 2. musíme mať ľútosť za hriechy naše; 3. musíme mať silné predsevzatie, to jest sľub, že viac nezhrešíme; 4. musíme sa vyspovedať; 5. musíme byť hotoví vykonať zadosťučinenie, to jest uloženú pokutu.

Čo s našej strany musíme robiť, aby sme odpustenie hriechov obsiahli, to ukázal nám P. Ježiš príkladom, keď vypravoval nám príbeh o marnotratnom synovi. Podobenstvo o marnotratnom synovi vám je známe.

Človek, ktorý mal dvoch synov, predstavuje Boha, a marnotratný syn *a)* hriešnika vôbec a *b)* kajúceho zvláštne; lebo jako marnotratný syn, tak robí každý hriešnik. *a)* Marnotratný syn sa vzdialil, odvrátil od otca, tak sa vzdialuje, odvracia každý hriešnik svojimi hriechami od Boha; ten ľahkomyselne premárnil svoje dedictvo, tak ztráca i hriešnik svojimi hriechami svoje dedictvo — milosť božiu a nebo;

ten padol do veľkej núdze, tak i hriešnik prichádza do o mnoho väčšej núdze, — zasluhuje peklo.

b) Marnotratný syn nám ukazuje, čo máme robiť, aby sme odpustenie hriechov a milosť božiu zase obsiahli.

1. Jako marnotratný syn vo svojej núdzi premýšľal svoj ľahkomyselný život a poznal, že ľazko zhrešil a otca ľazko urazil, t. j. svoje svedomie zpytoval, tak i hriešnik, ktorý po krste sv. ľazko zhrešil, musí premýšľať, čo a jako zhrešil, čili musí svoje svedomie zpytovať; lebo by ináč nevedel, čoho má ľuťovať a v čom sa polepšiť. Zpytovanie svedomia je teda prvá čiastka k dosiahnutiu odpustenia hriechov.

2. Marnotratný syn poznal, jak nevďačne a ošklive proti otcovi sa zadržal a zaiste že ho to v srdci bolelo, že tak ľazko otca urazil: on ľutoval svoje hriechy. Tak i hriešnik musí hriechy v ošklivosti mať a ich ľutovať. Ľútosť je teda druhá čiastka k dosiahnutiu odpustenia hriechov.

3. Marnotratný syn si umienil, že sa k otcovi vráti a ho nikdy viac neurazí. Čo si vzal pred seba, to i vyplnil: jeho predsavzatie bolo pevné, opravdivé. Opravdivé predsavzatie; život svoj polepšiť a nikdy viac nehrešiť, je tretia čiastka k dosiahnutiu odpustenia hriechov.

4. Marnotratný syn otcovi hriechy svoje skrušene vyznal, sa vyspovedal. Spoveď je teda štvrtá čiastka k obsiahnutiu odpustenia hriechov.

5. Marnotratný syn chcel byť len nádenníkom v dome oica svojho, t. j. všetkého dobrého a príjemného, čo jako syn užívať mohol, chcel sa odrieknuť a nepríjemnú, obtížnu prácu, jakú nádenník koná, zastávať a síce preto, aby urazenie otca tým napravil, jemu zadosť učinil. Zadosťučinenie je teda piata čiastka k obsiahnutiu odpustenia hriechov.

* Pri sviatosti pokánia teda týchto päť častok nasleduje jedna za druhou: 1. zpytovanie svedomia, 2. žiaľ a ľútosť, 3. predsavzatie, 4. spoveď, 5. dostiučinenie.

Kto týchto päť častok vykonáva, prijíma sviatosť pokánia, aby odpustenie hriechov a milosť božiu dosiahol.

Týchto päť častok vám jednu za druhou vysvetlím.

Prv než by sme tieto čiastky začali konať, musíme niečo urobiť.

303. *Čo máme činiť, keď začíname sa chystať ku pokániu?*

Keď začíname sa chystať ku pokániu, musíme požiť Ducha Svätého o pomoc, aby sme hriechy svoje dobre poznali, srdečne oľutovali a z nich úprimne sa vyspovedali.

Chceme-li ku sviatosti pokánia pristúpiť, musíme sa k tomu náležite prichystať.

Aby sme to mohli, je nám ako ku každej dôležitej práci pomoc božia potrebná; lebo len kto s Bohom začína, ten dobre končujeva. Preto musíme to započať vzývaním Ducha svätého; on nám má pomáhať: musíme od neho požiť milosť, aby sme hriechy svoje dobre poznali; Duch svätý má osvietiť náš rozum, má svetlo urobiť v našom svedomí, v našej duši, aby nám všetky hriechy napadly. Ty hľadáš ztratený peniaz, máš síce dobré oči, ale ty môžeš peniaz len vtedy a tam vidieť a najstí, kde je svetlo. Svetla je k tomu tak treba ako oka. V tme nič ti neosoží ani to najlepšie oko. Tak musí Duch svätý svojim svetlom zasvietiť do našej duše, aby sme mohli poznať všetko, čo sme zhrešili, a zvláštne, aby sme uznali, akí sme boli zlí, že by sme svoje hriechy srdečne oľutovali a z nich úprimne sa vyspovedali. Bez pomoci Ducha svätého nič nemôžeme urobiť tak, ako je k spaseniu potrebné. Duch

svätý k tomu musí osvietiť náš rozum, pohnúť naše srdce a posilniť našu vôľu.

Teda ešte pred zpytovaním svedomia modlite sa k Duchu svätému, s najväčšou pobožnosťou vzývajte ho, proste ho o pomoc takto:

„Prijď, o Duchu svätý! osvieť môj rozum, abych mohol hriechy svoje dobre poznať; pohni moje srdce, abych mohol za ne srdečne ľutovať a úprimne z nich sa vyspovedať; posilni moju vôľu, abych mohol dokonale sa polepšiť.“

— Boh vo sviatosti pokánia s takou láskou prijíma kajúceho hriešnika na milosť, ako ten otec do náručia prijal syna marnotratného, ktorý sa domov navrátil. Nezostávajú v hriechu, lež usiluj sa nazpät prísť s dôverou k Otcu nebeskému a pros ho za odpustenie vo sviatosti pokánia. „Keď chceš Božie smilovanie, vrúcne vykonaj pokánie.“

a) O zpytovaní svedomia.

Zpytovať svedomie je toľko, ako vážne rozmyšľať, aby sme poznali svoje hriechy.

„Svedomie“, jako už viete, je hlas (boží) v našom srdci, ktorý nás od toho, čo je zlé, varuje, vystríha a zdržuje, a k dobrému nahovára, ktorý nás žaluje a vytýka nám, keď sme zlé vykonali, a chváli nás, keď sme dobré vykonali.

„Svedomie zpytovať“ znamená vážne sa vypytovať, vážne o tom rozmyšľať, čo nám svedomie môže vytýkať, z čoho nás žalovať.

304. Kto chce obsiahnuť odpustenie hriechov vo sviatosti pokánia, musí sa zo svojich hriechov spovedať, t. j. kňazovi povedať všetky svoje hriechy. Aby to mohol urobiť musí svoje hriechy náležite poznať a vedieť. Ale my len tak poznáme a dozvieme sa svoje hriechy, keď o nich rozmyšľáme, aby nám všetky napadly, prišli na rozum. Po-

neváť ale je to veľmi vážna vec, aby sme svoje hriechy poznali, musíme si dať na tom veľmi záležať, musíme vážne rozmýšľať, ako je to pri takej veci potrebné. Tu musíme do svojej duše hľadať a zkušať v nej, v akom stave sa nachádza; musíme zpytovať, preskúmať svoje myšlienky, slová, skutky, opustenia, aby sme videli, či neboli hriešne; musíme všetko zpytovať, skúmať, čo sme konali, hovorili, mysleli, opustili, či to všetko bolo podľa vôle božej. Pomyslíte si, jedno z vás ztratilo by v izbe veľký peniaz. Jako by všetko premetalo, do každého kúta, do každej škuliny by pozrelo, svetlo by zapálilo, aby i v tmavých kútoch videť mohlo, kým by našlo svoj peniaz. Tak máme činiť i pri zpytovaní svedomia.

304. *Nad čím rozmýšľame, keď svedomie svoje zpytujeme?*

Keď svedomie svoje zpytujeme, vtedy nad spáchanými hriechami našimi rozmýšľame.“

305. Ako máme svedomie svoje zpytovať?

Svedomie svoje zpytovať máme tak, že: 1. rozpomenieme sa, kedy a jako sme sa naposledy spovedali, a zdáľiž sme uložené zadosťučinenie vykonali; 2. prejdeme v poriadku prikázania Božie a cirkevné, a pýtajme sa pri tom seba: jako zhrešili sme myšlením, slovami, skutkami alebo opustením dobrého.

Svedomie svoje máme zpytovať takto: 1. Rozpomeňme sa, kedy a jako sme sa naposledy spovedali a zdáľiž sme uložené zadosťučinenie vykonali. — Kto už viac ráz bol pri spovedi, a všetkých päť čiastok sviatostí pokánia dobre vykonal, začína svedomie spytovať od poslednej spovedi; lebo taká spoveď bola platná. — Kto ale v poslednej spovedi alebo zo strachu alebo z nepravnej stydlivosti ťažký hriech zamlčal, alebo pravej ľútosti nemal, vtedy bola táto jeho posledná spoveď neplatná a

hriechy Boh neodpustil. Taký hriešnik musí od ďalšieho času svedomie zpytovať, totižto od poslednej platnej spovedi, v ktorej zo všetkých hriechov skrušene sa vyspovedal. — Kto pri spovedi ešte nebol, musí zpytovať všetky hriechy, na ktoré sa môže rozpomätať. A pretože hriech je vedomé a dobrovoľné prestúpenie prikázania božieho, musí dieťa, ktoré po prvý raz ide k spovedi, svoje svedomie zpytovať od toho času, keď začalo dobré od zlého rozoznávať čili keď prišlo k užívaniu svojho rozumu.

Potom zpytujeme hriechy: 2. rozmyslíme sa, zdá-liž a jako sme zhrešili myšlením, slovami, skutkami alebo opustením dobrého. Ponevác hriech je vedomé a dobrovoľné prestúpenie prikázania božieho, prejdime v poriadku prikázania božie a cirkevné, t. j. porovnávajme svoje myšlienky, slová, skutky a opustenia s prikázaniami božími a cirkevnými, a zpytujeme sa, či sa s nimi srovnávaly, či boly také, jaké ich prikázania predpisujú, alebo či sa prikázaniám protivily čili či sme proti prikázaniám zhrešili a jako?*)

306. *Čo máme si zapamätať smrteľných hriechoch pri zpytovaní svedomia?*

O smrteľných hriechoch pri zpytovaní svedomia zapamätať si máme, koľko ráz sme ich spáchali.

Keď nám svedomie povie, že sme sa hriechu dopustili, tu musíme sa ešte zpytovať, či sme ten hriech jeden raz alebo viac raz spáchali; lebo pri spovedi musíme udať i počet hriechov. To sa rozumie, že ten sa dopustí ľahšieho hriechu, kto hriech častejšie pácha, nežli ten, kto len raz toho hriechu sa dopustil. Preto potrebné je i počet hriechov

*) K obšírnejšiemu výkladu zpytovania svedomia dľa prikázaní božích a cirkevných, zvláštne pri pripravovaní k prvej sv. spovedi, odporúčam dielko: Huck-Osvald, „Príprava k prvej sv. spovedi v hotových katechesach“, knižnice katechetskej č. I.

zpytovať. Pri malých, všedných hriechoch toto síce nie je potrebné; ale, je dobre urobiť to aspoň pri nápadnejších, alebo keď človek len také popáchal.

Pri hriechoch smrteľných musíme sa zpytovať o počte. Kto nevie dobre udať počet, nech si rozmyslí, aby vedel povedať, koľko asi razy hriech spáchal, či každý deň alebo týždeň, alebo mesiac raz alebo viac ráz.

Aj o okolnostiach hriechov musíme sa zpytovať. Miesto, kde, čas, kedy, osoby, s ktorými, spôsob, ako sme zhrešili, to sú okolnosti hriechu. — Okolnosti môžu hriech lebo zväčšiť, z menšieho hriechu väčší urobiť, alebo preinačiť, premeniť, t. j. urobiť, že hriech stane sa celkom inakším. Poviem vám na to niekoľko príkladov. Kto by v kostole hriechu sa dopustil, väčší by mal hriech, ako keby vo svojom pribytku ten istý hriech spáchal. Keby dieťa rodičov nielen neposlúchalo, ale pri tom im i vzdorovalo a odvrkovalo, by táto okolnosť hriech neposlušnosti o mnoho väčším činila. Kto luhá, hreší; kto pred súdom luhá, krivo prisahá, má väčší hriech a táto okolnosť hriech mení, lebo taká lož meruje sa krivá prisaha. Krádež je hriech, a už to robí rozdiel, či kto málo a či mnoho ukradol, či bližnému malú a či veľkú škodu urobil; ale keď niekto v kostole ukradne na pr. kalich, nuž táto okolnosť hriech mení, to sú teraz dva hriechy, jeden proti siedmemu a jeden proti prvému prikázaniu. Nečistoty sa dopustiť pred inými je hriech proti šiestemu a piatemu prikázaniu.

* Zpytovanie svedomia je vážna vec, preto musíme na to vynaložiť i potrebný čas i potrebnú pilnosť, musíme si veľmi dať na tom záležať. Kto by len povrchno alebo ľahostajne a na chytro chcel vec odbaviť, ten by zle pochodil. To nielen že by sa protivilo tak vážnej veci, od ktorej toľko závisí, ale je ono i nebezpečné; lebo kto z neobanlivosti, z ľahkomyselnosti pri zpytovaní svedomia ťažký hriech vynechá a pri spovedi nevyzná, ten prijíma sviatosť pokánia nehodne, čo je ťažký hriech. Pavel už vyše roka nebol pri

spovedi. Ide do kostola, vidí kňaza v spovedelnici, a práve sa mu spovedá už ostatný. Pavel je rád, že nemusí dlho čakať, trochu rozmýšľa, napadne mu niekoľko hriechov, a s tým je on spokojný; prikľakne do spovedelnice a spovedá sa. Či dobre urobil? „Beda tebe, beda, keď klameš sám seba!“

A zas iní spovedajú sa každý týždeň a predsa pred každou spoveďou nevedia byť hotoví so zpytovaním svedomia. Takým dlhým rozhutovaním neprije človek len k úzkostlivosti. Keď si dáš na tom záležať, ťažké hriechy ti snadno napadnú, tie tak tlačia človeka, že ich musí badať. Keď si pred spoveďou tak vážne rozmýšľaš o hriechoch, ako by si si dobre rozhútal vec, o ktorej by si mal pred súdom pod prisahou svedčiť, nuž to dostačí. Pri každom prikázaní rozmýšľaj trochu, a keď ti nič neprije na rozum, idz ďalej k nasledujúcemu prikázaniu. Pán Boh je milosrdný, On nežiada od ľudí nič nemožného.

Aby si človek pred spoveďou snadno vyzpytoval svedomie, nech si ho čím častejšie zpytuje, nech si zpytuje svoje svedomie každúčký deň. Toto vám veľmi odporúčam, deti moje milé. Večer, keď sa pred ľahnutím modlíte, nazrite trochu do svojej duše, v akom je stave, či je čistá od hriechov či nie, či ste ten deň Pána Boha ťažko neurazili, či ste vôbec ten deň tak strávili, jako sa P. Bohu ľúbi. Niektorí ľudia, keď majú vyjsť z domu medzi druhých ľudí, za každým pozerajú sa do zrkadla, či nie sú v tvári alebo na šatách zababraní, či im šaty dobre stoja . . . Myslia si: idem medzi ľudí, keby ľudia niečo zvláštneho zbadali na mne, musel by som sa hanbiť; preto si všetko na sebe usporiadam, kým som doma. A múdre to tak robia. Ale aspoň tak múdry mal by byť každý človek, aspoň večer z ohľadu na svoju dušu. P. Boh vidí nás síce vždycky, ale každú chvíľu môže ťa k sebe odvolať, aby si dal počet zo svojho života, preto musíš byť o to starostlivý, aby tvoja duša mohla obstáť pred súdom božím. Vždy máš vedieť, na čom si, jako je s tvojou dušou, aby si — jestli je treba — odstránil z nej každú škvrnu. Keď najdeš na duši hriech, pros Boha skrušene za odpustenie a hľad' čím skôr prijať sviatosť pokánia. Teda, deti moje, nespúšťajte s očí svoju dušu. Nezabudnite tieto moje slová. Každý večer zpytujte svoje svedomie. Nejednen pohan tak robieval; či nemusel

by sa hanbiť taký kresťan, ktorý v tejto veci menej robí než pohan?

Pohan, ktorý žil v Ríme za časov apoštolov, píše v jednej knihe: „Keď večer svetlá vyhasly a moji zaspali, prejdem celý deň a rozmýšľam svoje slová a skutky. A riekam sebe: Hľaď, aby si to viac neurobil!“

b) O ľútosti.

Druhá čiastka pokánia je ľútosť. Táto ľútosť musí byť opravdivá.

307. *Kedy máme opravdivú ľútosť za naše hriechy?*

Opravdivú ľútosť za naše hriechy máme vtedy, keď duševnú boľasť máme preto, že sme zhrešili, a keď oškliví sa nám to, čo s ne spáchali.

K ľútosti patrí dvoje: boľasť duše nad spáchanými hriechami a ošklivosť nad spáchanými hriechami.

Boľasť duše je boľasť vnútorná, ktorú človek v srdci cíti, nevoľa, zármutok, skormútenosť, žalosť srdca. Ale nie každá boľasť duše je žiaľ a ľútosť potrebná k sviatosti pokánia, ale len tá boľasť duše, ktorú človek cíti nad spáchanými hriechami, t. j. preto, že Pána Boha hriechami svojimi urazil.

Ošklivosť nad spáchanými hriechami je mrzutosť, hnus, nenávisť proti spáchaným hriechom.

Človek hriešny, ktorý chce obsiahnuť odpustenie svojich hriechov, po zpytovaní svedomia vidí, že je zlý pred Pánom Bohom; to i uznáva. Pri tom vidí, do jakého hrozného nešťastia sa dostal; lebo to najväčšie nešťastie je: obraziť Boha, t. j. hriech. To mu je ľúto. Čo sa to v ňom robí?

Aby ste tomu dobre rozumeli, vysvetlím vám to príkladmi. Ján kúpil dom, teraz mu je ľúto; Michal predal pole,

teraz mu je ľúto. Ćo tým chceme povedať? To chceme povedať, že Ján a Michal by radšej boli, keby to neboli urobili. Radi by odvolať, čo urobili, odčiniť, čo učinili, hovoria: „Len aby som to nebol urobil“.

Alebo hovorí sa o Petrovi, že mnoho trápil svoju matku, zomrela od trápenia; teraz mu je ľúto. — Ćo tým chceme povedať? To chceme povedať, že Peter by bol rád, keby svoju matku nebol trápil, ale on si to i vytýka (na oči vyhadzuje) jako zlú, trestuhodnú vec; on si to oškliví, hovorí: „Prečo som to ja urobil! Ći som si musel trápiť moju dobrú matku! O jakýže som bol zlý!“

Tak to býva s hriešnikom, ktorý svoje hriechy pozná a ľutuje. V duši má boľasť, svisí hlavu, robí smutnú tvár, niekedy i plače. Hovorí v sebe pred Bohom: „Zhrešil som, zle som urobil; preto som smutný, lebo ma to bolí! O keby som to len nebol urobil!“ K tomu ešte hriešnik robí si výčitky preto, že zhrešil; ošklivosť cíti proti spáchanému hriechu, nenávidí hriech, ktorého sa dopustil, ba na oba sa hnevá, seba nenávidí, lebo veď dobrovoľne učinil zlé, nemusel obraziť Pána Boha; hovorí v sebe pred Bohom: „Ja som zhrešil, a nemusel som; zlé som urobil, trestu som hoden; nenávidím, v ošklivosti mám ten hriech. O bodaj by som ho ja nikdy nebol spáchal!“

Myslite na sv. Petra. Ćo to ten vykonal zlého? . . . Keď Ježiš zo súdnej siene bol vyvedený, pohliadol útrpne na Petra: a tu čo sa porobilo v Petrovej duši? Peter vzpomnel si, čo urobil, že zaprel svojho božského majstra, urazil svojho Pána a Boha; v duši ho zaboľelo; on vzdychal: „Ó, čo som to vykonal! Tak nevďačne a neverne zachoval som sa naproti môjmu božskému Majstrovi. Ó, len aby sa to nebolo stalo! Ó ja nešťastný; prečo som to ja vykonal?“ Ó jak veľkú boľasť duše a ošklivosť musel mať Peter nad svojím hriechom, že Pána zaprel! Tak veľkú, že ho slzy zalialy, on plakal horko. — Myslite na Mariu Magdalenu . .

Deti moje! Sv. Peter a Maria Magdalena plakali vo svojom žiali a ľútosti; od vás to Pán Boh nežiada, ale aby vás to bolelo a mrzelo, že ste zhrešili, aby ste mali boľasť duše nad spáchanými hriechami a ošklivosť proti spáchaným hriechom, to žiada Pán Boh i od vás. Keď ku sviatosti pokánia pristupujete, vtedy najhlavnejšou povinnosťou našou je, opravdivú ľútosť v sebe vzbudiť; lebo jestli hriechy svoje neoľutujeme, nemôžeme obsiahnuť odpustenie od Boha. (Maria Magdalena, sv. Peter.)

Ale nielen ústami ľutujeme za hriechy, keď nejakú peknú ľútoštnú modlitbu povedáme, keď sa ľútosť z modlitebnej knižky modlíme, ale v srdci na to nemyslíme, v srdci o tom nič nevieme. Taká ľútosť nenie nič hodná. Pán Kristus povedal (u sv. Mat. 15, 8.): „Ľud tento ústami ma ctí, ale srdce jeho ďaleko je odo mňa.“ Čo to má znamenať? Že ústna len modlitba nič nestojí, keď niet srdca pri tom. Ani ľútosť nemôže byť milá Bohu, keď ona nepochádza zo srdca. Boh hľadá do srdca, či skutočne hriech v ošklivosti máme a či vrúcne a úprimne ľutujeme, že sme ho urazili. Aby teda ľútosť pred Bohom platná bola, musí byť v srdci, musí to srdce cítiť, čo ústa hovoria; a taká je ľútosť vtedy, keď má hriechy v ošklivosti jako najväčšie zlé, a úprimne si žiada, bár by ich nikdy nebol spáchal! A tak je to i vo sv. Písme: „Obeta Bohu je duch skormútený; srdce skrúšené a ponížené nezavrhnesh, ó Bože!“ (Žalm. 50, 19.).

308. *Ktoré hriechy musíme bez výnimky oľutovať?*

Bez výnimky oľutovať musíme všetky smrteľné hriechy spáchané, ale veľmi užitočné je, keď i všedné hriechy naše oľutujeme.

Kto chce, aby mu Boh odpustil, musí za všetky hriechy, aspoň za smrteľné hriechy ľutovať, pretože každým

hriechom Boha urazil a trest zaslúžil. To sa nemá tak rozumieť, že máme za každý hriech osobitne ľutovať; to nie, ale máme ľutovať za všetky spolu. Z ľútosti nesmieme vynechať alebo vyňať žiaden hriech. Keby niekto len za jeden ťažký hriech neľutoval, nedostal by odpustenie ani jedného hriechu; lebo kto len za jeden ťažký hriech neľutuje, ten má ten hriech radšej ako Boha; vie, že Boh aj ten hriech nenávidí, ale jemu je to jedno, on strváva pri svojom hriechu. Takému je viac hriech, ako Boh. K zastreleniu človeka je dosť jedna guľa; viac gúľ ho nespraví mrtvejším, ako je. Tak i jeden smrteľný hriech dostačí, aby človeka hodil do pekla. Musíme teda za všetky hriechy ľutovať. „Jestli by bezbožný činil pokánie zo všetkých hriechov svojich, ktoré činil, živý bude“, hovorí Pán Boh skrze svojho proroka. (Ezech. 18, 21.).

Sv. Sebastian povedal pohanovi Chromacovi: „Keď svojich bôžkov rozmrviš, vyzdravieš z lámk. Na druhý deň, keď Sebastian navštívil Chromacia, ležaly všetky bôžkovia rozmrvení, ale Chromáca trápila lámk ešte boľastnejšie. „Či si všetkých bôžkov rozmrvil, všetkých?“ — „Nie, jedného domáceho bôžika som si schoval v škryni, veď na tom záleží blaho môjho domu.“ Teraz videl Sebastian, prečo nespomohla jeho modlitba. Chromác vzal si vec k srdcu, rozmrvil i toho bôžka, svojho miláčka, a vyzdravel. Či tento pohan nebol tak modlárom pri jednom tom bôžku, jako by bol býval pri desiatich? A hriešnik pri jednom ťažkom hriechu, či nenie tak nepriateľom božím, ako pri desiatich?

Tu je, deti moje, len o ťažkých, smrteľných hriechoch reč. Ponevač všedné hriechy človeka nie celkom odvracujú od Boha a ani peklo, trest večný, za sebou nemajú, môže sa stať, že niekto dobre ľutuje za všetky smrteľné hriechy bez toho, že by i všetky všedné hriechy nenávidel. Tomu Boh len všetky smrteľné hriechy odpúšťa.

Kto len všedné hriechy spáchal a chce, aby jeho spoveď bola platná, musí aspoň za jeden z nich úprimne ľutovať; lebo ľútosť je k prijímaniu sviatosti pokánia potrebná. Ale

my, deti moje, usilujme sa vždy za všetky hriechy ľutovať, či sú ony smrteľné alebo všedné; veď i všedný hriech je veľké zlo.

309. *Kedy máme hriechy naše oľutovať?*

Hriechy naše oľutovať máme pred spoveďou alebo aspoň pred rozhrešením kňazským.

Ľútosť je jadro sviatosti pokánia. Vyber jadro z orecha, čo stojí potom prázdny orech? To stojí spoveď bez ľútosti. Bez ľútosti nenie odpustenia hriechov. Keď ňa chce otec za niečo trestať: ty složíš ruky, hovoríš: „Uznávam, že som zle urobil, aj ľúto mi je, že som to urobil, a už to viac neurobím.“ Otec ti odpustí. Ale keď neprosíš, keď sa ti ani v oku nemrdne; veru ňa otec náležite potresce. Tak aj Pán Boh, ľútosť bere za odprosenie. Keby niekto zanedbal alebo zabudol pred rozhrešením kňazským ľútosť vzbudiť, rozhrešenie by nebolo platné. (Kňaz rieka rozhrešenie nad kajúčnikom pri spovedi, keď po uložení pokuty robí nad ním znamenie svätého kríža.) Najlepšie je ľútosť v sebe vzbudiť pred spoveďou, aspoň zle nepochodíš, keby si potom ľútosť vzbudil zabudol, alebo len povrchne a roztržite ju vzbudil.

310. Koľkonásobnou ľútosťou môžeme sviatosť pokánia hodne prijať?

Sviatosť pokánia hodne prijať môžeme s dvojnásobnou ľútosťou: s dokonálou, alebo s menej dokonálou.

Dobrá svätá ľútosť je táto: a) Svojimi hriechami som Boha obrazil a b) svojimi hriechami som nebo ztratil a peklo zaslúžil. Pre tieto dve príčiny ľutujem a v ošklivosti mám hriech. A dľa tej, pre ktorú z tých dvoch príčin ľutujeme, je naša nadprirodzená ľútosť dokonalá alebo menej dokonalá.

311. *Kedy máme ľútosť dokonalú?*

Ľútosť dokonalú máme vtedy, keď za hriechy naše ľutujeme hlavne preto, že sme nimi nekonečne dobrého a laskavého Boha obrazili.

Dokonalú ľútosť má ten, koho dokonalá čistá láska k Bohu, najvyššej добрote, k ľútosti pohybuje.

Ľútosť dokonalá pochádza z dokonalej lásky.

Lásku dokonalú, má ten, kto Boha len preto miluje, že je najsvätejší, najdokonalejší a všetkej lásky najhodnejší; tak i ľútosť dokonalú máme, keď za hriechy len preto ľutujeme, že sme nimi Boha, ktorého nado všetko milujeme, obrazili. Kto pri ľútosti len z tej príčiny za hriechy ľutuje, že Boha, najvyššieho dobrého, obrazil, ten ľutuje dokonalou ľútosťou.

312. *Kedy máme ľútosť menej dokonalú?*

Ľútosť menej dokonalú máme vtedy, keď za hriechy naše ľutujeme hlavne preto, lebo sa pred Bohom strachujeme a pretože trestu jeho sa bojíme.

Menej dokonalú ľútosť má ten, koho nedokonalá láska k Bohu k ľútosti pohybuje. — Z lásky menej dokonalej pochádza ľútosť menej dokonalá. Lásku menej dokonalú má ten, kto Boha preto miluje, že každý deň mnoho dobrodenia nám preukazuje. Pri tejto láske bere človek ohľad na vlastný úžitok. A tak i ľútosť toho, kto za hriechy len preto ľutuje, že ztratí nebo a zaslúži peklo, menuje sa menej dokonalá. Pri tejto ľútosti hľadá človek na škodu, ktorú si hriechom pritiahol.

Pri dokonalej ľútosti pohybuje k ľútosti a k ošklivosti nad hriechami čistá láska k Bohu, — pri menej dokonalej tiež síce láska, ale viacej ešte a najviac strach, nebo ztratíť a peklo zasľúžiť.

To je vec veľmi dôležitá — aby ste dobre pochopili rozdiel medzi dokonalou a menej dokonalou ľútosťou. Preto vám o tom musím niečo obsirnejšie hovoriť. Dajte dobrý pozor!

Keby som chcel vedieť, či máš dobrú ľútosť, musel by si mi povedať, prečo ľutuješ. Na tom záleží všetko. Ľutuješ; prečo? Jeden mi povie: Hriechami som Boha obrazil. Pán Boh toľko pre mňa urobil a ja som toľko zlého proti nemu učinil. Viem, že som preto nebo ztratil a peklo zaslúžil; ale to by bolo najmenej, taký trest som zaslúžil. Mne je len pre Boha ľúto; že som toho obrazil, to mi je ťažko na srdci. Ak ti je len preto ľúto, nuž máš dokonalú ľútosť. Takú ľútosť mal sv. Peter. Jemu bolo ľúto, že svojím hriechom obrazil Ježiša, svojho dobrého a láskavého majstra, že proti Ježišovi, svojmu najväčšiemu dobrodincovi bol tak veľmi nevďačný. Aj Magdalena mala dokonalú ľútosť; bolo jej ľúto, že obrazila Ježiša, ktorého z celého srdca milovala.

Na tom záleží, prečo ľutujeme. Ľutuješ; prečo? Druhý zas mi povie: Jakože by som nemal ľutovať? Svojimi hriechami som nebo ztratil a peklo zaslúžil. Keby som zomrel, čo bude so mnou? Prijdem do pekla; do neba sa nedostanem. Mám veľký strach, že sa mi tak povodí. To mi je tak ťažko na srdci. Teda ty ľutuješ len pre seba, lebo sa bojíš, že na druhom svete bude zle s tebou. Ak ti je len preto ľúto, nuž máš menej dokonalú ľútosť.

Ľútosť menej dokonalá je dobrá, svätá, bohumilá ľútosť ale my ju menujeme menej dokonalou preto, lebo jesto ešte lepšia ľútosť. Kto ľutuje za hriechy zo strachu pred božím trestom, dobre robí; ale ešte lepšie urobí ten, kto ľutuje z lásky k Bohu, najvyššej добрote; lebo toho ľútosť je dokonalá.

Kto má ľútosť menej dokonalú a tak sa spovedá, toho spoveď je platná a on obsiahne odpustenie hriechov; ku

platnosti spovedi nenie potrebné, aby ľútosť bola dokonalá; avšak máme sa vynasnažovať, aby sme nadobudli, v sebe vzbudili, i ľútosť dokonalú, lebo táto sa Bohu lepšie ľúbi a prináša človekovi väčších milostí. A kto sa vynasnažuje nadobudnúť si dokonalú ľútosť, je aspoň istý, že má ľútosť menej dokonalú, ktorá je k platnosti spovedi potrebná.

* Jestli za hriechy z lásky k Bohu, alebo z bázne Božej ľutujeme, vtedy máme ľútosť nad prirodzenú. Naproti tomu ale keď za hriechy svoje ľutujeme len preto, že sme pre ne časnú škodu utrpeli, alebo hanbu získali, vtedy máme ľútosť prirodzenú. Táto prirodzená ľútosť nie je dostatočná ku sviatosti pokánia. (Antiochus.)

313. Jakú ľútosť máme vzbudiť v sebe, keď upadli sme do nebezpečenstva smrti a sviatosť pokánia prijať nemôžeme?

Keď upadli sme do nebezpečenstva smrti a sviatosť pokánia prijať nemôžeme, vtedy vzbudiť máme v sebe ľútosť dokonalú.

Ľútosť dokonalú v sebe vzbudiť je každému človekovi i mimo sviatosti pokánia užitočné, ba niekedy nevyhnutelne potrebné. A tu vám o dokonalejšej ľúlosti poviem niečo veľmi dôležitého a radostného. Kto v sebe vzbudil ľútosť dokonalú a chce sviatosť pokánia prijať, ale nemôže, takému P. Boh všetky jeho hriechy odpúšťa. Taký, keď chcel a nemohol prijať sviatosť pokánia, predsa obsiahne odpustenie všetkých hriechov: keď zomre bez sv. spovedi, neprijde do pekla. Dokonalá ľútosť so žiadosťou vyspovedať sa, platí u Boha ako sviatosť pokánia. O jaký si ty dobrý, Bože náš! Ty nechceš, aby hriešnik zahynul! V páde potreby prijímaš dokonalú ľútosť za zkrúšenú spoveď a odpúšťaš mu i tie najťažšie hriechy!

Mohol by niekto myslieť si, že teda načo je spoveď, keď k odpusteniu hriechov dostačí dokonalá ľútosť? Nie tak;

veď som vám hovoril, že kto vzbudil v sebe dokonalú ľútosť, taký, keď chcel a nemohol sviatosť pokánia prijať, obsiahne odpustenie hriechov. Len v páde potreby, t. j. keď sa človek nemôže vyspovedať, ľútosť dokonalá nahradzuje sviatosť pokánia. Kto sa môže spovedať, ten sa musí; lebo musí poslúchnuť vôli Ježiša Krista, ktorý nám prikazuje z hriechov sa vyspovedať.

Katechismus nám spomína taký pád potreby, kedy je vzbudiť dokonalú ľútosť obzvlášťne užitočné, a síce v nebezpečenstve smrti: Od poslednej našej hodiny závisí naše celá večnosť. Ale smrť prichádza často z nenazdania, keď ju človek nečaká, a umierajúci nemá kedy sa vyspovedať. V nebezpečenstve života nachádzajú sa tí, ktorí sú v takom nebezpečenstve, že môžu umrieť, na pr. keď je niekto ťažko nemocný; keď ide na voze a splašia sa kone; keď ide po železnici a vyšine sa vlak; keď sväža drevo a voz ho prikvačí; keď ho v bani zasype; vojak, keď ide do boja, keď ho v boji ranili atď. V takých prípadoch nepozostáva človekovi len vzbudiť v sebe ľútosť dokonalú, aby sa s Bohom smeriť mohol.

* Ale aj inokedy máme v sebe vzbudiť ľútosť dokonalú. Kedykoľvek sme tak nešťastní, že sme ťažkého hriechu sa dopustili a nemôžeme sa z neho hneď vyspovedať. Keď niekto do ťažkého hriechu upadol, tomu je najlepšie hneď a hneď sa vyspovedať. Ale to tak ľahko nejde. Teda taký nech v sebe vzbudí dokonalú ľútosť, lebo mohla by znáhla prísť na neho smrť a on prišiel by do pekla. Vôbec nikto nech ani chvíľu nestráva v hroznom stave hriechu smrteľného, ale hneď nech vstane, aby čím ďalej tým viac do jeho moci neupadol. Hneď nech vzbudí v sebe ľútosť dokonalú a potom ide k spovedi čo najskorej. Ale aspoň každý večer, prv než si na odpočinok ľahneme, vzbudíme v sebe dokonalú ľútosť nad hriechami, ktoré sme

v ten deň spáchali, a ktorých sme sa v živote dopustili; lebo mohli by sme v noci umrieť a ráno v pekle sa zobudiť.

Deti moje! Ešte raz vám hovorím, ľútosť je jadro sviatosti pokánia. Ľútosť je k odpusteniu hriechov tak potrebná, že ona ničím, nijak a v nijakom prípade vynahradená byť nemôže. Bez ľútosti nenie odpustenia hriechov, a preto často a dokonale vzbudzujte v sebe ľútosť.

* Aby sme opravdivú ľútosť vzbudiť mohli, prosme Ducha Svätého o pomoc. Sv. Ambroz hovorí: „Pravá ľútosť je obzvláštnym darom Božím a presahuje naše sily. Preto máme nebeského Samaritána Pána Ježiša o pomoc prosiť, aby do duše našej, hriechom ranenej, nalial vína zármutku a oleja dôvery.“ Preto, dietky moje, proste vrúcne a pobožne, aby Duch svätý pohl srdce vaše, že by ste v ňom mohli začítiť ľútosť opravdivú. Potom premýšľajte: 1. že koľko trpel P. Ježiš za nás a navzdor tomu jak nevďační boli sme proti nemu; 2. že jak ničomnou a ošklivou vecou je hriech a jak veľký trest očakáva nás v pekle, alebo v očisťci.

Ale, deti moje, môže sa stať, že budete iných vidieť v nebezpečenstve života a tí lebo zabudnú alebo nebudú vedieť vzbudiť v sebe dokonalú ľútosť. Pomáhajte takým ľuďom. Jeden kňaz rozpráva: Pred niekoľko rokmi volali ma zaopatriť nemocného, ktorého znáhla krv zaliala. Keď som prišiel k nemu, už bol boží. Jeho syn vyprával mi neskôr, keď ostatní okolo postele bedákali, on chytro sňal Umučenie so steny a držiak ho pred otcom napomenul umierajúceho, aby vzbudil v sebe dokonalú ľútosť a žiadosť po sv. spovedi a prijímaní, a predriekal mu spôsob vzbudení dokonalej ľútosti, jako sa z katechismusa naučil... (Schmitt, Príprava k prvému sv. prijímaniu.)

* S ľútosťou musí byť nevyhnutne spojené, t. j. k ľútosti patrí: 1. nádej odpustenia, 2. silné predsavzatie Ktorý hriešnik tohoto dvojho nemá, u toho ani ľútosť nič nestojí ani odpustenie nenie možné.

K ľútosti patrí 1. úfanie odpustenia. My sme niekedy úfať odpustenie, lebo milosrdenstvo božie je nekonečne veľké

a zásluhy Ježiša Krista dostačia i za naše hriechy. My musíme úfať odpustenie, lebo keby sme zúfali nad milosrdenstvom božím, dopustili by sme sa ťažkého hriechu (hriechu proti Duchu svätému), jako Kain a Judáš. Čo títo urobili? Kain zabil brata Abela. Pán Boh volal naň: „Kaine, Kaine, čo si to urobil?“ Ale Kain neprosil za odpustenie. Ľutoval síce svojho hriechu, ale nemal úfanie odpustenia; on zúfale zvolal: „Väčšia je nepravosť moja, než abych odpustenie zaslúžil“. A potulujúc sa jako plachá zver, zahynul. — Judáša bolelo, že zradil Ježiša; páľily ho tie peniaze, čo dostal za neho a preto vrátil ich židom a vyznal pred nimi: „Zhrešil som, zradil som krv nevinnú“. To bolo dobre. Ale Judáš nešiel k Ježišovi jako Peter, neodprosil ho, nemal dôvery k nemu, nemal nádej, že mu Boh odpustí, zúfal a zahynul.

Teda ani Kainovi ani Judášovi nič neosožila ich ľútosť 1. preto, že nemali nádej odpustenia. Ale aj preto nebola im ľútosť platná, že nemali silné predsavzatie.

— Vzbudzujte v sebe ľútosť každý deň pri večernej modlitbe. Avšak kedykoľvek robilo by vám svedomie výčitky, že spáchali ste hriech smrteľný a nemohli by ste sa vyspovedať, vzbudte v sebe ľútosť dokonálu s tým silným sľubom, že hrešiť viac nebudete a jaknáhle možno, z hriechov sa vyspovedáte. Dajte dobrý pozor, aby vaša ľútosť nebola len v ústach a v slovách, lež i v srdci vašom. Pohliadnite na kríž a predstavte si, jako keby Pán Ježiš takto pravil k vám:

Hľa, pre tvoje nepravosti
znášam bôle a úzkosti.

c) O silnom predsavzatí.

314. Kedy je naše predsavzatie silným?

Naše predsavzatie silným je vtedy, keď pevnú vôľu máme, že už viac nezhrešíme.

Predsavzatie má ten, kto si vzal niečo pred seba, a má úprimnú vôľu to vykonať. Dobré predsavzatie má ten, kto si vzal pred seba niečo dobrého vykonať. — Silné predsavzatie má ten, kto si vzal pred seba niečo a má silnú pevnú vôľu, to aj vykonať. S ľútosťou musí byť nevyhnutne spojené silné, dobré predsavzatie. Čo dobrého vykonať musí mať ľútostivý hriešnik úprimnú a pevnú vôľu? Už viacej nehrešiť.

K ľútosti náleži úprimná a pevná vôľa, viacej nehrešiť.

Kto teda má ľútosť nad hriechami, musí mať i úprimnú a pevnú vôľu viacej nehrešiť.

Ani Kain ani Judáš nemal dobré predsavzatie, preto ich ľútosť nebola platná. „Nechcem už viacej hrešiť; pre Boha to už nechcem viac urobiť!“ tak musí to volať zo srdca skrušeného hriešnika. Keď to z neho tak nevolá, niečo v ňom pravej ľútosti. Lebo čo je ľútosť? Ošklivosť nad spáchanými hriechami. Kto si oškliví hriech, nechce ho mať; hriech sa mu tak protiví, že ani myslieť nechce naň, niečo spáchať ho. Sám na seba sa hnevá, že mal predtým niečo s hriechom, na budúce nechce mať s ním nič.

Že je to potrebné, to vedia už i tie najmenšie deti. Keď ich otec chce za niečo trestať, hneď sú tu s predsavzatím: Sľubujú: „Už to viacej neurobím.“ — To Pán Boh tak žiada.

315. Čo máme v silnom predsavzatí predovšetkým sľúbiť?

V silnom predsavzatí predovšetkým sľúbiť máme; 1. že viac už nezhrešíme, alebo aspoň smrteľný hriech nespáchame, 2. že chrániť sa budeme najbližšej príležitosti k smrteľnému hriechu; 3. že zapríčinenú škodu, nakoľko možno, nahradíme.

Kto má silné predsavzatie, musí sľúbiť a to aj oprave a pevne chcieť: 1. že viac už nezhreší, alebo aspoň

smrteľný hriech, nespácha. Keby len pri jednom ťažkom hriechu mal vôľu sa ho nechrániť, ale zase ho spáchať, toho predsavzatie nebolo by opravdivé, ani platné. Veď chce Boha i ďalej ťažko obrázať: akože môže odpustenie očakávať?

Kto má silné predsavzatie, musí sľúbiť: 2. že chrániť sa bude najbližšej príležitosti k hriechu smrteľnému.

Príležitosť k hriechu — to už viete — je všetko (osoby, miesta, zábavy), čo k hriechu príčinu zavrďava.

Keď chcete, aby vaše predsavzatie bolo silné, musíte vyhybovať tým zlým ľuďom, ktorí vás navádzali k hriechu; tým miestam, kde ste niečo zlého robievali; tým zábavám, pri ktorých ste hrešievali; tomu času večernému alebo nočnému, kde ste niečo špatného vídali; lebo to sú pre vás najbližšie príležitosti k hriechu a kto nechce vyhybovať príležitostiam k hriechu, ten len to dokazuje, že nechce vyhybovať ani hriechu.

Kto má silné predsavzatie, musí sľúbiť: 3. že zapríčinenú škodu, nakoľko môže, vynahradí. Musí mať pevnú vôľu vynahradiť každú škodu, ktorú blížnemu vykonal na tele (na pr. ranením), na duši (svedením k hriechu, pohoršením), na majetku (krádežou, škodárstvom), na dobrom mene (pomlúvaním) atď. (Viac o vynáhrade vidz pri 5. 7. a 8 prikázaní b.)

Tieto tri čiastky prináležia k silnému predsavzatiu. Jako strom poznávame po ovoci, tak môžeme opravdivé predsavzatie poznať po úprimnej a pevnej vôli a plnení týchto troch čiastok.

* Jestli niekto nechce zanechať nejaký smrteľný hriech, alebo najbližšiu príležitosť k hriechu, alebo nechce učinенú veľkú škodu nahradiť, ten spovedá sa nadarmo, lebo Boh neodpustí mu ani iné hriechy jeho.

* Kto je v hneve s blížnym svojim, ten nemôže pristúpiť ku sviatosti pokánia, jestli prv neodpustí protivníkovi svojmu.

316. Jakými slovami môžeme v sebe vzbudiť ľútosť dokonálu a silné predsavzatie?

Ľútosť dokonálu a silné predsavzatie vzbudiť môžeme v sebe týmito slovami: „O môj Bože, za všetky moje hriechy zo srdca ľutujem, že som teba, tú najvyššiu a nekonečnú dobrotu, nimi obrazil: silne sľubujem, viacej nehrešiť a príležitosti ku hriechu sa varovať.“

Tak môžeme si vzbudiť dokonálu ľútosť a silné predsavzatie a povedať to Pánu Bohu. Najprv vzbudíme si ľútosť: „Za všetky moje hriechy... a s ľútosťou hneď spojume silné predsavzatie: „silne sľubujem...“ Nezapbudnite, že je to modlitba. Teda nielen ústami to hovorte, ale nech sa vám to zo srdca ohlasuje. Pán Boh hľadá na srdce.

— Jestli skutočnú ľútosť máš a hriechy svoje nenávidíš, vtedy nepadne ti ťažko silné predsavzatie učiť. Pevne sľúb, že s radosťou použiť chceš všetko, čo slúži ku polepšeniu života; zvlášte, že sa chceš často modlievať, že chceš svätú omšu a kázeň slyšiavať, dobré knihy čítať a ku svätej spovedi a prijímaniu pristupovať.

Deti! aby ste v predsavzatí svojom sotrvaly, opakujte každý deň, čo ste Pánu Bohu sľúbili, a vynasnažujte sa to i vykonať. A keby sa vám niekto posmieval, že ste sa polepšili, nedajte sa tým od dobrej cesty odvrátiť. Sv. Vincent Fererský hovorí: „Komu sa podobajú ľudia, ktorí na svoje predsavzatia zapomínajú, jaknáhle im niekto len dost málo odporuje? Či sa nepodobajú chlapcovi, ktorý sa poberá do školy, ale sotva začuje štekot psa, trebárs domáceho, ihneď s cesty zbieha a nazpät domov uteká?“

d) O spovedi.

Štvrtá čiastka sviatosti pokánia je spoveď.

Spoveď pochádza od spovedať sa, čo toľko znamená: ako: niečo povedať, vyznať na seba, na seba žalovať.

Vo sviatosti pokánia musíme povedať na seba, vyznať svoje hriechy.

317. *Čo činíme keď sa spovedáme?*

Keď sa spovedáme, vtedy ľútostive vyznávame naše hriechy kňazovi, aby nám dal rozhrešenie.

Pri spovedi ľútostive vyznávame t. j. s vyznaním musí byť spojená ľútosť so silným predsavzatím. Ľútostivé musí byť naše vyznanie vo sviatosti pokánia, lebo bez ľútosti a silného predsavzatia nie je odpustenia hriechov.

Pri spovedi ľútostive vyznávame naše hriechy, t. j. v spovedi vyznáva človek hriechy, ktoré sám spáchal, nie ktoré iní spáchali, alebo si len namyslel, ale skutočne nespáchal.

Pri spovedi ľútostive vyznávame naše hriechy kňazovi, t. j. nie inému človekovi, ale kňazovi, ktorý je k tomu od biskupa ustanovený, splnomocnený. Takého kňaza menujeme duchovným otcom, spovedným otcom.

Pri spovedi ľútostive vyznávame naše hriechy kňazovi, aby nám dal rozhrešenie, t. j. človek pri tom vyznaní musí mať ten úmysel, že chce byť od svojich hriechov rozhrešený. Keby niekto s iným úmyslom vyznal svoje hriechy kňazovi, to by nebola spoveď.

318. *Čo nesmieme vynechať pri spovedi?*

Pri spovedi nesmieme vynechať smrteľné hriechy, na ktoré sa rozepamätáme, a musíme povedať i to, že koľko ráz sme ich spáchali.

Kresťan musí sa vyspovedať aspoň zo všetkých ťažkých hriechov, ktoré mu pri náležitom zpytovaní svedomia na pamäť prišli. To je tak príkaz Kristov. Každý ťažký hriech, ktorého sme sa po krste dopustili, a chceme-li obsiahnuť

jeho odpustenie, musíme vyznať pred kňazom, aby sme dostali od neho rozhrešenie. Keď to neurobíme, keď jeden ťažký hriech nevyznáme, vtedy ani tie nám nebudú odpustené, ktoré sme vyznali; rozhrešenie je neplatné.

Čo sa týka ťažkých hriechov, z tých sa musíme zo všetkých vyspovedať, a preto musíme udať i ich počet, vyznať, koľkokrát sme každý spáchali. Kto to neurobí, nevyspovedal sa zo všetkých hriechov. To je nie jedno, či niekto len desaťkrát alebo či päťdesiatkrát služby božie v nedelu zanedbal. — Keď nevieme iste, koľkokrát spáchali sme niektorý hriech, vtedy máme počet hriechov tak oznámiť, ako najlepšie vieme, na pr. tento hriech spáchal som každý deň, každý týždeň, každý mesiac, asi dvakrát, trikrát atď. my musíme vyznať podstatné okolnosti hriechu.

Miesto a okolie, kde sa hriech spáchal, spôsob, ako sa spáchal, príčina, prečo sa spáchal, to sú okolnosti hriechu.

Ale všetky tieto okolnosti nemusíme pri spovedi prednášať, len podstatné okolnosti. Podstatné sú tie okolnosti hriechu, ktoré hriech takým činia, jaký je, bez ktorých by hriech nebol takým, aký je. Na pr. bil si nekoľavo ľavou rukou, je okolnosť hriechu, ale nie podstatná, len vedľajšia, lebo to na hriechu nič nemení, či biješ ľavou a či pravou. Túto okolnosť nemusíš oznámiť pri spovedi. Ale ty si bil svoju matku; to je tiež okolnosť hriechu, ale už podstatná, lebo to je inakší hriech, biť svoju matku jako biť nekoľavo cudzieho. Túto okolnosť by si musel oznámiť pri spovedi. Či by dosť bolo povedať: Ja som iného bil? Čo by si musel riečiť?

Musíme obzvlášťne z tých okolností sa spovedať, ktoré spôsob hriechu menia, alebo z hriechu, ináč všedného, smrteľný činia.

Musíme 1. z tých okolností sa spovedať, ktoré spôsob hriechu menia. Voľakto ukradol kalich z kostola. Kradnúť je hriech, ale ukradnúť posvätenú vec z kostola je inakší

hriech; tá okolnosť, že ukradená vec bola posvätená a v kostole, urobila z krádeže iný hriech: svätokrádež, a ten, kto posvätenú vec ukradol z kostola, spáchal hriech proti siedmemu (krádež), i. proti prvému prikázaniu (svätokrádež). — „Luhal som“, povie niekto — hriech, ale ja som luhal pri prisaha, to je už celkom iné, veď je to krivá prisaha. — „Ukradol som peniaze“, — hriech — krádež; ale ja som v hore napadol pocestného a vzal som mu peniaze; aj, to je už — iný hriech — lúpež. Takéto okolnosti musíme v spovedi oznámiť, lebo ony menia spôsob hriechu.

Musíme sa i z tých okolností spovedať, ktoré z hriechu ináč všedného smrteľný činia. Na pr. spovedá sa niekto: „Bol som nemierny“. Nemiernosť v jedení býva často len všedným hriechom. Ale on tou svojou nemiernosťou vedome veľmi uškodil svojmu zdraviu; to už zo všedného hriechu činí ťažký; a preto táto okolnosť musí sa v spovedi oznámiť, lebo by duchovný otec myslel, že ten len všedný hriech spáchal.

Jaj, deti moje, od okolností veľa závisí pri hriechu. Ukradne niekto 30 hal. chudobnej ženičke, ktorá cez deň ani 10 hal. nezarobí a nepreje; hľa, ukradol ženičke na tri dni roboty a chleba — veľiký hriech.

Duchovný otec sa často i sám na rozličné okolnosti hriechu spytuje; vtedy musíte mu všetko tak povedať, ako sa rozпамätáte, jako sa stalo. Keby ste naiste nevedeli, či to máte oznámiť lebo nie, len to oznámte; ale nikdy nesmiete pomenovať osoby, s ktorými ste hriech spáchali.

Už som vám povedal, že sa musíme vyspovedať aspoň zo všetkých nám povedomých ťažkých hriechov. Zo všedných hriechov sa nemusíme, nie sme povinní sa spovedať. Ale vy sa len predsa aj zo všedných hriechov spovedajte, lebo to urobiť je dobré a spasiteľné, t. j. to pomáha k spaseniu. Často nemôžete vedieť, či je váš hriech ťažký a či všedný; to najlepšie vie len Pán Boh; vtedy lepšie pochodíte, keď vy-

spovedáte sa aj zo všedných hriechov, aby ste boli istí, že ste sa dobre vyspovedali. Je pravda, že všedné hriechy odpúšťa nám Boh i mimo sviatosti pokánia, ale vo sviatosti pokánia bývajú nám ľahšie a istejšie odpustené a Boh vo sviatosti pokánia odpúšťa nám i mnoho časných pokút, ktoré sme za všedné hriechy zaslúžili, a dáva nám mnoho milostí, aby sme sa ich chrániť mohli, ktoré by nám ináč nedal. Kto nemá ťažký hriech, neztratil síce posväcujúcu milosť, ale keď sa spovedá i zo svojich všedných hriechov, obsiahne rozmnoženie posväcujúcej milosti a zvláštnu pomocnú milosť, aby mohol ťažkých hriechov sa varovať a v dobrom zotrvať. Či je takým činom nie dobré a spasiteľné spovedať sa i zo všedných hriechov?

Niektorí ľudia spoliehajú sa, že veď nemajú len všedné hriechy, a pri tom si ich veľmi nevšímajú a tak ich množia a často upádajú do ťažkých hriechov. Preto sa vy len navyknite spovedať i zo všedných hriechov, ktoré sú vám ведомé, aby sa vám nestalo, čo hovorí sv. Písmo: „Kto nevšíma malých vecí, pomaly zahyne“ (Sir. 18. 1.).

319. Ako máme vyznať hriechy svoje?

Hriechy svoje vyznať máme úprimne a zreteľne.

Kto sa spovedá, ten sám na seba žaluje, a musí úprimne na seba žalovať t. j. všetko povedať, všetky svoje hriechy vyznať tak, ako sú, jako to Boh v nás vidí a my pred Bohom cítime; nič nesmieme zamlčať, úmyslné vynechať ani zmenšovať, na pr. hriešnik nabil niekoho, tak že tento to obľahol, za dva týždne nemohol na nohy, a hriešnik by sa spovedal: bil som blížneho, ale to nebolo toľko. Všetko musíme po pravde povedať; — nesmieme nič všelijakými darsobnými výkrutkami vyhovárať, na pr. ukradol som peniaze, ale to si mamka na okne zabudla; alebo hádzal som za

žobrákom kamene, ale aj druhí tak robili; — nesmieme svoje hriechy, aspoň nie celkom, na iných svalovať; veď je to len preto tvoj hriech, že si i sám prestúpil príkaz boží. Ak ťa iní sviedli alebo že tiež majú čiastku na tvojom hriechu, to môžeš bez ich menovania povedať, ale len vždy po pravde.

Pán Boh nedaj, aby ste sa voľakedy nespovedali úprimne; lebo to je veľké nešťastie!

Niektorí povedia, že sa hanbia všetko povedať, čo zhrešili. Deti moje, je dvojaká hanba: hanba pravá, bohumilá a hanba falošná, Bohu ošklivá, a preto záhubná. Pravá hanba je tá, keď sa hanbíme spáchať hriech, a keď po hriechu plní ľútosti a žiaľu hanbíme sa pred Bohom za to, že sme zhrešili. To je hanba pravá, takú hanbu, hanblivosť, stydlivosť máme mať vždycky, lebo to je ozajstná hanba: hrešiť. — Ale to nenie hanba, to je vec ctihodná a Bohu veľmi milá, keď svoje hriechy pred kňazom skrúšene vyznáme. Preto je to falošná, nepravá, hriešna hanba, keď sa niekto hanbí svoje hriechy vyznať; veď taký hriešnik sa hanbí pozbaviť sa svojich hriechov, a to je len veľká chyba a škoda!

Teda nesmieme sa hanbiť vyznať všetky svoje hriechy.

Spoveď, ktorá nenie úprimná, nezískanám odpustenie hriechov, t. j. kto sa hanbí všetky svoje hriechy vyznať, a zamlčal by alebo zatajil ťažký hriech alebo podstatnú okolnosť, toho spoveď je neplatná, žiaden hriech nebude mu odpustený.

* Spoveď, ktorá nenie úprimná, nezíska pokoj svedomia. Hriech činí hriešnika v jeho svedomí nepokojným, lebo mu svedomie pre hriech často výčitky robí, kára ho, trestom božím mu hrozí; „načo si to urobil, Pán Boh ťa musí potrestať“, mu hovorí, tak že hriešnik nemá pokoja, kým ten hriech v srdci svojom nosí, ako na pr. Kain.

Lepšie je, hriechy svoje vyznať kňazovi, ktorý je zaviazaný k večitému mlčaniu, t. j. kňazovi, ktorý na veky musí mlčať o tom, čo vo spovedi počul, a nikdy

nesmie z toho niečo vyzradiť, čili pečať spovedelného tajomstva zlomiť. Kňaz, ktorý by zo spovedi niečo vyzradil, dopustil by sa veľkého hriechu a bol by časne (od biskupa) a večne (od Boha) trestaný. Ani len na očiach nesmie prezradiť, že vie tvoj hriech. Keby sa dieťa veľmi špatné veci spovedalo, kňaz musí sa i po spovedi k tomu dieťaťu tak chovať ako predtým, musí ho rád mať ako predtým. Ba keby na to prišlo, kňaz radšej musí muky i smrť podstúpiť, ako len niečo zo spovedi vyzradiť. Počuli ste o sv. Jánovi Nepomuckom? Bol spovedníkom kráľovnej Johanny v Prahe. Jej manžel, Václav kráľ, pýtal sa sv. Jána, čo sa mu spovedáva. Ale sv. Ján mlčal. Kráľ mu vyhrážal, trápil ho a mučil, ale to nič neplatilo. Sv. Ján Nep. dal sa radšej vo Vltave utopiť, ako by zo sv. spovedi bol niečo vyzradil.

Pred niekoľko rokmi sa stalo v Rusku. Žili tam dvaja susedi v nepriateľstve a jedného dňa zastrelil jeden z nich svojho nepriateľa. Sotva to urobil, dostavily sa hrozné výčitky svedomia, a on odišiel na faru, postavil flintu v pitvore a spovedal sa farárovi z vraždy tej, na čo odišiel a zabudol flintu na fare. Na to hľadali vraha a prehliadali domy. I našla sa flinta na fare; farára vyslovil súd za vraha a odsúdil ho k doživotnému žaláru na Sibir, kde kňaz po dlhom trápení zomrel. Vrah len na smrteľnej posteli sa priznal, že tú vraždu on spáchal.

Teda lepšie je, hriechy svoje vyznať kňazovi, ktorý je zaviazaný k večitému mlčaniu, lebo i čo máš z toho, keď zatajíš hriechy? Budeš v nich nepokojne žiť a nešťastne umierať. Pomyslite si len, také dieťa vyjde od spovedi, ale jaké! Oklamalo duchovného otca, zneuctilo sviatosť pokánia, žiaden hriech nebol mu odpustený, ba k svojim hriechom pridalo ešte nový veľký hriech. Také dieťa nemá viacej pokojnej hodiny, nemá žiadnej radosti; vždy mu to v srdci volá: „Falošne si sa spovedal, chcel si oklamať Boha“, a keď všetko pred smrťou nenapraví, nešťastne umre, lebo príjde do pekla. „Najvyš nešťastlivá je

smrť hriešnika“ (Ž. 33, 22.). Či je nie lepšie, hriechy svoje vyznať kňazovi než preto, že sme ich zamlčali, pred celým svetom hanby dôjsť.

Tak deti moje! keby vás pri sv. spovedi pojala hanba, pomyslite si: Keď sa vyspovedám, budem mať pokoj a nevie hriech nikto. Ale keby som sa nevyspovedal, nemal by som pokoja, nesťastne by som umrel, okrem toho zvedeli by sa môj hriech všetci ľudia pri poslednom súde a musel by som sa hanbiť a večne trápiť v pekle.

Pamätajte si tieto príklady: Jakýsi vojak odniesol z bitky tri rany. Dve ochotne udal lekárovi, ale tretiu neoznámil, lebo sa hanbil. Lekári dali si záležať, aby raneného vojaka zachránili, a tie dve rany skutočne sa zahojily. Ale vojak predsa len so dňa na deň býval horšie a zomrel. Zatajená rana bola príčinou smrti. — Tak by na duši zahynul hriešnik, keby trebárs len jediný ťažký hriech zatajil, hanbiac sa ho vyznať.

Chýrečný kazateľ, P. Lejeune, vyznáva, že za jeho času žila v Souqrie pri Brussli jedna žena, ktorá na oko nábožná bola, ale od mladosti jeden hriech proti šiestemu prikázaniu tajila. V jej poslednej nemoci bola raz dlhšie bez seba. Keď prišla k sebe, riekla k svojej sestre: „Sestra, ja som zatraťená, videla som to miesto, ktoré mám v pekle prichystané.“ Sestra ju prehovárala, že sa jej to len zdalo, ale keď to nič neplatilo, zavolala kňaza. Aj tomu hovorila nemocná to isté a vyznala hlasne pred všetkými ten hriech, ktorý toľko rokov tajila. Kňaz prosil ju, aby mu už teraz ten hriech i v spovedi vyznala, že Boh je milosrdný, a doista odpustí jej hriech, keď sa z neho skrušene vyzná. Nemocná mu na to, že to ona dobre vie, ale že ona milosrdenstvo božie tak často zneužívala, že nechce ľutovať. A tak odtrhla sa celkom od Boha, oddala svoju dušu diablovej a umrela v zúfalstve. (Schmitt.)

Deti moje! len sa vy vždy úprimne spovedajte. Nehanbite sa. Viete, kto býva príčinou, že sa ľudia hanbia spovedať svoje hriechy? Diabol je toho príčinou. On chce, aby

sa hriešnik nevyspovedal a v hriechu i umrel. Diabol ide za človekom ku spovedelnici a šepká mu: „Nepovedz to, to je hanba!“ Dobre hovorí sv. Ján Zlatoustý: „Chce-li zlý duch človeka k hriechu naviesť, bere mu hanbu a bázeň a šeptá mu: Nebanbi sa, neboj sa! Aj iní to robia. A keď človek zhrešil a sa vyspovedať chce, tu zase vracia mu hanbu a naháňa mu strachu, aby sa nevyspovedal! Nedajte sa, deti moje, mámiť diabli; ale pomyslite si; „Keď som sa nehanbil pred Bohom zhrešiť, nebudem sa ani hanbiť, z hriechu toho sa vyznať.“

Inokedy zase šeptá diabol: „Nepovedz to; čo by potom kňaz o tebe myslel?“ Ani na to nič nedbajte. Čo by kňaz o vás myslel? Kňaz bude si myslieť: Chvála Bohu, ten tie svoje hriechy všetky vyhodil zo seba, ten má opavdivú ľútosť, tomu už môžem dať rozlhrešenie, ten ozaj čistý odíde zo spovednice! Sv. František spovedal kedysi veľkú hriešnicu. Táto mu po spovedi riekla: „Čo si teraz o mne pomyslite?“ A sv. František jej odpovedal: „Čo Boh o vás myslí, že ste, chvála Bohu, zase dieťaťom božím.“

Pri spovedi máme zreteľne vyznať svoje hriechy; máme sa vyslovovať zreteľne, t. j. tak máme hovoriť, aby duchovný otec mohol nás dobre rozumieť, aby pri tom nič iného nemyslel, len to, čo povedať chceme. Hriech musíme pri spovedi oznámiť jeho menom, tak ako ste to počuli v škole; také slová musíte užívať, akými sa hriech vyslovuje. A nesmieme slová všeobecné užívať, ku pr. nenie do- točné takto sa spovedať: Zhrešil som proti desatoro Božím prikázaniám; alebo: Nemiloval som Boha; alebo: Zlé som vykonal. Pri tom vás musím upozorniť, že nakoľko len možno, musíte sa z hriechov vyznať slovami počestnými, slová nestydaté, nepočestné, hrubé na sväté miesto nepatria. Potom spovedajte sa tak hlasno, aby vás duchovný otec dobre počul, ale zas nie tak hlasno, aby vás i iní počuli. (Keby ale predsa niekto z cudzej spovede niečo počul, nesmie o tom

s nikým hovoriť.) Pri spovedi musíte sa na krátko vyslo-
vovať, nie obširne rozprávať o jednej veci, nič o iných
nerozprávať, na iných svalovať, seba vychvaľovať, svoje cnosti
a dobré skutky spomínať, ale len svoje hriechy menovať
s udaním ich počtu a podstatných okolností.

*320. Čo má činiť, kto pri svätej spovedi bez svojej viny
nejakú vážnu vec zabudol povedať?*

Kto pri svätej spovedi bez svojej viny nejakú
vážnu vec zabudol povedať, ten musí to pri prvej
budúcej spovedi vyznať.

Vážnou vecou pri sv. spovedi je: hriech smrteľný, počet
jeho, alebo nejaká okolnosť, ktorá povahu a druh jeho pre-
meňuje.

Niektor si bedlive vyzpytoval svoje svedomie, vie všetky
hriechy svoje, aj chce sa zo všetkých úprimne vyspovedať,
ale ako príjde domov po spovedi, tu sa rozepamätá, že jeden
ťažký hriech alebo jeho počet pri spovedi zabudol. Čo robiť?
Len sa nestrachovať! Stalo sa to proti jeho vôli, bez jeho
viny. Jeho spoveď je platná. Pán Boh mu i ten hriech od-
pustil, jestli videl, že má vôľu z každého hriechu sa vyspo-
vedať; ale „to musí pri prvej budúcej spovedi
vyznať“, t. j. keď príjde druhý raz na spoveď, musí hneď
z počiatku povedať, že hriech ten zabudol.

Ale celkom ináč by bolo, keby hriešnik z vlastnej
viny pri spovedi ťažký hriech zamlčal.

*321. Čo má činiť, kto pri svätej spovedi, schválne za-
mlčal nejaký smrteľný hriech.*

Kto pri svätej spovedi schválne zamlčal nejaký
smrteľný hriech, ten musí to vyznať v nasledujúcej
spovedi, a celú predošlú neplatnú spoveď musí
opakovať.

Schválne, z vlastnej viny, úmyselne zamlčal by hriech, keby ho z vlastnej viny vynechal, spoveď je neplatná, neboly mu odpustené ani tie hriechy, z ktorých sa vyspovedal, ba ešte nový veľký hriech spáchal.

Kto pri spovedi niektorý svoj hriech zamlčal alebo zatajil, tým činom dopustil sa nového hriechu, veľkého, totižto svätokrádeže, ľazko prehreší sa proti úcte k Bohu, lebo chce Boha všavedomého oklamať a oluhať. Jako Annaniáš a Saphira oluhali Ducha svätého, tak i ten, ktorý sa nespovedá úprimne. Lebo vo spovedi je Duch svätý: „Prijmite Ducha svätého . . .“ — Kto šiel k spovedi s dvanástimi ťažkými hriechy a hanbil sa povedať jeden, ten odchádza od spovedi s trinástimi ťažkými hriechami; ten trinásty je ten, že vykonal falošnú spoveď. Taký hriešnik ide k spovedi, aby dosiahol odpustenie hriechov, čo mu má byť k spaseniu; ale zatají hriech a miesto spasenia slúži mu jeho spoveď k večnému zatrateniu. Annaniáš a Saphira potrestaní boli náhlou smrťou, že luhali Duchu svätému, a hriešnik, ktorý v spovedi zatají hriech svoj, ak to nenapraví, príde do pekla.

Čo má teda taký robiť, aby odpustenie hriechov ob-
siahol? — Taký: 1. musí to v prvej budúcej spovedi po-
vedať; 2. musí povedať, v koľko spoveďách to z vlastnej viny
vynechal; lebo za každým dopustil sa ťažkého hriechu a
z každého ťažkého hriechu musíme sa vyspovedať; 3. musí
všetky tie spovede opakovať, v ktorých to vynechal, t. j.
všetky tie hriechy, z ktorých sa už vyspovedal, musí znovu
vyznať; lebo všetky tie spovede, v ktorých ten hriech za-
mlčal, boly neplatné a svätokrážné, a všetky hriechy, z ktorých
sa v takej neplatnej spovedi spovedal, ostaly mu na sve-
domi. (Keby bol po takej neplatnej spovedi prijal niektorú
sviatosť, aj to musí povedať, lebo kto v stave hriešnom pri-
jíma sviatosť živých [sviatosť oltárňu, birmovania . . .], ten
zneucľuje tú sviatosť, čo je veľký hriech.)

Ktosi už päť rokov zamlčoval jeden ťažký hriech, každý rok spovedal sa štyri razy. Zrazu onemocnie ťažko a chce sa s Pánom Bohom smeriť. Čo musí urobiť?

Iný zas zamlčal úmyslne jeden ťažký hriech. Pri nasledujúcej spovedi vyspovedá sa z neho, ale nepovie, že to pri predošlej zamlčal. Či dobre urobil? — Spoveď je neplatná i vtedy, keď hriešnik nemal ľútosti a silného predsavzatia; i keď niekto pre nedbanlivé spytovanie svedomia smrteľný hriech vynechal.

322. Ako nazývame spoveď, v ktorej viac spovedí opakujeme?

Spoveď, v ktorej viac spovedí opakujeme, nazývame generálnou čili všeobecnou.

Generálna spoveď je toľko ako všeobecná spoveď. Keď pri spovedi vyznávame sa naraz spolu zo všetkých hriechov, z ktorých sme sa pri našich predošlých spovediach už vyspovedali alebo vyspovedať mali, to je generálna čili všeobecná spoveď. Generálnu spoveď môžeme vykonať z celého života alebo len z istej čiastky; z celého života, keď všetky spovede, ktoré sme od svojej maličkosti vykonal, opakujeme čili keď sa zo všetkých hriechov, ktorých sme sa od svojej maličkosti dopustili, vyspovedáme; — alebo len z jednej čiastky, keď svoje spovede, ktoré sme od istého času, od niekoľko rokov, vykonal, opakujeme čili keď sa zo všetkých hriechov vyspovedáme, ktorých sme sa od istého času dopustili.

* Na začiatku všeobecnej spovede povieme duchovnému otcovi, že prečo vybavujeme spoveď všeobecnú. Kto spovede vybavil neplatne, ten musí povedať i to, že koľko spovedí vybavil neplatne a či prijímal po nich. Na to povieme, čo sme zhrešili od poslednej spovede a potom opakujeme predošlé spovede.

323. Kto musí vykonať spoveď všeobecnú?

Spoveď všeobecnú vykonať musí ten, kto raz alebo viac ráz neplatnú spoveď vykonal.

Všeobecnú spoveď musí vykonať hriešnik, ktorý sa za istý čas neplatne spovedal. Vo všetkých tých spovediach, ktoré z akejkoľvek príčiny neboly platné, hriešnik nedostal odpustenie, preto musí sa vyspovedať zo všetkých svojich ťažkých hriechov, z ktorých sa v neplatných spovediach spovedal. A neplatné boly jeho spovede lebo preto, že sa nespovedal úprimne, keď ťažký hriech zo svojej viny, úmyslne, z hanby alebo z inej príčiny zamlčal; alebo že pri spovedi svoje hriechy skrúšene neľutoval, alebo že nemal dobré predsavzatie, úprimnú a pevnú vôľu život svoj polepšiť a čo je k polepšeniu potrebné, vykonať; alebo že si svoje svedomie s hriešnou nedbanlivosťou zpytoval, keď si nedal na tom záležať, aby mu všetky hriechy prišli na rozum. Kto z akejkoľvek príčiny neplatne sa spovedával, tomu je potrebné, aby sa úplne a úprimne znovu vyspovedal a na tom bol, aby mal ľútosť a dobré predsavzatie, také je k dosiahnutiu odpustenia hriechov potrebné; tomu je potrebná všeobecná spoveď.

Všeobecná spoveď je užitočná tým, ktorí pochybujú, či sa dobre spovedali, alebo ktorí z opakovania svojich spovedí ešte pokojnejšie svedomie, väčšiu ošklivosť proti hriechu, vytrvalosť v dobrom nadobudnúť ufajú; užitočná je i pred prvým svätým prijímaním, keď do nového stavu vstupujeme (do stavu manželského, kňazského), keď sa chystáme k smrti. Sv. Karol Boromejský, arcibiskup milánsky, utiahol sa každý rok na jedno pútnické miesto a tu strvával istý čas na modlitbách a v rozjímانيach a za každým vykonal všeobecnú spoveď.

324. Ako začíname svätú spoveď?

Svätú spoveď začíname tak, že sa prežehnáme a riekame: „Spovedám sa Bohu všemohúcemu,

i vám otče duchovný, na miesto Boha ustanovený, že som od mojej poslednej spovede, (od mojej malíckosti) nasledujúce hriechy spáchal. Posledný krát spovedal som sa . . .“

* Tu na konci týchto úvodných slov povieme potom, kedy sme sa posledný raz spovedali a povieme hriechy.

Čo najúctivejšie, so složeným rukama, pristúpite ku spovedelnici, a tam si kľaknete. Kňaz vám dá požehnanie, pomodlí sa, aby vám Boh pomáhal dobre sa vyspovedať. Pri tom vás prežehná, aj vy sa prežehnáte, aby to požehnanie hlboko vošlo do vašej duše. Po prežehnaní sami od seba začnete sa modliť prvú spovednú modlitbu: „Spovedám sa . . .“ To nesmiete len tak odriekať ako úlohu v škole — to je modlitba a modlitbu musíme odriekať pobožne.

Že by ste sa spovednú modlitbu pobožne modlili, vyložím vám ju; dajte pozor. Hovoríte: „Spovedám sa . . .“ My sme hriešni ľudia, a sami nemôžeme sa zbaviť hriechov svojich. Keď chceme byť hriechov zbavení, musíme ich vyznať: „Bohu všemohúcemu, i vám Otče duchovný, na miesto Boha ustanovený.“ Vyznávame Boha, že sme jeho najvyššiu Velebnosť obrazili; ale i dúfame, že nám odpustí, lebo je Boh všemohúci a môže všetko. Vyznávame svoje hriechy duchovnému otcovi (kňazovi), aby mohol posúdiť, či nám ich má odpustiť a či zadržať: a to na miesto Boha, jako by sám Pán Boh sedel na tom mieste. Ponevác ste vy už boli pri spovedi, povieť: „Že som od mojej poslednej spovedi, nasledujúce hriechy spáchal.“ Potom povieť, kedy ste sa posledný raz spovedali, a potom vypočítate úprimne a ľútostive svoje hriechy v tom poriadku, jako ste si svoje svedomie zpytovali podľa desatoro božích prikázaní a päť cirkevných prikázaní.

325. Čo máme povedať, keď sme už hriechy naše vyznali?

Keď sme už hriechy naše vyznali, povedať máme toto: „Za všetky moje hriechy zo srdca ľutujem, že som Pána Boha, tú najvyššiu a nekonečnú dobrotu obrazil(a). Silne sľubujem viacej nehrešiť a príležitosti ku hriechu sa varovať. Prosím za spasiteľnú pokutu a za rozhrešenie.“

V tejto modlitbe povedáte, že svoje hriechy zo srdca ľutujete, a síce všetky hriechy, i tie, z ktorých ste sa vyspovedali, ktoré vám prišli na rozum, za vedomé hriechy, i za tie, ktoré vám pri bedlivom zpytovaní svedomia neprišli na rozum, za nevedomé. A hneď povedáte, prečo ľutujete za všetky hriechy? „Že som Pána Boha, tú najvyššiu a nekonečnú dobrotu obrazil.“ Pri hriechoch je vždy to najhoršie, že sme Boha obrazili, ktorého najviac milujeme. A z takej dokonalej ľútosti sľubujete polepšiť sa. Kto má dobrú ľútosť, musí mať i pevnú vôľu život svoj polepšiť; a len kto sa chce polepšiť, môže odpustenie obsiahnuť. Ale kto sa chce polepšiť, nesmie viacej hrešiť a musí sa varovať každej príležitosti hriechu. Preto povedáte: „Silne sľubujem viacej nehrešiť a príležitosti ku hriechu sa varovať.“ Ku koncu prosíte kňaza, aby vám dal pokutu a rozhrešenie: „Prosím za spasiteľnú pokutu a rozhrešenie.“ (Cfr. Huck-Osvald, Príprava k prvej sv. spovedi, str. 62, 63.)

326. Čo činí duchovný otec na konci spovede?

Duchovný otec na konci spovede po napomenutí dáva kajúcemu zadosťučinenie, potom udelí mu rozhrešenie.

Po tejto druhej spovednej modlitbe dajte pozor, čo vám duchovný otec povie, čo sa vás spýta a čo vám uloží. Keby ste niečo dobre nepočuli alebo nerozumeli, poproste duchov-

ného, aby vám to ešte raz povedal. — Kňaz vám dá najprv dobré napomenutie, potom uloží vám pokutu, modlitby alebo iný dobrý skutok ako zadosťučinenie, ktoré vám bude k spaseniu, ktoré patrí k poslednej čiastke sviatosti pokánia. Po pokute nasleduje hlavná vec — **rozhréšenie**. Toto slovo „rozhréšenie“ sme už viacrás spomínali. Rozhréšenie je ten súd, ktorý kňaz v mene Božom a na miesto Boha vyrieka, ktorým kajúčnemu hriešnikovi hriechy odpúšťa: „Rozhréšujem ťa od hriechov tvojich v mene Otca i Syna i Ducha svätého Amen.“ V tom okamžení, jako kňaz rieka slová odpustenia, duša stane sa čistou, skvie sa zas milosťou pred Bohom a anjelmi. Pod rozhréšením myslíte si, že stojíte pod krížom a krv Ježiša Krista teče na vašu dušu, aby ju očistila. Vy ešte raz vzbudte v sebe dokonalú ľútosť a hovorte v srdci: „O Ježišu, obmy dušu moju krvou svojou!“ Keď potom kňaz kríž učiní na vás, i vy sa pobožne prežehnajte.

Kňaz po prežehnaní modlí sa ešte a potom obyčajne povie krásne pozdravenie: „Pochválen buď Pán Ježiž Kristus!“ Vy pobožne odpovedajte: „Na veky. Amen.“ Potom vstaňte, bozkajte kňazovi ruku a odídite od spovednice s natešeným srdcom. Radujte sa jako Magdalena, keď jej Spasiteľ riekol: „Odpúšťajú sa ti hriechy, choď v pokoji!“ (Luk. 7, 48—50.). (Cfr. tamže str. 63, 64.).

327. *Čo máme činiť po svätej spovedi?*

Po svätej spovedi: 1. ďakovať máme Bohu, že nám hriechy odpustil; 2. vykonať máme zadosťučinenie, od duchovného otca nám uložené.

Po spovedi zostaňte ešte v kostole. Prvé je, aby ste Bohu za veľké dobrodenie sviatosti pokánia ďakovali. Potom vykonajte spasiteľnú pokutu, ktorú vám kňaz na tento deň uložil.

Kňaz odpúšťa hriechy, keď pri spovedi hriešnikovi rozhréšenie dá; ale on môže i hriechy zadržať, t. j. rozhre-

šenie odpieť alebo odložiť. (Ot. 111.) Vidí-li kňaz, že by rozhrešenie hriešnikovi nebolo na úžitok, vtedy je povinný rozhrešenie odpieť alebo odložiť. Kňaz musí v tomto prípade hriechy zadržať, t. j. hriešnikovi jeho hriechy na svedomí nechať. Kňaz nenie pánom nad sviatosťami; nesmie robiť, čo chce; ale musí robiť, čo má. Keď hriešnik nechce sa polepšiť, keď nechce potrebné k polepšeniu prostriedky vynakladať, alebo príležitostiam k hriechu vyhýbovať, alebo zadosťučiniť; kňaz nemôže mu dať rozhrešenie; veď by to i tak bolo daromné. Tu neplatí žiadna prosba, žiaden hnev. Taký hriešnik nech sa pokorne poddá súdu kňazovmu a nech sa usiluje, aby čím skôr hodným sa stal rozhrešenia; nech bedlive to robí, čo mu kňaz naloží, čo od neho žiada.

Spovedať sa, to ľazko padne človekovi. Hrešiť, to ide ľahko, ale spovedať sa a pokánie činiť, to nerobíme radi. Preto boli bludári, ktorí učili, že spoveď nenie potrebná že je dosť len Boha o odpustenie prosiť; Ježiš Kristus neustanovil len sviatosť k odpusteniu hriechov asi tak, že dosť ač Boha o odpustenie prosiť, alebo i tak, že netreba sa spovedať, ale len rozhrešenie od kňaza žiadať. Nie, Ježiš Kristus ustanovil spoveď ako potrebnú čiastku sviatosti pokánia; inými slovami, on chce, aby kresťania hriechy svoje kňazom vyznávali, a len po tomto vyznaní môžu kňazi rozhrešenie udeliť alebo zadržať.

Že Ježiš Kristus ustanovil spoveď, to vysvitá už zo slov, ktorými apoštolov oslovil: „Ktorým odpustíte hriechy . . .“ Tieto slová znamenajú to isté, jako keby im Ježiš bol povedal: „Ja vám, apoštolom svojim, dávam veľikú moc, moc hriechy odpúšťať. Ale túto moc nesmiete tak upotrebovať, že by ste vždy a všade hriechy odpúšťali; niekedy a mnohokrát hriechy odpustíte, ale zas niekedy ich neodpustíte. Teda za každým musíte vidieť, či je myseľ hriešnikova tak usporiadaná, že mu môžem odpustiť. Kajúčny hriešnik musí vám dať nazreť do svojho srdca. Vy musíte vedieť, čo urobil a či to už nechce viac urobiť. Vy musíte vedieť, či hriešnik chce vynaložiť potrebné k tomu prostriedky, aby viac tak ľahko do hriechu neupadol. To všetko vy nemôžete vedieť, keď vám to hriešnik sám nepovie. Teda hriešnik musí sa sám žalovať, svoje hriechy vyznať a osvedčiť sa, že chce vynaložiť tie prostriedky k polepšeniu, ktoré vy za potrebné uznáte. Keď

to hriešnik učiní, môžete mu hriechy odpustiť, i ja mu ich odpustím. Ale keď to hriešnik neučiní, vtedy mu hriechy zadržíte, t. j. na jeho svedomí necháte, aj ja mu ich nechám, ako sú, a neodpustím.“ — Toľko chcel Pán Ježiš povedať tými krátkymi slovami: „Komu odpustíte hriechy . . .“ — Týmto slovami Ježiš Kristus ustanovil apoštolov a v ich osobe kňazov za sudcov nad dušami. Aby mohli súdiť, musia poznať vec, nad ktorou súdiť prichodí. A oni ju len tak poznajú, keď hriešnik sám na seba žaluje.

Kňaz vo spovednici je i lekárom. Lekár nemôže liečiť nemoce, keď ich nepozná. Teda hriešnik musí svoje nemoce vyznať a svoje rany odokryť.

Kňaz v spovednici je i otcom, učiteľom, vodcom. Tým nemôže byť pre dušu, keď nepozná jej potreby. Tieto potreby pozná len z úprimnej spovede hriešnikovej.

V tomto smysle rozumeli apoštoli slová Kristove; a dľa tohoto smyslu i konali a uviedli spoveď; tak povstala spoveď v cirkvi a tak ona stojí i teraz. (Cfr. Dr. J. Gapp, Vollständige Katechesen II, str. 141—145.).

— Nestrachuj sa nikdy pred spoveďou a nehanbi sa vyznať hriechy svoje pri svätej spovedi; lebo lepšie je pre teba, keď teraz vyznáš hriechy svoje duchovnému otcovi, ktorý povinný je tajomstvo večne zadržať, nežli v nepokoji žiť, v hriechu zomrieť a voľakedy na súdny deň zahanbeným byť pred celým svetom. Po svätej spovedi staraj sa najviac o to, aby si viac nehrešil. A keď zhrešíš, hriechy svoje nezatajuj, lebo :

Kto tu hriechy zatajuje,
ten si peklo podpaľuje.

e) O zadosťučinení.

Zadosťučinenie je piata čiastka sviatosti pokánia.

Zadosťučiniť je toľko, ako učiniť toľko, čo dostačí napraviť krivdu alebo urážku, ktorú sme niekomu urobili.

Zadosťučinenie je teda vôbec povinovatá náhrada za niekomu učinenu krivdu alebo urážku.

Pri sviatosti pokánia dostiučinenie znamená náhradu za hriech a za to zlé, čo sme hriechom zapríčinili, za obrazenie Boha, za škodu blížnemu učenú atď.

Zadosťučinením menuje sa i pokuta, ktorú nám duchovný otec za hriechy uložil.

Teda zadosťučinenie v tom záleží, že hriešnik hotový je prijať a podstúpiť pokutu za svoje hriechy.

Hriechom obrážame Boha. Ponevác Boh je nekonečný, i obrazenie jeho je nekonečne veľké. A človek sám od seba nikdy nemôže dať také zadosťučinenie, ktoré by dostačovalo napraviť urážku božiu, lebo také zadosťučinenie muselo by byť nekonečne veľké, a čo človek vládze vykonať, to všetko je konečné alebo nedostatočné. Preto Ježiš Kristus dostiučiniť za všetky naše hriechy. Ale my sa musíme usilovať stať účastnými toho dostiučinenia, t. j. musíme aspoň to vykonať, čo vládžeme, aby sme i my podiel mali v ňom, že by nám dostiučinenie Ježišovo bolo užitočné, a to sa stáva skrze vykonanie pokánia, ktoré nám duchovný otec za hriechy uložil.

328. K čomu ukladá nám duchovný otec zadosťučinenie?

Duchovný otec ukladá nám zadosťučinenie k tomu, aby nám Boh aspoň jednu čiastku odpustil, keď uložené dobré skutky vykonáme.

Pri každom hriechu musíme dve veci rozoznávať: sám hriech alebo vinu pred Bohom a trest, ktorý hriech zaslúžil. Vo sviatosti krstu odpúšťajú sa nám všetky hriechy, ktoré sme pred krstom spáchali, i všetky tresty za hriechy. Ale pri sviatosti pokánia odpúšťajú sa nám len hriechy, t. j. všetka vina hriechov a večný trest, ktorý sme za hriechy zaslúžili, ale nie všetky časné tresty; tie musí človek podstúpiť lebo tu v živote alebo v očisťci. Kresťan tiež musí voľačo trpieť za svoje hriechy, keď je i P. Boh zase dobrý s ním. To zaslúžil. Márnوترatný syn chcel v dome otca svojho byť najnižším nádenníkom; a to zaslúžil, ačkoľvek otec mu od-

pustil. On vedel, že trebárs mu i otec odpustil, predsa je to nie tak, ako keby sa nič nebolo stalo. Chcel teda ťažkú prácu konať, aby tým spôsobom otcovi za veľké urazenie náhradu dal a krivdu, ktorú mu zapríčinil, zase napravil, t. j. aby otcovi dostiučinil. — Keď Dávid svoj ťažký hriech oľutoval a vyznal, Boh mu skrze proroka odkázal: „Pán odpustil tvoj hriech, ale syn tvoj smrťou umre“, t. j. Pán ti síce tvoj hriech a večný trest odpustil, ale na trest, na pokánie za to, čo si urobil, musíš smrťou ztratiť svojho syna.

Ponevác teda Boh večný trest vždycky odpúšťa s hriechami, ale časný nie vždycky, ten musíme trpeť buď na tomto svete alebo v očisťci; preto duchovný otec ukladá hriešnikovi zadosťučinenie, pokutu, t. j. také dobré skutky, ktoré sú Bohu príjemné a nám obtížne, s našim namáhaním spojené a sú preto pre nás pokutou, ktorú nám duchovný otec ukladá, aby sme ju za ten časný trest pred Bohom podstúpili. To duchovný otec smie, a to platí pred Bohom; lebo Ježiš povedal apoštolom: „Čokoľvek sviažete na zemi, bude sviazano i na nebi, a čokoľvek rozviažete na zemi, bude rozviazano i na nebi.“ Teda keď ti duchovný otec zadosťučinenie priviaže na svedomie, to i Boh priviazal na svedomie; a keď zadosťučinením časné tresty rozviaže, t. j. vás tých trestov pozbaví, nuž tie aj Boh rozviaže, t. j. aj Boh vás tých trestov pozbaví, vám ich odpustí.

* Jestli to, čo nám duchovný otec uložil, vykonať nemôžeme, vtedy môžeme ho požiadať o iné zadosťučinenie.

* Pri spovedi musíme mať opravdivú vôľu, to pokánie, ktoré nám duchovný otec uložil, vykonať. Kto túto vôľu má, ale neskôr z nedbanlivosti svoje pokánie nevykoná, taký spovedal sa síce platne, ale tým dopúšťa sa hriechu a pozbavuje sa mnohých milostí božích. Ktorý ale ani tú vôľu nemá, ten sa spovedal neplatne, lebo nechce vykonať vec, ktorá je k sviatosti pokánia potrebná. Keď kresťan pri spo-

vedi vďačne prijíma na seba pokánie, to je znak ľútosti. Keď si ale myslí: to mi je predsa primnoho, to neurobím, ten nemá ani ľútosti a jeho spoveď aj preto nenie platná.

— Uložené pokánie musíme vykonať s pokorným srdcom, t. j. máme ho ochotne prijať a pri tom myseľ, že sme o mnoho väčšiu pokutu zaslúžili. Máme ho vykonať tak, ako je uložené, t. j. toľko, tam, vtedy a tak, ako duchovný otec uložil. A máme to vykonať bez odkladu, čo najskôr možné je, t. j. nesmieš to bez potreby odkladať, odťahovať, ale jaknáhle môžeš, máš to vykonať, alebo v takom čase, ako duchovný otec uložil.

Ba ani neuspokojte sa len s tým, čo prísne treba vám vykonať, ale i dobrovoľne vykonávajte dobré skutky kajúčnosti, t. j. sami uložte si nejaké skutky obtížne. Preto vykonajte po sv. spovedi dlhšie niektoré modlitby, jako ruženec, alebo krížovú cestu, častejšie navštívte kostol domáci alebo blízky, odoprite si nejaký pokrm, čo radi jiete, alebo nejakú zábavu, čo radi máte atď.

Ale Pán Boh je taký dobrý k nám, že za taký dobrovoľný kajúčný skutok, nielen modlitbu, almužnu a pôst, ale i trpezlivosť v trápení prijíma. Tak na pr. ak budete trpezliví, keď vás nemoc, nešťastie alebo ztrata navštíví, ak budete spokojní s biednejším pokrmom, s chatrnejším odevom, s ťažšou prácou v zime alebo v horúčosti, ak budete trpezliví a spokojní, keď vás budú vysmievať, potupovať, prenasledovať; keď na rozkaz rodičov musíte doma ostať, keď iné deti pôjdu sa zabávať; slovom, ak budete trpezliví a z lásky k Bohu znášať všetko, čo vám je nepríjemné a nemilé, pomysliac si, že ste o mnoho prísnejších trestov zaslúžili. To vám všetko Boh za dobrovoľné zadosťučinenie prijme jestli to jemu za svoje hriechy obetujete.

Tu na zemi, hovorí sv. Katarina z Genuy, môžeme niekoľko halierami zaplatiť dlh mnohých dukátov, t. j. malými trápeniami sotreť mnoho trestov. Keď ale čakáme až do

očisťca, vtedy musíme mnoho dukátov platiť za niekoľko halierov, t. j. ťažké tresty podstúpiť za ľahké hriechy. Keby úbohé dušičky ešte raz mohli prijsť na svet, čo by robily? (Schmitt).

Márnratný syn, chcjúc sa potrestať, povedal otcovi: „Už nie som hoden, byť synom tvojím; učíš ma len nádenníkom!“ On sa teda vzdal práv a pohodlia domáceho syna a chcel ako nádenník trebárs najnúdznejším odevom sa odievať, najbiednejší pokrm požívať, najobťažnejšie práce konať a nad to ešte hanu a potupu svojich spolupracovníkov znášať; chcel jedným slovom všetky obtížnosti, trpkosti a neprijemnosti milerád pretrpeť, len aby otca usmieril.

Srdečne ďakujeme Ježišu Kristu, že sviatosť pokánia ustanoviť ráčil; lebo keď túto sviatosť tak prijímame, jako to sv. cirkev prikazuje, môžeme snadným spôsobom nábožne žiť a Bohu sa zaľúbiť, zpytovaním svojho svedomia učíme sa poznať svoje hriechy, náklonnosti, zlé príležitosti a obyčaje; ľútosť nás učí, aby sme hriech, to najväčšie zlé, nenávideli a v ošklivosti mali; dobré predsavzatie zkušá našu vôľu, či v dobrom strváme a v tom ju utvrdzuje a milosť božiu nám zachováva; spoveď a dostiučinenie nás povzbudzuje, aby sme Boha milovali, udeľuje pokoj nášmu svedomiu, ktorý je najväčší poklad na svete. (Ch. Schüller.)

f) O odpustkoch.

I po vykonaní uloženého zadosťučinenia ostávajú hriešnikovi časné tresty; hriešnik ich lebo musí vytrpeť, alebo môže za ne kajúcnyimi dobrými skutkami dostiučiniť. Ale môže hriešnik toľko hriechov spáchať, že mu po vykonaní uloženej pokuty zostane toľko časných trestov za ne, koľko on na tomto svete nemôže alebo sotva môže vytrpeť. Takému kresťanovi prišlo by potom na druhom svete v očisťci dlho trpeť. On to síce zaslúžil, ale Pán Boh predsa smiloval sa nad ním a učinil, aby cirkev i takému kresťanovi bola na pomoci, a cirkev býva nápomocná, že nám 2. mimo spo-

vede udeľuje odpustenie časných trestov. Aby ste to tým lepšie rozumeli, poviem to ešte raz v príklade. Anton spovedal sa z mnohých hriechov. Duchovný otec dal mu rozhrešenie. Tým Anton obdržal odpustenie hriechov a večného trestu. Časné tresty mu ostaly. Za tie uložil mu duchovný otec pokutu sedem otčenášov. Ale táto pokuta bola malá, Antonovi neboly preň všetky časné tresty odpustené. Ale Antonovi môžu byť i tieto časné tresty odpustené, keď obsiahne odpustky.

329. Čo sú odpustky?

Odpustky sú odpustenie časných trestov mimo spovede udelené.

Odpustky, t. j. odpustenie. Ale toto odpustenie nestáva sa vo sviatosti pokánia, pri spovedi; odpustky sú udelené odpustenie časných trestov mimo spovede. To si dobre zapamätajte. Luteráni hovoria, že v cirkvi katolíckej odpúšťajú sa hriechy odpustkami mimo spovedi. To je nie pravda. Hriechy a večný trest za ne odpúšťajú sa len pri spovedi (alebo keď sa kresťan nemôže spovedať v nebezpečenstve života, dokonalou ľútosťou). Mimo spovedi odpustkami neodpúšťajú sa žiadne hriechy ani veľké ani malé; neodpúšťa sa ani večný trest ani časný trest, ktorý je prirodzený následok hriechu; ani pokánie, ktoré je tým viac potrebné k dosiahnutiu odpustkov: odpustkami odpúšťajú sa mimo spovedi tie časné tresty, ktoré by sme za odpustené už hriechy buď na tomto svete alebo v očisťci museli ešte trpieť. Teda odpustky vzťahujú sa len na časné tresty za tie hriechy, ktoré sú nám už odpustené, t. j. ktoré sme pri spovedi vyznali a oľutovali.

330. Koľkonásobné sú odpustky?

Odpustky sú dvojnásobné: 1. odpustky plno-

mocné, keď odpúšťajú sa nám všetky časné tresty zaslúžené. 2. Odpustky neplnomocné, keď odpúšťa sa nám len jedna čiastka časných trestov zaslúžených.

• Podľa toho, či sa časné tresty za hriechy celkom alebo len z čiastky odpúšťajú, sú odpustky plnomocné alebo neplnomocné.

Ježiš spoluukrižovanému lotrovi všetky časné tresty, ktoré by ešte bol musel trpieť, odpustil; sv. Pavel tomu hriešnemu kresťanovi v Korinte všetky časné tresty odpustil: preto to boli odpustky plnomocné. Keď niekto plnomocné odpustky získa a umre, taký ide hneď do neba. Ale k plnomocným odpustkom patrí, aby kresťan bol celkom čistý od každého, i najmenšieho hriechu; lebo kým trvá hriech, ani časný trest za hriech nemôže byť odpustený. Preto však trebárs by sme i nemohli celkom získať plnomocné odpustky, predsa smieme úfať, že ich aspoň z čiastky získame, že nám aspoň čiastka našich časných trestov bude odpustená dľa toho, ako skrúšene vykonáme predpísané kajúčne dobré skutky.

Ale sv. cirkev vždy neodpúšťa všetky časné tresty, jako Ježiš lotrovi na kríži a sv. Pavel kresťanovi v Korinte, ale niekedy odpúšťa len čiastku časných trestov. To sú neplnomocné odpustky. — Pri neplnomocných odpustkoch počíta sa na dni a roky. To je starodávna obyčaj a znamená toto: v starých časoch cirkve ukladané bolo hriešnikom vo sviatosti pokánia prísne pokánie, tresty, ktoré dni a roky trvaly. Odpustky sa ešte i dnes podľa toho obyčaja udeľujú. Na pr. obsiahol by si odpustky 100 dní, to znamená, že sa odpustí toľko časných trestov, koľko by si podľa obyčajov starocirkevných pokánim 100 dní bol pretrpel.

331. *Čo je potrebné k získaniu odpustkov?*

K získaniu odpustkov potrebné je: 1. aby duša naša čistá bola od smrteľných hriechov; 2. aby sme dôkladne vykonali všetko, čo cirkev k získaniu odpustkov predpisuje.

K získaniu odpustkov vôbec potrebné je: 1. aby sme mali dušu čistú, t. j. boli bez každého ťažkého hriechu. Preto prv musíme aspoň za všetky ťažké hriechy ľutovať a z nich sa vyspovedať, a tak odpustenie obsiahnuť. Kto je v stave ťažkého hriechu, nemôže získať odpustky. Toto je veľmi vážna podmienka. Ba plnomocné odpustky získame len vtedy, keď sme sa najprv i od všetkých všedných hriechov očistili. Potom po druhé je potrebné, aby sme vykonali všetko, čo cirkev svätá k získaniu odpustkov predpisuje. Cirkev (pápež, biskup) predpisujú krem stavu milosti niektoré dobré skutky, ktoré vykonať musíme, jestli odpustkov účastní byť chceme. Také dobré skutky sú, aby sme hodne sv. sviatosti pokánia a oltárňu prijali, nábožne sv. mšu slyšali, na úmysel cirkve sa modlili, jeden alebo viac kostolov navštívili, aby sme sa postili a almužnu dávali. Tieto dobré skutky musíme svedomite a celkom tak vykonať, ako sú predpísané; ináč by sme nezískali odpustky. Nemocným môže duchovný otec na miesto takých dobrých skutkov, ktoré oni vykonať nemôžu, iné uložiť.

Cirkev svätá takto odpúšťa časné tresty. Cirkev má nevyčerpatelný poklad kajúcnych dobrých skutkov, totižto zásluh, dostiučinení Ježiša a Matky Božej a všetkých svätých až po naše časy. Tento poklad zvýšených zásluh, dostiučinení, dal Pán Ježiš cirkvi katolickej, a ona bere z neho a dáva (tieto kajúčne skutky) Otcovi nebeskému na náhradu za to, čo menej kajúční kresťania pre svoju slabosť vykonať nemôžu. Teda k tým dobrým skutkom, ktoré cirkev k získaniu odpustkov predpisuje, cirkev prikladá z pokladu zásluh Ježiša Krista a svätých. Matka môže z toho, čo sošporoval jeden

z jej synov, zaplatiť pokutu za druhého syna, ktorý čosi trestu hodného vykonal.

* Užívanie odpustkov je nám veľmi prospešné — užitočné. Už z toho, čo som o odpustkoch pohovoril, môžete vidieť, že odpustky sú veľmi užitočné, lebo oslobodzujú nás od trestov, ktoré by sme lebo na tomto svete alebo v očistci vytrpeť museli. Jeden človek má veľikú dlžobu. Celý život musí ťažko pracovať a sotva bude v stave vyplatiť dlh. Tu príjde jeden boháč a povie mu: „Urob, čo z teba vystačí, a čo nebudeš môcť vyplatiť, to splatím ja za teba“. Aká to radosť, aký úžitok pre toho človeka! A tak i cirkev sv. hovorí nám: „Urobte, čo môžete; vykonajte predpísané dobré skutky; to druhé nahradím ja zo svojho duchovného pokladu, aby bolo, koľko treba na náhradu za časný trest.“ Jaký to osoh pre nás! A tým, že tie nepatrné skutky kajúčne, ktoré sa od nás k získaniu odpustkov žiadajú, trestov očisťcových nás zbaviť môžu: vzbudzuje sa v nás horlivosť v činení pokánia, ochotnosť k častejšiemu prijímaniu sv. sviatostí a konaniu dobrých skutkov. Lebo nech si to nikto nemyslí, že odpustky oslobodzujú od povinnosti, činiť pokánie. To nenie pravda; cirkev len tým udeľuje odpustky, ktorí sa vynasnažujú Bohu konaním pokánia dostiučiniť. Veď, kto chce získať odpustky, musí byť v stave milosti, teda predovšetkým musí sa opravdive polepšiť, krem toho musí predpísané dobré skutky vykonať. A tak kresťan, ktorý sa usiluje získať odpustky, tým činom býva povzbudzovaný ku konaniu dobrých skutkov. Kresťan má z toho dvojaký úžitok. Tie dobré skutky sú samé v sebe záslužné pre neho (jako každý dobrý skutok v stave milosti vykonaný), a krem toho sú tie dobré skutky skutkami pokánia za časný trest.

Ten človek, ktorý mal tú veľkú dlžobu, a ktorému boháč sľúbil, že vyplatí za neho, čo ešte bude treba, ak sám urobí, čo z neho vystačí, pomyslel si, že veď už má človeka, ktorý zaplatí za neho, a neusiloval sa pracovať, aby i sám mohol vyplatiť, čo z neho vystačí. Čo myslíte, či ten boháč vytrhne ho z jeho dlhov? Nevytrhne. Tak je to v cirkvi s odpustkami. Len tomu sú odpustky užitočné, kto usiluje sa konať pokánie.

V ktorej rodine jeden 16-ročný syn sa tak zabudol, že svojho otca nabil a veľmi spotupil. Otec vyhnal syna z domu a nechce ho viac vidieť. Ale syn prišiel nazpak a s plačom prosí otca o odpustenie. Otec mu odpustí všetko a syn mu je tak milý ako predtým. O rok zase zabudne sa syn a dobie a spotupí otca zase. Otec vyžene ho zas z domu, ale on zase príjde a s plačom prosí o odpustenie. Otec odpustí. Ale teraz musí syn trest podstúpiť, na pr. za šesť týždňov nesmie sedieť s otcom, s matkou a s bratmi pri jednom stole, jest' dostáva o sebe v kúte a pri jedení musí kľačať. To syn urobí raz. Tu tie ostatné deti, jeho bratia a sestry, prosia otca, aby shliadol na nich, oni že ho vždy milovali a ctili: aby im k vôli, pre nich, odpustil ten trest ich bratovi. Otec dal sa obmäkčiť a povedal: „Ešte raz dostane prvé jedlo o sebe v kúte, a potom nech si k vám sadne ku stolu, a bude zase dobre!“ — Či vám mám vysvetliť toto podobenstvo? — Surové držanie sa synovo a jeho vyhnanie z domu otcovského znamená hriech a večný trest; to prvé prijatie jeho nazpak do domu znamená odpustenie hriechu skrze krst; to druhé — s uloženou pokutou — znamená odpustenie vo sviatosti pokánia a časný trest; obľahčenie a odpustenie trestu znamená odpustky.

* I za duše v očistci môžeme získať odpustky, a síce tak, že vykonáme tie dobré skutky, ktoré cirkev k získaniu odpustkov predpísala a obetujeme ich Bohu za mrtvých, t. j. prosíme Boha, aby odpustky, ktoré sme vykonaním tých dobrých skutkov získali, prijal za dušičky v očistci a im trest lebo odpustil alebo uľavil alebo zkrátil. Odpustky môžeme obetovať za tú dušu, za ktorú chceme, za viac alebo za všetky dušičky v očistci. To je potom tak, ako čo by tá duša, ktorej si odpustky privlastnil, tie odpustky sama na zemi bola získala. Ale tak môžeme pre duše v očistci obetovať len všetky tie odpustky, o ktorých to pápež zjavne vyriekol.

Zvláštny spôsob plnomocných odpustkov je „Milostivé leto“, tak zvané dľa milostivého leta židovského. Židia totižto každý pädesiaty rok museli svojich otrokov na svobodu prepustiť, kúpený alebo u seba založený majetok predošlému jeho majiteľovi alebo jeho dedičom vrátiť, dlžoby odpustiť.

Bol to u nich ozaj milostivý rok, milostivé leto. V cirkvi svätej každých 25 rokov, alebo z veľmi vážnych príčin i inokedy, na pr. v čas prenasledovania cirkve, alebo keď nový pápež zaujal stolicu Petrovu. Veriaci majú vtedy skrze modlitbu a konanie dobrých kajúčnych skutkov vyprosiť ochranu a požehnanie od Boha na katolícku cirkev a jej hlavu. Vtedy dostávajú duchovní otcovia veľiké plnomocenstvá. Môžu na pr. rozhrešiť i od takých hriechov, od ktorých ináč len biskup alebo pápež môže dať rozhrešenie.

Z toho, čo som vám o odpustkoch povedal, môžete vedieť, že to nie je pravda, čo inoverci o odpustkoch na našu svätú cirkev hovoria. Oni hovoria: 1. Že my katolíci veríme, že odpustkami odpúšťajú sa nám spáchané hriechy alebo i budúce naše hriechy; — a my len to veríme, že odpustkami odpúšťajú sa nám len časné tresty, ktoré sme za hriechy zaslúžili. — Inoverci hovoria: 2. že katolícka cirkev predáva odpustky za peniaze; — a my vieme, že keď cirkev k získaniu odpustkov almužnu na dobrý cieľ predpisuje, tá almužna vynaložená býva na ten určitý dobrý cieľ, a je len almužnou, dobrým kajúcim skutkom a žiadnou kúpnu cenou. — Inoverci hovoria: 3. že katolícke odpustky sú na prekážku opravdivému pokánIU; a my vieme, že odpustky pokánIE podporujú, lebo kto ich chce získať, musí usilovať sa obsiahnuť odpustenie hriechov, sa polepšiť a konať kajúčne skutky.

Vďačne užívaj odpustky,
je to zvláštne dobrodenie,
ktorým cirkev z moci božej
obľahčuje nám spasenie.

— V úctivosti a vážnosti majte odpustky a vynasnažujte sa, aby ste ich hodne mnoho získali jak pre seba, tak pre duše v očisťci. Koľko časných trestov môžete od seba odstrániť a jako môžete si i očistec pre seba zkrátiť! A jaká to potecha, keď si pomyslíte, že tie duše, ktorým vy odpustkami z očisťca pomôžete, budú za vás prosiť v nebi a pri smrti prídu pre vás a odvedú do neba! Každé ráno obnovte v sebe úmysel: O Bože, chcem získať všetky odpustky, ktoré dnes získam môžem. Na začiatku katechismusa máte viac modlitieb, ktorými môžete získať odpustky, a v modlitebnej knižke ich ešte viac najdete. Aj sv. ružencom môžete získať odpustky; ale ten

musí byť od kňaza, k tomu splnomocneného, posvätený. V spolku zvanom „Živý Ruženec“ môžete obsiahnuť mnoho odpustkov; vstúpte doňho; tiež v spolku „Najsvätejšieho Srdca Ježiša atď.“

„Ponevác odpustky tak veľkú vážnosť zasluhujú, že nie som v stave dľa ich zásluhy ich chváliť a velebiť, preto len môžem vás všetkých pre lásku a úctu, ktorú ste Bohu podlžni, prosiť a zaprísať, aby ste ich, ako len z vás vystačí, vysoko cenili a velice vážili“. Tak napomínal sv. Ignác z Loyoly svojich rodákov r. 1540.

Kto sa odpustkom posmieva,
Dušu do pekla posiela.

5. O poslednom pomazaní.

Milosť božia je nám vždy potrebná, obzvlášte ale na konci nášho života. Keď kresťan ťažko nemocný je a preveliké boľasti cíti, keď si pripomína svoj predošlý život a len teraz svoje hriechy skutočne poznáva, za ktoré už dostiučniť nemôže a keď si pripomína, čo ho na druhom svete čaká a preto smrti sa bojí; keď snadno i od diabla pokúšaný býva alebo vo svojich boľastach netrpezlivý byť môže, miesto čo by trpezlivo a kajúčne nemoc znášal: ó, či takému kresťanovi v hodine smrti nenie nanajvýš potrebná pomoc a posila? A Ježiš Kristus chce mu ju dať vo sviatosti posledného pomazania.

332. Čo je poslednie pomazanie?

Poslednie pomazanie je sviatosť, ktorú Kristus Pán pre ťažko nemocných ustanovil, aby od Boha milosť dosiahli k dobrému duše a často i tela.

Sviatosť táto menuje sa pomazanie, lebo nemocný býva pomazaný svätým olejom. — Menuje sa poslednie pomazanie, preto že človek obyčajne po tomto pomazaní

žiadnu inú sviatosť už neprijíma, v ktorej by sv. olejom pomazaný bol. Najprv býva pomazaný pri krste, potom pri birmovke, potom niektorý pri posvätení na kňazstvo; pri poslednom pomazaní býva teda naposledy pomazaný. Teda nie preto menuje sa posledným, ako by po prijatí tejto sviatosti nemocný už umrel alebo musel umrieť. — Kňaz, ktorý pomazanie koná, modlí sa nad nemocným, a nemocný skrze to pomazanie olejom a modlitbou kňaza dosahuje milosť božiu. Táto milosť božia účinkuje k dobrému duše a často i tela. — Svätý olej, o ktorom je tu reč, býva na zelený štvrtok pod sv. omšou posvätený, a nazýva sa olejom nemocných.

Poslednie pomazanie je sviatosť. Viditeľný znak je pomazanie svätým olejom a predpísaná modlitba. — A tento znak znamená a účinkuje neviditeľnú milosť božiu k dobrému duše a často i tela, aby duši a často i telu dobre bolo. — A túto sviatosť ustanovil Ježiš Kristus. To dosvedčuje sv. Jakob apoštol (5, 14—15.) tými slovami: „Je-li kto z vás nemocný, zavolaj kňaza cirkve, a nech sa modlí nad ním mažúc ho olejom v mene Pána, a modlitba viery uzdraví nemocného a poľahčí mu Pán, a jestli v hriechoch je, budú mu odpustené.“

Apoštol prikazuje pomazanie nemocného pod modlitbami a prisľubuje, že to bude nemocnému k dobrému. Toto apoštol sám od seba nemohol by sľubovať, keby Kristus tak nebol ustanovil; lebo len Kristus mohol viditeľnému znaku pripojiť neviditeľnú milosť. A tak len Kristus ustanovil milosť posledného pomazania. A jako to sv. Jakob opísal, tak to zachovávajú katolíci až podnes. Kresťan ide k pánu farárovi a povie: „Jeden z nás je chorý, prijdte ho zaopatriť“. A kňaz príde a modlí sa nad chorým a pod modlitbami maže ho sv. olejom, ako to robievali za časov sv. Jakoba.

* Sviatosť posledného pomazania obyčajne a riadne duchovný pastier nemocného udeľuje, to jest ten kňaz, ku ktorého farnosti nemocný prislúcha.

333. Jako slúži poslednie pomazanie k dobrému duše?

Poslednie pomazanie slúži k dobrému duše tak, že 1. rozmnožuje milosť posväcujúcu; 2. sotiera hriechy všedné ba i smrteľné, z ktorých nemocný nemôže sa viacej vyspovedať, ale ich aspoň oľutoval; 3. posilňuje v trápení a v pokušeniach, zvlášte v smrteľnom boji.

Poslednie pomazanie: 1. rozmnožuje (v nemocnom) milosť božiu posväcujúcu, vtedy totižto, keď nemocný je v stave milosti božej. Preto, keď len môže, má najprv prijať sviatosť pokánia.

2. Sv. Jakob povedal: „Je-li nemocný v hriechoch, budú mu odpustené“. Má-li nemocný hriechy všedné, poslednie pomazanie sotiera mu hriechy všedné. A keď nemocný nemohol sa pre svoju slabosť alebo zapomenlivosť vyspovedať, poslednie pomazanie sotiera mu i tie smrteľné hriechy, z ktorých nemocný nemôže sa viac vyspovedať; ale vždy predpokladáme, že za svoje hriechy v srdci ľutuje alebo predtým ľutoval.

3. Sv. Jakob povedal: „A poľahčí jemu Pán“, t. j. posilní ho. Nielen telo nemocného je slabé, ale i vôľa jeho slabá, k zlému naklonená: on snadno môže pre svoje boľasti netrpezlivým a nepokojným byť, zúfať. Poslednie pomazanie prináša nemocnému zvláštne milosti, tak že jeho vôľa býva posilnená k dobrému; nemocný stane sa silným a mocným, že že svoju nemoc, svoje trápenie trpezlivo, do vôle božej odovzdane znáša, ale i všetky pokúšania zlého ducha premáha, ktorý zvlášte v čas nemoci a v hodinu smrti nás pokúša, ba že sa ani smrti nebojí, lebo keď ho i ľaká tá myšlienka, že umrieť musí a čo bude s ním pri božom súde: on nezúfa, ale zcela sa dôveruje v milosrdenstvo božie. Teda poslednie pomazanie posilňuje nemocného v trápení a v pokušeniach, zvlášte v smrteľnom boji.

O, deti moje! Sto a storáz som sám videl, ako poslednie pomazanie zázračne posilňuje nemocných v týchto vážnych okamženiach. Človek sa smrti bojí, to mu je prirodzené, bojí sa i prísneho súdu, ktorý po smrti nasleduje. Po poslednom pomazaní je nemocný pokojný a veselý; už nemá taký strach pred smrťou; už vďačne umre, len aby do hriechov neupadol. Tento zázračný účinok som nieraz videl a ďakoval som Bohu za to. Často v živote proste, deti moje, o milosť, že by ste v poslednom smrteľnom boji sviatosť posledného pomazania prijať mohli. (Dr. Jul. Gapp.).

334. Jako slúži poslednie pomazanie k dobrému tela?

Poslednie pomazanie k dobrému tela slúži tak, že uľavuje boľasti, ba i zdravie nám získa, jestli to slúži k našemu dušnému spaseniu.

Poslednie pomazanie často činí, že nemocnému býva po ňom ľahšie, ba poslednie pomazanie často i zdravie prina-
vracuje nemocnému, ale to sa len vtedy stáva, keď Pán Boh predvidí, že by ďalší život nemocnému bol užitočný k pokániu, polepseniu sa a preto k spaseniu duše.

Niektorí kresťania predsa nechcú poslednie pomazanie. Boja sa, že by museli potom hneď umreť, lebo tak ľudia hovoria. Sprostosť. Čo ľudia hovoria, od toho neumreš ani neozdravieš. Koľko ich len ja poznám, ktorým som sám udelil poslednie pomazanie, a sú zase zdraví. Svätým pomazaním získali mnoho na duši a asnáď i na zdraví.

335. Jako udeľuje kňaz poslednie pomazanie?

Kňaz poslednie pomazanie udeľuje tak, že nemocnému oči, uši, nos, ústa, ruky a nohy maže olejom posväteným.

Na konci vám vyrozprávam, ako sa toto udeľovanie posledného pomazania deje.

336. *Kto môže prijať poslednie pomazanie?*

Poslednie pomazanie môže prijať každý kresťan katolík, ktorý k užívaniu rozumu prišiel a je nebezpečne nemocný.

Poslednie pomazanie môže prijať každý kresťan katolík, ktorý k užívaniu rozumu prišiel. Kto k užívaniu rozumu neprišiel, ten nevie ešte zhrešiť. Obyčajne sa povie, že deti sedem rokov staré prišli už k užívaniu rozumu; ale mnohé už skôr. A taký katolík, ktorý k užívaniu rozumu prišiel, môže prijať poslednie pomazanie aj keď ešte nebol pri spovedi, keď je nebezpečne nemocný, keď je tu nebezpečenstvo, že nemocný na tú nemoc zomre. Sem patrí aj staroba. Vojaci pred bitkou alebo na smrť odsúdení pred smrťou nedostanú poslednie pomazanie, leda keby ťažko onemocneli (poranení).

337. *Kedy má nemocný poslednie poznanie prijať?*

Jestli len možno, nemocný poslednie pomazanie prijať má vtedy, keď je ešte pri povedomí.

* Deti moje! navštívili vás Boh dobrotivý ťažkou nemocou, neodkladajte s prijatím sv. sviatostí až do posledného okamženia; lebo môže vás boj smrteľný zastihnúť skôr, než by ste sa nazdaly, tak, že ani nebudete môcť dať kňaza volať. Poslednie pomazanie nemôže byť užitočné telu, keď nemocný má smrť už na jazyku; ale aj duši málo pomôže, keď sa nemocný k hodnému prijatiu sviatostí náležite pripraviť nemohol. Rodina nemocného veľmi mu tým škodí, keď dá k nemu zavolať kňaza len vtedy, keď od nemocného reč a pamäť odišla. Čo bude s takým človekom, ktorý s hriechami, s rozličnými svetskými myšlienkami odíde na druhý svet pred Pána Boha?! O, deti moje, myslite na to, a keď je v dome niekto nebezpečne nemocný, povedzte vašim ro-

dičom alebo rodine nemocného, aby mu pravdu povedali; aj vy keby ste padly do nebezpečnej nemoci, aby aj vám povedali pravdu. Nemocný sa pravda zľakne, ale to chytré prejde a pre dušu je mu to tak dobre. Najlepšie je hneď vtedy prijať posledné pomazanie, keď nemoc počína byť nebezpečnou. — Nemocného príbuzní sväto povinní sú k nemocnému kňaza volať ešte i vtedy, keď by nemocní povedomie bol ztratil.

338. *Jako sa má nemocný prichystať ku prijatiu posledného pomazania?*

Ku prijatiu posledného pomazania nemocný má sa prichystať tak, že sa 1. vyzpovedá, alebo jestli sa zpovedať nemôže, aspoň oľutuje hriechy svoje; 2. vzbudí v sebe vieru, nádej a lásku a odovzdá sa úplne do vôle Božej.

Aby nemocný sviatosť posledného pomazania hodne prijal, musí byť v stave posväcujúcej milosti; do toho stavu dostane sa skrze svätú zpoveď. Jestli sa nemôže vyzpovedať, musí aspoň vzbudiť v sebe ľútosť nad spáchanými hriechami. Potom musí ešte vzbudiť v sebe vieru, nádej a lásku. A ešte jedno, čo je veľmi dôležité, musí sa úplne odovzdať do vôle Božej. — Vo sv. Písme čítame, ako P. Boh povolal niektorých svojich služebníkov, keď chcel ich poveriť nejakým úradom. Tak povolal Mojžiša. Mojžiš riekol: „Tu som, Pane!“ Tak stalo sa chlapcovi Samuelovi, tento odpovedal: „Hovor, Pane, sluha tvoj počúva!“ Tak má smýšľať kresťan-katolík v hodine smrti svojej. — P. Ježiš Kristus, keď videl, že už zomre, riekol: „Otče, do tvojich rúk porúčam ducha svojho!“ Tak má každý človek myslieť a hovoriť, keď už blíži sa mu smrť.

Teraz vám poviem, ako sa posledné pomazanie udeľuje.

Domáci majú prichystať: 1. stôl a stolček (kľakadlo). 2. Stôl má byť bielym obrusom zastrený. 3. Na stole má byť krížik s dvoma horiacimi sviecami. 4. Nádobka so svätenou vodou a druhá s obyčajnou vodou. 5. Tanier s bavlnou alebo s konopami. 6. Nádobka so soľou a 7. čistý uterák.

Soľou a vodou si kňaz prsty vo svätom oleji omočené na čisto umyje, a potom tú vodu, bavlnu alebo konope, aby v nejakú neúctu nepadly, musia domáci na oheň dať.

Obyčajne udeľuje sa poslednie pomazanie spolu so sviatosťou pokánia a s oltárnou sviatosťou, a vtedy nazývajú sa tieto sviatosti spolu sviatosti umierajúcich; a udeľovaníu sviatosti umierajúcich riekaame zaopatrovanie nemocných.

Zaopatrenie nemocných koná sa týmto spôsobom:

1. Kňaz vojdúc do príbytku nemocného rieka: „Pokoj domu tomuto a všetkým prebývajúcim v ňom!“ na znamenie, že sa nemocný nemá báť príchodu kňaza; lebo zaopatrenie neprináša smrť, ale liek nebeský pre chorú dušu a slabé telo.

2. Kňaz položí Božie Telo na stôl a pokropí nemocného svätenou vodou na upomenutie, že s veľkou čistotou duše prijať má sviatosť poslednieho pomazania a jestli že duša jeho čistá nenie, že ju má očistiť svätou spoveďou.

3. Kňaz vyslyší spoveď nemocného a dá mu prijať Božie Telo obyčajným spôsobom a potom ide mu udeliť poslednie pomazanie.

Sviatosť poslednieho pomazania udeľuje sa takto:

1. Kňaz kladie ruky na hlavu nemocného na znamenie, že nemocný do zvláštnej ochrany božej sa odporúča, a preto sa pri tom kňaz modlí, aby Boh skrze to vzkladanie rúk a skrze prímluvu všetkých svätých všetku moc ducha zlého od nemocného odvrátil ráčil.

2. Po modlitbe maže kňaz nemocného v podobe kríža na očiach, na ušiach, na nose, na ústach, na rukách a na nohách, prosíac Boha, aby skrze to

mazanie a skrze milosrdenstvo svoje nemocnému všetky hriechy, ktoré tými piatimi smyslami spáchal, odpustiť ráčil.

3. Po mazaní svätým olejom modlí sa kňaz za duchovné i telesné zdravie nemocného a podáva nemocnému kríž k bozkaniu, na upamätovanie, že vo svojej nemoci má nemocný s Kristom sa tešiť, s Kristom trpieť a s Kristom umierať.

4. Naposledy udelí kňaz zomierajúcemu alebo v nebezpečenstve života postavenému generálnu absolúciu, ktorá nenie rozhrešenie ale len požehnanie, s ktorým sa umierajúcemu plnomocné odpustky udeľujú, jestli sa on vyspovedal a sviatosť oltárnu prijal alebo jestli by to vykonať chcel, keby ešte pri smysloch bol.

Mazanie olejom znamená milosť posilnenia, ktorá sa nemocnému v sviatosti posledného pomazania udeľuje; lebo ako olej hojí rany, posilňuje údy tela a obľahčuje boľasti, tak sviatosť posledného pomazania hojí rany hriechov, posilňuje v trápení a v pokušeniach, zvlášť v poslednom boji a obľahčuje častokrát nemoc, ba i zdravie nemocnému získa, jestli to k jeho dušnému spaseniu slúži.

Domáci, keď kňaz nemocnému sviatosti prisluguje, majú sa modliť k Pánu Bohu, aby sviatosti nemocnému k životu večnému užitočné boly; keby myseľ nemocného bola už veľmi slabá: sú povinní nemocnému zaopatrenie sviatosťami pripamätovať a ho k tomu pripraviť.

339. Koľkokrát môže človek prijať posledné pomazanie?

Posledné pomazanie prijať môže človek jedenkrát v každej nebezpečnej nemoci; áno, môže ho i v tej istej nemoci viac ráz prijať, jestli nebezpečenstvo smrti pominulo a zase znovu nastúpilo.

To je jasné. V nebezpečnej nemoci môže a má katolícky kresťan prijať posledné pomazanie; keď sa toto nebezpečenstvo pominulo, a nastalo nové, môže a má byť posledné pomazanie zase prijaté. Kresťan nech sa v tej veci spoľahne

na kňaza, tento bude vedieť, kedy má dať nemocnému poslednie pomazanie.

* Poslednie pomazanie nie je síce nevyhnutelne potrebné k spaseniu, avšak predsa hriech pácha ten, kto nechce ho prijať v ťažkej nemoci.

— Keď ťa Boh dobrotivý ťažkou nemocou navštívi, neodkladaj prijatie poslednieho pomazania až do poslednieho okamženia, lež včasne chystaj sa na posledniu cestu a na súd Boží. Modlievaj sa často o tú milosť, aby si zomreť mohol bez smrteľného hriechu a v stave posväcujúcej milosti.

Neodkladaj dobrodenia
poslednieho pomazania !

6. O posvätení kňazstva.

Sv. sviatosti, o ktorých sme sa dosiaľ učili, sú pre všetkých ľudí ustanovené. Teraz budeme sa učiť o dvoch, ktoré nie sú pre všetkých ľudí, to je sviatosť posvätenia kňazstva a stavu manželského.

Najprv budem vám hovoriť o posvätení kňazstva. Dajteže dobrý pozor; lebo keď i nemôžu všetci kresťania prijať túto sviatosť, ona je predsa ustanovená k spaseniu všetkých kresťanov, preto všetci kresťania majú znáť a vážiť si ju pre jej význam a veľkú cenu. Tie osoby, ktoré od Ježiša Krista dostaly moc, sv. omšu slúžiť, sviatosti udeľovať, slovo božie kázať a ustanovovať, čo je k spaseniu veriacich potrebné, menujú sa kňaz i a. Kňazia sú prostredníci medzi Bohom a ľuďmi a milosti božie, bez ktorých nemôžeme byť spasení, dáva nám Boh skrze kňazov a my ľudia vzdávame Pánu Bohu hodné vďaky, prednášame prosby, smierenie a poklonu len skrze kňaza.

340. Čo je posvätenie kňazstva.

Posvätenie kňazstva je sviatosť, v ktorej tých, ktorých Boh ku službe svojej povoláva, za kňazov

vysväcujú, aby k ich svätému úradu duchovnú moc a milosť obsiahli od Boha.

Posvätenie kňazstva je sviatosť, v ktorej tí, ktorých Boh ku svojej službe povoláva, dostávajú dvoje: duchovnú (kňazskú) moc a zvláštnu milosť. Už aj z tohoto môžete vedieť, že táto sviatosť líši sa od iných, v ktorých sa len milosť božia udeľuje. Kňazská — duchovná moc je taká moc, ktorá sa na dušu, na dušné spasenie vzťahuje. Táto moc pozostáva v tom, že ten, ktorý ju prijíma, vysväcuje sa za kňaza, môže kňazský úrad zastávať, čo nikto iný nemôže, len ten, ktorý kňazskú moc prijal. Z toho zase vidíte, že kňaz vyššie stojí ako ostatní kresťania, a títo sú mu väčšiu úctu podľní. A táto kňazská moc daná mu je nielen k jeho úžitku, ale obzvlášť k úžitku tých ľudí, ku ktorým je poslaný. A aby tí, ktorí kňazskú moc prijali, kňazský úrad náležite zastávali, k tomu posvätenie kňazstva udeľuje im zvláštnu milosť božiu. Teda okrem rozmnoženia posväcujúcej milosti dostáva kňaz skrze posvätenie obzvláštnu pomoc božiu, aby kňazský úrad náležite a sväte zastával.

Posvätenie kňazstva je sviatosť. — Viditeľný znak je modlitba a vzkladanie rúk biskupských. Sv. Písmo zreteľne hovorí, že Pavel a Barnabáš v Antiochii boli týmto znakom posvätení za biskupov a kňazov. „Oni (predstavení cirkve v Antiochii) modlili sa a vzkladali ruky svoje na nich“ (Sk. ap. 13, 3.). — Tento viditeľný znak znamená a účinkuje neviditeľnú milosť. To zreteľne hovorí sv. Pavel, keď píše k Timotheovi: „Napomínam ťa, aby si zase vzbudil v sebe milosť božiu, ktorá je v tebe skrze vzkladanie rúk mojich“ (II. Tim. 1, 6.) A pretože apoštolia vzkladaním rúk a modlitbou kňazov posväťovali a tým, ako sv. Pavel hovorí, neviditeľnú milosť udeľovali, preto posvätenie kňazstva musí byť od Krista ustanovené, lebo len Kristus môže s viditeľným znakom spojiť neviditeľnú moc. A preto cirkev vždy učila, že posvätenie kňazstva je sviatosť.

341. Kto môže kňazov vysväcovať?

Kňazov vysväcovať môžu len biskupi, ktorí túto moc obsiahli skrze posvätenie biskupské.

Prvé posvätenie kňazstva vykonal sám Pán Ježiš Kristus. Prvými kňazmi učinil svojich apoštolov, keď im oddal svoju úplnú moc, rieknuv: „Ako mňa poslal Otec, tak i ja posielam vás“ (Ján 20, 21.). Môj Otec ma poslal, aby som učil, ľudí k spaseniu viedol, a na obetu za nich seba priniesol, a vás si vyvolil za mojich vyslancov a nástupcov, a udelil vám moju moc; tú istú moc, ktorú mi dal Otec môj nebeský, i ja dávam vám: i vy učte, sviatosti udeľujte k spaseniu, obetu sv. mše prinášajte a voľte si nástupcov a udeľte im tú istú úplnú moc, ktorú ste odo mňa obdržali.

A apoštolia dľa vôle Ježiša Krista odovzdali túto úplnú moc iným, totižto biskupom, ktorých si za svojich nástupcov vyvolili, a čiastku tej moci zas iným, totižto kňazom. A od toho času zas biskupi sviacajú biskupov i kňazov. Biskup má úplnú moc apoštolskú. Môže niekoho učiniť tým, čím je on sám a dať mu úplnú moc: vtedy on toho posviaca za biskupa; alebo môže mu dať len čiastku svojej moci, ale tú najsvätejšiu, sv. omšu slúžiť: vtedy ho vysviaca za kňaza. Ale túto moc, či biskupskú, či kňazskú môžu len biskupi udeľovať, ktorí túto moc obsiahnu od iného biskupa skrze posvätenie biskupské.

Pred opravdivým posvätením kňazstva obdrží kňaz od biskupa najprv šesť posvätení: štyri nižšie, ktorými zostávajú moc ku konaniu niektorých nízkych služieb cirkevných; dve vyššie: ktorými sa ten, čo má byť vysvätený za kňaza, stáva podjahan a jahen, a tým dostáva už moc vysoké a veľmi dôležité služby cirkevné konať. Podjahan spieva pri sv. mši epištolu a smie brať do ruky posvätné nádoby. Jahen spieva evanjelium; smie i kázať, prijímať dávať a krstiť, keď mu biskup i to dovolí. Len po tomto posvätení nasleduje posvätenie kňazstva. Tých šestoro posvätení sú stupne, — po ktorých sa mužovia služby božej venovali

k hodnosti kňazskej dostávajú; lebo oltár, na ktorom kňaz najsvätejšiu službu božiu koná, je miesto sväté, ku ktorému viacej stupňov vede.

Ešte vyššie ako posvätenie kňazstva stojí posvätenie biskupa, ktorým kňazovi biskupská moc udelená býva. Biskup môže viac ako kňaz, biskup krom všetkého toho, čo kňaz môže, má moc i sviatosť birmovania udeľovať, kňazov a biskupov sviacať a cirkev božiu riadiť; biskup má jako pravý nástupca apoštolov úplnú moc kňazskú. Ani pápež nemá vyššie posvätenie, aj ten je len biskup; rozdiel je len ten, že pápež riadi celú cirkev i biskupov a biskupi len čiastky cirkve, a biskupi môžu svätiť kňazov za biskupov, len keď pápež k tomu prívoli.

Kto je raz posvätený za kňaza, ten ostane vždy a na veky kňazom; ako človek pokrstený nikdy neztratil krst. Posvätenie kňazské vtlačuje v duši nezmazateľný znak, t. j. to z duše kňaza nikdy vzaté alebo zrušené byť nemôže. Kto je raz posvätený za kňaza, ostane takým vždy, tu na zemi, i tam vo večnosti. Keby taký povedal: „Nechcem alebo prestanem byť kňazom“, to darmo hovorí; premení len odev a ztratí práva kňazské, t. j. právo vykonávania kňazskej moci, a to právo biskup i odníma zlým kňazom za pokutu, ale posvätenie kňazské ani im nikto nevezme ani ho neztratia.

Protestanti nemajú posvätenia kňazstva. Ich duchovní, alebo ako ich volajú, slova božieho kazateľa, nie sú kňazia, lebo nedostali od biskupa posvätenie. Oni hovoria, že všetci veriaci sú rovní, všetci sú kňazia, lebo vraj sv. Peter povedal, že všetci kresťania sú „kráľovské kňazstvo“ (1. Petra 2, 9.); ale z toho tak málo pochádza to, že všetci kresťania sú kňazia, jako že všetci kresťania sú králi. Tým slovom chce sv. apoštol to povedať, že všetci kresťania sú skrze sv. krst povinovatí vnútornú čili duchovnú obeť viery, nádeje a lásky, poklony a sebazaprenia Bohu prinášať.

342. *K čomu dostávajú vysvätení kňazi moc duchovnú?*

Vysvätení kňazi moc duchovnú dostávajú k tomu, aby 1. mohli svätú omšu Bohu obetovať; 2. sviatosti prisluhovať; 3. slovo božie hlásať.

Moc duchovnú poznáte už z toho, čo sme sa učili, a zo svojej zkušnosti. Viete, čo kňazia robia a to robia zo svojej duchovnej kňazskej moci. Kňazia majú moc 1. sv. omšu slúžiť. Tú moc dal im Ježiš pri poslednej večeri, keď povedal im „Toto čiňte na moju pamiatku“. Kňazia majú moc 2. sviatosti vysluhovať; oni krstia, hriechy odpúšťajú, poslednie pomazanie udeľujú, sviatosť stavu manželského prislужujú. A kňazia majú moc 3. slovo božie ohlasovať. Túto moc dal im Ježiš týmito slovami: „Idte a učte všetky národy, krstiac ich v mene Otca i Syna, i Ducha svätého, učiac ich zachovávať všetko, čo som prikázal vám“ (Mat. 28, 19.). Hľa, aj krstiť tak kázal im, teda sviatosť prislужovať, aj učiť, čo on prikázal, t. j. jeho slovo ohlasovať.

Deti moje! Preukazujte kňazom, jakožto námestníkom Boha a prislужovateľom svätých tajomstiev jeho vždy podlžnú úctu a poddanosť.

Cti žehnané kňazské hlavy,
ruky tiež posvätené;
v nichž spočiva každodenne
Božstvo pre vás vtelené.

„Ostatnie dobrodenia božie by vám bez kňaza nič neosožily. Čo by vám osožil dom plný zlata, keby ste nemali, kto by vám dvere doňho otvoril? Kňaz má kľúč k nebeským pokladom, on otvára dvere, on je vladárom dobrého Boha, správcom jeho pokladov“. Ani svätí anjelia nemajú takú moc. Preto zaslужia úctu. Kňazia sú naši duchovní otcovia a vodcovia na ceste k Bohu; preto máme k nim byť dôverní, oni zaslужia našu lásku a poddanosť.

Jesto dosť takých zlých ľudí, ktorí kňaza nemôžu vystáť. Vy, deti moje, nikdy nedržte s takými nepriateľmi kňazov. Takí ľudia sú od diabla najatí. Diabol nenávidí kňazov, lebo mu odnímajú duše; preto skrze takých ľudí luhá všeličo zlého na kňazov. Ale tomu sa my nedivíme, lebo veď i na

Pána Ježiša jeho nepriatelia luhali. Keď teda s takým človekom sa sídite, ktorý potupuje kňazov, s tým sa nepriatefte; neverte mu, ten s vami nymyslí dobre. (K. Müller.)

Modlievajte sa, aby Boh dával svojej cirkvi dobrých, nábožných, svätých kňazov.

Kto si z kňazov posmech robí,
Ten prv — neskôr zle pochodí.

Posvätenie kňazstva je krásna služba božia. To ste vy ešte nikdy nevideli. Porozprávam vám, ako sa to stáva:

Biskup udeľuje posvätenie kňazstva týmto spôsobom:

Pod sv. omšou pri epištole 1. povolani na kňazstvo padnú tvárou svojou na zem pred oltárom na vyznanie, že sú síce nehodní tak dôstojného úradu, ale že svetu odomreť a zcela Bohu sa zasvätiť chcú.

2. Keď povolaní na kňazstvo tvárou na zemi ležia, modlí sa biskup s prítomnými kňazmi litánie ku všetkým Svätým, aby sa u Boha primlúvali, by tých vyvolených požehnať, posvätiť a pomazať ráčil.

3. Po litániach vstanú vyvolení a biskup i ostatní kňazia vzkładajú ruky svoje na hlavu každého z nich na znamenie, že Duch svätý vstupuje do nich, aby úrad kňazský náležite a sväte konať mohli.

4. Nato biskup vyvolenému na kňazstvo preloží štólu pres prse v podobe kríža na upamätovanie, že kňazskú moc, ktorú štóla predstavuje, náležite konať bude, jestli lásku k Ukrižovanému v srdci svojom ustavične zachová.

5. Potom biskup oblečie vyvoleného v ornát (v kňazské vrchné rúcho mešné) na znamenie, že klade na neho bremeno úradu kňazského. Na tom ornáte je zadnia čiastka svinutá na znamenie, že vyvolený ešte všetku moc kňazskú neprijal.

6. Biskup maže vyvoleným prednie dva prsty a dlane svätým olejom na znamenie, že ich ruky sú posvätené, a obdržaly moc, Tela Božieho sa dotýkať a požehnania v mene božom udeľovať.

7. Biskup podáva svätenému kalich s vínom a kališnú mištičku s hostiou, čím vyznamenáva to, čo

pri podávaní hovorí k nemu: „Prijmi moc, prinášať Bohu obeť a slúžiť mšu jako za živých tak za mrtvých“.

8. Pred obetovaním prinesie každý novoposvätený horiacu voskovicu biskupovi, na znamenie svojej horúcej lásky k Bohu i k ľuďom, z ktorej seba službe božej odovzdáva.

9. Od tej chvíle, čo biskup posväteným kalich a kališnú mištičku podal, čítajú oni nahlas kľačiac svätú mšu a prijímajú z ruky biskupovej, ale len pod spôsobom chleba na znamenie, že prijímanie pod obojím spôsobom ani kňazom nie je nevyhnutne potrebné.

10. Po svätom prijímaní rieka novoposvätený apoštolské vyznanie viery; preto že kto má učiť vieru Kristovu, sám musí byť pevný v tejto viere.

11. Po vyznaní viery vloží biskup obidve ruky svoje na hlavu novoposväteného kňaza a rieka: „Prijmi Ducha svätého, ktorým odpustiš hriechy, odpúšťajú sa im a ktorým ich zadržiš, zadržané sú!“ Na to spustí sa mu dolu zadnia dosaváď svinutá časť ornátu na význam, že mu je už úplná moc kňazská daná.

12. Naposledy vezme biskup obidve ruky novoposväteného medzi svoje a pýta sa ho: zdáliš jemu a jeho nástupcom úctivosť a poslušnosť sľubuje? A na odpoveď: „Sľubujem“ bozká ho so želaním: „Pokoľ Pána buď vždycky s tebou!“

7. O stave manželskom.

343. Čo je stav manželský?

Stav manželský je sviatosť, v ktorej dve svobodné osoby, muž a žena, do nerozlučiteľného sväzku života vstupujú a od Boha milosť obdržujú, aby povinnosti manželské až do smrti verne plnili.

Čo by ste z tejto otázky dobre nerozumeli, to pri nasledujúcich vysvetlím.

Stav manželský ustanovil sám Boh v raji, keď Evu stvoril a dal Adamovi za manželku, aby oba až do smrti spolu žili

a svoje dietky nábožne vychovávali. Podľa toho ustanovenia má stav manželský pozostávať len medzi jedným mužským a jednou ženskou a byť nerozlučiteľným až do smrti jednej alebo druhej stránky; lebo Boh stvoril len jedného muža a jednu ženu a spojil, sosobášil ich do sväzku nerozlučiteľného. Ježiš Kristus stav manželský povýšil na sviatosť, udelil mu zvláštnu milosť, aby manželia povinnosti stavu svojho až do smrti verne plnili. Sv. Pavel (Efez. 5, 32.) nazýva stav manželský „velikou sviatosťou v Kristu a v cirkvi“. Sv. cirkev vždy učila a verila, že stav manželský je sviatosť.

344. Ktoré sú povinnosti manželov?

Povinnosti manželov sú: 1. aby v láske a vernosti spolu žili; 2. aby dietky svoje nábožne vychovávali.

O týchto povinnostiach tí, ktorí do stavu manželského vstúpia zamýšľajú, budú od ich duchovného otca v tom čase zvlášťne vynaučovaní.

* Do stavu manželského vstúpiť môžu tí, ktorých manželstvo žiadna prekážka nečiní neplatným, alebo zakázaným.

Prekážky stavu manželského sú dvojaké: rozlučujúce a zakazujúce. Cirkev svätá zakazuje v istých okolnostiach istým osobám vstúpiť do stavu manželského; tie okolnosti sú prekážkami stavu manželského. Sú okolnosti, čili príčiny, ktoré stav manželský činia neplatným; ktorí v tých okolnostiach vstúpili by do stavu manželského, nie sú manželia a majú sa rozlúčiť, stav ich manželský je rozlučiteľný. V takom neplatnom manželstve by boli, keby jedna stránka nebola pokrstená (katolík a židovka), alebo keby už s druhým žila v platnom manželstve; keby blízki pokrevní a príbuzní (rodina) bez cirkevného dovolenia (uľavenia, dispensácie) do stavu manželského vstúpili, alebo keby niekto z prinútenosti (násilím) do stavu manželského vstúpil.

* Sú ešte aj iné prekážky rozlučujúce. Niekedy cirkev z vážnych príčin dáva dovolenie k sobášu aj pri tých príčinách. Toto dovolenie menuje sa uľavenie, dispensácia. Dobrí, horliví katolíci zriedka prosia dispensáciu, oni radšej zachovávajú zákony cirkevné.

* Druhé okolnosti zas činia stav manželský zakázaným; tak ku pr. keď jedna stránka nie je kresťanom-katolíkom, alebo keď manželstvo nebolo tri razy v kostole predbežne ohlásené. — Kto s prekážkou zakazujúcou bez dovolenia cirkevného (dispensacie) vstupuje do stavu manželského, ten pácha hriech, ale jeho manželstvo je platné.

345. Ako menujeme to manželstvo, v ktorom jedna stránka je katolíkom, druhá ale je kresťanom nekatolíkom?

To manželstvo, v ktorom je jedna stránka katolíkom, druhá ale kresťanom nekatolíkom, menujeme miešaným manželstvom.

Cirkev svätá v istých okolnostiach zakazuje stav manželský; taký pád je, keď katolík chce si vziať za manželku nekatolíčku, alebo keď katolíčka chce ísť za manželku k nekatolíkovi. Také manželstvá nazývajú sa miešané manželstvá.

346. Prečo zakazuje cirkev miešané manželstvá?

Cirkev miešané manželstvá zakazuje preto, lebo v nich 1. stránka katolícka náboženstvo svoje ľahko môže vyznávať, ba ľahko ho i ztratí; 2. katolícke vychovávanie dietok je v nich zriedka možné.

Manželia majú mať jednaké náboženstvo. Miešané manželstvá cirkev zakazuje z veľmi vážnych príčin. Manželia nemôžu sa spolu modliť; nechodia spolu do kostola; čo jeden viac musí milovať, ako všetko na svete, svoju vieru, to ten druhý nenávidí: stránka katolícka svoje nábožen-

stvo ľažko môže vyznávať a popúšťa a tak ľahko ho i ztratí. — Ale aj katolícke vychovávanie dieťok je v miešaných manželstvách zriedka možné. Deti nevedia, či majú s otcom držať, či s matkou vo veciach náboženstva, najmä po smrti katolíckej stránky bývajú deti nútené, aby odpadly od viery svojej.

* Kto nie pred katolíckym kňazom vstupuje do manželstva a tým spôsobom dovoľuje, aby dietky jeho nie v katolíckom náboženstve boli vychovávané, ten pácha ľažký hriech a priťahuje na seba pokutu vytvorenia z cirkve.

Miešané manželstvá musí cirkev svätá nenávidieť, a nikdy by ich nedopustila; ale niekedy predsa s ľažkým srdcom ich dovoľí, aby sa niečo horšieho nestalo.

347. Kedy dovoľuje cirkev svätá miešané manželstvo?

Cirkev svätá miešané manželstvo dovoľuje vtedy, keď 1. stránka katolícka slobodne zachovávať môže svoje náboženstvo; 2. keď stránky sľúbia, že každé dieťa svoje v náboženstve katolíckom vychovávať budú.

* Stránka katolícka usilovať sa musí, aby svoju stránku nekatolícku o katolíckom náboženstve poučila a nazpät do cirkve priviedla.

* V Uhorsku sľub ohľadom katolíckeho vychovávania dieťok treba prv, nežby stránky miešaného manželstva do stavu manželského vstúpili, hodnoverne napísať pred mešfanostom, alebo pred okresným sudcom, buď pred slúžnym, buďto pred kráľovským notárom.

348. Čo majú najprv učiť tí, ktorí do stavu manželského vstupujú?

Ktorí do stavu manželského vstupujú, najprv svojmu farárovi oznámiť majú svoje zasnúbenie a

pred sobášom musia sa vyspovedať a k sv. prijímaniu pristúpiť.

Ktorí do stavu manželského vstupujú, musia najprv svojmu farárovi oznámiť, že sa chcú sobrať, že majú úmysel vstúpiť do stavu manželského. Pred sobášom musia sa vyspovedať a sviatosť oltárnu prijať. Sviatosť stavu manželského je sviatosť živých, ona rozmnožuje milosť posväcujúcu; teda ten, ktorý ju prijíma, musí byť v stave milosti posväcujúcej.

349. Pred kým musia zasnúbenci do stavu manželského vstúpiť?

Zasnúbenci do stavu manželského vstúpiť musia pred svojim farárom, alebo pred jeho námestníkom v prítomnosti dvoch svedkov.

* Zasnúbenci pred svojim farárom, alebo pred námestníkom jeho vyslovia sa, že do stavu manželského vstupujú, a kňaz na to požehná ich manželstvo.

* Ešte vám musím niečo veľmi dôležitého povedať. Dľa krajinských zákonov musia tí, ktorí sa chcú sobrať, ísť k matrikárovi, a pred týmto svetským úradníkom sa osvedčiť, vyznať, že chcú spolu vstúpiť do stavu manželského. Preto, že to tak civilný, t. j. občiansky zákon žiada a že pri tom len občianska vrchnosť má robotu, nuž to voláme civilným alebo občianskym manželstvom. Ale takí, čo už u matrikára boli, ešte nie sú právoplatní kresťanskí manželia. Lebo stav manželský je sviatosť, a sviatosť neundefuje žiaden svetský človek. Mladoženisi musia teda ísť do kostola, a cirkevne sa dať sobášiť, t. j. sviatosť stavu manželského prijať; len tak stávajú sa opravdivými kresťanskými manželmi. Teda takí mladoženisi, ktorí by sa len občiansky a nie cirkevne sobášili dali, vytvárajú sa z obcovania cirkve a nemôžu brať podiel na jej prostriedkoch milosti, nemôžu prijímať sviatosti, na pr. spoveď, prijímanie, ba ani sviatosť

posledného pomazania: nemôžu byť krstnými rodičmi, ani svedkami a starejšími pri sobáši a keby bez ľútosti zomreli, nebudú cirkevne pochovaní, t. j. kňaz nepochová ich a sv. omša nebude sa slúžiť za ich dušu.

* Kresťanské manželstvo je dľa zákona Božieho nerozlučiteľným. Z vážnych príčin svätá stolica, čili cirkevný súd, manželov odlúčiť môže, aby nemuseli spolu žiť; ale dokiaľ obidve stránky žijú, ani jedna z nich nemôže vstúpiť do nového manželstva.

* Pán Ježiš hovorí: „Čo Boh spojil, nech človek nerozlučuje“.

Ešte vám vyložím obrady cirkevné pri sobáši.

Tí, ktorí do stavu manželského vstupujú, musia byť najprv trikrát v kostole ohlašovaní, aby prekážky, pre ktoré by sobášení byť nemohli, na javo vyšly; lebo každý, kto by o nejakej prekážke niečo vedel, musí takú na fare oznámiť.

Sobáš de je sa týmto spôsobom:

1. Ženich a nevesta prídu do kostola so svedkami a priklaknú k oltáru na znamenie, že od Boha žiadajú a prijímajú milosť sviatosti stavu manželského.

2. Kňaz pýta sa ženíchov, či svobodnou vôľou a z lásky vstupujú do stavu manželského, a svedkov pýta sa, či o žiadnej prekážke medzi ženíchami nevedia; aby totižto mladoženisi sviatosť túto nedovolenú, alebo neplatne neprijali.

3. Kňaz žehná prstene mladoženíchov a nastýka prsteň ženíchov na prst neveste a prsteň nevestin na prst ženíchovi — na napomenutie, že jako ten prsteň nemá začiatku ani konca, tak i ich vernosť má byť večná a nerozdelená.

4. Na to pýta sa kňaz mladoženíchov, či ozaj chcú sa sobrať a povinnosti stavu manželského svedomite plniť; lebo len keď je to ich úprimná vôľa, môžu hodne prijať požehnanie, ktorého im kňaz udeliť chce.

5. Jaknáhle mladoženisi svoju úprimnú vôľu vyjavili, že chcú do stavu manželského vstúpiť a jeho povinnosti plniť, modlí sa kňaz, aby Boh milosťou svojou potvrdil to

požehnanie, ktoré mladoženíchom v znamení svätého kríža udeľuje.

6. Po požehnaní mladoženisi podajú si pravé ruky na znamenie, že chcú v každej potrebe sebe pomocnú ruku podávať, lásku a vernosť sebe zachovávať a že nikdy jeden druhého neopustia.

7. Kňaz viaže spojené ruky mladoženíchov štólou na znamenie, že ich manželstvo je mocou kňazskou potvrdené, aby bolo sväté a nerozviazateľné; — a žehná ich znamením svätého kríža na upamätovanie, že milosť božia vo sviatosti stavu manželského zo zásluh ukrižovaného Ježiša Krista sa udeľuje.

8. Po sviazaní rúk štólou ženisi prisahajú, kľačiac a položenýma na krížik dvoma prstami, jeden za druhým, že sa vo spolok až do smrti milovať budú a v žiadnom protivenstve neopustia.

9. Po tejto prisaha dá kňaz ženíchom krížik bozkať na znamenie, že keď budú Krista Pána vrúcne milovať a v neho vždy dôverovať, vtedy zostanú verní tejto prisaha až do smrti.

10. Naposledy kňaz pokropí ženíchov svätenou vodou na znamenie želania, aby požehnanie nebeské jako rosa na nich zostupovalo, — a na napomenutie, aby milosť božiu, ktorú obsiahli, skrze čistotu srdca svojego vždy zachovávali.

— Keď niekto po náležitom rozmyslení odhodlá sa do stavu manželského vstúpiť, nech vyvolí si za spoločníka života takého človeka čnostného, ktorý nie na prekážku, lež radšej na pomoc môže mu byť v obsiahnutí dušného spasenia.

Nehľad na krásu, bohatstvá,
keď vstupuješ do manželstva.

Deti moje! Ďakujte Bohu, že tak dobrotive stará sa o každý stav udeľovaním svojich milostí! Ďakujte Bohu Ježišu Kristu, že pre naše spasenie vôbec sviatosti založil a že nás povolal do svojej cirkve, v ktorej účastnými byť môžeme všetkých tých dobrodení, ktoré nám on k našemu dušnému spaseniu vo sviatostiach zanechal.

Od koliebký po hrob tmavý
 cirkev, jako matka pravá,
 pečuje o diety svoje,
 by nám svitla večná sláva.

Aby ste prevelikých dobrodení, ktoré sv. sviatosti udeľujú, účastnými byť mohli, vždy sa k ich prijímaniu náležite pripravujte, a po prijímaní sviatostí s dosiahnutou milosťou verne spoluúčinkujte, aby ste vždy lepšími, nábožnejšími, Bohu milšími sa stali a tak večné spasenie v nebi dosiahly.

II. O sväteninách.

(O posväteniach a žehnaniach.)

350. Čo rozumieme pod sväteninami?

Pod sväteninami rozumieme zvlášte tie veci, ktoré cirkev posväcuje, ku príkladu svätenú vodu.

* Sväteninami menujeme i posvätenie ; alebo požehnanie osôb alebo vecí.

Cirkev svätá *posväcuje*. Cirkev sv. pri posväčení osoby alebo veci z obyčajného užívania vylučuje a k svätému užívaniu ustanovuje. Sväté alebo nábožné užívanie je, užívanie lebo k službám Božím alebo k nášemu úžitku. K službám Božím bývajú posvätené kostoly, oltáre, rúcha a nádoby mešné, zvony, hrobitovy, oleje, sviece. Cirkev pri posvätení do zvláštnej ochrany Božej odporúča a ctihodnými činí tie veci, či predmety, ktoré sú k službám Božím obetované.

Cirkev svätá *žehná*. Pri žehnaní cirkev praje od Boha dobré, čili prosí Boha, aby tým osobám a veciam, ktoré ona žehná, popriaf ráčil svojho dobrodenia a zvláštne pomoci proti každému zlému. Cirkev svätá žehná osoby, vodu, soľ, chlieb, víno, ratolesti, zbožie atď. Pri žehnaní cirkev žiada a nám udeľuje pomoc Božiu k úžitku duše i tela, ku

pr. keď sv. sviatosťou oltárňou požehnanie dáva, alebo keď zbožie alebo pokrmy požehnáva.

Všetko, čo cirkev k službám Božím alebo k nášmu nábožnému užívaniu posväcuje alebo žehná, menujeme sväteninami.

Aj sväteniny sú prostriedky milosti, ale nie tak sväté, dôležité a potrebné jako sviatosti, ale predsa veľmi užitočné.

Sväteniny podobajú sa sviatosťam, lebo i sväteniny sú viditeľné znaky, ktoré nám slúžia k dosiahnutiu božej pomoci a milosti a k nášmu posväteniu. Ale je medzi sväteninami a sviatosťami veľký, podstatný rozdiel. 1. Sviatosti sú od Krista Pána ustanovené a sväteniny od cirkve, ktorej Ježiš Kristus dal k tomu moc. 2. Sviatosti účinkujú milosť v tých, ktorí ich hodne prijímajú, tak iste, jako celkom iste bývame svetlom slnca osvietení, keď len oči nezažmúriame; a pri sväteninách cirkev svätá len prosí, aby Boh svoju milosť udeliť ráčil tým, ktorí ich nábožne užívajú budú. 3. Sviatosti zrovna účinkujú alebo rozmnožujú posväcujúcu milosť a sväteniny len pomáhajú, aby sme niektoré skutočné milosti obstarali.

Sväteniny máme nábožne užívať, t. j. nie jako obyčajné nesvätené veci, ale jako k službám božím, k úcte božej, k rozmnoženiu nábožnosti, k dosiahnutiu zvláštne ochrany božej a požehnania božieho.

Modlitba cirkve svätej má zvláštnu moc, ponevác s kňazom, ktorý sa pri žehnaní a posviacaní v mene cirkve modlí, modlí sa Ježiš Kristus, hlava a ženich cirkve, všetci svätí na nebi, ktorí boli synovia a dcéry cirkve, pápež, biskupi a všetci veriaci. Taká modlitba je doista mocnejšia, jako keby si sa ty modlil tú modlitbu sám pre seba.

Cirkev pri žehnaní a svätení modlí sa k Bohu za odpustenie časných trestov, všedných hriechov, potom za pomoc, milosť k dobrým činom, za ochranu proti zlému duchu a za mnohé telu i duši užitočné veci, na pr. pri svätení vody modlí sa cirkev, aby tá voda slúžila k odháňaniu zlého ducha a k oddialeniu nemoci; to sú všetko veci, ktoré

sú pred Bohom viac hodné, jako poklady striebra a zlata. Ale akokoľvek je mocná modlitba cirkve za tieto veci, sväteniny ich vždy neúčinkujú, neprinášajú kresťanovi; vyslyšanie závisí od múdrej prozreteľnosti božej, potom obzvlášte od toho, či je tých vecí ten hoden, kto sväteniny užíva, a či telesná pomoc bola by užitočná jeho duši.

Kresťania, katolíci najviac užívajú svätenu vodu. To je starodávna obyčaj v cirkvi. Verejne so spevom kropí kňaz veriacich svätenou vodou v nedeľu pred sv. omšou. Tým bývajú veriaci napomínaní, aby pri sv. obete boli prítomní s čistým srdcom, a preto aby teraz vzbudili v sebe žiaľ a ľútosť nad hriechami. V každom dome má byť svätenička, nádoba so svätenou vodou, lebo nábožný kresťan často kropí sa svätenou vodou. Nábožný kresťan prežehnáva sa svätenou vodou, nielen keď do kostola vstupuje, alebo z neho vychádza, ale i doma, keď ráno vstane, alebo večer na odpočinok sa poberá, keď ide von alebo vnútor, a inokedy tiež, a prosí pri tom Boha, aby bol skrze krv Krista Pána vždy viac očistený a vo všetkých nebezpečenstvách tela i duše ochránený.

Pokrop ma, Bože milosťou,
ochraňuj pred všetkou zlosťou,
skrz Kristovo umučenie,
uďeľ mi večné spasenie.

(Nepotrebuje vysvetlenia.)

Teraz vám ešte pospomínam a vysvetlím niektoré žehnania a sice:

a) Žehnania osôb:

1. Žehnanie šestinedieľky.

Jako Panna Maria Ježiša Krista v chráme jeruzalemskom Bohu Otcu predstavila a za neho obetu dvoch holúbkov dala; tak prichádzajú matky kresťanské po pôrode s dieťaťom svojím do chrámu na »úvod«, aby dieťa svoje Bohu obetovaly, obetu nejakú dali a požehnanie od kňaza sebe vyprosily.

Žehnanie šestinedieľky čili úvod koná sa nasledujúcim spôsobom:

Šestinedieľka očakáva kňaza vo dverách chrámových na znamenie poníženosti svojej, s ktorou o požehnanie cirkve prosí.

2. Tam šestinedieľka dostane do ruky rozžatú sviecu na znamenie, že kňaz ide sa nad ňou modliť, aby jej Boh poprial milosti, by dieťa svoje vo svetle pravej viery a horúcej lásky k nej vychovala.

3. Po modlitbách kňaz podá štólu šestinedieľke a uvádza ju do chrámu pred oltár na znamenie, že cirkev svätá uvádza uzdravenú matku i dieťa na milosť božiu.

Pri oltári číta kňaz evanjelium o očisťovaní Panny Marie a pokropí šestinedieľku svätenou vodou na znamenie, že jej obetovanie tým milšie bude u Boha, čím čistejšie bude jej srdce a čím viac sa usilovať bude skrze kresťanské vychovávanie čistotu a nevinnosť dieťaťa svojho zachrániť.

2. Požehnanie sv. Blažeja.

Na deň sv. Blažeja vezme kňaz dve horiace sviece a prikladá ich krížom k hrdlu veriacich, riekajúc: „Skrze orodovanie svätého Blažeja, biskupa a mučenika nech ťa ochráni Pán od všetkého bolenia hrdla. Ve meno Otca i Syna i Ducha svätého. Amen.“ To sa koná pre zázrak, ktorým sv. Blažej kedysi jedno dieťa ktorejsi nábožnej matky sv. krížom od smrti vysvobodil. Dieťaťu totižto spriečila sa rybacia kostička v hrdle, tak že žiadnym prirodzeným spôsobom vytiahnutá byť nemohla.

3. Žehnanie mrtvého tela. (Pohrab.)

Pri pohrabe modlia sa kňaz i veriaci u mrtvého, aby Boh zomrelému večné odpočinutie a slávu nebeskú dať ráčil.

Kňaz kropí mrtvé telo svätenou vodou na znamenie prosby, aby Boh zomrelého od všetkej škvrny hriechu očistiť ráčil.

Kňaz kadidlom okuruje mrtvé telo na znamenie žiadosti, aby prosba naša za zomrelého jako dym kadidla k nebu vystupovala, a jako vôňa kadidla Bohu príjemná bola.

Pri pochode pohrabnom na hrobitov 1. zvoní sa zvonami zomrelému na úctu, ktorou cirkev veriaceho svojho k večnému pokoju sprevádza, a živým na napomenutie, že sa za zomrelého brata (sestru) modliť majú; 2. spieva sa kajúčny žalm Miserere na upome-

nutie, že i my umreť musíme, a že pokánie činiť máme, dokiaľ žijeme.

Mrtvé telo pochováva sa do zeme, lebo ono je zo zeme učené a do zeme sa navracuje, pokiaľ ho hlas Sudcu k životu nevzkriesi.

Na hrob pochovaného zasadzuje sa kríž, pretože kríž je znakom nádeje života večného; preto že na kríži zomrel Ježiš, ktorý slávne z mrtvých vstal, a kríž bude sa v sláve skvieť na nebi, keď niekdy i my vstaneme z hrobov svojich.

b) Žehnanie vecí.

Cirkev svätá žehná všetky veci 1. znamením svätého kríža; preto že nám Ježiš Kristus na kríži všetko požehnanie zaslúžil.

2. Kňaz pri žehnaní kropí veci svätenou vodou, aby tí, ktorí ich užíval budú, od všetkej nečistoty a nebezpečenstva tela i duše zachránení boli a na upamätovanie, že žehnaných vecí z čistého a nábožného úmyslu, na čisté ciele, a nie z povery užívať máme.

1. Žehnanie vína na deň sv. Jána Evanjelistu.

Cirkev svätá žehná víno na deň sv. Jána Evanjelistu na pamiatku onoho zázraku, keď sv. Ján jed k pitiu mu podaný, neškodným učinil. Kňaz žehnajúci víno prosí Boha, aby sme nápojov bez uškodenia požívať mohli; v požívaní vína máme teda byť mierni a nikdy Boha neobrážať.

2. Žehnanie sviec.

Cirkev žehná na slávnosť očisťovania Panny Marie sviece, ktoré Pána Ježiša vyznamenávajú. Veriaci dávajú tieto sviece do rúk umierajúcim, aby sa umierajúci Ježišovi celkom poručil, ktorý dušu jeho z tmavej smrti do svetla večného k Otčovi nebeskému vyprevadí.

— Milé deti! Veci, ktoré cirkev svätá posvätila, menovite svätenú vodu, užívajte s náležitou úctivosťou a pobožnosťou. V úcte ich držte a len tak ich užívajte, ako cirkev chce, aby ste ich užívaly. S posvätenými vecmi, s krížami,

ružencami, agnúšťokami atď. nerobte žarty alebo posmechy, ako keby to boli len obyčajné veci; nikdy ich neužívajte z povery. S náležitou úctivosťou budete užívať posvätené veci, keď ich úctive zachováate, pri sebe nosíte alebo nábožne bozkávate atď. S náležitou pobožnosťou ich užívate, keď ich s pobožným, veriacim úmyslom, na čisté ciele, k úžitku duše, so skrušeným srdcom a oddaní do vôle božej užívate: vtedy skrze modlitbu a žehnanie cirkve svätej obsiahnete veľké milosti od Boha.

V nehodách a v pokušení
užívaj vždy sväteniny.

Sv. Terezia mala veľkú dôveru k svätenej vode. „Mnohokrát som zkúsila, hovorí, že od ničoho tak neuteká zlý duch, ako od svätenej vody... Uznávam, jak dôležité je všetko, čo cirkev nariadi; a veľmi sa radujem, keď i vidím, že slová posviacania takú silu udeľujú vode, a že je tak veľký rozdiel medzi svätenými a nesvätenými vecmi“.

Traja vysokí vojenský dôstojníci sadli si ku kartám. Vonku len tak triaslo sa nebo od hrmenia a blýskania. To bola hrôza. Najväčší z nich, ačkoľvek najmladší, nechcel sa kartovať v takej hrôze. Tí ostatní dvaja sa mu posmievali, že či si nezapáli hromničku (svätenú sviecu) od strachu. „Páni, povedal ten najmladší, dovoľte, aby som ozaj zapálil svätenú sviecu!“ Povedal to s nábožným úmyslom a vyšiel z izby. Tu strašne zahrnelo a udrelo, až sa tak celý dom ztriasol. Najmladší dôstojník ponáhal sa k svojim dvom kamarátom. A tí obydva ležali na zemi; zabil ich hrom. (Salzb. Kirchenblatt.)

III. O modlitbe.

1. O modlitbe vôbec.

Z vlastnej sily nemôžeme ani veriť, ani prikázania božie zachovávať. K tomu potrebujeme milosť božiu. Milosť božiu dáva nám P. Boh skrze sviatosti, sväteniny a modlitbu, preto

sviatosti a modlitbu nazývame prostriedkami milosti. Dosiaľ učili sme sa o sviatosťach a sväteninách. Ale mimo sviatosti a svätenín je modlitba, bez ktorej by nám ani sviatosti, ani sväteniny neboly k úžitku, lebo by sme ich bez náležitej prípravy prijímali a užívali, a ktorou sa P. Boh dá pohnúť, aby nám udelil milosť lebo sviatosťou alebo mimo nej. Modlitba, deti moje, je taká vážna a veľká vec, že dieťa, ktoré to nekoná, čo sa v katechisme o modlitbe učí, pomaly ani to nezachová, čo sa o viere, o prikázaniach a o sviatosťach učilo. To uznáte, keď na všetko dobrý pozor dávať budete, čo vám o modlitbe budem hovoriť.

351. *Čo činíme, keď sa modlíme?*

Keď sa modlíme, vtedy sa s Bohom vyprávame, aby sme ho chválili, jemu ďakovali, alebo od neho niečo prosili.

Keď sa modlíme, obraciame sa k Bohu. K Bohu pozdvihujeme svoj rozum, svoju vôľu, svoju dušu, svoje srdce.

K Bohu pozdvihnúť seba, obrátiť sa je toľko, ako svoje myšlienky a žiadosti, svoj rozum a svoju vôľu, svoje celé srdce odhrnúť od vecí, čo sú na zemi a k Bohu, ktorý je zvlášte na nebi, obrátiť.

Ponevác človek svoje myšlienky, žiadosti a city vždy do slov oblieka, i keď ich rečou nevyslovuje, preto sv. Otcovia pomenovali modlitbu „primluvou k Bohu“, modliť teda znamená rozprávať sa s Bohom.

Pozdvihnúť sa k Bohu. Aká to krása, jaká vznešenosť. Hľadte na vtákov z jara! Jako sa veselo dvíhajú hore do povetria! Tak pozdvihuje sa v modlitbe myseľ naša, celé srdce naše k Bohu. A načo? Aby sme sa s ním dôverne, láskave rozprávali, s ním úctive obcovali, jako dieťa so svojim otcom. Keď sa dieťa rozpráva s otcom, lebo mu niečo vy-

práva, alebo chce sa niečo od neho dozvedieť, alebo za niečo mu ďakuje, alebo o niečo ho prosí; toto pohýňa dieťa k tomu, aby sa s otcom rozprávalo. Tak je to i s človekom: aj toho niečo pohýňa k tomu, aby sa modlil, aby sa s Pánom Bohom rozprával. Prečo sa modlíme? Aby sme buď Boha chválili, ako nášho najvyššieho Pána, buďto jemu ďakovali ako najlepšiemu dobrodincovi, buďto od neho niečo prosili, odpustenie hriechov alebo pomoc v potrebách, ako od nášho najvyššieho pána a najmocnejšieho spomocníka.

Deti moje! Že sa smieme modliť, to je pre nás tá najväčšia česť. Za veľa by ste si to považovali, keby prišiel sem pán kráľ a vy smely by ste sa rozprával s ním. Pán Boh je o mnoho viac ako kráľ a Pán Boh to rád má, keď sa s ním shovárate. Povážte len, v modlitbe smie biedny, hriešny človek rozprávať sa s nekonečným Bohom celkom tak, ako dieťa s otcom; a P. Boh to rád má! Kto sa nábožne modlí, ten vtedy vždy postaví sa medzi anjelov, činí to isté, čo anjeli u Pána Boha činia. Teda tak sa patrí, aby si, keď sa modlíš, kľakol na kolená, soplal ruky, očima neobzeral sa sem i tam, a čo je hlavné — aby si dušu svoju celkom odtrhol od vecí, čo sú na zemi.

352. Prečo sa máme modliť?

Modliť sa máme preto, lebo to 1. Kristus Pán prikázal, 2. pretože bez modlitby potrebné milosti neobdržíme od Boha.

Modlitba je pre nás nielen česť veľká ale i veľká povinnosť. Všetci, ktorí vedia, čo je modlitba a ako sa majú modliť, musia sa modliť; lebo modlitba je všetkým tým k spaseniu potrebná, t. j. keby sa nemodlili, neprišli by do neba. Poprvé Kristus Pán prikázal, aby sme sa

modlili. Kto sa nemodlí, prestupuje prikázanie Božie, obráza Boha, odtŕha sa od neho, musí zahynúť. Po druhé: bez modlitby nemôžeme obdržať milosti od Boha. A kto nemá milosti Božej, nemôže byť spasený. Bez milosti Božej nemôžeme veriť, bez milosti Božej nemôžeme prikázanie Božie zachovávať, bez milosti Božej nemôžeme sviatosti hodne prijímať, ako je to k spaseniu potrebné. Aby sme milosť Božiu, k spaseniu potrebnú obsiahli, musíme sa modliť. To povedal i Ježiš Kristus takto: „Proste a bude vám dané“ (Luk. 11, 9.). Teda, kto sa nemodlí, nič nedostane.

„Jak smutno to vyzerá v človekovi, ktorý sa nemodlieva! O tom sa niektorí učení nábožní ľudia všelijak krásne vyslovili; poviem vám niektoré také výpovede, naučíte sa ich z pamäti: „Človek, ktorý sa nemodlí, je jako lampa bez oleja, telo bez pokrmu, rastlina bez vlhkosti, vojak bez zbroja“.¹ Čo stáva sa s horiacou lampou, keď olej vyšiel? Zhasne. Ako povodí sa telu, keď nedostane pokrmu? Zomre. Čo stane sa s rastlinou, keď nedostane sa jej vlhka? Vyschne. Ako pochodí vojak, keď napadne ho nepriateľ a nemá zbroja? Nepriateľ premôže ho a usmrtí. A čo stane sa s človekom, ktorý sa nemodlieva? Zahyne. O, jako to zle stojí s takým človekom, ktorý sa nemodlieva! „Bez modlitby nieta čnosti, nieta sily proti zlému, nieta dobrejsmrti, nieta spasenia. Beda človekovi, ktorý modlitbu zanedbal, ten je ztratený“.² Tieto slová si dobre zapamätajte. Poviem vám ich ešte raz: „Bez modlitby... Že modlitba je k spaseniu potrebná, to učí i sv. Alfons z L. týmito slovami: „Všetci svätí v nebi (vyjmúc malé deti) skrze modlitbu stali sa spasenými. Všetci zatratení zahynuli, lebo sa nemodlievali; keby sa boli modlievali, doista neboli by zahynuli“.³ Sv. Alfons hovorí: Všetci svätí v nebi (vyjmúc malé deti) skrze modlitbu stali sa spasenými, t. j. všetci, čo sú v nebi, preto prišli do neba, lebo sa modlievali. Ale vyjmúc malé deti —

¹ Deharbe-Wittenbrink. Kurz. Handbuch. 810.

² Tenže, str. 811.

³ Modlitba, prvá hlava na konci.

hovorí. Či tie nie sú v nebi? Ba sú v nebi i tie deti, ktoré po sv. krste umrely, prv než mohli zhrešiť; ale o tých nemôžeme povedať, že dostaly sa k spaseniu skrze modlitbu, veď také deti sa ešte modliť nevedely. Sv. Alfons chce povedať: Malé deti pokrstené prijdú i bez modlitby do neba, ale všetci ostatní ľudia, ktorí sú už dospelí, čo k užívaniu rozumu prišli, nemôžu byť spasení bez modlitby. Ponevác je modlitba k spaseniu potrebná, ponevác nám do neba pomáha a nám ho otvára, preto môžeme pomenovať modlitbu i kľúčom od neba, alebo rebríkom do neba“. (K. Möhler. IV. 17.)

Modlitba je kľúč tajomný,
ktorým nebe otvárame,
milá reč, ktorou sa s Bohom,
so svätými rozprávame.

Ale aby ste si nemyslely, že kto chce prísť do neba, musí sa len modliť. To nie. Musí i veriť, i prikázania božie zachovávať i sv. sviatosti hodne prijímať. Ale kto sa nemodlieva, ten zanedbá i tieto tri veci.

Ktorýsi kňaz šiel do žalára k zločincovi, ktorý bol odsúdený na smrť. Zločinec mal malú knižočku v rukách a veľmi plakal. Kňaz sa ho pýta: „Čo je to za knižočka?“ On odpovedá: „To je modlitebná knižočka, čo mi pán farár dali, keď som prvý raz prijímal. Ach, keby som len túto knižočku často bol brával do ruky; nebolo by to so mnou tak ďaleko došlo“. Tak musia hovoriť všetci tí, čo budú do pekla odsúdení: Keby som sa bol modlieval, nebol by som sa Boha spustil...

Modlitba je človekovi veľmi užitočná. Jej úžitok nedá sa vysloviť. Len voľačo vám pripomeniem. Modlitba spojuje nás s Bohom. Keď sa modlíme, odvrátíme sa od zeme a jej vecí a obrátíme sa k Bohu; úprimne sa s ním rozprávame a on sa schýli k nám, vypočúva nás a milosťou svojou spojuje nás so sebou. — Modlitba spôsobuje v nás nebeskú myseľ. Kto sa rád modlieva, rád myslí na nebe, žiada si prísť do neba, chce mať to, čo je v nebi, na tom má radosť, čo je v nebi; smýšľa ako tí, čo sú v nebi. — Modlitba posilňuje proti zlému. Kto sa k Bohu modlieva, tomu Boh pomáha, aby nepodľahol pokušeniu. Preto dobrý kresťan modlí sa v pokušeniach. — Modlitba dáva silu a chuť k dobrému. Kto sa rád modlieva, tomu Boh

omáha, aby rád a s chuťou robil, čo je dobré a milé Bohu. — Modlitba potešuje v biede. Keď prijde na nás zánutok, trápenie a protiveň, vtedy Boh na našu modlitbu dá otechu do srdca, odožene od nás biedu. — Modlitba vyprosuje pomoc v núdzi a milosť sotrvanlivosti ž do smrti. Ľudia v úzkosťach a núdzi sa modlia, prosia omoc od Boha a millioni zkusili, že keď už núdza bola ajväčšia, tam pomohla modlitba, t. j. Boh im pomohol, reto že sa modlili. A modlitba vyprosuje i milosť sotrvania dobrom až do smrti. To je veľká, veľmi veľká milosť; ebo kto v dobrom sotrvá, ten bude spasený.

Ale aby sme mohli byť účastní tohoto úžitku modlitby, usíme sa dobre modliť.

353. Kedy je naša modlitba Bohu milá?

Naša modlitba je Bohu milá vtedy, keď sa môlíme pokorne a pobožne v mene Pána Ježiša.

Modlitba naša je pokorná keď uznávame, že sme labí a nehodní pred Bohom; keď to nahliadame a uznáme, že to ani nezaslúžime, aby sme boli vyslyšaní. Ako okorne prosí žobrák boháča o almužnu! Pred Bohom sme iy všetci žobráci. Sami od seba nič dobrého ani myseľ, ni vykonať nemôžeme, pre každú maličkosť do hriechu upáme; keby nám P. Boh nedal svojej milosti, čo by z nás olo?! — A nielen svoju slabosť máme uznávať pri modlitbe, ale i svoju nehodnosť. Nie sme my hodní rozrávať sa s Bohom, toľ koráz ho urážame, že nezasluhujeme, aby na nás hľadel, aby našu modlitbu počúval. Máme iy prečo pokornými byť pri modlitbe!

Rozpamätajte sa na modlitbu fariseovu a mýtnikovu. arisej nemodlil sa pokorne, plný bol pyšných myšlienok, ak sa staval pred Bohom, ako keby on bol lepší od všetých ostatných ľudí. A mýtnik modlil sa pokorne. „Pane, uď mne hriešnikovi milostivý“, tak sa modlil, a jeho modlitba ľúbila sa Bohu.

Pobožne pochádza z tohoto: po Bohu, t. j. že pri modlitbe naše srdce má túžiť po Bohu; na ničom nemá pri modlitbe záležať nášmu srdcu len na Bohu. To, čo pri modlitbe hovoríme, má byť v srdci, má sa vzťahovať na Boha a má ísť zo srdca k Bohu.

I srdce zdvihni s rukami
ku nebesiam s modlitbami.

Teda nenie dosť len ústami sa modliť, aj srdce musí byť pri tom. Niektorí by čítali v tvojej modlitebnej knižočke; len chce vedieť, čo je v nej. Či sa ten modlí? Nie. Jeho srdce nenie u Boha, on to nehovorí Bohu, čo v knižočke vidí. Pri modlitbe musíme mať myseľ pozornú, t. j. musíme sa chrániť všetkých iných myšlienok, čo nepatria k modlitbe, keby i neboli zlé, na pr. dieťa myslí pri modlitbe na učenie, lebo zábavku, obidvoje nepatrí sem. Muž myslí na robotu. Žena na svoju domácnosť, na deti. Také myšlienky musíme si vyhodiť z hlavy. Keď z toho nemôžeme, že nám také myšlienky prišli, nemáme hriech. Ale keď ich zbadáš a nevynasnažuješ sa odohnať ich, máš hriech, všedný síce, ale len predsa hriech, ktorý ťa pozbavuje niejedného úžitku modlitby. Preto napomína nás P. Boh vo sv. Pisme (Sir. 18, 23.): „Pred modlitbou priprav dušu svoju, a nebuď ako človek, ktorý pokúša Boha.“ O tých, čo sa dobrovoľne modlia v roztržitosti, povedal Ježiš Kristus: „Títo ľudia ctia ma ústami, ale ich srdce ďaleko je odo mňa“ (Mat. 15, 8.).

Na znak našej pokory spíname ruky a kľakáme pri modlitbe, bijeme sa v prsia. Na znak našej nehodnosti zavierame naše modlitby takto: „Skrze Ježiša Krista Pána nášho, t. j. modlíme sa v mene Ježiša Krista, čo toľko znamená: my v sebe vyznávame, že sme hriešnici, ktorí nezaslúžia vyslyšania, a že len na to sa spoliehame, že aj nás P. Kristus vykúpil, aj nám milosti božie zaslužil. To je toľko,

jako čo by sme sa pri modlitbe za Pána Krista schovávali, aby Otec nebeský nehľadel na nás, ale na svojho milého Syna a našu modlitbu preto vyslyšal, lebo to už nenie naša modlitba, ale stala sa modlitbou P. Kristovou.

354. Ako sa máme modliť, keď od Boha niečo prosíme?

Keď od Boha niečo prosíme, vtedy modliť sa máme 1. dôverne, 2. vytrvanlive, 3. s odovzdaním sa do vôle Božej.

Musíme sa modliť dôverne, t. j. kto sa modlí, musí veriť a silno úfať, nijak nepochybovať o tom, že Boh jeho modlitbu vyslyší, jestli že to slúži k jeho cti a k nášmu spaseniu. To tak chce Boh, aby sme mali dôveru k nemu. On je náš najlepší otec, teda otcovsky smýšľa s nami, chce nám dobre. Boh je všemohúci, všetko môže obrátiť k nášmu dobrému. A Boh nám to aj sľúbil: „Proste a bude vám дано“ — a „čokoľvek budete v modlitbe žiadať, len verte, že obdržíte, a stane sa vám“ (Mar. 11, 24.). Teda keď sa modlíme, ako sa máme modliť, môžeme byť istí, že sa nemodlíme darmo. Lebo nám Boh dá to, o čo sa modlíme, alebo niečo lepšieho dostaneme od neho. Takú dôveru v Boha mala žena, ktorá krvotok trpela dvanásť rokov, keď myslela sama u seba: „Keď sa len rúcha jeho dotknem, budem uzdravená“, a uzdravená bola. Stáva sa, že ľudia zaslúžia, aby im Boh vytýkal ako matke bratov, Jána a Jakuba, keď prosila Spasiteľa, aby tí dvaja jej synovia sedeli vedľa neho v kráľovstve jeho. „Neviete, čo žiadate“, vytýkal jej Pán Ježiš. Pán Boh dá nám doista, čo slúži k jeho cti a k nášmu spaseniu.

Musíme sa modliť vytrvanlive t. j. vytrvať musíme v modlitbe a neprestávať modliť sa, teda musíme sa modliť bez prestania. Boh nás niekedy necháva dlho čakať, kým vyslyší našu prosbu. My sa modlíme a modlíme, ale vyslyšanie len ne-

prichádza. V takom prípade niektorí kresťania tratia nádej, myslia si: darmo sa modlím, a prestávajú sa modliť. A to je zle. My musíme sa len ďalej modliť a nesmieme prestávať sa modliť, bárs nespatriíme vyslyšanie. Sobral by si sa do ďalekého mesta, šiel by si za hodinu a tu pomyslel by si si: ešte nevidím mesto, doista idem darmo, a vrátil by si sa. Či ťa nevysmejú, keď prídeš domov? Áno, vtedy keď nevidíme vyslyšanie, modlime sa ešte tým horlivejšie, lebo môžeme vedieť, že P. Boh má s nami svoj dobrý úmysel, prečo ešte nevyslyšal našu modlitbu. On ju doista vyslyší. Pomyslite si na to podobenstvo o priateľovi, ktorý prišiel s cesty, u svojho priateľa klopal a kopať neprestal, kým mu tento jeho priateľ neotvoril. To sám Ježiš Kristus rozprával, aby nás k vytrvanlivosti v modlitbe povzbudil. A tá kananejská žena, či prestala prosiť? Nie. A P. Ježiš najprv ako kehy ju nechcel vyslyšať. Keď len ďalej prosila, už sa i učedníci Ježišovi primlúvali za ňu, aby ju vyslyšal. A Pán Ježiš ani na to nevyslyšal ženu. Žena prosila ešte horlivejšie, padla k nohám Ježišovým a prosila: „P a n e, p o m ô ť m i!“ Aj teraz prosila darmo. Ale či prestala? Nie tá. A keď Ježiš videl jej vytrvanlivosť v modlitbe (prosbe), riekol: „Ó ž e n o, veľká je viera tvoja! staň sa t i j a k o c h c e š!“

S odovzdaním do vôle božej modlí sa ten, ktorý je s tým spokojný, čo Boh chce. My môžeme sa modliť s tou úprimnou žiadosťou, aby nás P. Boh vyslyšal, ale nesmieme Pánu Bohu predpisovať, aby nás hneď alebo tak vyslyšal, ako si my žiadame. Boh najlepšie vie, kedy a ako má nás vyslyšať, my musíme s tým byť spokojní a musíme na Pána Boha nechať, aby nás vyslyšal, kedy a ako za dobré uzná. Krásny príklad nám v tom dal Pán Ježiš. V zahrade olivetskej modlil sa, aby kalich utrpenia odišiel od neho, aby ho Otec jeho vzal preč, ale k tej modlitbe dodal: „A l e O t č e m ô j, n i e j a k o j a c h c e m, a l e j a k o t y c h c e š!“ Pán Boh najlepšie vie, čo a kedy nám je to dobré.

Ľudia niekedy veľmi zle pochodia, keď silou-mocou si žiadajú, aby sa stalo, o čo sa modlia. Jedna matka mala syna jedináčka a ten ochorel nebezpečne. Kňaz, ktorý ho navštívil, chcel matku k tomu pripraviť, že jej jedináček umre. „Odovzdajte sa do vôle božej“, riekol jej. Ale ona na to: „Nie a nie, Boh mi nesmie vziať moje dieťa“. Proti všetkému očakávaniu chlapec vyzdravel. Následkom zlého materinského vychovávaní sa stával čím ďalej horším. Keď mal dvadsať rokov, pobil sa s kamarátmi, zabil jedného a tak dostal sa na šibenicu. Či by nebolo lepšie bývalo, keby bol vtedy jako dieťa umrel, keď sa jeho matka nerozumne proti vôli božej vzpiera? (A. Stolz).

* Deti moje! Nikdy nedajte si to od nikoho povedať, že modlitba je daromná. Vy vždycky majte dôveru k modlitbe; majte živú vieru v moc modlitby. Len sa vy modlite, bárs nevidíte hneď vyslyšanie. Keď sa vy tak modlite, jako sa patrí, darmo sa nikdy nebudete modliť. P. Boh dá vám lebo to, o čo ho prosíte, alebo niečo, čo je lepšie pre vás.

Kto prosi, ten nosí.

* Vždycky my to neobdržíme, za čo sa modlíme. A prečo? Tu je, deti moje, viac príčin. Neobdržíme, lebo nemodlíme sa dobre; nemodlíme sa pobožne zo srdca, ale len ústami, nemodlíme sa pokorne, dôverne, s odovzdaním sa do vôle božej, alebo modlíme sa zo zlého úmyslu, na pr. aby Boh zle urobil našim protivníkom atď. — Neobdržíme, za čo sa modlíme, lebo to, čo žiadame, není nám prospešné. Mnohokrát sa modlíme o časné veci, o ktorých P. Boh vie, že by nám neboly prospešné; P. Boh je najvyšší dobrý, nemôže nám dať to, čo by nám škodilo. „Toto je úfanie, ktoré máme k Bohu, že nás vo všetkom, čokoľvek by sme po jeho vôli žiadali, vyslyší“ (I. Ján 5, 14.). Pri modlitbe, ktorou niečo prosíme, žiadame od P. Boha, musíme zachovávať istý poriadok. Najsamprv musíme sa modliť za to, aby každé stvorenie chválilo Boha. Potom máme žiadať, čo je k našemu spaseniu užitočné. A len potom na treťom mieste smieme žiadať svetské, časné dobré veci. Pán

Ježiš tak povedal: „Hľadajte najprv kráľovstvo božie a spravodlivosť jeho a všetko ostatné bude vám pridané!“ — Kráľovstvo božie 1. je chvála božia; spravodlivosť jeho 2. je spasenie našej duše, a všetko ostatné 3. to sú svetské, časné dobré veci. Časné dobré veci smieme len tak žiadať, jestli nie sú škodné našej duši; lebo najprv musíme žiadať dobré pre dušu a len potom pre telo. — Neobdržíme, za čo sa modlíme, lebo nie sme v modlitbe vytrvanliví. Pán Boh chcel nás vyslyšať, ale my ho už neprosíme o to. Ale nás Boh preto nevyslyší, lebo pre hriechy naše nie sme hodní toho, za čo sa modlíme.

Aké nerozumné veci niektorí ľudia žiadajú si od Pána Boha! Sedliak v hore rúbal duba; práca to bola ťažká. Sedliak požaloval si, že jako sa on musí trápiť. „Ej, keby som ja bol boháčom, veď by som sa ja nemusel takto stíhať a drať!“ Zavzdychol si. Tu sa mu predstaví chlapec pekný, kučeravý, v striebornom obleku, so zlatou paličkou. „Čo chceš, zažiadaš si, a hneď sa ti splní!“ povie sedliakovi. Tento dlho nerozmýšľa, „nech sa mi všetko premení na zlato, čoho sa dotknem“, rečie. — „Maj si, čo si žiadal“, povie chlapec, dotkne sa sedliaka zlatou paličkou a potom zmizol. Sedliak hneď oprobuje svoje umenie, a div divúci, listie a kvet na dube, ktorých sa dotkol, len tak jasaly od rýdzeho zlata. Sedliak bol šťastlivý. „Idem domov“, povedá; „nech sa tu s dubom drie, kto chce. Ja si doma budem jedať pečenku a upíjať to najlepšie víno!“ No, ešte raz chce si zajesť svojho chleba a zapíť vody zo svojho krčiazka. Ale beda, chlieb i voda staly sa zlatom, a tak bývalo to s každým pokrmom, ktorého sa sedliak dotkol. Nemôže nič ani jesť, ani piť. No, chvála Bohu, sedliak sa zobudil; všetko to bol len sen. — Či to nenie veselá rozprávka? Ale veľmi poučná: Všetko je dobre, čo Pán Boh robí, i keď nevyslyší človeka; lebo niektorý žiada si nerozumné veci, pri ktorých by zahynul na tele i na duši.

355. *Kedy je najviac potrebné a kedy užitočné modliť sa?*

Modliť sa najviac potrebné je vtedy, keď sme v pokušení, alebo v i nom nebezpečenstve; užitočné

ale je modliť sa ráno a večer, ba aj cez deň v dôležitých záležitostiach.

Bohu modliť sa, to vždy hodí sa!

Jako vždy dýchame, tak máme sa vždy modliť. P. Ježiš káže, aby sme sa vždy modlili a nikdy neprestávali (Luk. 18, 1.), a sv. Pavel apoštol napomína, aby sme sa modlili bez prestania (I. Thes. 5, 17.). Hovorí sa: to dieťa vždy plače, tá žena sa bez prestania vadí, to znamená, že to dieťa často plače, tá žena sa často vadí. Teda máme často sa modliť, často srdce k Bohu pozdvihovať. Ale sú isté časy alebo príčiny, keď a v ktorých sa obzvlášť máme modliť. Tak máme sa modliť: v čas pokušenia. V pokušeniach nám je zvlášť milosť božia potrebná; kto sa v pokušeniach nemodlí, podľahne im; preto napomína Pán Ježiš: „Bdite a modlite sa, aby ste neupadli do pokušenia!“ — Alebo v inom nebezpečenstve. Keď lebo teba alebo tvoju rodinu, alebo obec, lebo cirkev, alebo národ, vlast' niečo trápi, modli sa, utiekaj sa k Bohu. Keď ľudia nevedia pomôcť, vie pomôcť P. Boh, a Pán Boh neopustí tých, čo sa k nemu utiekajú, jeho o pomoc prosia. Aj žalmista tak spieva: „K Pánovi som volal, keď som bol v zármutku, a on vyslyšal ma!“ (Žalm 119, 1.). — Máme sa modliť: ráno a večer. Ráno nevychádzajte z izby, čo by ste sa neboli pomodlili. Po ceste a pri robote modliť sa raňajšiu modlitbu, to mnoho nestojí, lebo vtedy bývajú myšlienky už pri iných veciach. Ráno musíme P. Bohu ďakovať, jeho chváliť a velebiť za to, že nám zas dal dožiť nový deň a musíme sľúbiť P. Bohu, že ten nový deň vynaložíme na jeho česť a na naše spasenie, a k tomu musíme prosiť P. Boha o jeho milosť. Večer koná kresťan svoju večernajšiu modlitbu; k tej patrí P. Bohu ďakovať za prežitý deň a za jeho ochranu, svoje svedomie

zpytovať, ľútosť vzbudiť nad spáchanými hriechami, za odpustenie hriechov a ochranu božiu pre nastávajúcu noc prosiť. — Máme sa modliť aj cez deň v dôležitých záležitostiach. Keď niečo dôležitého máme začať, k niečomu sa odhodlať (na pr. do iného stavu vstúpiť): modlime sa, aby nám Boh dal k tomu svoje požehnanie. Keď niekto do ťažkého hriechu upadol, nechže sa pokorne modlí, aby mu Boh pomohol zbaviť sa toho hriechu, polepšiť sa. Pri smrti — keď máme umierať — ach, aká to dôležitá záležitosť, od ktorej závisí naša večnosť — vtedy treba sa dobre modliť. — Dobrý kresťan modlieva sa: pred jedlom a po jedle. To je naša povinnosť, aby sme vyznávali, že všetko dobré máme od Pána Boha; preto musíme P. Boha prosiť a jemu ďakovať i za pokrm a nápoj. Nikdy nehanbite sa modliť pred jedlom a po jedle; tým dokážete, že ste dobrí kresťania a takými chcete byť vždy. — Modlievame sa, keď na modlenie zvoní. Keď zvoní na Anjel Pána, máme sa ho modliť a pri tom na tajomstvo vtelenia Ježiša Krista pobožne myslieť. Keď zvoní na pozdvihovanie, máme sa modliť a P. Kristu, ktorý pod spôsobom chleba a vína je na oltári, sa klaňať. Keď zvoní umieračkom alebo na pohrab; máme sa modliť za umierajúceho alebo za mŕtvého.

Ešte vás, deti moje, na modlitbu upozorním, o ktorej môžeme povedať, že je to „modlitba bez prestania“, keď totižto naše práce a namáhania, naše starosti a trápenia Pánu Bohu obetujeme. Toto všetko nám P. Boh prijme za modlitbu, keď pracujeme a trpíme z lásky k Bohu, k jeho sláve, preto že to Boh tak chce. Modlitbou stávajú sa naše práce a trápenia, keď ich dobrým úmyslom Bohu obetujeme. Viete, čo je dobrý úmysel. Ráno pomodlite sa: „P a n e B o ž e m ô j! všetko ku tvojej cti a sláve!“ Potom cez deň častejšie pozdvihnite myseľ k Bohu krátkymi, maľučkými modlitbami, vzdychami. (Strelné modlitby, povzdychy, lebo len tak krátko to trvá, kým ich povieme, jako výstrel, alebo vzdych), na pr. Ježišu m ô j, milosrdenstvo! — Bože m ô j, všetko, len žiaden hriech! — O Ma-

ria, pomáhaj mi! — Anjelu boží, strážca môj, neopust ma! — Ježiš, Maria, Jozef, buďte so mnou!

To sa ľahko povie, a keď to ide zo srdca, koľko po-
žehnaní to prináša!

Modlitba je verejná, keď lebo v kostole alebo pri
prôvode s inými ľuďmi alebo na verejnom mieste sa mo-
dlíme; modlitba je súkromná, keď samotní alebo doma
alebo inde, kde nás ľudia nevidia, sa modlíme.

Modlitba je vnútorná, keď nábožné myšlienky a žia-
dosti len v srdci k Bohu odosielame, ale ich slovom nevy-
slovujeme. Sem patrí i rozjímanie, t. j. rozmyšľanie o Bohu,
Kristu Pánu, Panne Marii, o svätých, o prikázaniach božích,
o čnosťach, o posledných veciach atď., aby sme si v srdci
nábožné city a dobré predsavzatia vzbudili. Táto modlitba je
veľmi užitočná. — Modlitba je zovnútná čili ústna,
keď svoje myšlienky, žiadosti a city slovami vyjadrujeme či
vyjavujeme.

Dietky moje, vy to už viete, že sme všetci alebo máme
byť všetci dietky Božie, že sa máme jeden druhého milovať,
jeden druhého napomáhať, podporovať, jeden druhému dobre
činiť, teda máme aj nielen za seba sa modliť, ale i za iných
bližných, za všetkých, pretože každý človek je váš bližný a
preto každého človeka máme tak milovať, ako seba samého
a každému od P. Boha priať a prosiť, čo by sme sebe žiadali,
keby sme v jeho položení boli. A katechismus nám i vypo-
čítuje, za koho sa máme modliť.

356. Za koho sa máme modliť?

Modliť sa máme za všetkých: za priateľov a ne-
priateľov, za živých i za mŕtvých, zvlášte za rodičov,
bratov, sestry, príbuzných, dobrodincov a za cirkev-
ných i svetských predstavených.

Mojžiš často prosil Boha za Izraelitov, Jeremiáš vždy
modlil sa za národ židovský, učennici prosia Ježiša, aby
uzdravil svokru Petrovu, ktorá bola trápená zimnicou. Naj-
starší z Kafarnaumu sú vďační za prijaté dobrodenia a ho-

vorila k Ježišovi: „Stotník je hodný toho, aby si vyslyšal jeho prosbu, lebo miluje národ svoj a dal nám vystaviť školu.“ Sv. Štefan, prvý mučeník modlí sa: „Pane, nemaj im to za hriech“, a táto modlitba obrátila Šavla.

357. Jakým znakom začíname a dokonávame modlitbu?

Modlitbu začíname a dokonávame znakom svätého kríža, to je keď sa prežehnáme.

Pred modlitbou prežehnávame sa znakom svätého kríža. tým sa postavíme pred Boha a jako keby sme si vpísali hlboko do mysle tú myšlienku: teraz sa budeš rozprávať s Bohom. A po modlitbe sa žehnáme, ako by sme chceli povedať, že čo sme v modlitbe hovorili, to chceme, aby malo cenu alebo dosiahlo vyslyšania u Boha skrze zásluhy smrti Ježiša na kríži, jako by sa to bol sám Ježiš Kristus modlil, keď na kríži trpel.

* Spasiteľné je prežehnať sa pri vstávaní a líhaní, pred jedlom a po jedení, na začiatku každej vážnej veci, v pokušení a v nebezpečenstve. Znak svätého kríža posilňuje a potešuje nás v trápeniach telesných i duševných, pretože u pomína nás na smrť Ježiša; spolu i ochraňuje nás a požehnanie nám prináša, lebo keď sa prežehnáme, vtedy vzdycháme si k Najsvätejšej Trojici.

Milé dietky! Mnoho som vám hovoril o modlitbe, lebo modlitba je veľmi dôležitá vec a k spaseniu vášmu veľmi potrebná. Povážte, jak šťastlivé ste vy, že vy, biedne červičky zemské, môžete hovoriť s Bohom, najväčším Pánom, ako dietky so svojim otcom. Modlievajte sa teda často a rady a vždycky s najväčšou pobožnosťou, jak doma, tak v kostole. Sv. Augustín hovorí: „Kto sa vie dobre modliť, vie i dobre žiť“, a sv. František z Assisi: „Od duše, ktorá sa nemodlieva, nemôžeme nič dobrého očakávať“. Zapamätajte si to. Svätí, ktorí sú v nebi, velice si vá-

žili modlitbu, preto sú teraz v nebi. Aj vám, deti moje, nech je modlitba najväčšou radosťou a rozkošou!

Zbožne jako anjeli,
dobré dieťa stále,
už zavčasu modlí sa,
k Božej cti a chvále.

Pamätuj, že:

Ktorí žobrák neprosí
Prázdnu kapsu vždy nosí.

2. O modlitbe Pána.

Dosiaľ hovoril som vám podľa katechizmu o modlitbe vôbec, teraz budem vám hovoriť o osobitnej modlitbe, ktorú ste sa vy, detky moje, tisíc a tisíc ráz modlili a ešte modlievať budete, a ktorá je tá najvýbornejšia modlitba. Je mnoho rozličných modlitieb po modlitebných knižkách, aj vy ich už viac viete, ale tak výbornej nieto, ako je táto!

358. *Ktorá je najvýbornejšia modlitba?*

Najvýbornejšia modlitba je modlitba Pána, to jest Otčenáš.

„Otčenáš“ nazýva sa tá modlitba, lebo sa začína tými slovami: Otče náš.

„Otčenáš“ je tá modlitba, ktorú nás sám Ježiš Kristus naučil a modliť sa prikázal. Preto nazýva sa modlitbou Pána; ten Pán je Pán Ježiš Kristus. Pán Ježiš sám veľmi rád, často a nábožne sa modlieval. Apoštoli sa tiež modlievali, ale modlenie sa im z počiatku veľmi nedarilo, lebo ešte nevedeli, ako by sa dobre mohli modliť. Preto riekli raz k Ježišovt: „Pane! nauč nás modliť sa!“ Vedeli apoštoli, že Ježiš najlepšie vie, ako a za čo sa modliť máme, aby sme sa jemu zaľúbili. Ježiš odpovedal im na túto prosbu: „Keď

sa modlite, modlite sa takto: Otče náš, ktorý si na nebesiach! posväť sa meno tvoje; príď kráľovstvo tvoje; buď vôľa tvoja, jako v nebi, tak i na zemi; chlieb náš vezdajší daj nám dnes, a odpusť nám naše viny, jako i my odpúšťame našim vinníkom; a neuvodň nás v pokušenie: ale zbav nás od zlého. Amen“.

Toto je tá najvýbornejšia modlitba; najvýbornejšia, lebo nás ju naučil Kristus Pán, nekonečne múdry; najvýbornejšia, lebo všetko v sebe obsahuje, čo od Boha žiadať máme; najvýbornejšia, lebo je v nej ten poriadok, ktorý pri modlitbe zachovávať máme: máme žiadať najprv chválu božiu, potom spasenie duše a len potom časné dobré veci.

359. Z koľko častíok pozostáva „Otčenáš“ ?

„Otčenáš“ pozostáva z dvoch častíok: 1. z predmluvy a 2. zo siedmich prosieb.

„Otčenáš“ pozostáva z predmluvy a prosieb.

Čo pred prosbami mluvíme, to je predmluva, alebo oslovenie, lebo keď chceme s niekým mluviť, hovoriť, najprv ho oslovíme, menom ho voláme.

„Otčenáš“ pozostáva zo siedmich prosieb, t. j. v „Otčenáši“ prosíme Pána Boha o sedem rozličných dobrých vecí. V štyroch prosbách prosíme o udelenie tých vecí, ktoré sú nám k dosiahnutiu posledného cieľa potrebné, a v troch prosbách prosíme o odstránenie tých vecí, ktoré sú dosiahnutiu posledného cieľa na prekážke.

Predmluva v Otčenáši znie:

„Otče náš, ktorý si na nebesiach.“

Pán Ježiš Kristus nás učil, akým menom Boh najradšej oslovený byť chce, než sa k nemu modlíme; máme totižto rikať: „Otče náš“, lebo Boh prijal nás za dietky svoje.

Prvé slovo v otčenáši je „Otče«. Boh je náš otec a chce, aby sme s ním mluvili, jako dieťa mluví s otcom svojím. A my sme skutočne dieťky božie, odkedy sme pokrstení. »Hľa, jakú lásku preukázal nám Boh«, píše sv. Ján, »že synami nazývaní bývame i skutočne sme« (I. 3, 1.). Keď je Boh náš otec, my ho musíme ctíť, my ho musíme milovať, my musíme mať k nemu dôveru. S úctou, láskou a dôvernosťou ide dobré dieťa k svojmu dobrému otcovi. Jaké to veľké šťastie pre nás! Anjeli trasú sa pred P. Bohom, ale my nemáme sa čo triasť a strachovať, ale tak sa citíť, keď k P. Bohu v modlitbe hovoríme, jako doma pred otcom, máme sa k nemu modliť s detinskou úctivosťou, láskou a dôvernosťou.

Ako je to, sám sa modlíš, a predsa nehovoriš: „Otče mój“ ale „Otče náš?“ To je preto, lebo v otčenáši sa nikdy nemodlíš sám za seba, ale vždy za všetkých a všetci kresťania modlia sa jeden za druhého. Všetci ľudia sú dieťky božie a preto jedna rodina, medzi sebou, bratia a sestry, ktorým je Pán Boh otcom. V tejto božskej rodine nemodlí sa každý len za seba, ale musia sa všetci modliť jeden za druhého a všetci sa vspolok milovať. I ten najväčší boháč a pán nesmie svojim bližným pohrdať, trebárs by bol žobrákom, lebo mu je brat. Všetci sme bratia, a preto voláme k svojmu Otcovi: „Otče náš“! Jaká to radosť, aký to úžitok pre nás! Koľko otčenášov sa ľudia každý deň modlia v Európe, v Asii, v Afrike, v Amerike, v Austrálii, a všetci modlia sa i za mňa! Ako ktorý začne sa modliť: „Otče náš“, už som i ja v tom.

Teraz začneme prosby. Sedem prosieb v otčenáši delíme na dvojce. Prvé oddelenie obsahuje tri prvé prosby, v ktorých predovšetkým za to prosíme, čo sa cti božej týka. — Druhé oddelenie obsahuje štyri nasledujúce prosby, v ktorých prosíme za to, čo nám alebo bližným potrebné je.

Prvá prosba v otčenáši znie: „Posväť sa meno tvoje.“

„Posvätiť“ tu neznamená svätým urobiť, ale za sväté považovať, v úcte držať, ctíť, zvelebovať.

Pod menom božím nerozumieme tu len to meno, ktorým Boha nazývame, ale spolu i Boha samého; meno zastupuje osobu, meno za osobu, ktorú znamená. Teda keď hovoríme: *posväť sa meno tvoje*, tým chceme povedať: Žiadame si, aby všetci ľudia teba, Boha poznali a oslavovali.

A to žiadame si najprv o sebe, t. j. hovoríme: Ja chcem Boha v úcte mať, chcem všetko k jeho cti a chvále činiť a nechcem ho zneuctiť hriechom. — Ale ja si i to žiadam, aby to tak všetci ľudia chceli, jako ja: Boha v úcte mať a nezneuctiť ho hriechom. A tu si pomyslím na tých, ktorí Boha ani len po jeho pravom mene neznajú. Takí sú pohania, ktorí sa stvoreným alebo spraveným veciam klaňajú a nie opravdivému Bohu. A pretože ho neznajú, ani ho nemilujú, ani ho nectia. Ja si žiadam, aby všetci ľudia, i títo pohania k pravej viere sa dostali a v nej Boha a jeho svätú vôľu vždy lepšie poznali. A myslím i na tých, ktorí Boha síce poznajú, ale ho nemilujú, ako keby im nebol dobrým otcom, ako keby nedostávali od neho mnohé dobrodenia. Ja si žiadam a modlím sa, aby aj títo Pána Boha milovali. — A myslím si i na tých, čo ho nectia, ktorí ho hriechami obťažujú, a žiadam a modlím sa, aby sa títo obrátili, s Bohom smerili a jeho ctili. — Pán Boh žiada od všetkých ľudí, aby ho tak poznali, milovali a ctili, jako on to sám skrze cirkev svätú učí. Kto ho tak nectí, kto bludy, poveru verí, nekresťanský život vede, ten nedáva Bohu takú úctu, jaká Bohu patrí, ten ho zneuctľuje, a sú ľudia, ktorí opovrhlivé, potupné reči proti Bohu hovoria, t. j. rúhajú sa mu. Ja si žiadam a modlím, aby Bohu, jeho svätému menu, nikdy nikto neučinil zneuctenie alebo jemu nerúhal sa.

A keď si to žiadam, aj chcem všetko urobiť, čo zo mňa vystačí, aby všetci ľudia Pána Boha poznali, milovali a ctili. Predovšetkým chcem iným na sebe dávať dobrý príklad:

chcem rád učiť sa katechismus, poslúchať kázne a kresťanské vyučovania; nebudem brať meno božie nadarmo, nebudem zlorečiť, kliať, prisahať sa, budem rád chodiť do kostola a k svätým sviatostiam, účasť brať na pobožnosťach, dávať almužnu na obrátenie pohanov a nevercov, vôbec budem poslušný prikázaniam božím a cirkevným, budem tak žiť, ako Kristus Pán učil, a všetko činiť ku cti a chvále božej.

Keď sa modlíme: „Posväť sa meno tvoje“, tým hovoríme: „Otče náš na nebesiach! Učiň, aby pohaní a bludári, hriešnici a my všetci teba čím diaľ lepšie poznali a teba nikdy hriechom nezneuctili. Učiň, aby sme tým viac úprimnou láskou, náležitou poslušnosťou a veľkou horlivosťou v službe tvojej teba ctili a oslavovali!“ (Dr. Fr. Oberer.)

Druhá prosba v otčenáši znie takto: „Prijď kráľovstvo tvoje!“

V druhej prosbe otčenáša spomíname kráľovstvo. Kráľovstvo je krajina, v ktorej je kráľ pánom, ktorý rozkazuje, a ktorej obyvatelia ho poslúchať musia. To je zemské kráľovstvo. Také my v otčenáši nežiadame. My žiadame duchovné kráľovstvo, v ktorom Boh je pánom, Boh rozkazuje a ľudia ho poslúchajú.

V cirkvi svätej panuje Boh, dáva zákony skrze svojich námestníkov, pápeža a biskupov, a týmito musia byť poslušní všetci, ktorí k cirkvi prináležia. Keď teda modlíme sa: „Prijď kráľovstvo tvoje“, tými slovami žiadame, aby porád viac rozširovalo sa kráľovstvo božie na zemi, cirkev svätá, aby všetci ľudia prišli do cirkve svätej a stali sa dobrými katolíckymi kresťanmi.

V srdciach panuje Boh svojou milosťou a láskou. Keď sme v milosti božej, Boh panuje v nás svojimi prikázaniami a my sme mu poslušní, keď tie zákony z lásky k nemu plníme. Keď sa modlíme: „Prijď kráľovstvo tvoje“; tými slovami si žiadame, aby uhostilo sa v srdciach našich kráľovstvo milosti a lásky božskej, t. j.

aby nám Boh porád viac milosti udeľoval a aby sme ju nikdy hriechom neztratili.

V kráľovstve nebeskom panuje Boh, v sláve svojej zjavuje sa spravodlivým s tváre do tváre a anjeli a svätí klaňajú sa mu jako najvyššiemu Pánu svojmu a v tom majú svoju radosť, rozkoš a neskončené blahoslavenstvo. Keď sa my v otčenáši modlíme: „Prijď kráľovstvo tvoje“, žiadame si, aby sme všetci po tomto živote prišli do kráľovstva nebeského, t. j. aby sme všetci verne vytrvali pri sv. cirkvi, zachovali v sebe milosť posväcujúcu, v nej zomreli a do neba prijatí boli.

A keď si to žiadame, aj chceme všetko urobiť, čo z nás vystačí, aby sa to mohlo stať. Chcem sa modliť, aby Boh i nešťastným židom, pohanom a vo viere blúdiacim milosť dal, by pravú vieru poznali a tak údami našej cirkve katolíckej sa stali; budem sa modliť za rozšírenie kresťanstva i almužnu na to dávať. Ale i sám chcem tak žiť, ako Kristus Pán skrze svoju cirkev učí, aby Pán Boh svojou milosťou vo mne panoval; nechcem dopúšťať sa ťažkých hriechov, lebo v hriešnikoch panuje diabol, oni sú jeho poddaní; ani iných nechcem pohoršovať a svádzať k hriechu, ale chcem im dávať dobrý príklad, aby si i oni kráľovstvo božie v sebe zamilovali, a aby sme všetci blahoslavenstvo nebeské obľahli.

Keď sa modlíme: „Prijď kráľovstvo tvoje“, tým chceme povedať. „Otče náš na nebesiach, učiň to, aby sa tvoja sv. cirkev čím diaľ viac rozširovala! Chráň ju proti každému protivenstvu, aby svoj úrad, zachrániť duše, vždy lepšie vykonávala! A daj, aby sme ja a všetci ľudia v tvojej milosti a láske boli a prospievali a naposledy k tebe do neba sa dostali“ (Dr. Fr. Oberer.).

Tretia prosba v otčenáši znie takto. „Buď v ôľ a tvoja, jako v nebi, tak i na zemi“.

Žiadame-li, aby Boh vyslyšal našu druhú prosbu v otčenaši, t. j. aby sme prišli do kráľovstva nebeského, musíme na zemi žiť podľa vôle jeho. Preto po druhej prosbe nasleduje: „Buď vôľa tvoja, jako v nebi tak i na zemi“. Pod vôľou božou rozumieme všetko, čo Ježiš Kristus svojím slovom a príkladom nás učil a nám prikázal, a čo i teraz skrze cirkev svätú učí a prikazuje (= prikázania božie a cirkevné). Podľa vôle božej musíme žiť, čili vôľu božiu musíme plniť. Keď sa v otčenaši modlíme: „Buď vôľa tvoja, jako v nebi tak i na zemi“, tými slovami žiadame, aby sa stávala vôľa božia od nás a od všetkých ľudí, t. j. aby sme my a všetci ľudia plnili vôľu božiu; — a žiadame si, aby sme my a všetci ľudia na zemi vôľu božiu tak plnili, jako ju plnia na nebi. Anjelia a svätí na nebi plnia vôľu božiu radi, ochotne, úplne, verne a vždy; tak máme i my a všetci ľudia na zemi majú tak plniť vôľu božiu, jako anjelia a svätí v nebi.

My nič dobrého neurobíme bez pomoci, milosti božej, a vôľu božiu plniť je ťažko; prichádzajú pokušenia a my sme veľmi náchylní k tomu, čo sa nám ľúbi, čo si naša vôľa žiada; protivienstvo od ľudí, núdza, nešťastie často robia nám ťažkosti a prekážky, keď vôľu božiu plniť máme: tu máme Pána Boha prosiť, aby nám pomáhal svojou milosťou, a to i robíme, keď sa modlíme: „Buď vôľa tvoja, jako v nebi tak i na zemi“; tými slovami i to žiadame, aby nám Boh svoju milosť udeliť ráčil, aby sme jeho vôľu verne a ochotne plnili.

Keď si tú milosť žiadame, musíme i sami, čo len z nás vystačí, usilovať sa plniť vôľu božiu vždy a čokoľvek by sa s nami robilo. Musíme tak smýšľať: Ja mám síce svobodnú vôľu, ale ja som svoju vôľu dobrovoľne oddal Pánu Bohu, do vôle božej som ju položil, jako anjelia a svätí v nebi; pre seba som nič z nej nezadržal. Teraz teda, čo je vôľa

božia, to je i moja vôľa; jako Boh chce, tak chcem i ja; a čo chce Boh so mnou, proti tomu ja nič nemám, to nech sa stane, lebo to i ja chcem.

Keď sa modlíme: „Bud' vôľa tvoja, jako v nebi tak i na zemi“, tým chceme povedať: „Otče náš, ktorý si na nebesiach, daj mne i všetkým ľuďom milosť svoju, aby sme dnes a vždycky tvoju svätú vôľu tak verne a ochotne plnili, jako ju plnia anjelia a svätí v nebi, a aby sme všetky trápenia z tvojej ruky vďačne prijali a znášali.

Štvrtá prosba v otčenáši znie takto: „Chlieb náš vezdajší daj nám dnes.“

Chlieb znamená ten výborný pokrm, ktorý chlebom nazývame, ale tu znamená toto slovo vôbec všetko, čo nám je k životu potrebné.

Každý kresťan má dvojaký život: prirodzený život, to je život tela, telesný, časný; a nadprirodzený život, to je život duše, život pre nebo, ktorý je posväcujúca milosť. K životu prirodzenému potrebujeme to, čo život telesný udržuje a sosiňuje, telesný chlieb, t. j. pokrm, nápoj, bydlisko, odev atď. — K životu nadprirodzenému potrebujeme to, čo posväcujúcu milosť v duši udržuje a rozmnožuje, teda všetko, čo je k spaseniu duše: slovo božie, najsvätejšia sviatosť oltárňa, milosť božia, ktorá sa vo sviatosťach udeľuje a skrze sväteniny, modlitbu a dobré skutky rozmnožená býva. — A tak v štvrtej prosbe otčenáša žiadame všetko, čo nám je pre telo a dušu každodenne potrebné.

Keď nám P. Ježiš káže modliť sa len za chlieb, tým nás napomína, aby sme zbytočné veci nežiadali, ale len to, čo nám je potrebné, a s tým aby sme spokojní boli. „Mám e-li čo jesť a čím sa odievať, bud'me spokojní“, píše sv. Pavel (I. Tim. 6, 8.). V duchovnom ohľade tým slovom „chlieb“ prosíme o všetko, čo je k spaseniu duše potrebné.

Máme sa modliť za chlieb vezdajší, t. j. len za to, čo je nám na dneská treba, lebo sa vždy máme modliť a každý deň uznávať Boha za darcu všetkých dobrých vecí, a ani o budúcnosť nemáme byť priveľmi starostliví. Keď nám Pán Boh viac dá, ako nám treba, keď nám dá koláč miesto chleba, i to prijmime s vďačnosťou: ale prosíme ho máme len o to, čo je potrebné. — Aj v duchovnom ohľade prosíme chlieb vezdajší, lebo každý deň potrebujeme milosti pomocné.

Modlíme sa: chlieb náš, t. j. taký chlieb, ktorý nám právom patrí, ktorý si prácou, usilovnosťou zarábame, zaslúžime; lebo čo by sme si klamstvom, krádežou atď. zaopatrili alebo v záhaľke užili, to nenie náš chlieb, ani nemá božieho požehnania. — V duchovnom smysle to „náš“ nás napomína, že ten chlieb len tí požívajú, ktorí sú dietky božie a Boha otcom svojim smú nazývať.

Modlíme sa: daj nám, t. j. daj nám, všetkým ľuďom, čo im je pre telo i dušu potrebné, lebo každý kresťan musí sa modliť za všetkých ľudí, preto že všetci ľudia sú jeho bratmi. Chudobným dáva Pán Boh chlieb skrze tých, ktorí ho hojne majú. Kto má a nechce nič dať chudobným, ten sa nemodlí úprimne: chlieb náš vezdajší daj nám.

Keď od Pána Boha žiadame chlieb, t. j. čo je telu i duši treba, musíme i sami, čo z nás vystačí, urobiť, aby sme to dosiahnuť mohli. Ja chcem prácou chleba si vyhľadávať a mierne a šetrne požívať. Už za mladi chcem si všetky vedomosti privlastniť, aby som si v staršom veku vedel výživu zaopatriť. Budem i bližného v núdzi podporovať, lebo Boh chce, aby bohatí chlieb vezdajší chudobným dávali. Budem ochotne a pozorne poslúchať slovo Božie na kázňach a kresťanskom vynaučovaní, hodne prijímať sviatosť oltárňu, ktorá je „živý chlieb, ktorý s neba sostúpil“; budem i iné

sviatosti nábožne prijímať, sväteniny pobožne užívať a rád sa modlievať.

Keď sa modlíme; „Chlieb náš vezdajší daj nám dnes“, tým hovoríme: „Otče náš, ktorý si na nebesiach, popraj nám, čo je pre telo treba: daj nám všetkým ľuďom, sily, aby sme si výživu zarobili i chudobným z nej udeľovať mohli; a udeľ nám všetkým, čo je pre dušu treba, pomáhaj nám, aby sme prostriedky milosti tvojej náležite užívali a v tvojej posväcujúcej milosti až do konca vytrvali“.

V prvých štyroch prosbách otčenáša prosili sme Boha, aby nám udelil ráčil všetko, čo je potrebné k dosiahnutiu blahoslavenstva. — V troch ostatných prosbách prosíme ho, aby nás ochránil od všetkého, čo býva dosiahnutiu blahoslavenstva na prekážku, a síce čo bolo, čo je a čo bude na prekážku. Hriechy boli, pokušenia sú a zlá smrť bude nám na prekážku blahoslavenstva, o odstránenie týchto vecí prosím Boha v ostatných troch prosbách otčenáša.

Piata prosba v otčenáši znie: „Odpusť nám naše viny, jako i my odpúšťame našim vinníkom“.

Naše viny = naše hriechy; naši vinníci, to sú tí, čo proti nám previnili sa, shrešili, nás obrazili, ukrivdili.

Pán Ježiš učí nás modliť sa: „Odpusť nám naše viny“. My sme nie vstave napraviť urážku, ktorú sme Pánu Bohu ťažkými hriechami učinili, ani dostiučiniť za hriechy nie sme vstave; preto nás Pán Ježiš učí, aby sme sa obrátili k milosrdenstvu božiemu a prosili za odpustenie hriechov. A P. Boh nám odpustí pre zásluhy Ježiša Krista, keď vykonáme, čo k tomu treba a z nás vystačí. Teda v piatej prosbe Otčenáša prosíme, aby nám Boh odpustil hriechy naše.

Ale Pán Ježiš nás učí, aby sme po slovách: „Odpusť nám naše viny“, hneď pridali: „jako i my odpúšťame našim vinníkom“. Tým to chce nám povedať, že Pán Boh len tak odpustí hriechy naše, jako my od-

nich zlé počujeme, menuje sv. Písmo svet. Teda bývame pokušení od sveta. — O, deti moje! nesmieme my všetko veriť, čo iní hovoria, a všetko činiť, čo iní činia! Veriť, čo cirkev sv. učí, a činiť, čo Boh prikázal, toho sa drží kresťan-katolík.

I zlý duch pokúša človeka, keď mu ponúka zlé myšlienky alebo v srdci popudzuje zlé žiadosti. On pokúšal i prvých ľudí, on pokúšal i Ježiša. Teda bývame pokušení i od diabla, zlého ducha. Ale my nebudeme ho poslúchať ako prví naši rodičia, ale budeme mu odporovať, ako P. Ježiš.

Pokušenie samo v sebe nenie hriech; hriechom stáva sa len vtedy, keď človek sám svojou vinou zapríčiní si pokušenie, a obzvlášť keď pokušeniu privoľí, na pr. keď diabol Evu oslovil, to nebol hriech pre ňu. Ale hriech sa počal, keď sa Eva do reči pustila s diablom. Vtedy počalo sa v nej pokušenie, sama bola si vina, že pokušenie prišlo jej do srdca a dlhšie trvalo. A hriech sa dokonal, keď Eva si umyslela na slovo diabloveho jesť ovocie, prestúpiť prikázanie božie.

Nemožno je všetkých pokušení sa uvarovať a Pán Boh i úmyselne dopúšťa na nás pokušenia; vtedy nezuľajte, ale majte dôveru k Bohu, ktorý nám v pokušeniach môže pomôcť, a keď ho o to prosíte budeme, i pomôže. Keď nás Boh milosťou svojou posilní, aby sme mohli pokušeniam odporovať, a keď im odporujeme, vtedy vykonali sme dobrý skutok, pocvičili sme sa v čnosti, postúpili sme v dokonalosti, máme zásluhu. A P. Boh preto dopúšťa pokušenia na nás, aby sme im odporovali a skrze to nebo si zaslúžili. Preto žiadame v šiestej prosbe: aby Boh ráčil nás milosťou svojou posilniť, aby sme pokušeniam odporovať mohli.

Keď od Boha žiadam, aby pokušenia odvrátil odo mňa, alebo aby mňa v ňom posilnil, i sám musím, čo zo mňa vystačí, vykonávať, aby som nemal pokušenia alebo im odporoval, i iných nesmiem pokúšať. Budem dávať pozor na

seba a usilovne sa modliť; budem pilne konať svoje povinnosti a nikdy nebudem zaháľať; budem sa príležitosti k hriechu chrániť. Iných nebudem k hriechu svádzať, na pr. šepťaniu v kostole, k hnevu, ku krádeži. Keď príjdu na mňa pokušenia, hneď budem hľadeť vyhodíť si ich z hlavy, budem sa modliť: Bože, buď mi na pomoci — Ježiš, Maria, Jozef, buďte so mnou. — Radšej zomreť, ako zhrešiť, — Maria, buď so mnou, — Sv. anjelu strážco môj, stoj pri mne! — Alebo sa pobožne prežehnám, svätenou vodou pokropím; začnem rozmýšľať o smrti, o poslednom súde, o nebi, o pekle. — Keď tak budete robiť, deti moje, Boh vás posilní, a budete môcť odporovať pokušeniu a odohnať ho.

Keď sa modlíme: „A neuvoď nás v pokušenie“, tými slovami hovoríme: „Otče náš, ktorý si na nebesiach, učíš, aby sme neboli pokúšaní k zlému! Ale keď to dopustiš, aby pokušania prišli na nás, buď nám na pomoci a daj nám toľko milosti a sily, aby sme im odporovať a hriechu sa zavarovať mohli“.

Siedma prosba otčenáša znie: „Ale zbav nás od zlého“.

Zbaviť = odňať niečo, osvobodíť, zachrániť od niečoho. Zlé je všetko, čo je človekovi škodlivé. Zlé je dvojaké: jedno sa týka tela, druhé duše, tedy zlé je telesné i duchovné. Zlé telesné je na pr. nemoc, chudoba, hlad, neúroda a všelijaké súženie. A takého zlého bude, kým svet svetom bude, lebo svet je slzavé údolie. Zlé duchovné je hriech. Hriech je najväčšie zlé. Jako prvým rodičom časnú a večnú smrť a mnoho zlého na tele i na duši zapríčinil, tak dosiaľ i nám hriech škodí na tele i na duši, zapríčiňuje nám časné i večné tresty. Keby hriechu nebolo, nebolo by ani iného zlého. Za odvrátenie všetkého zlého modlíme sa v siedmej prosbe otčenáša, aby nás Boh ráčil zachrániť všetkého zlého na duši na i tele.

Teda, deti moje, pozor! Najväčšie zlé je hriech. Potom len príjde to, čo ľudia zlým volajú na zemi: starosti, súženia,

bofasti, nemoce atď.; ale toto telesné zlé, keď ho trpezlivo znášaš, môže byť užitočné tvojej duši. Mnohí v takom nešťastí jako márnratný syn spomínajú si na svoje hriechy, ľutujúc ich, chcú sa polepšiť; tým telesné zlé slúži k spaseniu, teda vlastne ani nenie zlým. To my nikdy nedosiahneme, aby sme boli bez telesného zlého, bez trápenia a súženia, to by bolo proti úmyslu Spasiteľovmu; veď, „cez trápenia musia prejsť tí, čo chcú dostať sa do kráľovstva božieho“. Len vtedy, keďby telesné zlé nám k spaseniu slúžiť nemalo, prosíme za jeho odvrátenie od Boha; ináč v každom nešťastí máme prosiť Boha o pomoc, a by sme ho trpezlivo znášať mohli.

Keď od Boha žiadam, aby nás zbavil od zlého, i sám musím, čo zo mňa vystačí, na tom byť, aby som seba zbavil, aj iní ľudia aby od zlého sa zachránili. Preto, aby telesné zlé neprišlo na mňa: budem si chrániť zdravie, nepokazím si ho nemiernosťou, hnevom, prepínaním síl, ani iných zdravie neurazím, samopašným pasovaním, bitkou, sužovaním atď.; budem usilovne pracovať, aj iných k tomu napomínať; božie dary nebudem márneť, ale šetriť; nebudem iným na dobrom mene utíhať ani na majetku škody robiť; a druhých v takom nebudem napomáhať, ale prekážať; nebudem nikoho svádzať k hriechu. Keď by z dopustenia božieho prišlo na mňa telesné zlé, nešťastie, nemoc, to budem trpezlivo znášať, a iných budem v nešťastí, v biede, v nemoci navštevovať, im pomáhať, ich tešiť, k trpezlivosti napomínať. V nešťastí pomyslím si, že som to zaslúžil za hriechy a budem trpeť na pokutu. Hriechu sa budem chrániť, ale keby som predsa upadol do neho, hneď ho oľutujem a vezmem si pred seba polepšiť sa, a jakonáhle budem môcť, vyspovedám sa atď.

Keď sa modlíme: „Ale zbav nás od zlého“, tými slovami hovoríme: „Otče náš, ktorý si na nebesiach, chráň nás od všetkého zlého, obzvlášte od hriechu a večného zatratenia. A keď dopustiš na nás telesné zlé, udeľ nám svojej pomoci,

aby sme ho trpezlive znášať a tak k spaseniu našemu použiť mohli“.

Krehkí sme a nevieme,
kde nás smrť zastihnúť môže,
preto vrúcne vzdycháme:
„Zbav nás zlého, mocný Bože!“

Záverečné slovo *A men*, slovo hebrejské, znamená: *za-
iste, tak je, sta ň sa, alebo sta ne sa*.

V otčenáši znamená: nech sa stane, o čo sme prosili. Keď hovoríme „Amen“, to je, jako by sme všetky prosby „otčenáša“ opakovali a potvrdili. Amen je jako pečat'. Chceme ním povedať, že veľmi túžime po tom, aby nás P. Boh vyslyšal, a že tak veľmi i ufame, že budeme vyslyšani.

Hľa, deti moje, jak krásna, vznešená a významná je modlitba Pána! My hriešnici ani nevedeli by sme, jako sa k Bohu modlíť, ani neopovážili by sme sa pred Boha predstúpiť. Ale Pán Ježiš, ktorý nám smrťou svojou otvoril bránu do nebies a prístup k P. Bohu, naučil nás modliť sa, ako k Pánu Bohu mluviť máme, a prikázal nám prosiť Boha, jako dieťa prosieva otca svojho.

Jak predstúpim pred boží trón,
čo biedny hriešnik vraveľ mám? —
Ja pomodlím sa „Otčenáš“,
jak jeho Syn nás učil sám.

Daj Boh, aby ste modlitbu Pána vždycky s úctivou pozornosťou a pobožnosťou, nie len z úst, ale i zo srdca vykonávali, pamätajúc, že sme ju prijali od samého božského Spasiteľa nášeho.

Srdce tvoje otváraj,
Tak sa s Bohom vyprávaj!

3. O pozdravení anjelskom.

360. *Čo sa obyčajne modlievame my katolíci po „otčenáši“ ?*

My katolíci modlievame sa po „otčenáši“ obyčajne „Zdravas Maria“, čo pozdravením anjelským menujeme.

Táto modlitba menuje sa anjelské pozdravenie lebo sa začína tými slovami, ktorými archanjel Gabriel Mariu pozdravil. — Modlitba táto nazýva sa i „Zdravas Maria“, lebo sa týmito slovami začína. Pozdravenie anjelské čili „Zdravas Maria“ je modlitba, ktorou najsvätejšiu Pannu Mariu, Matku Božiu, obzvlášte a predovšetkým anjelmi a svätými ctíme a vzývame.

361. Z koľko častok pozostáva pozdravenie anjelské?

Pozdravenie anjelské pozostáva z troch častok: 1. zo slov archanjela Gabriela, ktorými Preblahoslavenú Pannu Mariu pozdravil, 2. z pozdravujúcich slov svätej Alžbety, 3. z prosby cirkve svätej.

Jako otčenáš pozostáva z viac častok, tak i pozdravenie anjelské. Toto pozostáva z troch častok: zo slov archanjela Gabriela, zo slov sv. Alžbety a z prosby cirkve.

Slová archanjela Gabriela: „Zdravas Maria! milosti plná, Pán s tebou, požehnaná si medzi ženami!“ Tak pozdravil Mariu archanjel Gabriel v ten pamätný deň, keď jej zvestoval, že bude matkou Syna Božieho. — (Sviatok zvestovania Panny Marii).

Slová svätej Alžbety: „A požehnaný je plod života tvojeho“. To sú slová, ktorými svätá Alžbeta pozdravila Pannu Mariu, keď ju akožto Matka Božia navštívila. — (Sviatok navštívenie Panny Marie).

Slovo „Ježiš“ pridala k tomu cirkev svätá. A tak aj meno „Maria“ pridala cirkev svätá k slovám Gabrielovým, aby sme si predstavili, koho to Gabriel tak pozdravil.

Prosba cirkve: „Svätá Maria, Matko Božia, pros za nás hriešnych včuf i v hodinu smrti našej. Amen.“

Teraz vám to obšírnejšie vyložím.

Maria je milosti plná, lebo má nielen toľko milostí, koľko iní ľudia, ale Boh jej ako matke Pána Ježiša, udelil viac milostí, ako všetkým anjelom a ľuďom, Boh ju milosťami naplnil. Maria je svätejšia nad anjelov a všetkých svätých. Maria bola milosťami božími už pred svojím narodením naplnená. Maria bola samá milosť už od svojho počiatku. Všetci ľudia zdedili hriech od Adama, len Maria ho nezdedila, ju Boh zachránil od poškrvnenia dedičným hriechom. — (Sviatok: Nepoškrvnené Počatie P. Marie.) Maria bola od večnosti vyvolená za matku Spasiteľovu, preto ju Boh toľkými milosťami naplnil. — Maria ani sama nikdy žiadneho hriechu sa nedopustila, jej duša zostala vždy čistá. Maria milosti od Boha udelené verne používala, svedomite s nimi spoluúčinkovala, a každú chvíľu ich svätými myšlienkami, slovami a skutkami rozmnožovala. Každá milosť, čo jej Boh udelil, bola v nej semenom, ktoré prinášalo stonásobné ovocie.

„Pán s tebou“. S každým spravodlivým je Pán Boh, lebo je s ním skrze svoju milosť úzko spojený. Ale Panna Maria milosťou svojou všetkých spravodlivých, i anjelov prevyšuje. Ona je plná milosti. A práve preto, že P. Maria je milosti plná, je Pán Boh s ňou obzvláštnym spôsobom. Maria je vždy s Bohom a Boh je vždy s ňou. Boh Otec je s ňou ako so svojím najsvätejším stvorením; Boh Syn je s ňou, lebo je v ľudskej prirodzenosti jej synom; Duch svätý je s ňou ako vo svojom najkrásnejšom chráme. Maria je v rodine s trojjediným Bohom, teda tak úzko spojená s Bohom, že už užšie ani byť nemôže. Boh Otec dal

ej svojho jediného Syna za dieťa, za syna; teda je vyvolená dcéra Boha Otca. Maria porodila Ježiša Krista, Syna Božieho: teda je opravdivá matka Boha Syna. Maria počala Syna Božieho z Ducha svätého: teda je najcistejšia nevesta Ducha svätého. — Boh bol vždy s Mariou na zemi a tým viac je teraz s ňou na nebi. Hneď po jej smrti vzal si ju s telom i s dušou do neba, kde jako kráľovna nebeská a matka naša najbližšie stojí u trónu božieho.

Maria je „požehnaná medzi ženami“; tými slovami o vyslovujeme, že medzi všetkými ženami a pannami, ktoré kedy žily a žijú budú, Maria je tá, ktorej Boh najviac milosti i blaženosti udelil, ktorú svojim hojným požehnaním najblahoslavenejšou učinil, ktorá nad všetky ženy a panny je ctená i slávená. Všetky ženy a panny musia byť hrdé na P. Mariu. Ľofského požehnania sa nikdy človekovi z mužského pohlavia nedostalo. Maria je najblahoslavenejšia zo všetkých stvorení na nebi i na zemi. My by sme mali hovoriť: „požehnaná si medzi všetkými anjelmi“; my ju len preto voláme požehnanou, najblahoslavenejšou, medzi ženami, lebo tými slovami ju archanjel Gabriel pozdravil.

Ty si hlava — lesk a sláva
pokolenia ženského,
vyvolená — oslávená
Pani sveta celého.

A prečo je Maria najblahoslavenejšia z celého ženského pohlavia? Pre to najväčšie požehnanie, ktoré sa jej dostalo od Boha a pre to najväčšie požehnanie, ktoré sa nám dostalo skrze ňu. Najväčšieho požehnania sa jej doslalo od Boha, keď bola od večnosti nad všetky ženy vyvolená za Matku Božiu. To je hodnosť a milosť nepochopiteľná, pre ňu blahoslavíme Mariu nad všetky ženy; ctíme, oslavujeme, lebo v tom pozostáva jej vyvýšenosť nad všetkých anjelov a ľudí, že je Matkou Božou. — Najblahoslavenejšia medzi ženami je Maria i pre to požehnanie, ktorého sa nám

skrže ňu dostalo. Skrže Mariu dostalo sa všetkým ľuďom blahoslavenstva. Ten istý Syn panenskej matky, Marie, je studnicou všetkých milostí, jako pre Mariu, tak i pre nás. všetkých ľudí. Maria napravila to, čo nám Eva bola pokazila, Prvá žena, Eva, uverila diablovi a priniesla svetu kliatbu; Panna Maria uverila Bohu, ktorý jej skrže archanjela zvestoval, že porodí Syna Božieho, a vo svojom Synovi priniesla svetu spásu. Eva bola našou matkou k smrti, Panna Maria stala sa našou matkou k životu večnému.

V kliatbu vrhla prvá žena
pýchou ľudské pokolenie:
Maria zas ponížená
svetu splodila spasenie.

Skrze Evu — výrok hnevu
vlasti rajskej zbavil nás;
skrz Mariu — môžeme si ju
celkom iste získať zas.

Preto teba — Pani neba,
slušno vždycky zvlášte ctíť,
vychvaľovať — vyvýšovať,
nad vše tvory velebiť.

Akokoľvek požehnaná, vyvýšená a blahoslavená je Panna Maria, predsa je ktosi ešte požehnanejší, vyvýšenejší a blahoslavenejší nad ňu. To je Ježiš Kristus, plod jej života, jej božský Syn. Alžbeta to z vnuknutia Ducha svätého vedela a preto tak pozdravila Mariu: „Požehnaná si medzi ženami a požehnaný je plod života tvojho Ježiš“. A tými slovami jako by bola povedala: „A tou, čo si, drahá moja Maria, učinil ťa tvoj syn Ježiš; preto si najblahoslavenejšia medzi ženami, lebo z tvojho panenského života narodil sa Syn Boží Ježiš. Preto: požehnaný, chválený buď Ježiš, tvoj syn!“ Alžbeta pozdravila Mariu a spolu hneď — naraz — pozdravila jej syna, Ježiša. Keď sa tie slová Alžbetine v anjelskom pozdravení modlíme, i my, jako ona, myslíme na

lariu a pritom spolu myslíme i na jej syna, Ježiša, ctíme lariu, ale spolu ctíme tým i Ježiša Krista. A tak vždy: kto í Mariu, ctí i Ježiša. Preto hovorí katechismus, že z tých lžbetiných slov vidíme, že koľkokrát rás Pannu Mariu ozdravujeme, vtedy i Pána Ježišovi úctu našu vzdávame. tenie Panny Marie je nerozlučiteľné od ctenia Ježiša Krista. iko ctíme a milujeme matku Mariu, po tom dá sa poznať, ctíme a milujeme jej Syna, Ježiša Krista. — A Maria je k veľkej úcty hodná pre jej Syna, jemu má všetko ďakovať, reto že je Matkou jeho. Mesiac dostáva svetlo svoje od nca, tak i Maria dostáva svoju slávu a krásu od Ježiša. to ctí a zveľbuje Mariu pre jej dôstojnosť, vyvýšenosť a ávu, ten zároveň ctí a zveľbuje jej Syna, Ježiša Krista, bo tá dôstojnosť, vyvýšenosť a sláva v Marii je Ježišova, laria ju má od Ježiša, Maria matka má ju od Ježiša, svoj o syna.

Teraz prejdeme k p r o s b e. Tá je krátka, ale krásna mocná.

Prosba cirkve začína sa oslovením: „Svätá Maria“. eda hľadáme v duchu do nebies a vidíme tu Mariu v jej /ätosti a kráse jej čnosti, v jej sláve, a voláme k nej: Svätá laria, Maria je svätá, najsvätejšia medzi svätými, kráľovna /ätých. — Cirkev k tomuto osloveniu dodala: „Matko ožia“. Toto je jej titul. Najprv sme ju oslovili menom, otom ju oslovujeme jej titulom, t. j. jej hodnosťou. To je o najväčšie, najslávnejšie, čo o Marii povedať môžeme, že : Matkou Božou. Kedykoľvek to povieme, že Maria je Matka ožia: preukazujeme jej tú najvyššiu úctu, vzdávame jej tú ajväčšiu chválu a slávu, a vyznávame pred celým vetom našu pevnú vieru, že Maria je opravdivá latka Božia. — Že je Maria Matka Božia, preto má efku moc na nebi. Všemohúci Boh všetko urobí k vôli /ojej Matke. Maria je i naša matka, rada nás má, jako

svoje deti, a žiada si jako dobrá matka, aby sa nám, jej deťom, dobre vodilo a aby sme prišli do neba. A toto pohýňa nás v dôvere k nej, že keď je taká dobrá a mocná, doista pomôže nám v potrebách našich, a my voláme: „Svätá Maria, Matko Božia, pros za nás“, t. j. povedz niekoľko slov, primlúvaj sa za nás u Syna svojho, aby nám pomáhal; my sa bojíme, že nás nevyslyší, lebo sme ľudia hriešni, čo so žiaľom uznávame; ale pros ty „za nás hriešnych“. Keď ho ty, jako matka jeho, prosíš budeš za nás, Boh to tebe k vôli učiní, čo by nám hriešnikom k vôli neučinil. — „Pros za nás hriešnych nyní“, t. j. teraz, včuf, čili dnes a v každú chvíľu nášho života; my potrebujeme tvoju prímluvu za celý čas nášho života, aby nám Boh pomáhal v potrebách tela i duše. — Cirkev svätá pridala k pozdraveniu anjelskému tú prosbu preto, aby sme Pannu Mariu v potrebách našich o pomoc vzývali. Ale nadovšetko, obzvlášte máme ju vzývať o šťastlivú hodinu smrti, o blahé skonanie; modlíme sa: „Pros za nás hriešnych nyní i v hodinu smrti našej“. V hodinu smrti, vtedy potrebujeme najviac prímluvy Matky Božej a našej. Na tom, ako zomrieme, záleží všetko, od toho závisí, či na veky do neba príjdeme, a či na veky do pekla.

Teda musíme sa modliť, aby sme v dobrom, v našej viere, nádeji a láske k Bohu až do skonania vytrvali. To je veľká milosť od Boha, o tú musíme prosíť. Zvlášte musíme prosíť, aby nás zlý duch v hodinu smrti našej viery, nádeje a lásky k Bohu nepozbavil. My budeme vtedy slabí a diabol nás bude celou silou pokúšať, aby dostal našu dušu. Ó, to bude hrozné! Ó, či nemáme prečo modliť sa, aby sme v hodinu smrti dobre obstáli?! Panna Maria, matka naša, bude vtedy prosíť za nás u Syna svojho, Boha všemohúceho, keď v živote našom dôverne a pobožne budeme sa k nej modlievať, ako cirkev sv. káže: „Svätá Maria, Matko Božia, pros za nás hriešnych nyní i v hodinu smrti našej“.

Maria, Maria!

V smrteľnej nemoci — prispej nám k pomoci
proti pekla moci, ó Maria!

Ochranne pri nás stoj — a pros, by nám Syn Tvoj
dal šťastne skončiť boj, o Maria!

Jaké to šťastie pre nás, deti moje, že Panna Maria je matkou našou. Ona je opravdive matkou našou. Maria je matkou Ježišovou, a Ježiš menuje nás bratmi svojimi; ona porodila Ježiša, skrze ktorého obdržali sme život milosti; Ježiš Kristus nám ju dal s kríža (keď na kríži umieral) za matku, keď jej riekol ukazujúc na Jána: „Hľa, syn tvoj!“ Všetci sv. otcovia hovoria, že vtedy v osobe sv. Jána rozumel všetkých kresťanov. Teda Maria po vyslovenej vôli Ježiša Krista, umierajúceho Spasiteľa stala sa našou matkou. Maria je naša matka, ktorá každého z nás s celou láskou a dobrotou miluje. Preto každý z nás má sa v potrebách svojich k nej utiekať tak dôverne, ako dieťa k svojej matke. S celou dôverou modlievajte sa pozorne, úctive a pobožne „Zdravas Maria...“ Sv. Alanus hovorí: „Nebo sa raduje a satan uteká, keď hovorím: Zdravas Maria“.

Katechismus nás ešte upozorňuje na modlenie sa Po-
zdravenia anjelského, alebo na „Anjel Pána“. Ráno, na po-
ludnie a večer zvoní sa, aby sa ľudia modlili „Anjel Pána“;
tak sa volá tá modlitba, lebo sa tými slovami začína: Anjel
Pána...

362. *Čo sa modliavame ráno, na poludnie a večer pri
zvonení?*

Ráno, na poludnie a večer pri zvonení modlie-
vame sa: „Anjel Pána“.

* „Anjel Pána zvestoval...“ (6. str. katechismusa).

Anjel Pána, o ktorom je tu reč, je archanjel Gabriel,
ktorý zvestoval Marii, že stane sa Matkou Božou.

„Slovo telom učineno je“, je toľko jako: Jednorodzený Syn Boží stal sa človekom.

(100 dní odpustky dostane každý raz, a plnomocné odpustky po spovedi a prijímaní každý mesiac, kto sa Anjel Pána skrušene a pobožne na kolenách modlí.)

Večer pridáva sa za duše v očistci jeden „otčenáš“ a jedno „zdravas“ s týmito slovami: Duše zomrelých veriacich skrze milosrdenstvo božie nech odpočívajú v pokoji. Amen.

Modlitbu „Anjel Pána“ vykonávame, 1. aby sme sa s povďačnosťou rozpomínali, že Syn Boží pre nás človekom sa stal. Ráno, na poludnie a večer privoláva nám zvon: „A slovo telom učineno je“. Jednorodzený Syn Boží sostúpil na zem, vzal na seba telo ľudské, jaké my ľudia máme, aby nás hriešnych ľudí vykúpil. To je to najväčšie dobrodenie, ktorého sa nám od Boha dostalo, bez toho boli by sme následkom dedičného hriechu zahynuli. Keď teda ten zvon oznamuje nám toto najväčšie dobrodenie a nám ho takrečeno pred oči kladie, kto z nás nebude sa modliť „Anjel Pána“, aby Bohu ďakoval za vtelenie Krista Pána?

Modlíme sa „Anjel Pána“ 2. aby sme preblahoslaveneј Panne Marii úctu vzdávali a do jej ochrany sa poručili. Keď Marii archanjel zvestoval, že stane sa Matkou Božou, ona riekla: „Ejhľa, dievka Pána, staň sa mi podľa slova tvojho“. Tými slovami privolila k vteleniu Krista Pána. To veľké tajomstvo sa splnilo a Maria stala sa matkou Božou a preto ju musíme chváliť, ctiť a velebiť, jako len z nás vystačí; a môžeme ju o pomoc vzývať v každej potrebe tela i duše. A my to činíme. I keď zvony oznamujú, že Maria privolila k tomu, aby sa stala Matkou Božou, modlíme sa „Anjel Pána“, aby sme preblahosladenú Matku Božiu uctili a do jej ochrany sa poručili.

Deti moje! Odporúčam vám z celého srdca túto modlitbu: „Anjel Pána“.

Vieš, čo vravia zvonov hlasy
trikrát za deň po vše časy? —
„Naše spasenie počalo,
keď sa slovo telom stalo“.
Milé toto cti zvonenia,
nedaj znief mu bez modlenia!

Nebojte sa, ani nehanbite sa pred ľuďmi pomodliť sa „Anjel Pána“, kdekoľvek by ste boli, keď počujete zvonieť na „Anjel Pána“. A keď môžete, kľaknite si k tomu. Pán Boh bude tomu veľmi rád a Panna Maria vyprosí vám od neho mnoho milostí.

363. Čo je svätý ruženec?

Svätý ruženec je obľúbenou pobožnosťou cirkve svätej, keď totižto najvýbornejšie modlitby, Otčenáš a Pozdravenie anjelské, opakujúc odriekame a o živote Pána Ježiša i preblahoslavenej Panny Marie rozmýšľame.

Výborný spôsob ctenia Panny Marie a získania veľkých milostí je pobožnosť svätého ruženca, ktorú pápežia mnohými odpustkami spojili a ktorú zvlášte pápež Lev XIII. odporúčal veriacim. Ja som vám o ruženci už pri vysvetľovaní prvej čiastky Katechismu hovoril. Radi a často sa ho modliedajte a o tajomstvách, ktoré v ňom spomínať budete, nábožne rozmýšľajte. Tí katolíci, ktorí sa každý deň modliedajú ruženec, najlepšie urobia, keď tajomstvá zamieňajú, v pondelok o radostných tajomstvách rozmýšľajú, v utorok o boľastných, v stredu o slávnostných, vo štvrtok zase o ra-

dostných atď. V nedeľu rozmýšľať budeme o tajomstvách, ktoré sa najlepšie pre čas roku cirkevného vodia: v čase pred Vianocami a po nich o radostných, v čase pôstnom o bofastných, po Veľkej noci o slávnostných. Takým spôsobom dostane sa nám pred oči duše našej celý život Pána Ježiša a preblahoslavenej Panny Marie a srdce naše preniknú tie krásne príklady. Len Pán Boh vie, ako je to užitočné duši našej. Boh zvláštne požehnáva tie rodiny, v ktorých sa ruženec večer spoločne modlievajú, najmä v zime. Netrpte to, deti moje, aby táto prekrásna obyčaj z vašej rodiny vymizla; a keď to nenie u vás obyčajou, nedajte pokoja svojim rodičom, kým ju neuvedú. Mnoho odpustkov je tým udeleno, ktorí sa ruženec modlievajú, obzvláštne jestli tú pobožnosť konajú na ruženci (pátrikách) posvätenom od kňaza, ktorý má k tomu moc.

Tomu pomáha Maria,
kto sladké jej meno vzýva;
nech pozre k nej v každej chvíli,
kto na svete tomto kvíli.

Deti moje! Ctite a vzývajte Pannu Mariu, v tom záleží kresťanská pobožnosť k Matke Božej, a to je i naša povinnosť. S obzvláštnou a opravdu detinskou zbožnosťou ctite preblahoslavenú Pannu Mariu. Vzývajte ju vo všetkých potrebách a záležitostiach svojich. Pod ochranou preblahoslavenej Panny nič vám neuškodí zlý duch. Ale ešte niečo žiada sa od vás krom ctenia a vzývania. Ešte jedno ste povinné: vynasnažovať sa jej lásku, čistotu a ostatné čnosti nasledovať, t. j. žiť podľa jej príkladu. Maria je vzor, príklad najkrajší, všetkých čností bez tej najmenšej vady. Len vtedy, keď sa budete vynasnažovať každého, aj toho najmenšieho hriechu sa varovať, ako ona, tak čnostne žiť, ako ona, vtedy len budete hodné nazývať sa jej dietkami.

Deti moje! Teraz a vždycky, v šťastí i v nešťastí, v radosť i v zármutku, v živote i v smrti buďte verné Marii. Naučte sa každý deň a častej k nej vzdychať: „Svätá Maria, buď mi dobrou matkou, ja chcem vždy byť dobrým dieťaťom tvojim!“ Táto strefná modlitbička sa vám veľmi-veľmi vyplatí.

A teraz, deti moje zaspievajme pobožne posledný verš z Marianskej piesne: „Chváľ každého dňa božieho:“

Shliadni na nás — a pros za nás
 Matko, Syna Svojeho,
 by sme žili — Boha ctili
 dľa príkladu Tvojeho;
 pros, nech dá nám — proti bránam
 pekla statne bojovať,
 a na večnosť — nekonečnosť,
 ta, kdes' Ty sa odobrať.

Sláva na výsosti Bohu!

Zdravas Maria!

OBSAH.

Tretia čiastka.

O prostriedkoch milosti :	Strana
A) O Božej milosti	5
1. O milosti pomáhajúcej, čili pomocnej	7
2. O milosti posväcujúcej	11
B) O prostriedkoch milosti	14
1. O sviatostiach	15
1. O sviatosti krstu	19
2. O sviatosti birmovania	31
3. O sviatosti oltárnej	40
a) Ježiš vo sviatosti oltárnej prebýva	49
b) Ježiš je pokrmom duše našej pri svätom prijímaní	56
c) Ježiš obetuje sa za nás vo svätej omši	77
4. O sviatosti pokánia	103
a) O zpytovaní svedomia	111
b) O ľútosti	116
c) O silnom predsavzatí	126
d) O spovedi	129
e) O zadosťučinení	146
f) O odpustkoch	150
5. O poslednom pomazaní	157
6. O posvätení kňazstva	165
7. O stave manželskom	171
II. O sväteninách	178
III. O modlitbe	
1. O modlitbe vôbec	183
2. O modlitbe Pána	198
3. O pozdravení anjelskom	214

